

De Onbekende Zij

Acht Gezichten van een
Tevoorschijn komend
Bewustzijn

HILARY HART

The Golden Sufi Center

De Onbekende Zij

Acht Gezichten
van een
tevoorschijn komend
Bewustzijn

Nederlandse vertaling Teréz Stolze

Hilary Hart

The Golden Sufi Center

The Golden Sufi Center, USA, 2003
P.O. Box 428, Inverness, California 94937

Oorspronkelijke titel: 'The Unknown She.'
©Uitgever: The Golden Sufi Center.
© Auteur: Hilary Hart.

Nederlandse titel: 'De Onbekende Zij'
©Nederlandse vertaling: Teréz Stolze

Omslag Anat Vaughan-Lee

Drukkerij:

ISBN

1. Vrouwen – religieus leven. 2. Mystiek .3 Titel.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Informatie hierover Teréz Stolze.
Eikendreef 82 6581 PG Malden.
email: terezstolze@hetnet.nl

Grote Moeder. Groot Mysterie.
Absolute
Ik roep u aan
Hoor mijn stem
Ik ben hier, ik ben jij

Ik wil je een verhaal vertellen
Eén dat je misschien al kent
Het gaat over de herinnering
Van iemand, die je kent
Van lang, lang geleden

In de stilte van de NACHT komt
De Onbekende Zij
Zacht fluisterend
Kom dans met mij
Het is de oerdans
Van de tijd vóór de tijd
Zonder begin
Zonder einde
Dans van de Ene
Noem haar
De Verborgene

Heb je de dans van
De Onbekende Zij gedanst
De Aurora Borealis
De Middernacht Zon, de
Dans van de Ene
Noem haar
Majesteit
Mysterieuze

Bij het OCHTENDGLOREN komt de
Stralende.
Haar Gouden Pijl
Doorboort je HART
LICHT op LICHT
Helder als Diamant
Noem haar
De Meest Verborgene

Zij is de ZOETE HONING
Puur LICHT

De Gouden Halo
Koningin van het Hart des Harten

Noem haar

SCHOONHEID

Noem haar LIEFDE

De kameelkleurige Zij

Roep De Onbekende Zij

Grote Moeder. Groot Mysterie.

Absolute

Ik roep u aan

Hoor mijn stem

Ik ben hier, ik ben jij

Kom tot mij, Kom tot mij

Heb je Haar zingende HART gehoord

Herinner je en ga terug

Herinner je en ga terug

Kom naar mij, Kom naar mij

Zing het heil

Van De Onbekende Zij

HEB HAAR LIEF

Prijs HAAR

WEES Stil Wakker

Met het gezicht naar beneden

ZING. Kom naar mij. Kom naar mij

Is jou gegeven het

Smaragdgroene van Haar HART

Heeft ZIJ haar GROENE mantel afgelegd

Zodat je jouw

WEG kan vinden

Geleid naar het LICHT

De Perfecte Weg

LUISTER

Zingt *Zij*

Kom naar mij

Kom naar mij

ZIJ woont diep in de AARDE

Onder de *Hemelse Zee*

Het lichtende ZWART

ZIJ laat *JE*

De *Hemelse* AARDE zien
Jij bent *ZIJ*
De heilige ESSENTIE
Barmhartige
Zorgende
Noem haar
LIEFDE
Noem haar
ZIJ

Lynn Barron

Inhoud

Introductie	7
<i>Het Geheim Binnen Gaan</i> Angela Fischer	17
<i>In Verbinding</i> Pantsy Hawk Wing	55
<i>Vlammenzee van Licht, Bloed van de Schepping</i> Andrew Harvey	85
<i>De Turbulentie in de Liefde</i> Jackie Crovetto	119
<i>De Twee en Twintig Tara's</i> Ani Tenzin Palmo en de Nonnen Van Dongyu Gatsal Ling	167
<i>Leefwijzen van Vrouwen</i>	199
<i>De Onbekende Zij</i> Lynn Barron	233
<i>Alles Heilig</i> Myosho Virginia Matthews	273
Informatie	301

Noten
Informatie

303
204

Introductie

WORDT VROUWELIJK BEWUSTZIJN ONTHULD?

Is er een mystiek bewustzijn speciaal voor vrouwen? En zo ja, hoe beïnvloedt het de spirituele transformatie van vrouwen, en de spirituele transformatie van de hele mensheid?

Deze vraag leidde mij van een Boeddhistisch klooster in de goudgroene heuvels aan de voet van de Himalaya naar Glastenbury in Engeland, de plaats van de legenden van Arthur; van het lawaai van Las Vegas naar de warme duisternis van een zweethut in Denver. Bijna twee jaar lang werkte ik nauw samen met acht mystici – zeven vrouwen en een man –, met inbegrip van Lakota Sioux, Soefisme, Boeddhisme en West Afrikaans Sjamanisme; al die tijd zocht ik naar de sleutel die de vele gezichten vanuit een brede kring tradities van spiritueel bewustzijn, zou kunnen helpen onthullen, die één medewerkster de *Onbekende Zij* noemde.

Ik verbleef, soms enkele dagen, soms enige weken, bij bijna iedereen die ik interviewde, gaf me over aan hun manier van leven en aan de energieën die door hen heen stroomden. Ik wilde spiritualiteit overbrengen, niet alleen zoals ze onderwezen wordt, maar zoals zij *geleefd* wordt; een spiritualiteit van aanwezigheid en van eenvoudige manieren van delen. We aten, lachten, wandeleden en mediteerden met elkaar, en ik ging zien wie deze mensen waren, en belangrijker nog, hoe zij gebruikt worden om de spirituele evolutie in onze wereld te beïnvloeden.

Ieder hoofdstuk eiste mijn constante aandacht, testte mijn vasthoudendheid, en vroeg een niveau van overgave waar ik niet op geanticipeerd had. Van de helder wervelende duisternis van Jackie Crovetto en de soepel stromende voeding van Pansy Hawk Wing, tot de bedwelmende vreugde van Andrew Harvey en de wilde leegte van Lynn Barron – waren deze energieën onverbiddelijk, en trokken me meer en meer in mijzelf en ook daar voorbij.

Verdwaasd, maandenlang in een caleidoscoop van het onbekende, in onafgebroken zich steeds opnieuw vormende

patronen van weten en zijn, begon ik geleidelijk aan gemeenschappelijke draden en gemeenschappelijke kenmerken te herkennen. En ofschoon de vragen die dit boek opriepen het best beantwoord kunnen worden in de volgende hoofdstukken, kan ik bij wijze van introductie zeggen dat er een mystiek bewustzijn door vrouwen omhoog lijkt te komen, wat we gewoonlijk ‘vrouwelijke’ kwaliteiten noemen, in zowel mannen als vrouwen. Een mystiek bewustzijn dat liefde zelf is, een nieuwe energie en kracht van eenheid, van spirituele transformatie, van puur zijn.

Terwijl dit bewustzijn in essentie voorbij dualiteit is, voorbij het onderscheid tussen mannelijk en vrouwelijk, lijkt het zich nu te manifesteren door een manier van zijn en zich verbinden die vrouwen het meest eigen is. Terwijl deze hogere energie in de geschapen wereld vanuit de stille leegte van het onbekende komt, onthult zij zichzelf door de mysteries van vrouwelijk inzicht, oprijzend vanuit de diepten van het onbewuste, gehuld in een nieuwe helderheid die men het eenvoudigste *Zij* kan noemen.

DE BEHOEFTE VAN DE TIJD

De meeste medewerkers aan dit boek herkennen het dringende potentieel voor de mensheid om in een nieuwe relatie met het goddelijke en met heel het leven te stappen. We kunnen dit potentieel in het bewustzijn realiseren door een energie van liefde en eenheid die nu aanwezig is, binnen te gaan, “een geweldig groot net van licht, van verbindingen en wijsheid,” zoals Sobonfu Somé het beschrijft. Andrew Harvey verwijst naar deze energie als “de kracht, de macht, de majesteit, en de extreme compassie van de Moeder.” En Jackie Crovetto zegt gewoon, “er is een nieuwe energie die in de wereld komt.” Anderen in dit boek, zoals Lynn Barron, zeggen dat zij niet echt nieuw is, maar er altijd is geweest, meestal verborgen. “Het is een oude, oeroude wijsheid,” zegt zij, “die naar onze moderne tijd zal komen.”

Spirituele tradities begrijpen al heel lang dat mystiek leven ons steeds weer terug leidt naar het begin, naar ons terugkeert waar we begonnen zijn met een dieper inzicht en verdere horizonten. Toen de Boeddha een bloem omhoog hield voor zijn groep discipels, bood hij toen zijn studenten niet een ervaring aan van de terugkeer

naar de simpele waarheden, de simpele elementen van zijn? Bedoelde Rumi dit niet, toen hij schreef, “bedelaars cirkelen om de tafel, honden cirkelen om het kadaver, de minnaar cirkelt om het hart ...”?

Dus lijkt het logisch dat we naar iets ouds terugkeren met een nieuw doel, dat we in de evolutie spiraalsgewijs naar iets teruggaan, dat zowel vertrouwd als vol potentie is. Als we onszelf kunnen bevrijden van oude patronen van kijken, van verouderde wijzen van leven en ons verbinden, kunnen we misschien deelnemen aan de onthulling van het oneindige nu, in deze tijd.

Andrew Harvey, Pansy Hawk Wing, Lynn Barron en anderen verzekeren ons dat we doorgaan met het vernietigen van de bronnen van onze planeet– menselijk of in andere opzichten - , wanneer we geen verandering brengen in onze manier van leven en hoe we in wisselwerking met elkaar staan en met onze wereld. Door dit potentieel in het bewustzijn te realiseren, kunnen we een stap zetten naar een verbinding met het leven op aarde die bezielde is met goddelijke liefde en die gebaseerd is op de kennis van eenheid. Want fundamenteel gezien is de nieuwe energie relationeel, niet op zichzelf staand. Zij stroomt en werkt zoals het leven zelf, door een organisch, niet hiërarchisch systeem. Zij kan ons wekken voor onze fundamentele natuur, die, zoals de Boeddhist en inheemse tradities ons altijd hebben laten zien, niet afhankelijk is van, maar onderling verbonden met alle wezens binnen een groter geheel.

De energie die nu beschikbaar is, is een bewustzijn van liefde. Zoals de onderlinge verbinding met het leven, weerspiegelt liefde de werkelijkheid van eenheid, want in liefde is er geen dualiteit, geen scheiding. Zoals Ginny Matthews zegt, “in de uitgestrektheid van de liefde kunnen we elkaar echt ontmoeten.” Liefde stroomt voorbij grenzen, voorbij definities. Zij brengt mensen samen, en benadrukt altijd dat we niet gescheiden, maar in essentie hetzelfde zijn. En daarom, zoals Jackie Crovetto uitlegt, houdt deze energie rekening met een andere manier van omgaan met verschillen en met potentieel tegenstrijdige principes. “Het is een energie die erop duidt dat we polariteit binnen het conflict kunnen houden,” zegt zij. “We kunnen allemaal verschillende dingen willen maar niemand hoeft te verliezen.”

Binnen een bewustzijn van liefde en eenheid hebben we de mogelijkheid om een diepe balans te ervaren tussen ons eigen belang en het belang van het geheel. Onze gemeenschappen kunnen dit potentieel weerspiegelen wanneer we leren leven met het inzicht hoe alles verbonden is. Ani Tenzin Palmo legt dit uit door een goed gerund klooster te beschrijven. “We kunnen met anderen samenleven op een inschikkelijke manier, die tegelijkertijd iedereen genoeg individuele ruimte biedt.”

Dit omhoogkomende bewustzijn is in essentie egalitair en niet hiërarchisch, en ondermijnt ieder verschil tussen wat als heilig en wat als gewoon gezien wordt. Op die manier helpt het ons om onze aandacht en ons bewustzijn te richten op dat wat we zo lang afgewezen hebben. Door onze aandacht kunnen we het bewustzijn van liefde door alle niveaus van het leven helpen stromen, het licht dat verborgen is in de dichte niveaus van het bestaan onthullen en wakker maken. Voor Andrew Harvey is dit een proces van “afdalende transcendentie.” Of zoals Angela Fischer zegt, “we herkennen wat vele vrouwen intuïtief voelen; dat “de liefde van God de liefde voor het leven zelf is.” En we zullen weten, zoals Ani Tenzin Palmo ons laat zien, dat spirituele training ons niet van het leven scheidt. Want in echte training, zegt ze met glinsterende ogen, “wordt er niets weggelaten, alles neemt deel. De hele werkelijkheid wordt getransformeerd!”

Mystici begrijpen dat het onze echte verantwoordelijkheid is om dienstbaar te zijn aan de behoeften van het moment. En nu, in deze tijd van de evolutie van het bewustzijn, evenals in de politieke, sociale en economische dimensies van het leven, onthullen bepaalde behoeften zichzelf met onthutsende vasthoudendheid. Als we onszelf niet heroriënteren op een nieuwe relatie met het leven en het goddelijke, zullen we gevangen blijven in de patronen van afscheiding en geweld, en onze wereldbronnen vernietigen. We zullen ingeklemd blijven in onze oude systemen van spirituele vooruitgang en prestatie, die meer en meer beziel lijken door materialistische patronen van overheersing en zelfdestructie. Maar als we met nieuwe ogen kunnen zien, kunnen we opmerken dat het goddelijke plotseling om ons heen aanwezig is, dat het geduldig op ons heeft gewacht, zodat we onszelf uiteindelijk vergeten en echt de vrijheid en de vreugde die beschikbaar zijn, kunnen leven. Misschien dat we dan, zoals

Andrew Harvey met een lach zegt, “deel kunnen nemen aan de goddelijke pret!”

EEN NIEUWE INGANG

Mensen hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het proces van goddelijke incarnatie, want het goddelijke komt de schepping binnen door het bewustzijn van het menselijke hart. Het is onze verantwoordelijkheid om te ontvangen wat ons wordt gegeven, maar we hebben nieuwe wegen nodig om wat nu beschikbaar is te herkennen en te bevatten. Zoals we gewaarschuwd zijn in de Bijbel, Matthéüs 9:17, “ook doet men jonge wijn niet in oude zakken; anders barsten de zakken en de wijn loopt weg” De huidige manifestatie van het goddelijke heeft nieuwe openingen nodig, nieuwe paden om onze wereld binnen te komen. Ons is gevraagd om onze manier van denken en zijn te veranderen. Zodat we het nieuwe bewustzijn kunnen bevatten. De eigenschappen, gedragingen en zijnswijzen, die dit bewustzijn heel diepgaand zal ontvangen, vasthouden en overbrengen, worden door de meesten in dit boek beschreven als *vrouwelijk*, of *vrouwelijk* van nature. Zoals Sobonfu Somé toelicht, “vrouwelijke *spirit* is een opkomende energie.” Zij komt omhoog om een antwoord te geven op vragen van deze tijd.

Binnen een traditionele spirituele context zijn we gewend geraakt om vrouwelijk bewustzijn of de handelwijze van de moeder, te onderscheiden van patriarchaal bewustzijn dat het goddelijke over het algemeen in een transcendente staat plaatste, boven de schepping, toegankelijk via staten van onthecht bewustzijn; meestal werd dit bereikt via ascetische of andere oefeningen die iemand boven het fysieke en instinctieve leven dwong. In patriarchale systemen worden spirituele kracht en energie overgebracht via autoriteitsrelaties; spirituele transformatie vindt plaats door kennis en spirituele vooruitgang door individuele inspanning. Mannelijke spiritualiteit, zoals Pansy Hawk Wing beschrijft, is “de manier van de krijger,” die er toe neigt om de energie via expressie en prestatie naar buiten te brengen in tegenstelling tot de wijsheid van de Moeder die ontvankelijke, inwendige energie is, die het goddelijke naar alle

niveaus van het leven brengt, en die zowel fysieke als instinctieve dimensies omvat. Daarom zien vrouwelijke aspecten van goddelijk bewustzijn geen onderscheid tussen dat wat heilig, en dat wat gewoon is.

Vrouwelijke energie is in essentie relationeel; ze transformeert door liefde, niet door kennis, want zoals Lynn Barron toelicht, “het vrouwelijke element is liefde zelf.” Veel vrouwen weten dit instinctief, hebben, wanneer zij zich steeds opnieuw aan de eindeloze eisen van het leven vanuit het hart geven, een directe ervaring van hoe het ego weggebrand wordt in het vuur van de onvoorwaardelijke liefde.

Bovendien onderkennen vrouwelijke tradities dat energie en kracht eerder overgebracht worden door niet-hiërarchische systemen dan door betrekkingen vanuit autoriteit. En zij beschouwen het individuele eerder als deel van het goddelijke geheel, dan als autonoom of gescheiden.

Op het punt waar de evolutie van ons bewustzijn nu is, kunnen we – op een nieuwe manier – deelhebben aan de wijze waarop het goddelijke in het leven komt. We kunnen onze *mind* en ons hart openen en het licht in ieder aspect van ons wezen ontvangen, en achtereenvolgens de goddelijke heelheid herkennen, waar we deel van zijn. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de eigenschappen die we traditioneel gezien vrouwelijk genoemd hebben, de eigenschappen zijn die we moeten ontwikkelen en waarderen, om het proces plaats te laten vinden. Want de vrouwelijke wijze van zijn heeft van oudsher het hele leven als heilig beschouwd, heeft eerder de ontvankelijke staten van zijn benadrukt dan de expressieve staten van doen, heeft de onderlinge verbindingen van het leven weerspiegeld en heeft niet toegestaan de gemeenschappelijkheid bij het volgen van individuele prestaties te vergeten. Daarom is het van belang dat we met nieuwe herkenning naar vrouwelijke inzichten in spirituele transformatie kijken, dat over het algemeen zo lang verborgen was voor ons collectieve bewustzijn.

Omdat het optreden van de Moeder vaak toegankelijker is voor vrouwen dan voor mannen, actiever in hun lichaam is, hun instinct is; hoe ze liefhebben en in de wereld leven, hebben vrouwen een speciale rol in deze tijd te vervullen. Vrouwen moeten leven wie ze werkelijk zijn, zonder aarzeling, en de patronen van zekerheid,

afhankelijkheid, en angst achterlaten; deze patronen weerhielden hen om uitdrukking te geven aan wat zij weten dat echt is. Daarom denk ik dat dit boek vooral voor vrouwen behulpzaam is, want vrouwen kunnen op deze bladzijden met grote kracht en wijsheid weerspiegeld zien wat zo natuurlijk in hen leeft, en gezien wil worden.

Ik voel echter dat het een grove vergissing zou zijn om de rol van de vrouw te veel te benadrukken. Want meer dan wat dan ook, wijzen de medewerkers van dit boek naar het potentieel van een geleefd inzicht van eenheid dat ons toestaat eindelijk de patronen die mannen en vrouwen, en mannelijke en vrouwelijke manieren polariseren, achter ons te laten. De uitdagingen die we als gemeenschap tegemoet zien zijn voor ons allemaal gelijk, want we hebben allemaal toegang tot de eigenschappen en perspectieven die nodig zijn. Van *iedereen* wordt gevraagd dat hij deelneemt. Met de woorden van Andrew Harvey, “de taak van ieder mens is om in zijn eigen unieke versie van het heilige androgyne te komen, het mannelijke en het vrouwelijke in zichzelf te verenigen.” Zoals Ani Tenzin Palmo waarschuwt, “eigenschappen ‘mannelijk’ of ‘vrouwelijk’ noemen is goed, zolang men zich bewust is dat mannelijke personen heel veel vrouwelijks hebben en vrouwelijke personen heel veel mannelijks in zich hebben.” En zoals Lynn Barron zo mooi zegt, “ieder menselijk hart bevat de heelheid van God.”

TUSSEN DE WERELDEN

Mystici weten dat wat echt is, van het onbekende komt, en rijkelijk vloeit vanuit het niets naar het licht van de schepping. Iedere keer dat we als individu een stap zetten, gaan we naar de leegte binnenin ons hart, kijken we naar de onvoorwaardelijke stilte in de diepte van ons wezen, naar wat we nodig hebben en wat van ons nodig is. Zo moeten we nu ook, in deze tijd van onze collectieve geschiedenis naar het onbekende kijken voor onze volgende stap, om te ontvangen wat er gegeven wordt.

De vrouwelijke wijze van zijn, in mannen en vrouwen en in het hele leven vormt in gelijke mate de toegang tot het onbekende. Want het is de wijze van luisteren, van laten en van ontvangen. En

zij kennen de onvoorspelbaarheid van de krachten van de schepping, weten dat het goddelijke plotseling het feest binnenkomt via nieuwe muziek, nieuwe danspassen. En we moeten het feest vieren, als we onszelf, zoals de Soefi's zeggen, toestaan "dronken te worden van de wijn van de Geliefde," we moeten ons ontdoen van de verouderde levensbenaderingen van het goddelijke en zelfs van de liefde.

Toen dit boek bijna klaar was, herinnerde ik mij dat het eerste hoofdstuk begon met gelach en dat de aanwezigheid van de lach de gemeenschappelijke draad is die door iedere ontmoeting heen liep. Ik lachte met Angela Fischer, in de war gebracht, toen we probeerden over iets te praten dat in werkelijkheid voorbij communicatie lag. Ik keek verwonderlijk naar Pansy Hawk Wing die in haar stoel achterover leunde, grinnikend alsof ze samen was met een verborgen gast. Ik lachte me vaak tranen met Lynn Barron, dronken van de energie in haar huis. En ik zat met Andrew Harvey in het park in de woestijn, nauwelijks in staat om adem te halen door de uitbarstingen van wat hij "goddelijke hilariteit" noemde. Bij alle medewerkers van dit boek zag ik de intense vreugde die omhoog komt wanneer je vanuit een plaats van werkelijke vrijheid leeft, zonder angst jezelf te zijn ongeacht de moeilijkheden en de obstakels die je tegenkomt. Hun gemeenschappelijke boodschap is dat een directe verbinding met het leven zelf vol vreugde is, de diepzinnige en diepe kostbare vreugde van zijn, waar we ons de laatste tweeduizend jaar van spiritueel streven en presteren van gedistantieerd hebben. Spiritualiteit hoeft ons niet van vreugde te scheiden. Zoals Angela Fischer vraagt, 'waarom niet naar God gaan terwijl we het leven omarmen? Waarom ons niet aan Hem overgeven terwijl we dansen, zodat Hij Zijn schoonheid en Zijn vreugde door ons kan vieren en vrijheid leven samen in deze plaats van ontvankelijkheid, waar we in twee werelden wachten om te leven wat moet leven, niet voor ons belang, maar voor iets voorbij ons zelf. De oefeningen en de standpunten in dit boek helpen ons om ons meer op ons gemak te voelen wanneer we rusten, werken en zelfs lachen, op het moment dat we het licht kunnen ontvangen van wat hoger in onszelf en in ons leven is. We zijn allemaal bekend met de ruimte in de meditatie en het gebed, waar we in diepe stilte zitten, aandachtig en wakker, luisterend naar de

duisternis. Maar we kunnen ook leven met de staat van diepe ontvankelijkheid, en vertrouwen op wat we binnen in ons hart horen, niet alleen in gebed en meditatie, maar in alle aspecten van ons leven. Terwijl we aan het werk zijn, liefhebben, eten en de kinderen naar school brengen.

En dit is wat we nu nodig hebben: ons mystieke bewustzijn naar alle plekken van ons leven brengen zodat alles ingesloten wordt. Het goddelijke in de wereld laten stromen en ons laten wekken binnen de eenheid van de vreugde van Dat wat er direct is, zowel oneindig in de stilte van ons eigen hart, als zichtbaar in de fonkelende momenten van het licht en de liefde die de schepping zijn.

Het Geheim Binnen Gaan

Een ontmoeting met

Angela Fischer

Het Geheim Binnen Gaan

“Is er een spirituele wetenschap, gebaseerd op goede kennis, dat transformatie voor vrouwen plaats kan vinden in overeenstemming met het eigene van vrouwen? Ja, die bestaat. Het is een wetenschap die zo oud is als het menselijke bewustzijn zelf. En voor sommige vrouwen is het de weg naar huis.”

Angela Fischer

NAAR BINNEN GAAN

Angela Fischer en ik zitten bij de houtkachel in haar zitkamer te lachen. We hebben zitten praten over spirituele transformatie in vrouwen, en onze ernst heeft plaats gemaakt voor opgetogenheid. Ik voel voortdurend dat ik een ander standpunt inneem als ik een concept probeer te maken van wat voor haar zo natuurlijk is, en zij probeert een manier van zijn uit te leggen die voorbij uitleg gaat, voorbij conceptvorming. Dus ten slotte lachen we – iedere keer weer – naar elkaar en om onszelf, terwijl verwondering en geconcentreerde pogingen elkaar afwisselen. We werken net zo lang met elkaar totdat er zich in haar hart iets essentieels onthult heeft, en we het beiden herkennen.

Angela communiceert vanuit een spiritueel terrein dat voor mij vaak onbekend is, en beschrijft een proces van transformatie dat in essentie een manier van zijn is. Het pad naar God is organisch en soms diep verborgen zoals Angela het pad leeft, en je wordt er volledig door het leven ingetrokken. Het leven omvat een koestering en een instinctieve relatie met de fysieke wereld, en onthult het goddelijke in de meest gewone dingen. God lijkt voor Angela, echtgenote en moeder van vier kinderen, net zo vaak te komen in de zucht van haar kind, als in de diepte van de meditatie.

Dit pad van transformatie, deze manier van leven, die bezield is met vreugde, en gedreven wordt door liefde, heeft weinig tot geen uiterlijke vorm en vertrouwt op een voordurende staat van

innerlijke aandacht en ontvankelijkheid. Er zijn geen doelen en geen verwachtingen. Men geeft zich liever aan wat echt is door zich te verbinden met wat er op dat moment is. Het is een pad van overgave waarin men eerder de heelheid van het eigen zijn omarmt dan streeft naar iets wat voorbij het zelf gaat.

Zoals Angela mij vertelt, kan het wekken van deze wijsheid in het collectieve bewustzijn van de wereld een nieuwe balans in ons leven brengen, en onthullen dat God in zijn schepping, op elk moment aanwezig is. Het is zowel een oud pad als een pad voor de specifieke behoeften van onze wereld van vandaag. En voor sommige vrouwen is het de weg naar huis, een wijze van transformatie, die de elementen van vrouwzijn herkent en waardeert, die onze Westerse cultuur en haar spirituele systemen op grote schaal hebben genegeerd.

Aan het einde van de zomer breng ik bijna twee weken met Angela door in een dorpje in het noorden van Duitsland, waar zij met haar gezin woont; ik praat met haar over haar leven en haar relatie met God. Eén van deze twee weken is een retraite met vijftien mensen, grotendeels vrouwen uit nabijgelegen dorpen en steden. Ik verblijf bij twee vrienden van Angela die naast haar wonen; ik breng zowel veel tijd met hen en met andere vrouwen van de retraite door, als met Angela en haar gezin.

Angela en ik ontmoeten elkaar op zijn minst vier uur per dag, meestal in haar huis om te mediteren en te praten. Soms praten we tijdens de thee of tijdens de maaltijd; soms wandelen we samen, alleen of met haar kinderen die naast ons fietsen. Als ik niet met Angela of de andere mensen van de groep ben, of over onze conversaties schrijf, ren of wandel ik op de eindeloze paden in de bossen in de buurt, en bekijk de buurtwinkels, of fiets op de wegen langs de boerderijen en velden.

Haar stenen huis ligt aan een straat omgeven door een uiteenlopende mix van boerderijen en nieuwbouw huizen. Een mijl van haar huis vandaan, achter een weiland met Shetland pony's en de spoorbaan, houdt het dorp op, en begint een groot bos waar zij en ik vaak samen wandelen.

Angela is een sterke vrouw van in de veertig met grijzend haar en doorschijnend blauwe ogen. Zij heeft een fysieke kracht en houding, die laten zien dat zij zich van haar vele dagelijkse taken kwijt; zij lijkt constant aanwezig, of ze nu rollerskate met haar

dochteren of een meditatie-meeting leidt. Ondanks de eisen die aan haar gesteld worden, dit boek en de retraite, blijft ze heel betrokken bij de dingen van haar gezinsleven. Haar echtgenoot en kinderen blijven gedurende de tijd dat we samen zijn, een vertrouwde aanwezigheid, en vooral haar kinderen cirkelen als een weerspiegeling van liefde en het leven voortdurend om ons heen.

Angela is al twintig jaar een gids en ze helpt mensen, meest vrouwen, de draad die hen dieper in hun hart leidt in zichzelf te vinden en te volgen, wat hen toestaat hun liefde voor God vollediger in de wereld te leven. Sinds zij Irina Tweedie, een Naqshbandi Soefi in 1985 ontmoette, heeft zij haar eigen ervaringen en inzicht in vrouwelijke wijsheid gecombineerd met de wijsheid van het Naqshbandi Soefi pad.

Gedurende al onze ontmoetingen is Angela in toenemende mate open met mij, maar toch zijn er tijden dat we beiden de ontoegankelijkheid voelen van wat zij zo natuurlijk weet en leeft. Iets van de frustratie en verwarring die we samen ervaren is een natuurlijk deel van het tevoorschijn komen van vrouwelijke kracht en wijsheid. Deze leven vaak in het verborgene, en drukken zich op mysterieuze en onverwachte manieren uit, soms onthullen ze zich vrijuit en soms lijken ze vanuit een donkere plaats te werken.

Wanneer ik Angela's huis binnenga is er een echo van mijn eigen verwarrende weg naar dat, wat zij het dierbaarste vindt. De voordeur van het huis geeft toegang tot een kleine ruimte en je moet onmiddellijk door een andere deur gaan om de zitkamer binnen te gaan. Om haar zitkamer binnen te gaan moet je twee deuren vlak na elkaar open doen. Sommige deurknoppen draaien de ene kant op; tenminste één knop draait een andere kant op. Ik voel mij vaak rondgedraaid en gestopt, als ik naar haar toekom om met haar te mediteren, soms lachend, soms gefrustreerd.

Ik bezoek Angela in haar huis. Later spreken we elkaar in mijn huis als ze met haar gezin op vakantie naar Californië komt. Onze discussies en onze tijd samen leiden ons in kringetjes rond, brengen ons spiraalsgewijs door groeiende openheid, naar een dieper ontmoetingsniveau. Door het hele proces heen onthullen zich bepaalde innerlijke bewogenheden van vrouwenspiritualiteit en toch zijn we beiden getroffen door het gevoel dat iets essentieels buiten zicht blijft. Maar dat wat zo natuurlijk voor Angela is, is voor een deel moeilijk te vangen vanwege de

natuurlijkheid ervan. Zoals met alles wat eenvoudig en natuurlijk is, is de draad van het wonderbaarlijke er doorheen geweven, niet als iets afgescheidens, maar als iets essentieels in haar eenvoud.

TRANSFORMATIE EN HET FYSIEKE LICHAAM

Op een avond zitten Angela en ik in haar woonkamer en zij doet zo nu en dan een blok hout op het vuur, dat de kamer met een vurige warmte vult – een afwisseling met de kilte van de nazomer buiten. Het is nu donker, en we kunnen horen dat haar echtgenoot na ons gezamenlijke maal de keuken opruimt en haar kinderen boven spelen. We zitten zo een poosje en luisteren naar de geluiden in het huis die afnemen. We genieten van de manier waarop de kamer langzaam verwarmd wordt door de kachel.

“Dit zijn interessante tijden niet?” vraagt Angela me. “Het lijkt erop dat er een behoefte is aan iets uit de Oudheid, iets om bewust te worden. Maar als we het over vrouwelijke wijsheid hebben, vrouwelijke manieren van zijn, gaat het niet over het terugkomen van hoe de dingen waren. Er waren tijden dat vrouwelijke spirituele tradities bloeiden en grote invloed op de gemeenschap hadden. Maar deze tijden zijn voorbij en zij zijn niet voor niets voorbij. De mensheid bevindt zich ergens anders, op een ander punt van de evolutie. Maar er blijft een essentie – een essentie van vrouwelijke kracht en inzicht die nu opnieuw voor iets nieuws gewekt kan worden, voor een nieuw doel. En als vrouwen met deze essentie in zichzelf in contact komen, kunnen zij op een nieuwe manier dienstbaar zijn. Daarom denk ik dat het kan helpen ons die oude wijsheid in onszelf te herinneren, wijsheid die de wortel is van spirituele transformatie in vrouwen.”

“Iedere ziel kent haar eigen weg naar God,” vertelt ze me. “Iedereen wordt anders behandeld op het pad en ieder pad is uniek. Daarom kan het problematisch zijn om spiritualiteit te generaliseren. Toch is er voor vrouwen een noodzaak om te herkennen, dat, op onze weg naar huis, hoe we als vrouw zijn, een belangrijke rol speelt. En er zijn aanwijzingen en sporen die er naar wijzen dat heel oude vrouwelijke tradities dit hebben herkend, en altijd geweten hebben dat spirituele transformatie plaats kan vinden in overeenstemming met de natuur van ons

vrouwen, die anders is dan de natuur van mannen. Wat natuurlijk voor vrouwen is, wat we diep van binnen weten, kan de basis zijn van hoe we groeien. En soms worden deze dingen gewoon over het hoofd gezien omdat we hen vanzelfsprekend vinden, omdat ze zo eenvoudig zijn, zo gewoon. Maar vanuit een ander perspectief zijn ze echt kostbaar.”

“Natuurlijk doet het vanuit een absoluut perspectief er niet toe of je een man of een vrouw bent,” gaat ze door alsof ze een zaak aan de orde stelt die ik nog niet uitgesproken had. “Onze essentiële natuur is hetzelfde. Op het niveau van de ziel is zij hetzelfde. Maar we zijn in deze wereld als mensen geboren. We beginnen ofwel met een mannelijk fysiek lichaam ofwel met een vrouwelijk fysiek lichaam en we weten dat er een aantal belangrijke verschillen tussen de twee zijn. We gaan van *hieruit* terug naar de bron, vanuit de fysieke wereld. Het spirituele pad sluit de fysieke wereld in en spirituele realisatie sluit de fysieke dimensie in. Anders zouden we hier niet zijn. Dus kan het pad voor mannen en vrouwen verschillend zijn, omdat we vanuit een andere positie beginnen.”

“Het lichaam is de aarde in spiritueel leven. De aarde, die de basis geeft, ontvangt het hemelse licht en voedt het spirituele proces. Het fysieke lichaam is uiterst belangrijk voor de spirituele transformatie in vrouwen, en toch is het het element wat het meest veronachtzaamd wordt.”

“Natuurlijk bedoel ik, wanneer ik over het fysieke lichaam spreek, iets veel grootsers dan wat we gewoonlijk associëren met het woord ‘fysiek.’ De fysieke wereld weerspiegelt andere niveaus van de waarheid op haar eigen bijzondere manier. De fysieke verschillen tussen mannen en vrouwen zijn niet alleen biologisch, maar veel complexer en multidimensionaal. Maar de fysieke wereld is in ons spirituele systeem zo lang genegeerd dat ik voel dat het nuttig is om het in het bewustzijn terug te brengen, zodat transformeren herkend kan worden als inclusief, als een proces dat binnen heelheid werkt.”

“Voor vrouwen is alles ingesloten,” vertelt ze me. “Wij hoeven alleen te leven die we zijn. Natuurlijk moeten we leren wie we zijn, en dit is de reis. Te weten komen wie we zijn, betekent dat we te weten komen hoe God ons heeft gemaakt. We komen de geheimen van de schepping te weten, de mysteriën over hoe God

Zichzelf in deze wereld onthult, want deze geheimen zijn in het vrouwelijke lichaam gelegd. God heeft deze geheimen aan vrouwen toevertrouwd als een fysiek bewustzijn. Spirituele transformatie van vrouwen betekent het mysterie echt maken, bewust maken. Het is een proces van terugkeren, van teruggaan naar de bron, maar het is tegelijkertijd een proces van het realiseren van de schepping. En zonder fysiek lichaam is er geen realisatie.”

De kamer is warm nu; Angela doet de schuif van de kachel dicht om het vuur te temperen en we duwen beiden de kleine dekens van ons af waaronder we gezeten hebben. “Vrouwen hebben een speciale kennis van de schepping en van het wonder van de schepping,” zegt ze. “Wij kennen de manieren waarop God Zichzelf in de wereld onthult. Deze kennis is in alle vrouwen omdat wij kinderen baren. En ik bedoel niet dat je zwanger hoeft te zijn om deze wijsheid te leven; het is inherent aan hoe we zijn. Deze kennis bestaat op het diepste niveau van ons bewustzijn, en het spirituele proces kan ons helpen om ons steeds meer van dit niveau bewust te zijn. Het gaat erom dit bewustzijn wakker te maken, dat in essentie de Schepper in Zijn schepping is, het goddelijke in de fysieke vorm. Het is als een speciale methode, een geheim geschenk, dat God deel is van Zijn wereld, door middel van vrouwen.”

“Dit bewustzijn geeft vrouwen een unieke rol in de schepping. Het ontsluit voor ons de natuurlijke toegang tot de creatieve duisternis van waaruit alle leven ontspringt. We kunnen deze duisternis binnengaan, en in haar stilte werken om het leven vanuit de leegte te begeleiden. We leven in twee werelden, en helpen het licht in het bestaan te komen, waar het ook maar nodig is, en we zijn aandachtig – met grote zorg – voor alles wat geboren wordt.”

HEELHEID

De specifieke verantwoordelijkheden voor vrouwen in het scheppingsproces weerspiegelen een inherente heelheid, en een natuurlijke toegang tot alle niveaus van het leven. Angela legt uit dat spirituele transformatie voor vrouwen deze heelheid ook van nature weerspiegelt.

“Alles in het leven van de vrouw wordt op haar spirituele pad ingesloten. Dus hoeft zij niet van hier naar daar te gaan,” zegt zij, gebarend door de kamer. “Zij heeft het vermogen om alleen maar te gaan waar zij is, gaan zonder te gaan. Het is van belang voor ons allemaal om met de conditionering te breken dat we iemand, of iets anders moeten worden. Een vrouw kan op haar pad reizen waar zij zich bevindt, reizen. Natuurlijk leert zij door discriminatie en aandacht haar ware zelf te leven, dat vrij is. Maar haar transformatie bevat, op unieke wijze, wie zij is.”

“Weet je, vaak is het niet zo voor mannen. De reis van mannen is natuurlijk naar zich zelf, maar zij lijken tegelijkertijd van zichzelf weg te reizen, hun lichaam achterlatend. Zij bedwingen hun instinctieve natuur – die een uitdrukking van het lichaam in de wereld is – en transformeren deze energieën. De meeste oefeningen die in alle soorten tradities gegeven worden zijn ervoor bedoeld om dit proces te begeleiden. Zij zijn gemakkelijk te herkennen, benadrukken ascetische beproevingen zoals vasten, fysieke volharding en het controleren van de seksualiteit. En we houden dit voor algemene spirituele oefeningen, niet herkend dat zij wel eens ongeschikt zouden kunnen zijn voor vrouwen. Vrouwen hebben deze oefeningen vaak niet nodig omdat zij blijven waar ze zijn; in hun verbindingen met het leven, in de geschapen wereld, de basis voor hun transformatie voorbereidend. Ons lichaam kan ingesloten worden omdat we niet gezuiverd hoeven te worden zoals de mannen; we zijn al puur.”

“Wanneer je met mannen werkt kun je ze duwen, hen alleen maar duwen met een boel energie, nietwaar? Alleen dat – hm!” zegt Angela, terwijl ze een gebaar maakt met haar handen in de lucht. “Je kunt het op die manier niet met vrouwen doen. Vrouwen verliezen de verbinding met het leven en met hun lichaam. Zij hebben de container nodig om verbonden te zijn met het leven. En in deze container vindt het hele proces van transformatie plaats. De stroom van het proces wordt, voor een deel, geleid en gevoed door de heilige substantie in ons lichaam. Als een vrouw zich van haar lichaam los maakt, snijdt zij zichzelf af van deze essentiële bron van spirituele energie, het goddelijke potentieel, dat haar een direct inzicht toestaat in haar eigen goddelijke natuur, en de heiligheid van alle leven.”

“Het alchemistische proces van transformatie gebeurt bij vrouwen in een container, een vat. De container is als een mand, geweven door de draden van het leven en de aarde, geweven door de verbinding van vrouwen met hun vrouwelijke instincten. Je kunt het ook zien als een cocon waarin de transformatie van de rups in een vlinder, op een geheime manier, plaats vindt. Zoals een cocon draait deze container van het leven rond het innerlijke proces. De cocon is de beschermende laag waarin het diepe proces van zuivering, versmelting, en het scheppen plaats vindt. Het is de container die draagt, omarmt en voedt, maar ook verbergt, en op één of ander manier een poesje versluiert voor wat er echt plaats vindt. Tegelijkertijd behoudt de cocon de verbinding met de aarde, met het lichaam. Op deze manier heeft, wat er ook moge gebeuren – op andere niveaus van de werkelijkheid – het geen effect op het lichaam, op de wereld van de materie.”

Angela vertelt me dat spirituele oefeningen die afstand doen van de wereld, of op het lichaam neerkijken, soms schadelijk zijn voor vrouwen. “Als een vrouw oefeningen doet die onthechting van haar lichaam of van haar alledaagse leven aanmoedigen, kan ze haar instinctieve verbinding met het leven afsnijden. Als dit gebeurt, ontkent ze de energie van het leven zelf, en van de liefde die in het leven is, en wie men echt is. Het is voor een vrouw vaak de stroom van het leven die haar verbindt met de Absolute. Vrouwen weten dat deze stroom vanuit de cirkel van de ongeschapen eeuwigheid in deze wereld, en met deze wereld terug naar God, stroomt.”

“Vrouwen weten dat we in verbinding met het leven om ons heen staan. Meditatie is bijvoorbeeld heel belangrijk. Maar wat heeft het voor zin om op je meditatiekussentje te zitten wanneer je kind honger heeft, of wanneer je planten water nodig hebben? Vrouwen weten instinctmatig dat het leven zelf een meditatie kan zijn. Het is een deel van vrouwelijke wijsheid dat de spirituele wereld en de materiële wereld samen komen in de heelheid van het leven waar niets en niemand wordt opgeofferd voor de ander.”

“Ik heb gezien dat vele vrouwen geholpen worden wanneer zij, aan het begin van het pad, voelen dat alles omarmd wordt, wanneer zij begrijpen dat zij hun leven, of zichzelf, niet hoeven op te delen, en iemand achter moeten laten. Spirituele conditionering kan ons vertellen dat we ons van ons gewone leven af moeten

wenden. En in het begin kan het voor sommige vrouwen als een soort opluchting lijken om zich van de wereld van de eisen die ons steeds weer confronteren met onze beperkingen en onze gehechtheden, af te wenden. Maar vaak weten vrouwen instinctief dat dit niet goed voor hen is, en zij zijn zo opgelucht wanneer zij deze wijsheid weerspiegeld zien.”

“Dus hoe ziet het proces van een vrouw eruit?” vraagt ze. “Het verschijnt in net zo veel vormen als er vrouwen zijn. Maar één ding is hetzelfde en dat is de liefde. De grote Soefi meester Bhai Sahib zei dat vrouwen slechts een paar spirituele oefeningen nodig hebben. Zij worden meegenomen door de liefde.”

VERLANGEN

Eén van de eerste stappen op de reis van vrouwen is, dat ze begrijpen dat ze de meest essentiële kracht van haar spirituele evolutie al in zich hebben – de natuurlijke gave van het verlangen dat zich manifesteert op alle niveaus van hun ervaring.

“Het vrouwelijke aspect van de liefde is verlangen,” zegt Angela op een morgen als we met haar hond langs het zandpad lopen dat door het korenveld in de buurt van haar huis ligt. “Verlangen is deel van de natuur van vrouwen. Soms zijn vrouwen zo dicht bij deze kwaliteit van liefde en zijn, dat ze niet eens kunnen zien dat het een verlangen is, maar toch verlangen ze op de één of andere manier altijd.”

De pijnlijke leegte, de behoefte dat iemand van ze houdt, een gevoel van verlies of incompleetheid, die vrouwen vaak ervaren als tweede natuur, kan het verlangen zijn om naar Huis te gaan, het verlangen naar wat echt is, dat hun roept naar huis te gaan. Dit verlangen leidt de vrouw waar ze heen moet; het brengt haar bij de ervaringen die ze nodig heeft om haar leven hier op aarde ten uitvoer te brengen.”

“De Soefi Irina Tweedie zei altijd dat de mannelijke kant van de liefde zegt, ‘ik houd van jou, ik kom naar jou toe, wacht op mij,’” vertelt Angela mij. “En de vrouwelijke kant van de liefde zegt, ‘ik zoek jou, ik wacht op jou, kom naar mij toe.’” In het Soefisme wordt verlangen niet alleen maar als een vrouwelijke kwaliteit gezien, maar de staat van iedere ziel voor God, de

trekkracht van de ziel om naar Huis te komen en verenigd te worden met de Geliefde. Verlangen trekt de liefde van God als een magneet in zichzelf. De ziel schreeuwt naar God als een echo van Gods verlangen naar ons, en God antwoordt. Angela vertelt me dat voor vrouwen dit verlangen een natuurlijke staat van zijn is; het zich manifesteert op vele niveaus, op een wijze die het verlangen van de man niet kent.

“Verlangen is de wijze waarop vrouwen *leven*,” legt Angela uit, nu we in de stilte van haar keuken thee zitten te drinken. “Verlangen draagt de vrouwelijke kwaliteiten van openheid, en de kracht van aantrekking zoals het geleefd wordt door passie, en soms ook door het lijden aan de liefde. Het duidelijkste zie je dat op het niveau van het verlangen dat zich manifesteert in de seksualiteit van de vrouw, in haar seksuele ontvankelijkheid. Zij geeft haar lichaam en haar liefde door te ontvangen. Een vrouw die van een man houdt, een kind het leven schenkt, leeft als iemand die ontvangt. De natuur van haar liefde en creatieve kracht staat voor zichzelf open, een vat te zijn, en één te zijn met wat er in haar groeit. Dit is de aard van het vrouwelijke op alle niveaus. Op het niveau van de fysieke natuur lijkt het eenvoudig en helder; waarom zou het dan op de innerlijke niveaus anders zijn?”

Angela en ik praten er over dat de vrouwelijke kant van de liefde een dynamische leegte is die wacht om gevuld te worden, een leegte die een speciale rol speelt in het scheppingsproces, door haar mogelijkheid om te ontvangen. In het lichaam van een vrouw is deze leegte de schoot, de scheppende ruimte die het leven naar zich toetrekt, en van waaruit het leven ontspringt. Instinctief en psychologisch manifesteert deze leegte zich in de seksualiteit van de vrouw, en in haar verbinding – haar ontvankelijkheid, haar natuurlijke gave om te luisteren, om aandachtig te zijn, om aan te trekken.

Vrouwen hebben de neiging aan te voelen dat er iets gemist wordt. De aanleg om te hunkeren naar een steeds grotere vervulling, is de draad van het hart die leidt naar de enige echte bron van voltooiing – de heelheid van het Zelf, of de gesloten cirkel van liefde, die de kern van de Soefi relatie van de minnaar en de Geliefde is. Voor een deel is de reis van de vrouw het volgen van deze draad, en te vertrouwen waarheen zij haar leidt.

“Het verlangen is er gewoon,” vertelt Angela mij. “Vrouwen hoeven niets te doen om het verlangen te verdienen of het verlangen te bereiken of ervoor te werken. Het is er gewoon. En het is de directe weg naar God, om bij het verlangen te blijven, met het verlangen te stromen, het verlangen te leven. Het is het vuur dat al brandt.”

“Vrouwen zijn zo dicht bij het leven,” zegt Angela zachtjes. “Wij weten zo veel van het leven. We kennen de aarde, de schepping; we zijn de echo van Zijn verlangen naar ons, en we worden geroepen om op een manier te leven die iets van ons leven terugspiegelt naar Hem. En dus heb ik gezien dat het verlangen van vrouwen zich het eerst laat zien als een verlangen naar leven, om *ons* leven ten volle te leven. Er zijn zo veel manieren om het leven te leven! En vrouwen denken dat we dit verlangen niet mogen hebben of we schamen ons ervoor. We hebben een beeld, dat in God leven niet samen gaat met het verlangen naar het leven. Maar dat is natuurlijk; we behoren op een bepaalde manier tot het leven. En tegelijkertijd voelen we het verlangen naar God. Het is hetzelfde.”

“Ik herinner mij toen ik jong was, toen mijn kinderen werden geboren en nog baby’s waren. Mijn leven was vervuld maar van tijd tot tijd merkte ik dat ik met enige jaloezie naar mijn vrienden keek die geen gezin hadden. Zij waren heel erg bezig met hun spirituele leven, mediteerden urenlang, gingen naar seminars en retraites en spendeerden tijd met hun leraar. Er was een bepaalde ongerustheid mijn *mind* onopgemerkt binnengeslopen, dat deze belangrijke vervulling om kinderen en een gezin te hebben een obstakel op mijn spirituele pad kon worden.”

“Maar op een dag zag ik Mrs. Tweedie weer en vroeg haar om spirituele oefeningen. Ik was zo begerig!” zegt ze, haar hoofd glimlachend schuddend. “Ik snakke naar spirituele voeding, om oefeningen naast deze alledaagse chaos. Ik had toen zo weinig tijd om te mediteren of om naar groepen of seminars te gaan, en ik dacht dat ik iets zou krijgen wat ik mee naar huis kon nemen, een speciale oefening zodat ik niet achterop zou raken, zodat ik dichterbij de Geliefde kon komen.”

“En Mrs. Tweedie zei met zo veel liefde tegen mij, ‘Jij hebt geen oefeningen nodig. Heb je kinderen en je man lief, dit is jouw oefening en jouw yoga pad. Als je je kinderen in bad doet,

herinner je dat je de Geliefde wast. Als je je man lief hebt, herinner je dat je Hem lief hebt.’ Dus probeerde ik dat te doen, en ik probeer dat nog steeds. Dat is jarenlang mijn belangrijkste oefening geweest. Het was de meest krachtige oefening die mij gegeven kon worden en die het leven zelf mij gegeven heeft.”

“Iedere vrouw heeft haar eigen manier om zich door haar verlangen met het leven te verbinden,” gaat Angela verder. “Mrs. Tweedie zei, ‘Iedereen moet Hem haar eigen geur van het leven brengen, de essentie van de ervaringen van de ziel, die terugkomt als een bepaalde aroma of geur.’ En ik houd van dit beeld; het weerspiegelt dat, wat wij terugbrengen, iets te maken heeft met ons leven, ons leven *hier*; anders kan het geen aroma hebben omdat de geur tot het gecreëerde behoort. Iedere geur zal anders zijn en we zijn hier om bewust te maken dat ieder aspect van het leven een reflectie van God is.”

“Voor vrouwen is het verlangen, dat de spanning tussen het ongecreëerde en het gecreëerde houdt, ook in ons lichaam. Iedere cel roept het naar Hem uit, wacht en verlangt naar Hem. Door ons verlangen wekken we deze goddelijke liefde in ons. Ons lichaam is ingesloten; ons lichaam is gevuld met Zijn liefde voor ons, onze liefde voor Hem. En deze vervulling vindt plaats in de meest gewone delen van ons leven, op de eenvoudige manier waarop we leven. Hij komt naar ons toe in vele gezichten, in vele vormen. We hoeven Hem alleen maar te herkennen en Hem te omarmen.”

LIEFDE EN KWETSBAARHEID

Op een dag brunch ik met drie andere vrouwen die naar Angela gekomen zijn gedurende haar workshop. We zitten aan tafel buiten in de tuin van het huis naast dat van Angela waar ik verblijf. De tafel staat vol met een keur aan taartjes, graanproducten en sappen en we hebben allemaal een kop sterke zwarte Duitse koffie die ik gekocht heb in een dure zaak in een nabijgelegen dorp de dag daarvoor. Het is laat in de morgen en de was hangt aan een waslijn achter ons en droogt in de warme zon. De zonen van Angela fietsen blokjes en zwaaien steeds als ze voorbij ons komen,

Ik kan een diepe devotie in deze vrouwen voelen wanneer we in de zon zitten, van het voedsel genieten en over de workshop

praten. Hun vreugde om samen, en met Angela te zijn, is zo vol en tastbaar als de warmte van de morgen. Vele vrouwen die in de retraite zijn, wonen in dit dorp of in de buurt, aangetrokken om fysiek dichtbij te zijn, om elkaar in de winkel of op straat tegen te komen. Het is alsof de liefde door de groep stroomt, in het bijzonder wanneer zij fysiek dichtbij zijn en een duidelijk waarneembare container of sterke belangstelling, vreugde en zorgzaamheid creëren.

In de middag ga ik naar Angela's huis en we praten over de natuurlijke openheid en kwetsbaarheid van vrouwen, en de behoefte om deze openheid zo veel mogelijk toe te laten, want het is de manier waarop de liefde het hart binnengaat.

“Wij voelen liefde, allemaal,” zegt zij. “Liefde is de goddelijke energie in ons; liefde is de brandstof voor de reis, het begin van de reis en het einde van de reis. Liefde is de energie van het pad, het weefsel van het universum, de manier waarop God Zichzelf laat kennen in de wereld. Ons verlangen naar Huis te gaan, ons verlangen naar God, ons verlangen om totaal onszelf te zijn zal de liefde naar ons toe leiden, zal de liefde in ons doen toenemen, en zal de liefde toestaan ons te transformeren. Maar we kennen de neiging om ons van de liefde af te wenden; er bestaat altijd het gevaar dat we haar niet vertrouwen.”

“Het is zo belangrijk dat vrouwen zichzelf toestaan om liefde te voelen. Op die manier geven we ons in totaal vertrouwen. Voor velen van ons is het gemakkelijker ons te identificeren met iemand die liefde voelt, die actief geeft. Maar hoe is het om liefde te voelen, zonder controle, zonder te beperken wat er in overvloed naar ons toestroomt? En om het niet erg te vinden kwetsbaar te zijn in de liefde, de chaos van de liefde te accepteren, en om zelfs de verstoring, die met liefde gepaard gaat, te accepteren?”

“We houden van de kant van de liefde die gevoelig, zacht en omarmend is, de liefde die ons geeft wat we willen,” zegt Angela lachend. “Maar de liefde heeft die andere kant die we soms vergeten, ook. Het is de woeste kwaliteit van de liefde, zonder compromissen en die alleen de waarheid toestaat. Liefde heeft een kwaliteit van licht, en wanneer het licht de duisternis binnenkomt, kan het pijnlijk zijn. Een straal licht kan zeer pijnlijk zijn voor ogen die aan duisternis gewend zijn. Het licht kan binnen komen en ons open splijten. Op die manier vernietigt de liefde ons gevoel

van heelheid. Maar zelfs ons gevoel van heelheid evolueert, en er is een transformatie in een bewustzijn van eenheid waarin zelfs nog meer ingesloten kan worden.”

“Wanneer we eenmaal het zoete van de liefde geproefd hebben, willen we haar voor altijd en eeuwig. Maar het is niet aan ons, het is niet een zaak van kiezen of willen. Liefde is onvoorspelbaar, en zij wordt gegeven en genomen zoals God dat wil. Ons deel is onszelf onvoorwaardelijk te geven, onszelf evenveel te geven in verbinding als in afscheiding, want zij onderhouden samen de spanning van de schepping. En hoe meer we liefhebben, hoe meer we voelen dat er van ons gehouden wordt, des te meer zullen we lijden aan afscheiding. We worden steeds meer bewust van de liefde, van haar intensiteit en dit gaat gepaard met de dynamiek van vrouwelijk verlangen, met passie en kracht die diep vanuit de vrouwelijke natuur komen.”

“Wanneer we de afscheiding onder ogen zien, wanneer we aanvaarden dat we misschien niet krijgen wat we hebben willen, is dit het moment van ongelofelijk potentie. Hier kiezen we ervoor om onszelf onvoorwaardelijk te geven, ofwel we gaan terug naar machtspatronen om ons te beschermen en onze omgeving te controleren.”

“Net zoals individuele vrouwen deze momenten van kiezen nu onder ogen zien, hebben oude vrouwelijke tradities zulke momenten in het verleden onder ogen gezien, toen de kracht van vrouwelijke spiritualiteit gebruikt werd voor de eigen bescherming omdat zij bedreigd werd door veranderende tijden. Deze patronen in het collectief vrouwelijke moeten worden losgelaten want we staan allen op het punt dat er iets nieuws in het bewustzijn kan komen. Er is een essentie in de vrouwelijke manier van zijn die altijd zal blijven, maar de essentie moet bevrijd worden uit de machtsstructuren die met deze tradities gepaard gaan.”

“Weet je, geweld op een persoonlijk, als ook op een collectief niveau, zal het verlangen verdiepen en ons naar nieuwe staten van bewustzijn leiden. Het verlangen is er altijd, maar verlangen moet groter worden door liefde, en dit proces is niet altijd gemakkelijk of veilig en kan tegen diepe conditionering van vrouwen ingaan, conditionering die haar heelheid, en haar zekerheid beschermt.

Het gaat dus gepaard met moedig zijn, een bereidheid om liefde te voelen, en lief te hebben zonder voorwaarden, en

onvoorwaardelijk accepteren wat God je geeft, zelfs als het pijnlijk is.”

Ik vraag Angela om wat meer te zeggen over de gevaren voor vrouwen om misbruikt te worden, om zichzelf te geven op een ongezonde manier. “Het is van groot belang de kwetsbaarheid voor God niet te verwarren met de acceptatie van geweld door liefde die mensen benadeelt,” vertelt ze mij. ”Psychologisch gezien zijn vrouwen geconditioneerd door heel wat misbruik. Daarom is het onderwerp van kwetsbaarheid in een spirituele context zeer gevoelig. Wat ik bedoel met het onvoorwaardelijk accepteren van geweld in de liefde, is iets voorbij psychologische krachten. Vrouwen moeten een bepaalde drempel overgaan – een aspect van hun eigen natuur, waar zij naakt, puur, krachtig en kwetsbaar tegelijkertijd zijn, om dit land van vrijheid binnen te treden.”

“Ik denk dat een zekere mate van psychologische intergratie vereist is om dit potentieel van vrijheid, dat naar een staat van overgave leidt –waarin men onvoorwaardelijk accepteert wat voor God gegeven wordt, te leven. Op het niveau van de ziel is er een plek in alle vrouwen die niet verwond is, niet gewelddadig is. Van hieruit kunnen psychologische wonden van geweld en misbruik geheeld worden. Maar sommige wonden kunnen misschien nooit geheeld worden. En dit is niet erg, want we behoren God toe en in Zijn handen lijden we niet aan zelfmedelijden. Een vrouw moet zeer volwassen zijn om vanuit deze plaats van kwetsbaarheid, die ver verwijderd is van het slachtoffer zijn, te kunnen leven. Het heeft niets te maken met het leven in een relatie waar sprake is van misbruik, waarin we voortdurend beperkt worden om te groeien, of om te zijn, wie we werkelijk zijn. Het is een plaats van overgave en van vrijheid, waarin de kracht van de ziel stroomt.”

“Het kan behulpzaam zijn als vrouwen zich bewust zijn van dit verschil en vrouwen zelf zullen het verschil tussen de kwetsbaarheid van de ziel voor God en de psychologische patronen van slachtoffer zijn, kennen. Vraag je hart en je zult het weten. Leef je wie je werkelijk bent? Daarom is het ook van belang om een ervaren spirituele gids te hebben die je kunt vertrouwen. Zij of hij zal je naar deze drempel brengen. Dit is zo belangrijk in de huidige spirituele atmosfeer waar zoveel misbruik is.”

Later praten Angela en ik over deze staat van kwetsbaarheid als een natuurlijke staat, een staat van vrijheid en kracht. “Vrouwen *zijn* kwetsbaar,” zegt ze. “Kwetsbaarheid is een staat van zijn, die we na verloop van tijd ontdekken, wanneer we onze defensies loslaten, wanneer we het pad toestaan onze fundamentele natuur, die eenvoudig en kwetsbaar is, te onthullen. Deze staat van kwetsbaarheid, onze kracht om te dragen wat de liefde ons brengt, kan niet bereikt worden door spirituele oefeningen. In feite onthult zij zich vaker wanneer we onze afhankelijkheid aan oefeningen loslaten, wanneer we onze identificatie met discipline loslaten en onze drang naar *doen* loslaten. Dan worden we ons gewaar van wie we werkelijk zijn.”

“We doen zo veel om onszelf te beschermen. Vrouwen zijn gewend om zo veel vormen van zelfbescherming met zich mee te dragen. En we weten dat er goede redenen zijn om onszelf te beschermen. Het is heel moeilijk voor vrouwen van deze tijd om zich voor dit aspect van hun eigen natuur te openen omdat er zo veel ervaringen van gewelddadigheid van het vrouwelijke op het collectieve en individuele niveau zijn. Zij zijn zo diep in de psyche van de vrouw gestempeld. Dus hebben we gewoonten ontwikkeld om onszelf te beschermen, zelfs voor onszelf, voor onze ware natuur. Maar als we onze kwetsbaarheid voor God leven, bewust, in het licht van zijn liefde, is zij een staat van spirituele kracht en macht. Zoals de Tao Te Ching zegt, ‘het zachtste ding in het universum overwint het hardste ding in het universum.’”

“Vrouwen hebben een directe toegang tot deze intieme verbinding met God, een verbinding van liefde,” vertelt Angela me. “Een vrouw weet wat het betekent om liefde aan te trekken vanuit een plaats van verlangen, een staat van kwetsbaarheid, met de moed van de leegte. Op een goed spiritueel pad, met een echte leraar, kunnen we de liefde volgen waarheen zij ons leidt en we vertrouwen deze liefde in al haar vormen.”

DIENSTBAARHEID

Angela verzekert me dat vrouwen hun verlangen kunnen vertrouwen en haar volgen waarheen het hen brengt. En toch is er voor vrouwen een bijzonder gevaar dat hun verbindingen met het

leven en met de activiteiten van de wereld waardoor hun liefde en verlangen zich vaak manifesteren, hun in de val lokt in gehechtheden, die hun capaciteit beperken om hun spirituele potentie echt te leven – hun potentie voor onvoorwaardelijke liefde, en voor een leven in dienstbaarheid aan iets voorbij zichzelf.”

“Er wordt wel gezegd dat gehechtheden de grootste obstakels voor vrouwen zijn,” zegt ze, terwijl het middaglicht zich over ons en de bank waarop we zitten, heen spreidt. “Het bewustzijn van de man heeft de neiging zich gemakkelijker van de wereld te onthechten, en hun spirituele transformatie vereist deze onthechting, deze capaciteit om zich los te maken van, en het transformeren van de instincten van het lichaam. Maar vrouwen staan dichterbij de materie dan mannen, zijn directer verbonden met de materie van de wereld. Dus is het gevaar om gevangen te worden in gehechtheden groter. Er is niet slechts het gevaar van zich hechten; vrouwen *zijn* verbonden.”

“Het kan helpen wanneer je begrijpt dat deze verbinding naar beide kanten gaat. Het is niet alleen zo dat vrouwen verbonden zijn met de materie, maar dat de materie ook met ons verbonden is. De materie heeft vrouwen nodig, het leven heeft vrouwen nodig omdat we over voortbrengen weten, en we deelnemen aan de schepping. Hoe vrouwen transformeren gaat niet persé over onthecht raken; het brengt veeleer iemand naar een staat van vrijheid. We kunnen leren met gehechtheden klaar te komen en verantwoordelijk te leven met gehechtheden, vreugdevol, als uitdrukking van onze liefde voor iets anders.”

“Toen mijn kinderen jong waren, werd ik bijna verpletterd door hun behoefte aan mij. De behoefte was zo groot en het was naar *mij*. Ik moest er voor hun totaal zijn. En ik was bang om ergens beperkt te worden, verstrikt door hun ongelofelijke behoefte; door de manier waarop ik door mijn lichaam met hun verbonden was, door mijn eigen natuurlijke manier om voor hen te zorgen. Er bestaan binnen deze instinctieve verbindingen beperkingen. En het gaat erom voorbij deze beperkingen te gaan, niet door ze af te wijzen of door ze aan de kant te schuiven, maar door je eraan over te geven, bewust, verantwoordelijk. Op die manier worden we vrij binnen de verbindingen, door een proces van het opgeven van de controle en het laten gaan.”

“Toen mijn eerste kind een baby was kon ze ’s avonds moeilijk in slaap vallen. En ik werd getrokken om bij haar te zijn, om bij haar te blijven, om te geven wat ik dacht dat ze nodig had. Dus zong ik voor haar en hield haar vast en lag naast haar. En niets werkte. Dus vroeg ik, bad ik en het antwoord kwam van binnenuit. Dat ik haar vast hield, dat ik haar niet liet gaan. Ik dacht dat ik bij haar moest zijn zodat zij kon gaan slapen. Maar ik moest het haar in feite zelf laten doen: vrij te worden om te gaan slapen. Ik moest erop vertrouwen dat God voor haar zou zorgen. Ik moest haar in de handen van God plaatsen. Ik moest iets vertrouwen, wat voorbij mijn eigen instincten was zodat we beiden vrij konden zijn. Dus liet ik haar alleen. En natuurlijk was dit moeilijk voor mij! Ik moest toen ook volwassen worden, haar laten gaan, om de situatie open te stellen voor iets hogers dan mijzelf. Maar vanaf die tijd kon zij slapen.”

De Soefi meester Bhai Sahib zei dat de grootste beperkingen de grootste vrijheid toestaan. Het gewone leven met zijn voortdurende eisen is de arena voor spirituele training. De verbinding met het leven kan acceptatie, geduld, en aandacht leren en de vrouw helpen haar eigen kracht te ontwikkelen om onmiddellijk te luisteren en te reageren op de behoefte van het moment, de basis voor mystieke staten voor te bereiden, en het allerbelangrijkste, haar ervaring van onvoorwaardelijke liefde verdiepen.”

“De spirituele potentie van een vrouw ligt voor een deel in de transformatie van gehechtheden aan de verbindingen met liefde en dienstbaarheid,” vertelt Angela mij. “Zij hoeft haar energie niet om te zetten, of oefeningen te doen die gemaakt zijn om haar af te houden van de beperkingen, om haar leven te leven, zoals mannen dat soms doen. Zij moet accepteren, en echt leven vanuit onvoorwaardelijke liefde en verlangen, die manifest worden in haar leven, in haar werk en in haar verbinding met haar kinderen, haar partner, haar leraar en haar verbinding met de natuur. Op die manier laat zij haar spirituele essentie, haar liefde en verlangen naar God, haar wens om vereniging met de bron, haar gehechtheden binnen deze relaties, transformeren.”

“Ja, we willen vaak zo graag weg van de eisen van het leven; we denken dat we vrij kunnen zijn wanneer we ze achter ons laten. En er zijn zo veel spirituele tradities - kloostertradities

bijvoorbeeld – die dit aanmoedigen. Maar voor vele vrouwen geldt dat het afsnijden van het leven het afsnijden van de transformerende energie is, van de liefde die in ons is. Door onze beperkingen, onze gehechtheden, onze eenvoudige menselijke behoeften te accepteren, bereiden we de basis voor om ons leven terug te geven aan God. En Hij helpt ons om vrij te worden, als het Zijn wil is.”

De beperkingen van het leven, de eenvoudige elementen om gewoon mens te zijn met al onze kwetsbaarheden en onmogelijkheden zijn mogelijkheden voor ons om vanuit een diepere kwetsbaarheid te leven, de plaats waar we de hulp van iets anders nodig hebben, de hulp van het goddelijke. Als we de illusoire natuur van onze wensen zien, toestaan dat onze gehechtheden ons wakker maken voor de ware behoefte, de behoefte aan leiding en liefde direct vanuit de bron, dan zijn de gewone momenten van het leven voortdurende mogelijkheden om genade en liefde in de wereld te laten komen. Onze behoefte trekt deze hogere liefde in ons leven. Zo kunnen we dienstbaar zijn; zo laten onze beperkingen het onbeperkte in de wereld manifest worden. Angela vertelt me dat terwijl we Gods liefde naar ons toetrekken, het al in ons aanwezig is. “Echte liefde, Gods vrije en onbeperkte liefde is in ons allen,” zegt ze. “Het is in ons lichaam en verbindt ons in dienstbaarheid ver voorbij ons ego. Als gehechtheden rijpen tot onvoorwaardelijke liefde en dienstbaarheid, wordt dit goddelijke bewustzijn in ons lichaam wakker. Dit is de natuurlijke bron van ons begrip over echte liefde, over de liefde voor God en Gods liefde voor ons. We hoeven haar niet te zoeken want zij is al in ons.”

DUISTERNIS

Het is avond. Angela en ik zitten in haar woonkamer, terwijl de kinderen boven zijn. We hadden een dag vrij van de retraite en de mensen zijn uit eten, of brengen hun tijd alleen of met hun gezin door. Angela en ik hebben met haar kinderen gegeten, terwijl haar echtgenoot aan het werk was. Nu is hij thuis en brengt de kinderen naar bed en we praten over het unieke werk van vrouwen in het scheppingsproces, dat een vertrouwdheid insluit met de duisternis

– de duisternis van de Absolute, evenals de duisternis van het fysieke niveau.

“Duisternis is echt,” zegt Angela met een plotselinge tederheid. “Duisternis is de ultieme waarheid. Alles komt voort uit de duisternis. Licht en liefde komen voort uit de duisternis. In de duisternis is zo veel licht, zo veel liefde, omdat niets het licht kan blokkeren, niets kan het weerspiegelen of breken. Het is de pure duisternis, zoals de zon door het heelal komt. Het licht is er, maar je kunt het niet zien, omdat er niets is waarop het kan reflecteren. In het duistere niets kunnen we echte liefde ervaren, omdat wij er ook niet zijn om het te beperken.” Dit is het mysterie van tegelijkertijd zijn, en niet-zijn – een mysterie, vertelt Angela mij, dat vrouwen belichamen.

“Alles komt vanuit de duisternis,” zegt ze weer. “Daarom kan je deze duisternis ‘Zij’ noemen, omdat alles vanuit Haar geboren wordt. Hoe deze vorm vanuit deze vormloze duisternis ontstaat, is verborgen in de manier van scheppen. En vrouwen kennen deze manier, net zoals we weten hoe we leven schenken. Deze kennis is in vrouwen, de kennis over hoe iets vanuit de duisternis geboren wordt, geboren wordt vanuit de leegte. Het beeld van een kind dat uit de schoot tevoorschijn komt is één van de makkelijkste manieren om te laten zien waar ik het over heb. Ofschoon we niet zien wat er gedurende de zwangerschap gebeurt, zijn we erbij betrokken, en ons lichaam weet wat het moet doen, hoe het moet zijn. En onze betrokkenheid eindigt niet wanneer het kind tevoorschijn komt, maar er verschijnt een andere vorm van zorg en liefde, van nabijheid, van verbinding en scheiding.”

“En de betrokkenheid van vrouwen begint niet met de zwangerschap. Het begint daarvoor. In de tijd dat er helemaal geen fysieke tekenen zijn, lang voor dat de conceptie zelfs plaats vindt. Het komt echt vanuit de bron in de duisternis, ver voorbij het fysieke niveau. Soms wordt het in dromen van vrouwen gespiegeld, waarin zij weten dat ze spoedig zwanger zullen zijn. Er is een conceptie die een paar maanden vóór de fysieke conceptie plaats vindt, wanneer de ziel een bepaald niveau van zijn, dat nog niet fysiek is, binnengaat. Dit scheppingsproces, dat zo ver weg in het ongeziene begint, en toch zo verbonden is met het leven hier op aarde, maakt deel uit van het mysterie van het wezen van vrouwen.”

Angela vertelt me dat spiritualiteit van vrouwen tot een ontwaken van bewuste participatie in het proces van voortbrengen kan leiden. Het is alsof vrouwen niet langer afgesneden hoeven te zijn van het weten, wat er diep binnenin gebeurt, wanneer zij leven schenken. Het is alsof zij wakker kunnen worden in de plaats van de geboorte. “We kunnen wakker worden in de duisternis,” zegt zij, “en we hebben een speciale opdracht om het leven met liefde van hieruit te leiden, vanuit het ongekende naar het gekende, vanuit het onzichtbare naar het zichtbare.”

Ik vraag Angela hoe men kan ontwaken voor deze duisternis, voor deze staat van leegte. “Alle verschillende tradities gebruiken meditatie, bidden en andere oefeningen om in deze leegte, het diepe zwarte, dat leven schenkt aan het licht, op te gaan. Weet je, het is in alle tradities over de hele wereld. En meditatie is ook een reflectie van de kwetsbaarheid waarover we eerder spraken, de kwetsbaarheid van liefde, de ontvankelijkheid en openheid, die we voor God zijn. Omdat we, wanneer we mediteren, totaal alleen voor Hem zijn, we aandachtig zijn voor Zijn behoeften alleen, en in deze staat kunnen we gebruikt worden.”

“Het kan jaren mediteren kosten om in deze duisternis wakker te worden, maar toch is het nu een levend potentieel in ons allen. En vrouwen hebben een natuurlijke aantrekking daartoe, omdat het zo een deel van ons wezen is. Of je man of vrouw bent, het proces van versmelten hangt af van de vrouwelijke kwaliteiten van ontvankelijkheid, stilte, kwetsbaarheid en verlangen. Door onze eigen kwetsbaarheid en verlangen verbinden we ons met de duisternis in ons, met de wortelen van ons wezen.”

Angela legt me uit dat versmelten slechts één element in een spiritueel proces is dat volledige en totale participatie in de schepping inhoudt. Het bewust versmelten in de duisternis van de Absolute is één element; het begeleiden van liefde en licht naar de wereld vanuit de Absolute is een ander. “Het is alsof we in het centrum van de duisternis draaien, wat het versmelten is,” zegt ze me, “en tegelijkertijd draaien we naar buiten, en begeleiden de liefde de wereld in.”

“Hoe begeleiden we het leven met de liefde vanuit het vormloze naar de vorm?” vraagt ze. “We begrijpen meer als we kijken naar de manieren hoe we deze staat van leegte binnengaan. Door meditatie, gebed en genade komen we bewust in de

aanwezigheid van deze absolute duisternis. Dat is zo voor ons allemaal, voor mannen en vrouwen. Deze oefeningen openen ons gemakkelijker voor onze diepere natuur, een natuur die meer en meer kwetsbaar wordt. We openen ons, onthullen onszelf, worden ontvankelijker en door dat te doen, gaan we op in het niets, in de duisternis waar we niet zijn.”

“Hier in de duisternis vinden we de hoogste kwetsbaarheid in onszelf, ons diepste verlangen die de staat van onze ziel voor God is,” gaat ze verder. “Tegelijkertijd vinden we de ontvankelijkheid die ons toestaat het licht te ontvangen. Onze ontvankelijkheid staat ons toe gebruikt te worden om het licht en de vorm naar de wereld te begeleiden. We gaan op in de duisternis, en in de duisternis gaan we op in het licht, dus kan er een nieuwe geboorte plaats vinden.”

Het ervaren of het begrijpen van deze versmelting met de Absolute waarin men goddelijk licht ontvangt, kan inhouden of aanmoedigen dat men zich van de relatieve wereld afwendt. Dit was de laatste twee duizend jaar de tendens in spirituele systemen. “Het transcendente en het vormloze zijn doelen geworden,” zegt Angela. “De wereld werd achtergelaten. En toch gaat dit voor vrouwen, die betrokken zijn in het gehele scheppingsproces, door de liefde, tegen hun natuur in. We kunnen de vormen vanuit het vormloze helpen begeleiden, en verder gewoon zorgen voor wat er nu leeft. We schenken een kind niet het leven om het daarna achter te laten! We zorgen instinctief voor de schepping. We voeden de wereld om ons heen vanuit een kennen van de duisternis en een kennen van het licht, we zijn thuis in de vormloze leegte waar de bron van alles ‘Zij’ is. Van hieruit kunnen we de wateren van het leven naar de wereld begeleiden. We leven onze verantwoordelijkheid zoals God ons voor Zijn belang heeft toevertrouwd. We worden de ogen en de oren van God, en brengen de kennis van de Waarheid terug via ons eigen bewustzijn. Er staat een gevaar om de materiële wereld te ontkennen als bijkomstigheid. Maar het is de schepping! De dichtheid van het fysieke niveau staat het licht van God toe, het pure licht dat van de Absolute komt, om gereflecteerd te worden zodat we het allen kunnen zien, en Hij het dus door onze ogen kan zien. Het is zo eenvoudig – het pure licht van de duisternis kan niet ervaren worden, tenzij er iets is om het te reflecteren. In de absolute

duisternis is er geen dualiteit, niets om Zijn licht te reflecteren. Dus moet het, als Zijn licht gekend wil worden, in de wereld van vormen gebracht worden. Gods aanwezigheid ervaren, houdt dus de dichtheid van de vorm in, die Zijn licht reflecteert. Hoe zouden we Hem anders kunnen kennen? Hoe zou Hij Zichzelf anders kunnen kennen?”

Door dit proces gaan mensen de Absolute via het relatieve kennen. Zonder de relatieve wereld is er geen goddelijke kennis, en geen mogelijkheid om Gods getuige te zijn van de schepping. We kunnen alleen deze rol vervullen als we bereid zijn hier in deze wereld te zijn, met bewuste aandacht. Dit houdt in dat we ons bewust naar de duisternis van de materie en de wereld van vormen wenden. Naar alles wat we als solide en dicht ervaren, zo anders lijkend dan de ruimte en de complete vrijheid van de Absolute.”

HET LICHT IN DE MATERIE

Ik breng de middag door op de fiets van een van de bureaus van Angela. Het is een prachtige heldere dag, stralend en koel. Ik fiets mijlen voorbij Angela's huis, op straten van kinderkopjes die langs eindeloze tarwevelden lopen. Haviken vliegen boven mijn hoofd en dorsmachines bewegen zich langzaam langs de horizon. Ik kom laat in de middag terug en zie Angela bij de thee. Haar jongste dochter zit een poosje bij ons in de achtertuin, nieuwsgierig naar de Amerikaanse vrouw die haar moeder is komen bezoeken. Zij en ik proberen met elkaar te praten ondanks ons taalverschil en haar liefelijke verlegenheid. Snel daarna roept Angela's echtgenoot vanuit een raam boven en wenkt zijn dochter ons alleen te laten zodat Angela en ik weer vertrouwelijk kunnen praten.

Wanneer de temperatuur zakt en de middag langzaam plaats maakt voor de avond, beginnen we te praten over de aarde, en hoe onze spirituele systemen grotendeels het contact met hun bron verloren hebben.

“We hebben ons bewustzijn al zo lang van de schepping afgewend,” zegt Angela langzaam. “Maar de schepping heeft het licht en de liefde van bewustzijn nodig. De wereld heeft zozeer behoefte aan licht en liefde. We zijn allen van licht gemaakt, van

liefde gemaakt. Ons daarvan bewust te worden en onze menselijke vrouwelijke kwaliteiten van liefde, aandacht, zorg en compassie voor de hele schepping te leven, brengt, wat we al zo lang afgewezen hebben, in het licht. En werpt licht op de zogenaamde ‘duistere plaatsen,’ en maakt de vrouwelijke manier, die de hele schepping als heilig respecteert, zichtbaar. Ik bedoel niet dat we de wereld moeten verbeteren of de wereld moeten redden. Maar dat we ons bewustzijn alleen maar naar de wereld wenden met begrip voor haar goddelijkheid. Op die manier staan we toe, dat volgens Zijn wil, de liefde via ons, de wereld in stroomt.”

Ieder niveau van de werkelijkheid reflecteert een ander niveau. Als we bewust deelnemen aan dit complete scheppingsproces, waarin we de rol accepteren om de ogen en de oren van God te zijn, beginnen we ons eigen bewustzijn van eenheid te transformeren, waarin we zien dat alle dingen elkaar reflecteren. Deze transformatie laat ons zien dat de duisternis van de Absolute gereflecteerd wordt in de duisternis van de aarde, dat het licht van de Absolute het niet herkende licht van de aarde is. Aanwezig zijn in absolute leegte is in de kern hetzelfde als aanwezig zijn in de leegte van het leven. Dichtheid is niet echt ondoordringbaar; de eindeloze ruimte en vrijheid van de Absolute bestaat overal. De heelheid van vrouwen staat ons natuurlijk besef van de heelheid van alle leven toe, hoe eenheid bestaat binnen alle niveaus van de werkelijkheid.

“Door onze overgave hier, en door alle aspecten van het leven te accepteren, worden we één met wat geschapen is,” vertelt Angela mij. “Als we het leven, ongeacht wat het ons brengt, niet afwijzen. Als we het leven verwelkomen als een geliefde vriend die aan onze deur klopt. Als we niet oordelen. En het leven niet opsplitsen in leuke en niet leuke ervaringen, dan zijn we hier echt in deze wereld aanwezig. Dan kunnen we de essentie van de schepping binnengaan. We dalen af naar de innerlijke plaatsen van de aarde, en hier vinden we het hart van de aarde. We kennen het niet-zijn, en we kennen het zijn, en we kennen de plaats daar tussenin, waar de liefde de wereld in komt. We ervaren echte liefde, en we zien ook hoe echte liefde gereflecteerd wordt in de fysieke wereld door compassie, aandacht, zorg, verandering en transformatie.”

“Het is een nieuwe manier van overgave, een nieuwe manier om dienstbaar te zijn,” zegt Angela, terwijl ze ons beiden thee inschenkt. “En toch kennen vrouwen al lang de mogelijkheden van de duisternis in het leven, in de materie, omdat we zo dicht bij de schepping staan. Deze nabijheid geeft ons kennis over de geheimen van de schepping; dat niets is zoals het lijkt en dat de verborgen natuur van deze wereld zichzelf onthult wanneer we ons met liefde wenden naar de duisternis die hier is.”

“Weet je, licht en materie zijn niet echt verschillend. Daarom is het zo moeilijk uit te leggen. We zijn gewend om de dingen verschillend te zien – er is licht en er is materie. We zijn gewend om naar het licht te kijken en weg te gaan van de materie. Maar er is licht *in* materie. Het is alsof er schatten goud in de aarde zijn, of diamanten; alleen wanneer je ze in het licht brengt stralen en glanzen zij; zij zijn puur licht. Maar zij groeien in de aarde, en in de aarde zijn het al diamanten. We hoeven slechts het licht van bewustzijn erop te richten om ze stralend te maken.”

Angela vertelt me dat ze haar kinderen onlangs meenam naar een ervaringsmuseum waarin bezoekers aspecten van de planeet en de kosmos konden exploreren en ermee konden interacteren. “Wist je,” vraagt ze, “dat, wanneer je tenminste twee honderd meter onder water gaat er een totale duisternis is, dat er geen zonlicht binnen kan komen? Toch zijn hier vreemde vissen die een licht, een helderheid bevatten. Het is een licht dat niet gereflecteerd wordt door de zon. En hoe dieper je gaat, des te meer licht er in deze vissen is. Eerlijk, zo is het in de diepten van de duisternis. Er is daar een licht dat van een andere bron lijkt te komen dan van het licht boven, het ontstaat in het donker. Vrouwen kennen licht zoals dit, omdat het in ons leeft in een bewustspirituele transformatie,” gaat ze verder, “en in de transformatie van de materie, moet dat wat fysiek is, licht ontvangen. Het is als een verbintenis. Maar het is niet echt een fysiek iets – het is in feite licht dat zich verbindt met licht, bewustzijn dat zich met bewustzijn verbindt. Dit is essentieel in de spirituele transformatie voor vrouwen, omdat vrouwen het licht in hun fysieke lichaam ontvangen. De pure essentie die binnenkomt is licht, en het licht die in materie ingesloten is, wordt geactiveerd door dit licht. En hoe dieper je in de aarde gaat des te meer licht er is. Hoe dieper je gaat, des te minder massief het licht is. Wanneer

het licht samen komt met licht, wanneer het licht in de materie geactiveerd wordt, gebeurt er iets in wat wij grondstof, de fysieke materie, noemen, omdat je dan kan zien dat materie niet alleen maar materie is, maar dat het een energie is die op een bepaalde manier stroomt. Dan worden we ons gewaar van wat materie eigenlijk is, en hoe de energie structuur van materie functioneert. En materie zelf wordt bewust. Dit is bewustzijn van eenheid, want waar is het verschil tussen materie en geest? Tussen licht en duisternis?"

"Het lijkt ons alsof materie steeds fijner wordt, steeds transparanter. Het is in feite het bewustzijn dat het licht erin brengt; om te onthullen dat het allemaal stroomt. Dus is het bewustzijn dat onthult dat het allemaal heilig is. Dat wat jij materie noemt, heilig is, dat de aarde heilig is, dat ons lichaam heilig is."

Angela vertelt me, dat ze de unieke verbinding van de materie, en het licht in de materie, door de betrokkenheid van haar eigen lichaam in haar werk met anderen, in vrouwen ervaart. "Ik weet dat wanneer ik met vrouwen ben, mijn lichaam anders betrokken is dan wanneer ik met mannen werk. Vrouwen hebben de fysieke aanwezigheid van de persoon die het proces begeleidt tot op een bepaald niveau nodig," zegt ze. "Er is een proces van transmissie tussen mensen. Het is alsof het licht in de één het licht in de ander wekt. Het is een proces in het lichaam, dat het lichaam insluit."

"De transmissie vindt plaats door het hele lichaam. Het is niet fysiek, en toch wordt het door het fysieke lichaam gedragen. Wanneer we bijvoorbeeld met elkaar praten zijn we verbonden door het geluid, dat door de stem komt. De stem wordt gedragen door de adem, die in essentie de overbrengende substantie van licht is. De adem behoort tot beide werelden en verbindt de geschapen en de ongeschapen wereld. Adem heeft zowel een fysieke als een spirituele dimensie."

"In dit proces komt het licht de vrouw binnen door haar keel-*chakra* en activeert het licht in haar lichaam. "Dit licht ontvangen is voor vrouwen een initiatie," vertelt Angela mij zachtjes. "Zij is innerlijk voorbereid; het licht in haar is in verwachting, in een staat van dynamische ontvankelijkheid. Zij ontvangt, door haar keel-*chakra*, wat door een verliefd hart gegeven wordt, in haar hart. Licht ontmoet licht en wekt licht. Licht dat in de materie

verborgen gebleven is, begint te circuleren. Materie is geen materie meer. Dit is de transformatie van vrouwen. Op die manier begint zij de mysteries van de schepping te leven, de mysteries van wat in haar lichaam, in de aarde, in het leven, verborgen is.

DE HEILIGE SUBSTANTIE IN VROUWEN

“In het lichaam van vrouwen bevindt zich een geheim,” vertelt Angela me, in de stilte van de vroege morgen, voor de kinderen wakker zijn. “Het is een prachtig geheim, een geschenk van God, een geschenk op geen andere plek in de schepping te vinden. Het is een substantie die het goddelijke helpt incarneren; de geest in de materie te brengen. Het is een geheim omdat vrouwen zelf niet weten dat het in hun leeft. Maar vrouwen kunnen dit geschenk leren kennen; het is hun weg naar Huis, en het is de weg voor vrouwen en de geschapen wereld zelf, om het sacrale te gaan beseffen.”

Deze substantie in het lichaam van vrouwen is liefde, goddelijk bewustzijn en het leven zelf. Het is in het lichaam van vrouwen omdat zij leven schenken, omdat vrouwen de mysteries van de schepping kennen. “Deze substantie hoort bij het lichaam, bij het hart, bij het leven,” legt Angela uit. “Als een vrouw liefheeft, heeft ze lief met deze substantie. Hoe kun je deze substantie omschrijven die niet echt een substantie is? Zij is geen materie, maar zij doordringt materie, en zij stroomt tussen de cellen van het lichaam.”

“Zo zie ik haar. Zij is voor mij meer leegte dan ‘iets.’ Zij is alleen maar. Men kan haar zien door haar uitdrukkingen, hoe het sacrale zichzelf uitdrukt in de wereld. Zoals de geur van een roos, maar niet de roos zelf. Zoals de Schepper in de schepping. Iets onaards dat hier op aarde weerspiegeld wordt.”

“In vrouwen kan het door schoonheid weerspiegeld worden. De schoonheid van vrouw zijn. Het is God weerspiegeld in haar. Waarom spreekt schoonheid ons zo aan, overal ter wereld door alle tijden heen? Waarom is schoonheid zo verleidelijk, waarom raakt het ons met verwondering en ontzag? We verbazen ons over de schoonheid in de natuur, in kunst, en in vrouwen, zelfs al weten de meeste vrouwen niet dat ze mooi zijn. Waarom? Omdat

schoonheid ons hart raakt met de herinnering aan de Schepper. Het is Zijn liefde, zo direct weerspiegeld, dat geen hart echt gesloten kan blijven. Als we open zijn voor schoonheid, voelen we het sacrale erin. Het is de sacrale substantie die aan vrouwen gegeven is, die hen mooi maakt. Onze spirituele tradities die zich meer en meer op het transcendente richtten, neigden ertoe om schoonheid, wat een uitdrukking van het immanente van het goddelijke in vrouwen is, te ontkennen en te verwaarlozen. Maar als een vrouw haar schoonheid ontkent, ontkent ze ook de sacrale substantie, die haar spirituele potentie voedt, in zichzelf.”

De spirituele evolutie van een vrouw maakt een groter besef van deze substantie mogelijk, en haar deelname aan het leven veroorlooft deze substantie om een completer bewustzijn te transformeren en zich zelf te onthullen.

“Het enige wat we met deze substantie kunnen doen,” zegt Angela, “en natuurlijk kunnen we niet echt rechtstreeks er iets mee doen, omdat zij een vorm van goddelijk bewustzijn is, is haar te gaan beseffen, zodat zij, bewust, door ons natuurlijke instinct gaat stromen.”

Bewustzijn heeft enorme kracht, en wanneer een vrouw haar instinctieve natuur met het besef van het goddelijke in zichzelf samen brengt, wordt het scheppende potentieel van God uitgedrukt door haar individuele relatie met het leven. Dit proces weeft het meest gewone en het meest sacrale samen zodat wat echt is door heel het leven en alle ervaringen kan stromen.

“Spiritualiteit voor vrouwen is zo eenvoudig. Vrouwen hoeven alleen zichzelf te zijn. Dat is alles. Op die manier worden we ons meer gewaar van onze goddelijkheid, van deze goddelijke substantie in ons. Door zichzelf te zijn, brengt een vrouw haar instinctieve natuur samen met deze goddelijke substantie. Vrouwen zijn van nature verbonden met de materie, met de schepping. Wanneer we deze verbinding leven, leven we onze goddelijke natuur dóór onze gewone natuur; zij worden één.”

De instinctieve natuur van een vrouw heeft de potentie om haar sacrale natuur, die zelf het scheppende potentieel van God is, te onthullen. Een vrouw laat dit toe door bewust haar lichaam te eren, haar eigen individuele manier van kennen en zijn te eren, en haar instinctieve natuur door liefde uit te drukken. Zij leeft haar instinctieve natuur binnen de relaties met haar gezin en anderen in

het dagelijkse leven, en met de natuurlijke wereld. Zij leeft het door haar seksualiteit, haar intelligentie, haar passie voor het leven, de cycli van haar lichaam, en door leven te schenken; door de eenvoudige taken van elke dag, hoe ze kookt, hoe ze voedt, en hoe ze voor zichzelf en haar omgeving, en voor haar natuurlijke creativiteit zorgt. Niet door de wens om haar eigen behoeften te bevredigen, maar met een gevoel van zichzelf geven en met haar ervaring in verbinding met onvoorwaardelijke liefde. Om ten slotte in dienst van het goddelijke in zichzelf, en in alle dingen te zijn.

In essentie is de scheppende kracht in een vrouw het geheim van het woord, “Wees.”

“Het mysterie van de schepping is een vrouwelijk mysterie,” zegt Angela. “Het is het mysterie van *zijn*. Een vrouw draagt het geheim over hoe de veelheid van de eenheid in haar hart, en haar lichaam komt. En dus moet ze een rol spelen in de schepping, een speciale verantwoordelijkheid om het sacrale hier op deze aarde aan het leven te schenken.”

VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE AARDE

Op één van mijn laatste dagen in Duitsland fiets ik, wanneer ik weg wil van de retraite en mijn werk met Angela, naar de open velden die mijn favoriete plekken zijn geworden. Ik heb een jas aan, en een sjaal om mijn hals geknoopt; het is koel en de mist in de vroege morgen moet nog weggebrand worden door de zon. Het hele landschap is zacht en nat, evenals de koele bries. De vormen van de bomen, de berm van de paden in de verte, alles vloeit in elkaar over, zacht en vaag. Zelfs de vogels lijken in zicht te komen om dan weer in de zachte grijze lucht te verdwijnen, om misschien even later weer te voorschijn te komen verder op het pad.

Alle hoge tarwe van de dag ervoor zijn verdwenen, de boeren zijn ineens klaar met het hooien. Vele rollen graan – drie meter hoog lijkt het – liggen ver uit elkaar over de akkers, de vlakke grond, nog steeds goudkleurig ondanks het gedempte licht. Ik heb nog nooit hooi in deze grote vormen gezien, omdat ik gewend ben aan de rechthoekige balen die ik in Amerika zie, en die dichter bij elkaar op de grond liggen. Nat en warm van het fietsen vind ik het

gemakkelijke deel van het pad met de kinderkopjes en fiets langzaam langs deze gigantische ronde tekenen van de oogst en keer later terug naar Angela's huis voor het ontbijt.

We praten deze morgen over de unieke verbinding met de geschapen wereld van vrouwen. Zoals Angela uitlegt, heeft een vrouw de verantwoordelijkheid om haar goddelijke natuur niet voor zichzelf maar voor het belang van de schepping te leven. De schepping heeft vrouwen nodig en vrouwen moeten deze verbinding eren en respecteren.

“De sleutel van het leven bevindt zich in vrouwen,” vertelt ze me, nadat we van de eetkamer naar de zitkamer zijn verhuisd, rustig achter de gesloten deuren, terwijl het morgenzonnetje vanachter de appelboom door het open raam naar binnen schijnt. “Er is een bepaald magnetisme tussen de aarde en het fysieke vrouwenlichaam, tussen haar lichaam en de vibraties van de aarde, die niet in een mannenlichaam zitten. Het is alsof de energie van vrouwen anders gepolariseerd is dan die van mannen, de manier waarop haar etherische lichaam en fysieke lichaam samengaan is anders geladen. Vrouwen nemen en verteren de energie van de aarde anders.”

“De taak van vrouwen is om hun verbinding met de aarde bewust te leven. De aarde heeft het nodig om verbonden te blijven met bewustzijn. Materie is zo dicht, en bewustzijn vibreert op een veel hogere frequentie, en materie heeft bewustzijn nodig. Je kunt het zo zien, dat vrouwen ervoor zorgen dat de aarde bewust is.”

“Het is zoals er vocht in de aarde zit en het omhoog komt als mist,” gaat ze verder, met gebaren te kennen gevend, “en omhooggaat als een wolk, en hoe fijner en diffuser hij wordt, des te meer hij zich van de aarde afscheidt; en hoger en hoger gaat. En op de één of andere manier is het de taak van vrouwen om de wolk weer in regen te veranderen, zodat het vocht weer vorm kan aannemen, zodat het naar de aarde terugkomt, omdat de aarde het nodig heeft. Op dezelfde manier, wanneer zij niet verbonden zijn, lijdt de aarde in vrouwen. Omdat materie vrouwen nodig heeft die verbonden blijven.”

“Ik vroeg mijn echtgenoot op een dag toen we boodschappen deden waarom vrouwen zo gebonden waren aan de dingen in de wereld. En zijn antwoord was, ‘omdat iemand het moet doen.’ En ik begreep dat het de rol van vrouwen is om gebonden te blijven

aan de schepping, deels omdat mannen die mogelijkheid niet hebben, en omdat de aarde de mens nodig heeft om verbonden te blijven. Natuurlijk is het de verantwoordelijkheid van de vrouw om haar gehechtheden te transformeren in verbindingen van liefde die voedend zijn.”

“Als moeder leer je dit; je kind is op één of andere manier bevredigd wanneer jij zelf bevredigd bent. Het is zo simpel als wat. Als de aarde, de hele schepping zorg nodig heeft, hebben vrouwen het nodig om voor het scheppen in zichzelf te zorgen. En ze doen dit door voor hun eigen lichaam, en hun verbinding met de materie, te zorgen. Dus kunnen we zeggen dat de wereld gelukkig is wanneer vrouwen gelukkig zijn. De aarde straalt licht uit wanneer vrouwen licht uitstralen.”

“Deze verbinding tussen de aarde en de transformatie van vrouwen is zeer voelbaar. Je kunt dat zien in de relatie tussen de cycli in het lichaam van vrouwen en in de cycli van de maan. Dat zijn zowel de cycli in de natuur, als in het leven van de vrouw. We hebben de seizoenen en de cycli van eb en vloed, die verbonden zijn met de cycli van de maan, in verbinding met de aarde. Alles is verbonden.”

“Weet je, ik woon hier aan de kust bij de noordelijke zee, waar zeer sterke getijden zijn. De vroedvrouwen in dit gebied weten heel goed wanneer de verwachte baby's geboren zullen worden. De verloskamers in het ziekenhuis liggen, wanneer het vloed is, vol. Met mijn eigen baby's was het zo. Ik kon er iedere keer zeker van zijn, dat zij niet kwamen voordat het water terug naar de kust stroomde.”

Zo verzorgt de menstruatie ook een ritme in het leven van de vrouw die met deze cycli stroomt. Alles pulseert in de schepping in het ritme tussen expansie en contractie, en deze ritmes bepalen ons leven op aarde. Vrouwen zijn zo diep in dit ritme van de schepping ingebed, in de cycli van de aarde, omdat ze het al tientallen jaren van hun leven door hun lichaam ervaren. Voor veel vrouwen zijn de jaren van vruchtbaarheid, de jaren dat vrouwen menstrueren, een zeer belangrijke tijd gedurende hun spirituele reis. We kunnen het zo zien, dat menstruatie iets is dat vrouwen onzuiver maakt, en dat het hun dan niet geoorloofd is om deel te nemen aan specifieke spirituele oefeningen of ontmoetingen. In feite is menstruatie zelf een efficiënte manier om vrouwen te

reinigen. Dus stroomt, gedurende deze periode van het leven van de vrouw, het zuiveren en het transformeren gemakkelijker dan ervoor of erna. Dit zegt iets over het belang van ons lichaam, dat het zowel ingesloten is in onze eigen transformatie, als in de transformatie van het geheel.”

Vaak houdt het spiritueel ontwaken van de vrouw een nieuwe manier van omgaan met de aarde in. Angela vertelt me dat toen zij in de twintig was, zij twee jaar heel dicht bij de natuur doorbracht, in een gemeenschap die geen verwarming, en geen elektriciteit had. “De oeroude vrouwelijke wijsheid werd weer wakker door ’s nachts bij het vuur te zitten,” zegt ze, “onder de sterrenhemel te zitten, naar de sterren te kijken, hoe zij zich bewegen; naar de veranderende maan ’s nachts. En overdag schilderen, gedichten en liederen schrijven, dromen delen en zingen met andere vrouwen, en in het veld werken, en zorgen voor de dieren. Het was niet romantisch, en niet gemakkelijk. We waren niet beschermd tegen de ijzige koude winters vanuit Scandinavië, tegen de stormen die van over de oceaan kwamen, tegen de hitte van de zon in de zomer. Maar we maakten, heel diep, deel uit van de aarde en de natuur, van de geest die haar doortrok.”

Voor Angela voegde deze tijd toe aan haar inzicht in zichzelf en haar verbinding met de planeet. “Ik moest zo dicht mogelijk naar het hart van de natuur, om naar haar lied te luisteren,” zegt ze zachtjes, glimlachend. “Het lied van de schepping die zijn Schepper prijst. De oude melodie van het vrouwelijke mysterie van de schepping. Hoe de dingen ontstaan en hoe zij terugkeren. En al die tijd voedden we de kwaliteiten en de potentie van het hart – intuïtie, toewijding en verlangen. De oude kennis van de ziel.”

Een paar van de weinige oefeningen die ik vrouwen aanmoedigde te doen, hielpen hen om bewust te worden van hun verbondenheid met de aarde, omdat het zo een essentiële, en voedende verbinding is. Ik zei dat een vrouw met blote voeten in het gras moest lopen. Of, langzaam, bewust haar ademhaling met haar voetstappen verbinden. Deze oefeningen kunnen een vrouw helpen om zich door haar lichaam met de aarde te verbinden. Dit wordt gedaan voor haar eigen zich uitbreidende bewustzijn, maar ook om de aarde te dienen, haar geestelijkheid te eren.”

“Het vrouwelijke is de sleutel om levend te worden,” gaat ze verder. “Maar vrouwen gebruiken niet echt deze sleutel, en zij gebruiken hem niet bewust. De wereld schreeuwt om vitaliteit. Spiritueel bewustzijn wil geleefd worden. De wereld dorst naar het leven zelf!

TERUGKEREN

“Het mysterie van het vrouwelijke is de schepping,” vertelt Angela me in de laatste dagen dat we samen zijn, “hoe zij wordt, hoe zij in de wereld komt; wat vrouwen in zichzelf ervaren, in hun lichaam – de mogelijkheid om zwanger te worden, om leven te schenken, om deel te nemen aan het hele proces van de schepping. Vrouwen kennen dit; we kennen de schepping zoals zij in het leven komt.”

“Maar we kennen ook de weg terug,” zegt ze rustig. “En dat is zo moeilijk om te verwoorden. Het is het deel dat het leven afgerond maakt, maar het is het deel dat zo lang afgesneden is. En het is zo gemakkelijk het over het hoofd te zien. Het proces van scheppen en leven schenken – het is slechts het halve proces. Wat er met de ziel op de spirituele reis, in het proces van transformatie gebeurt, is hoe je opnieuw geboren wordt. En dit proces van opnieuw geboren worden is hoe de ziel haar ervaringen naar de bron terugbrengt. Dit is de echte cyclus van de schepping.”

“Wat terugkomt op de spirituele reis is de geur. Of de smaak van honing die uniek is voor de reis van elke ziel. Dit mysterie van licht op licht, licht dat licht wekt, is als de bij die van de bloem naar de bijenkorf terugvliegt. Iets komt terug. De bij neuriet het geheim van worden en zijn, de kennis dat er zonder de schepping geen echte transformatie is, en zonder de essentie geen echte geur, geen liefelijkheid.”

“Eén van mijn favoriete gezegden in het Soefisme is, ‘ik was een verborgen schat en ik verlangde ernaar om gekend te worden, dus schiep ik de wereld.’ Dit vertelt ons over waarom God de wereld schiep; het vertelt ons iets over Zijn geheim, en zegt ons ook waarom we hier zijn. Het spreekt op één of andere manier over het geheim dat in vrouwen geplant is, het goddelijke van het vrouwelijke weten.”

Alle gesprekken met Angela draaien om het centrale thema dat vrouwen intuïtief, de mysteries van de schepping kennen, over hoe de vorm geboren wordt uit het vormloze en terugvloeit in het oneindige. Vrouwen hebben het potentieel om deze wijsheid bewust te leven, voor zichzelf en voor het belang van het geheel. Door dat te doen, kunnen zij het sacrale hier helpen wakker maken, de aanwezigheid van het goddelijke hier in deze wereld onthullen.

Ik zit met Angela in Californië waar zij met haar familie op vakantie is gekomen, en waar ze mediteert met een Soefi groep. Eucalyptus bomen zenden hun sterke, duidelijke geur met de wind mee, en de mist begint op te lossen achter de bergkam achter het huis waar zij verblijft.

“Het is tijd om van de berg af te komen,” vertelt ze me. “Om de mooie helderheid, de oneindigheid van de hemel naar de vallei te brengen, waar het leven wacht. De heldere en ijzige wind van de bergtoppen is nog steeds bij ons. Maar als hij neerdaalt, zal de aarde deze wind verwarmen, en de wind zal het land verfrissen.”

“We staan op de drempel van een tijd waarin de mensheid en de spiritualiteit op een nieuwe manier samen kunnen komen. Er verschijnen overal tekenen, tekenen dat onze tijd een grote mogelijkheid bevat voor de mens. Het leven op onze planeet wordt bedreigd –op een alarmerende manier bedreigd door hebzucht en groeiend materialisme. En toch doen zich mogelijkheden voor die nauwelijks zichtbaar zijn, mogelijkheden voor een nieuw bewustzijn dat ons helpen zal om een pure stroom van leven te herontdekken, en om de eerbiedwaardigheid van het leven op een andere manier te leven. Dit nieuwe bewustzijn houdt een meer spirituele verbinding in met de materie en een meer fysieke relatie met spiritualiteit, omdat het een bewustzijn van eenheid is.”

“Net zoals de duisternis het licht, en de maan de zon in evenwicht houdt, zo hebben we het vrouwelijke als ook het mannelijke nodig om dit nieuwe bewustzijn in de wereld levend te maken. Heel de mensheid wacht hier op, wacht er op dat hier manifest wordt wat heel en compleet is. Mannen en vrouwen hebben in gelijke mate nodig dat het vrouwelijke geleefd wordt op een nieuwe manier, zodat we het kunnen herkennen, en leven in de heilheid van de liefde en van het leven. Omdat het vrouwelijke een speciale kennis bevat over dit evenwicht in ons allen. Het

vrouwelijke weet dat duisternis en licht, materie en geest uit dezelfde bron voortkomen, en dat zij vervat worden in elkaar, en dat hun samenkomen naar nieuwe mogelijkheden leidt.”

“De leefwijze van vrouwen, het nieuwe bewustzijn, dat de wereld geboden wordt, kan ieder van ons ontvangen en leven, hem de eigenschap van bezieling en menselijkheid geven, hem warmte geven. Dit is wat vrouwen weten, diep in hun wezen. Zij weten hoe ze moeten ontvangen wat er gegeven wordt, hoe evenwicht in de schepping te brengen, hoe God hier te kennen, hoe te verenigen wat we allen zo lang uit elkaar gehouden hebben.”

Angela en ik zitten zo een tijdje bij elkaar. Het is hier op het balkon van het huis bijna stil, met uitzondering van het geschreeuw van de vogels die voor ons zweven, en de wind die in de middag, zoals nu, kan toenemen. Haar kinderen en echtgenoot zijn naar het strand en geven ons wat tijd samen de laatste dag. In de stilte voel ik Angela’s opwindings, het voorgevoel van iets nieuws.

“Misschien is het nu tijd voor ons allemaal, maar vooral voor vrouwen, om het geloof en de angst los te laten, dat we nooit het licht van de Waarheid binnen kunnen gaan, zo lang we het leven omarmen en omarmd worden door het leven. Het is mogelijk dat we kunnen dansen en het leven vieren – vol en leeg in één keer – en tegelijkertijd door de sluiers heen kijken die voor ons verhullen wat echt is.”

“Waarom het niet allebei?, vraagt ze. “Waarom niet naar God gaan terwijl we het leven omarmen? Waarom ons niet aan Hem overgeven terwijl we dansen, zodat Hij Zijn schoonheid en Zijn vreugde door ons kan vieren? Zodat de dans niet vergeten wordt, zodat het gezang niet vergeten wordt wanneer we nader tot Hem komen. Wanneer stilte en leegte weer zingen temidden van de chaos van het leven, dan zal de toekomst naar ons toe dansen in erediensdienst en vreugde.”

Angela en ik zitten en glimlachen naar elkaar. De dag loopt ten einde en haar gezin zal zo terug komen van het strand. Na een tijdje ga ik weg en Angela gaat naar binnen om het eten klaar te maken.

*Het mysterie van vrouwelijke transformatie
Is het mysterie van de schepping,
Het is het geheim van muskus en aroma.
Het mysterie van de bij en de honing.
De dans van materie en geest, van vereniging
Van licht en duister, van de lichtende duisternis.*

*Goddelijke essentie in de Ene,
Eén en Alleen.
De Geliefde is de muskus en de aroma,
De nectar, de bij en de honing.
Het Niets, dat wezenlijk wordt door liefde,
Het wezen dat in de wereld komt door scheppende kracht,
De wereld die verschijnt met licht en duisternis.*

*De schepping is de reflectie van Zijn niet-bestaan in bestaan.
Dit is onze wereld, onze aarde, ons lichaam, ons wezen.
De seizoenen zijn het gezang van vogels,
Het fluisteren van de wind.
Dit is het geschater van kinderen en van de pijn leven te schenken,
De zucht van verlangen en de tranen van scheiding.
De eindeloze vreugde van weer bij elkaar komen.*

*Goddelijke essentie is de Ene. De Ene Alleen.
De Geliefde is de muskus en de aroma,
De honing, de bij en de nectar.
Deze Ene is zowel de essentie als de aroma.
Het stroomt in de vorm, door het spel van licht en schaduw.
Het is transformatie door scheppende kracht,
Keert weer, van vorm naar vormloos.
Het vormloze is dat wat door liefde opgaat*

*In het niets
Verenigt, oplost en zichzelf bevrijdt
Scheppen en totale transformatie vormen
De cirkel van heilheid en niets.
Het mysterie van een cirkel van liefde.*

Angela Fischer.

In Verbinding

Een ontmoeting met

Pansy Hawk Wing

In Verbinding

PIJPDRAGER

Pantsy Hawk Wing vertelt het verhaal over hoe de leer van de *Canupa*, de *Sacred Pipe*, naar haar volk kwam:

De mensen leefden en wisten dat er een boodschap zou komen. Zij wisten niet in welke vorm, of hoe zij zou komen. Op een dag waren twee mannen - twee verkenners – op zoek naar jachtvelden voor het kampement. Terwijl zij op zoek waren keek één van hen naar het Westen en zag een witte wolk en toen zij naderbij kwam, realiseerden zij zich dat zij een vrouw was, gekleed in een wit leren gewaad, van zuiver wit buffelkalfsleer. Zij was zo mooi, en de ene man zei, “Dit moet iets heiligs zijn, zij brengt ons de boodschap waarop wij wachten.” De andere had seksuele gedachten over de vrouw. Toen de vrouw naderbij kwam, keek ze naar de man die de zinnelijke gedachten had en er verscheen rook, en toen de rook verdwenen was, waren er slechts beenderen overgebleven. En ze keek naar de andere man en zei, “Ik heb een boodschap. Je moet terugkeren naar je kamp en mij een plaats voorbereiden. Ik zal vier dagen blijven, en ik breng je deze boodschap. Ik heb je volk iets te zeggen.”

De man reed dus terug en vertelde dit iedereen in het kamp. Zij wisten instinctief wat ze moesten doen:

Zij maakten een zweethut gereed en zij legden salie klaar, omdat wij dat doen als wij een speciaal altaar voorbereiden. Zij legden dus salie neer, iedereen kwam bij elkaar, en daarna verscheen zij. Zij kwam binnen en haar boodschap voor de mensen was, “ik breng jullie deze Canupa, deze Sacred Pipe. En met deze Canupa, breng ik jullie wetten.” Er zijn er zeven in totaal. En de mensen brachten twee ervan al in de praktijk; zij wisten het alleen niet. Dus herhaalde zij de andere vijf en nu hebben we dus zeven rituelen die onze mensen besturen en zeven betekenissen die onze mensen leiden.

Gedurende meer dan twintig jaar is Pansy Hawk Wing nu al de pijpdrager in de traditie van de Lakota Sioux. Zij volgt de weg van haar voorvaderen zoals haar volk dat leerde van de *White Buffalo Calf Pipe Woman*. Zij pakte de *Sacred Pipe* op omdat zij wist, dat zij, zonder een radicale verandering in haar leven, zou sterven.

“Toen ik voor het eerst de *Canupa* oppakte,” vertelt zij mij, als we in haar keukentje aan de ronde tafel water zitten te drinken, “was ik zonder twijfel spiritueel zeer arm, spiritueel uitgehongerd; ik was zonder spiritualiteit. Ik pakte hem in het begin op omdat ik wist dat ik dood ging; spiritueel dood ging. Aan de buitenkant leek alles goed, maar binnenin ging ik dood. Ik pakte hem op om mezelf te redden, om niet dood te gaan. En ik had het in me; ik werd voortgestuwd. En een paar jaar later realiseerde ik mij dat ik onderwees. Ik had dat niet bedacht.”

Ik breng een week bij Pansy door, spreek en eet met haar en doe mee aan een zweethut ceremonie ter ere van haar. Pansy is 56 jaar, een sterke en stevige vrouw met een rond gezicht en bruin haar, dat rechtop staat, als een soort zachte pluizige halo of een oude bonthoed. Zij lacht breed en voluit, soms warm en verwelkomend, soms scherp en onbevangen. Zij is zacht en genereus, en ook heel sterk en koel. Na jaren van toewijding aan haar pad en haar volk, wordt zij evenzeer door mannen als vrouwen erkend als een spiritueel leider en leraar, zowel binnen als buiten haar stam.

Pansy dringt erop aan haar geen *medicijnvrouw* te noemen, en legt uit dat de term afstamt van de Christenen die zich in Westerse gebieden vestigden, en de Lakota mensen onderdrukten. Terwijl ik met haar praat zie ik een ondeugende blik op haar gezicht en ik weet dat er een grap aankomt. “De enige medicijnvrouw die ik ken,” zegt ze, “is Dr. Quinn!” We lachen allebei luid en ik lach het meeste omdat haar enthousiasme en vreugde zo aanstekelijk zijn. Aan het einde van de week vertelt ze me de grap nog een keer en we lachen nog harder.

Pansy woont in *Osage Way*, (osage betekent: taal van de Indianen) een doodlopende straat vanuit een drukke straat in het noordwesten van Denver. Haar huis en garage staan, zoals de meeste stenen huizen van de werkende Amerikaanse klasse, aan de rand van de stad, maar er zijn maar weinig huizen van de Amerikaanse werkende klasse die je het gevoel geven, of

weerspiegelen, zo totaal ergens anders te zijn. In Pansy's huis voel ik me alsof ik op een andere *Osage Way* ben, waar het niet alleen maar om een straatnaam gaat, maar om een levend teken, dat iedere hoek van het huis doordringt en de geur van een ander leven met zich meebrengt.

Pansy woont met een kameraad, een stille man van middelbare leeftijd, een Vietnam veteraan, en hij gaat met Pansy mee naar de Lakota ceremonies. Hun woonkamer staat vol rituele kunst uit Lakota – inclusief een opgezette prairiewolf, een havik en dekens met Indianenpatronen. De CD speler speelt in het keukentje liederen, die new-age muziek combineren met traditionele Indianen gezangen. Kaarsen en salie zijn, tussen de kranten, op de tafel te vinden.

Aan de ene kant lijkt Pansy's woonsituatie met de klein stedelijke alledaagse dingen niet samen te gaan met het leraar zijn in de Lakota traditie, en dit weerspiegelt ook het tragisch ontworteld zijn van de Indianen in onze huidige cultuur. Aan de ene kant weerspiegelt het een andersoortig ontheemd zijn: de wezenlijke andere wereld van oprechte spiritualiteit. Door Pansy hier te ontmoeten kan ik zien, dat wat echt is, op elke plek in de wereld kan bestaan, zelfs in een doodlopende straat aan de rand van een grote stad, tegenover *Walgreens* en het benzinstation op de hoek. In haar huis voel ik de rijkdom van wie zij is, en wat zij in het leven brengt, een rijkdom waar ieder ander soort rijkdom als betekenisloos gezien kan worden.

Een week lang zijn we samen en zitten in haar keukentje, en ik word door haar verhalen en leringen meegetrokken, door haar ernst en humor, en ook door de atmosfeer om haar heen. Op een avond nodigt ze me uit voor een maaltijd met drie andere vrienden van haar, allen vrouwen die aan ceremonies met Pansy deelnemen, en die ik later in een zweethut weer ontmoet. Tijdens de maaltijd ben ik, net als de andere keren dat ik Pansy ontmoet, zowel ontroerd door haar openheid en vreugde, als door haar onbuigzame gevoel voor de taak die zij heeft, voor wat echt is.

Er is altijd een volheid in het huis, een gevoel van zachtheid en kalmte. Er zijn tijden, dat ik, wanneer ik met Pansy ben, moe word en mijn gedachten verlies, terwijl de energie van het huis me ergens anders naar toe trekt, en dan lachen we alleen maar. Gedurende al onze ontmoetingen laat zij mij zien hoe je in twee

plaatsen tegelijkertijd aanwezig kunt zijn; hoe met haar te zijn en me gelijktijdig door de energie die om ons heen is, mee te laten nemen. Ik ga begrijpen dat de volle en soms desoriënterende atmosfeer een toegang tot de wereld van de *spirit* weerspiegelt, wat zij ‘de andere kant’ noemt. Zij zelf is altijd in zowel de gewone wereld, als in die wereld van de *spirit*, en gedurende de tijd samen krijg ik de gelegenheid om met haar in de gewijde ruimte te zijn, waar de twee werelden elkaar ontmoeten.

Terwijl de week vordert ga ik meer van Pansy’s unieke rol in de spiritualiteit van haar cultuur begrijpen, en van haar rol om in een bredere context een vrouwelijke kracht en energie in de wereld te helpen brengen. Maar in de eerste ontmoetingen brengt Pansy de essentiële aspecten van de Lakota traditie naar voren.

IN VERBINDING ZIJN

“De werkwijze van de *Sacred Pipe* is de werkwijze van de instinctieve waarheid, van oprechtheid, van de natuurlijke gang van het toelaten van de dingen,” zegt Pansy langzaam. De Grote *Spirit*, of het Grote Mysterie is letterlijk vertaald “dat wat in alle dingen beweegt,” en geeft een *spirit* of energie aan die zowel voorbij, als binnen de hele schepping bestaat. Pansy vertelt me dat mensen de mogelijkheid hebben om deze natuurlijke gang te begrijpen, zich er mee te verbinden, en haar te laten gaan waar zij heen moet gaan. In vele opzichten is dit een eenvoudige waarheid, een eenvoudig pad.

“Het brengt mensen terug naar de basis,” legt ze uit. “Het brengt de mensen terug naar ons basis rechtbeginsel dat zegt, ‘al mijn verwanten’; dat zegt, ‘ik sta in verbinding met alles om mij heen.’ Dat concept onderwijzen wij: hoe bouw ik deze relaties op? Hoe onderhoud ik deze relatie? Niet alleen met mensen, maar ook met de natuur en met de elementen en met onze voorouders en met de sterren.”

Hoe Pansy praat en doet, maakt duidelijk dat de waarheid van het in verbinding staan met alle dingen geen duister, of abstract concept is. Het is veeleer een feit, een eenvoudig, basisaspect van het leven. “Je ademt het alleen maar in, en uit,” zegt ze rustig. “Je loopt wanneer je lopen moet, je zit wanneer je zitten moet. Je

drinkt wanneer het nodig is, en je slaapt wanneer je dat nodig hebt. Je leert om met het natuurlijke tempo van de dingen mee te gaan. Zoals het water stroomt, zoals de lucht zich verplaatst, zoals de zon schijnt. Leren hoe mee te gaan, hoe er te zijn, en niet de stralen te buigen en niet de dingen te moeten veranderen, zoals het water indammen, het water tegenhouden; je leert om met de stroom mee te gaan.”

Pansy vertelt me dat hoewel het een eenvoudig pad is, het ook een gevaarlijk en veeleisend pad is, dat voortdurende aandacht en zorg vraagt. “Het pad van de *Sacred Pipe* is zo smal,” legt ze uit, “omdat er voortdurend onwetendheid om ons heen is: jezelf niet kennen, je *spirit* niet kennen, niet weten waarom je de dingen doet. Onwetendheid is onze grootste vijand. We moeten het in onszelf herkennen – de zwakte en de broosheid van ons menszijn.”

“Dit is een manier van leven,” zegt ze bedachtzaam en oprecht. “Je zult dingen in je leven moeten veranderen. Dat hebben de pijpdraggers besloten te doen: hun hele manier van leven te veranderen. Het is geen religie, niet een periode in de tijd dat zij kunnen bidden, en daarna de rest van de tijd teruggaan naar waar zij waren. Het vereist een heleboel verandering. Het vraagt een gevoel van verantwoordelijkheid, een gevoel van gemeenschap, een gevoel van zorg om bepaalde dingen te doen. Het is een zeer basale, zeer oorspronkelijke manier van je leven leven.”

“In het begin,” vervolgt ze, “is één van de dingen die we leren, op de aarde te lopen alsof je mocassins aan hebt – om niet luidruchtig te zijn. Stilletjes op dit pad te lopen. Je wordt je gewaar daarvan – je loopt anders, je wordt langzamer.” Je moet langzamer gaan, zorgvuldiger, omdat het pad van je vraagt, “naar binnen te gaan en op je eigen zelfdiscipline, je basisinstincten, je basiswaarden, te vertrouwen.” Dit wordt niet geleerd, niet ontdekt door handleidingen, maar wordt alleen gevonden wanneer je verantwoordelijkheid neemt voor je eigen leven, en zelfbeheersing gebruikt om altijd aandachtig te zijn, te luisteren naar wat je kent, naar wat je voelt van binnen.

“De *White Buffalo Calf Pipe Woman* die de *Sacred Pipe* naar de Lakota mensen bracht draagt alle kwaliteiten die we proberen te bereiken op ons persoonlijke pad,” zegt Pansy. “In harmonie lopen, in evenwicht lopen, wijsheid begrijpen – het verschil kennen tussen wat ik weten kan en wat ik niet weten kan – op de

hoogte zijn van gezondheid, onze verantwoordelijkheid daarin, mentaal gezond zijn, emotioneel gezond zijn, en fysiek gezond zijn. Vriendelijkheid en edelmoedigheid kennen, en de dingen bezitten wat rechtvaardig is – niet uit balans raken door dingen te willen. En begrijpen dat we in dit leven door moeten gaan om onszelf te zuiveren; we moeten doorgaan met onszelf te presenteren aan de *spirits* door te erkennen dat wij, die op twee benen lopen, moeten begrijpen, dat we wijsheid nodig hebben, en moeten leren voor anderen, en voor onszelf te zorgen. Weten, of we al dan niet de mogelijkheid hebben om te voeden, en hoe we dat kunnen doen. En onze beperkingen als mens kennen. Het doel hebben om in harmonie voort te gaan. En zover ik begrijp is de *Sacred Calf Pipe Woman* degene die die plaats bereikt heeft. Zij is het doel. En als we voortdurend aan onszelf werken vangen we steeds meer een glimp op over hoe zij daar aankwam. De leringen komen van haar, en zij worden ons, door begeleiding onderwezen.”

DE ZEVEN RICHTINGEN EN DE ANDERE KANT

Pansy vertelt me dat de ritmen en de patronen van de schepping weerspiegelen hoe het goddelijke in het leven komt. Volgens de Lakota traditie komt de Grote *Spirit* door zeven richtingen in manifestatie - Grootvader, Grootmoeder, Noord, Zuid, Oost, West en de zevende richting die je eigen centrum, je eigen pad naar de wereld van de *spirit*, vormt. Grootvader is de hemel boven, Grootmoeder is de aarde beneden, en de overgebleven richtingen vormen een kaart, of een middellijn op het niveau tussen hemel en aarde. De richtingen weerspiegelen de natuurlijke loop van het leven, de natuurlijke manier waarop het goddelijke de wereld schept en herschept.

Je kunt naar de richtingen kijken om je bewust te worden hoe de Grote *Spirit* zichzelf hier op aarde onthult. Alle richtingen zijn ingesloten; elk moet een rol spelen in het scheppingsproces en in het proces van onze eigen transformatie.

“Naar het Westen zoeken we wijsheid,” verklaart Pansy. “Naar het Noorden lopen we het pad om gezondheid te zoeken, om de *mind*, het lichaam en de *spirit* in evenwicht te brengen. Het Oosten

vertegenwoordigt vriendelijkheid en edelmoedigheid voor onszelf en anderen. Naar het Zuiden is zuivering. De *spirits* in die richting zijn de bewaarders van de ceremonies van zuivering.”

Grootvader en Grootmoeder vertegenwoordigen de mannelijke en de vrouwelijke energieën. Zij zijn altijd in evenwicht, altijd in gelijke mate van belang. “Wanneer je een stap verder gaat dan je denkt dat je grenzen zijn, is dat Grootvader,” verklaart Pansy. “Wanneer je een risico neemt, wanneer je doorgaat. Grootvader weerspiegelt ook onvoorwaardelijke liefde, grenzeloze en alles overtreffende liefde, liefde voorbij elke vorm.”

Grootmoeder wordt weerspiegeld en belichaamd door middel van de aarde, door de dieren en door de hele natuur. “De waarden van Grootmoeder bestaan uit voeden, om mensen emotioneel, spiritueel en fysiek te voeden. We begrijpen de kracht van Grootmoeder of het wezen van Grootmoeder door naar binnen te keren, door stil te zijn en te luisteren, door langzaam te lopen.”

“En de zevende richting is die richting die je zult vinden wanneer je alle zes leeft. Dat is je centrum, je pad, je pad naar de wereld van de *spirit*. Het woord voor de zevende richting betekent, ‘je loopt in kracht en stilte met alle dingen om je heen.’ De zevende richting is de participatie aan hoe de *Spirit* in de wereld komt. Maar het is maar één van de zeven richtingen en dit begrijpen helpt iemand om bescheiden te zijn, en om in de juiste verbinding te staan met het grotere proces van goddelijke manifestatie.”

Pansy legt me uit dat de *White Buffalo Calf Pipe Woman* zeven richtingen naar de Lakota mensen bracht om de inhoud van de richtingen te helpen verwezenlijken. En de hulp van de vier rijken van de *spirits* is er altijd. “Je hebt een ouder voor iedere richting,” beschrijft zij. “Je hebt ook een dier voor iedere richting, je hebt ook een element voor iedere richting, je hebt ook de hemel voor iedere richting. Voor elk van de zeven richtingen zal er hulp zijn van één of meer van de vier rijken van de *spirit*, afhankelijk van hoe veel tijd je besteedt aan het doen van de heilige rituelen.”

De helpers van de *spirit* zijn er altijd om ons te helpen, altijd dichtbij, maar we moeten “de andere kant” binnengaan om hun hulp te verkrijgen. Elk ritueel, iedere ceremonie is ontworpen om een heilige ruimte te creëren, een ruimte die ons opent voor de andere kant, en ons toestaat om de begeleiding te ontvangen die

we nodig hebben, om de waarden van de zeven richtingen te verwezenlijken.

De helpers of gidsen bestaan in het rijk van de *spirit*. Zelfs de dieren en de elementen die feitelijk hier op aarde bestaan, bestaan ook als gidsen van de *spirit* aan de andere kant. Je kunt bijvoorbeeld een relatie met een kruid hebben, maar men verbindt zich niet alleen maar met het kruid als een fysiek object, maar ook met de *spirit* van het kruid, met de energie of het leven van het kruid, dat met iemand kan werken en die persoon kan helpen op zijn of haar reis.

De rijken van de *spirit* bestaan allemaal tussen hemel en aarde, tussen Grootvader en Grootmoeder. “Dus is er niet een idee dat de hemel daarboven is en dat je *hier* moet verlaten om *daar* te komen,” zegt Pansy, met haar arm omhoog wijzend. “De *spirits* zijn tussen de twee. Wij zijn tussen de twee. We hoeven *hier* niet te verlaten om *daar* naar toe te gaan. Ook hoeven we niet *hier* te zijn en *daar* vergeten. Alles is tussen hemel en aarde.”

“De idee van de andere kant is dat daar vrede is, dat daar evenwicht is,” gaat ze verder, langzaam sprekend. “Het is de plaats waar je aankomt wanneer je in een ceremonie bent. Iedere keer als we in ceremonie of in een heilige plaats zijn, gaan we naar de andere kant. De idee op de aarde te zijn is dat er een reis is, dat er een pad is. We kunnen naar de andere kant gaan om de reis bij te staan. Je spirituele helpers zijn daar; je verwanten zijn daar. Hier ervaren we pijn, en vreugde, en verlies. Maar aan de andere kant is harmonie.”

TUSSEN DE MENSELIJKE WERELD EN DE WERELD VAN DE *SPIRIT*

Op ieders pad is een punt, een kruispunt, waar de individuele reis de aslijn kruist, waar de *spirit* zich bevindt. Pansy vertelt me dat in de Lakota ceremonies dit kruispunt wordt vertegenwoordigd waar de as van het Oosten en het Westen, de as van het Zuiden en het Noorden kruist. Op je eigen pad beweeg je je van Zuid naar Noord, en de *spirit* beweegt zich van Oost naar West. In het centrum rust men in beide werelden, noch compleet hier, noch compleet daar, maar zowel in deze wereld, als in de wereld van de *spirit*. Dit is heilige ruimte.

“Op die plaats kom je aan in een ceremonie,” zegt Pansy, “die langzaam doorgaat. En al je verwanten zijn daar. Alles is gelijk aan hier, maar het is aan de andere kant.”

Pansy bevindt zich altijd op dit centrale punt. Zij is voortdurend in gesprek met de andere kant; zij is een brug tussen de werelden. Ik zie dat in haar standvastigheid, in de manier waarop ze altijd naar iets anders luistert, in de manier waarop ze altijd meer lijkt te weten dan dat ze zegt, en zo gemakkelijk vergeet wat zij gezegd heeft. Zij leeft in het moment, het echte moment, het moment waarin zij de paradox van het bestaan en het niet-bestaan belichaamt, waar zij totaal aanwezig lijkt te zijn. En toch tegelijkertijd afwezig is. Hier en niet hier, luisteren en doen, wachten en deelnemen, zij biedt voortdurend en direct de toegangsweg tot een tijdloze en vredige wereld.

Door haar plaats van stilte valt het onderscheid tussen hier en daar, tussen mens en *spirit* weg. Zij leeft in de stroom, keert naar binnen om te weten wat er ieder moment nodig is. Zo was het niet altijd. Wanneer ik haar vraag of zij zich herinnert hoe het vijfentwintig jaar geleden voor haar was, antwoordt zij droevig, “O ja, o ja, dat vergeet ik nooit. Ik keek altijd naar iets uit, zocht altijd naar iets.” “Het is alsof het binnen je bereik is, en dan verlies je het weer; en als je weer kijkt, is het binnen je bereik, en verlies je het weer. En nu, waar je ook naar uitreikt, het doordringt je hele wezen.”

“In het begin, herinner ik mij dat ik een *Sun Dance* bijwoonde, en ik was in de cirkel en keek naar de heuvel in het Westen. En ik zag dat de bomen dansten. Ik dacht, ‘wouw!’ Ik was vol ontzag. Ik zei tegen mezelf, ‘die bomen dansen!’ Ik keek ernaar en toen focuste ik mij op de heilige boom die in het midden van het pad stond en ik had een overweldigend gevoel dat ik thuis was. Ik was thuisgekomen. Ik wist het zonder twijfel, ik hoefde me niet af te vragen of het de tijd was. Ik wist dat ik thuis was.”

Gedurende de eerste jaren op het pad, bevond ze zich soms in de stroom, en soms niet in de stroom. Het vroeg discipline en focus om zichzelf terug te brengen waar ze nodig was. “Er waren op mijn reis tijden dat ik voelde dat ik gedragen werd door de *Spirit*, maar ook tijden, dat ik moest zeggen, ‘er is niets of niemand die tussen mij en mijn *Canupa* kan komen. Dit is mijn leven.’ En het was een bewuste beslissing die ik moest nemen.

Bijna als een *mantra*. Ik moest blijven zeggen, ‘Dit is wie ik ben.’”

Zij was zich het exacte moment dat ze permanent in beide werelden, in een heilige ruimte leefde, niet bewust. “Ik wist niet dat ik daar naar toe ging,” zegt ze. “Ik wist niet waar ik heen ging. Ik had vage indrukken op de reis, en deze indrukken breidden zich uit. Toen, op een dag, doordrong het mijn hele wezen. En je weet het gewoon.

“Ik zal de zoektocht nooit vergeten, gaat ze verder, “en ik denk dat dat helpt om de vrouwen waarmee ik werk, te bereiken. Ik zal nooit vergeten hoe het was. Ik zal nooit dat zoeken naar iets vergeten. En als je het te pakken hebt, glipt het tussen je vingers door. Het is een eenzame plaats.”

Ik vraag haar of ze nu ooit eenzaam is en ze vertelt me, dat ze nooit afgezonderd is, ook al weet ze dat ze alleen is. In haar totale eenzaamheid is zij verbonden met iets dat ze nodig heeft.

“Als iemand mij gadeslaat zonder het te weten, zou hij kunnen denken dat ik gek ben!, zegt ze lachend. “Omdat ik altijd tegen mezelf loop te praten, praten en antwoorden. Ik denk dat het een beetje zonderling is!”

Ik zeg haar, “Maar je praat niet echt tegen jezelf, is het wel?” En ze schudt haar hoofd nadrukkelijk. “Nee!, zegt ze met haar bekende lach, en lacht nog luider.

“Soms komt er een lied naar me toe,” vertelt ze me enthousiast, “en ik brul het uit. En er zit altijd een boodschap in dat lied, en je moet aandacht hebben voor wat het je vertelt. Er zijn geluiden die ik hoor, en ik moet ernaar luisteren. Of als ik een teug water neem. Het gaat zo, ‘O.k., hier is genezing, laat het water door je heen stromen.’ Het is heel anders hoe je je met de dingen om je heen verbindt.”

“Eén van de genezende elementen van water vindt plaats bij volle maan, dus zet je een glas water buiten en laat de energie van de maan erin komen. Wanneer het sneeuwt, zeg je, ‘dank je voor het schoonmaken van de aarde.’ Wanneer het regent, heeft de aarde voeding nodig. Wanneer de wind komt, neemt de wind de negatieve energie mee en verdrijft haar. De wind is als een medicijn voor de mensen. Je ziet een grote tak van een boom zwiepen en ik zeg, ‘Oh, de *spirit* praat!’ Soms luister je daar naar, en dan komt er een lied naar je toe, en je moet het zingen! Ik volg

slechts mijn instincten; ik volg slechts mijn innerlijke stem, die zegt: dit is wat je moet doen. Het is als aan vrienden denken, je roept hen en zij denken ook aan jou. Zo is het nu de hele tijd.”

Terwijl Pansy voortdurend zich in heilige ruimte bevindt, is er een verandering in de intensiteit van de ruimte. Er zijn tijden dat er veel van haar gevraagd wordt en tijden, dat er minder gevraagd wordt. “Het is als het verschil tussen alleen in een kamer zijn, en plotseling in een kamer met tien mensen zijn: en je hebt met allen verbinding.” Pansy lacht nu als ze verdergaat, “de enige moeite die ik doe is proberen de namen van de mensen te onthouden!”

EEN SIOUX LAKOTA INDIAAN IN EEN *ANGLO*-CHRISTELIJKE WERELD

Pansy vertelt me dat de *Anglo*-Christelijke invloed op de Lakota mensen zo destructief en verraderlijk was dat zij zich zelfs binnen haar eigen cultuur bij tijd en wijle een buitenstaander voelde. Zij worstelt om de zuivere leringen van haar voorvaderen te behouden en ze te verzorgen in een cultuur die grotendeels deze oude manieren vergeten heeft, en die in plaats daarvan, bewust of onbewust, de Christelijke doctrine, haar invloed en haar spiritualiteit, toeliet. Ook hier heeft ze geleerd om in twee werelden te zijn, en de verschillen ertussen te herkennen, en ze elkaar te laten bezielen.

“Tegen iedereen die zich afvraagt of zij al dan niet een *Canupa* drager is,” verzekert Pansy, “zou ik één ding willen zeggen, zoals ik eerder tegen jou zei, dat je eerst moet begrijpen dat het christendom onze basisbeginselen is binnengedrongen. Dat moet je weten. Dus wat er van onze gemeenschap geworden is, is een exacte kopie in het klein van het christendom waar de mannen de leiders zijn. Mannen zijn de tussenpersonen. Hier heb je het lagere volk en daar heb je de *spirits*,” zegt ze, met haar ene hand naar haar middel gebarend en met de andere boven haar hoofd.

“Onze spiritualiteit ging ondergronds omdat vanaf 1800 er een zware druk lag op het verwijderen van de Indiaan uit de Indiaan. Eén van de gebieden waar de christenen bang voor waren, was onze spiritualiteit. De mensen van de generatie van mijn ouders en voorouders werden min of meer gehersenspoeld met de gedachte

dat onze spiritualiteit heidens en godlasterend was tegen de kerk. En dat onze manier niet werkte. En de christenen namen ons onze ceremonies af. Ze maakten ze zo belachelijk, dat velen van ons volk, zij die de *Canupa* volgden, ondergronds gingen. Zij verschenen niet meer in het openbaar en zij noemden zich trots de leden van de *Sacred Pipe*. Zo had de christelijke beweging succes.”

Het romantiseren van het Lakota volk en andere autochtone tradities in het Westen van nu, is misleidend, omdat, zoals Pansy het uitlegt, veel van wat er vandaag de dag Lakota spiritualiteit genoemd wordt, grotendeels besmet is met christelijke indoctrinatie. De idee dat het eigentijdse Indiaanse spirituele systeem zoals het nu bestaat, een directe link zou hebben met iets puurs, niet beïnvloed door het christendom, is grotendeel *wishful thinking*.

Pansy legt met een zekere droefheid in haar ogen uit, dat er twee zeer destructieve zaken zijn die door het christendom beïnvloed zijn. Ten eerste, de afscheiding van de Grote *Spirit*, door er een tussenpersoon neer te zetten; en ten tweede, de degradatie van de rol die vrouwen hadden, in zowel de ceremonie als in de cultuur. Het scheppen van een transcendente en afgescheiden Godheid en het degraderen van vrouwen en vrouwelijke wijsheid zijn twee met elkaar in verbinding staande aspecten van patriarchale waarden, die dienen om de mensen af te snijden van hun basale intuïtieve verbinding met de *Spirit*.

“Voordat het christendom kwam, was onze spiritualiteit in evenwicht,” zegt ze. “Je had een directe verbinding met de Grote *Spirit*; het moedigde harmonie en samenwerking aan, en het was een voedende manier. Onze spiritualiteit hield risico’s nemen in evenwicht door wachten, door luisteren, door het erop uit gaan, en door je terug te houden. In onze traditie leiden we door te volgen. Maar toen het christendom kwam, zette het een tussenpersoon tussen de mens en de Grote *Spirit*, het plaatste een transcendente *spirit* op een plaats die niemand kon bereiken. Dus moesten zij een traditie van de krijger ontwikkelen, een motief om verder te gaan, om uit te blijven reiken. Dus hadden vrouwen, en dat wat intuïtief, binnenin en voedend was, geen toegang tot de ceremonies meer.”

EEN VROUW IN EEN TRADITIE VAN DE KRIJGER

Op een avond kookt Pansy spaghetti voor een kleine groep vrienden en mij. Iedereen brengt wat mee – knoflookbrood, drankjes, en toespizzen. We praten urenlang over hoe de ceremonies bevooroordeeld lijken ten aanzien van vrouwen, en de strijd die deze vrouwen moeten leveren, als zij hun spiritualiteit willen leven in een traditie die gedomineerd wordt door mannelijke instellingen en benaderingen. Zij hebben allemaal een opdracht ten aanzien van het pad, en lijken zeer op de leiding van Pansy te vertrouwen, dankbaar en blij dat zij een gerespecteerde leider in hun gemeenschap hebben. Eén van deze vrouwen is de dochter van Pansy, die door Pansy getraind is om ceremonies te leiden.

De volgende dag praten Pansy en ik over hoe het voor haar was om een vrouwelijke pijpdrager te zijn. Ze vertelt me, dat vanaf het moment dat ze de *Canupa* oppakte, ze zich bewust was dat ze een vrouw was, binnen wat een mannelijke traditie geworden was. Het was vaak moeilijk voor haar, maar ze liet zich nooit weerhouden. En later begon ze haar rol als vrouwelijke leraar te begrijpen, en ook haar rol in de grotere opleving van de Lakota tradities.

In latere jaren reisde Pansy, wanhopig naar spirituele leringen, van de ene ceremonie naar de andere, keek en leerde. Toen zij zelf begon te leiden en te onderwijzen, ging zij door met verschillende mannelijke leraren te observeren en hoe zij in hun ceremonies participeerden. “In het begin verlangende ik er zo naar! Als ik hoorde dat er ergens een ceremonie was ging ik erop af, ik zorgde dat ik erbij was, iedere kans greep ik aan.”

Zij vertelt mij dat een man niet zo gemakkelijk naar ceremonies kon gaan. “Ik heb geleerd om op een bepaalde manier gebruik te maken van het feit dat ik een vrouw ben.” Ze vervolgt, “als vrouw kan ik gemakkelijk van de ene naar de andere ceremonie gaan. Ik kan meedoen aan die ceremonie, en dan aan die, en die, en die. En niemand denkt daar iets van. Er is een ongeschreven wet, die de man verbiedt om iets van een ander te nemen. Maar ik ben een vrouw en ik ga! Ik ga naar die ceremonie en de week daarop naar

die. Dus weet ik hoe ze de dingen daar doen, en daar, en daar. En ik kan zeggen, ‘Oh, daar wil ik iets van, en daar van, maar niet daarvan.’ En ik kan hun ceremonie omzetten in die van mij. Intussen zijn alle mannen geïsoleerd!” En hier schudt Pansy haar hoofd en lacht. “Ik kan in hun territorium binnendringen en niemand zegt iets. Ze verwelkomen mij en eren mij, omdat ik een vrouw ben en zij hebben geen bedenkingen tegen mij!”

Het was niet altijd gemakkelijk voor een vrouw om in een spirituele traditie te zijn, die, op zijn minst de laatste honderd jaar, grotendeels door mannen geleid werd. Het was heel gewoon dat mannen haar oprechtheid en haar capaciteiten om ceremonies te leiden, in twijfel trokken. Pansy bleef leren, bleef ceremonies leiden en hield vol.

“Wanneer mannen mij benaderen en mijn kwaliteiten in twijfel trekken, kijk ik zo naar hen,” zegt ze, zich naar mij toedraaiend met wijd open ogen en een ijzelijke uitdrukking. “Ik kijk hen alleen maar aan en zeg, ‘jij vertelt mij dat je vrouwen respecteert!’” Ze lacht breeduit, en leunt achterover in haar schommelstoel. “Ik zeg, ‘een vrouw bracht ons de *Sacred Pipe!* Grootvader en Grootmoeder zijn gelijkwaardig!’ Ik zeg hun alleen maar, ‘jij wilt mij zeggen dat je vrouwen respecteert!’” En ze lacht.

“Er waren tijden dat ik mij heel uitgestoten en niet gesteund voelde,” zegt ze vertrouwelijk. “Het was een eenzame wereld om doorheen te gaan. Maar in de laatste zeven of acht jaar is dat veranderd. Nu voel ik dat ik het respect van mannen heb. De ondersteuning van mannen.”

Zichzelf te bevestigen als leider en bemiddelaar van haar volk en het respect van haar mannelijke tegenhangers waard te zijn, is slechts de persoonlijke lijn van haar reis. Waar haar persoonlijke pad, het pad van haar volk kruist, is een plaats voor grotere uitdagingen en verantwoordelijkheden. Hier herkent zij de rol die ze in haar traditie moet spelen – om vrouwen naar de ceremonies terug te brengen, en het opnieuw tevoorschijn laten komen van de vrouwelijke aspecten van haar voorouders, te vergemakkelijken.

In de tweede helft van 1890 leden de Lakota, en andere Indianen, die in de prairie woonden ontzettend toen de blanken doorgingen met hun pogingen om de westerse staten en hun bronnen te beheersen. De *Ghost Dance* werd geïntroduceerd als een mogelijkheid tot herstel van de ceremonie die de nieuwe wereld – een wereld waarin de buffel zou terug keren naar de Prairie - het land en haar hulpbronnen weer beschikbaar zou maken voor de Indianen. En verder geloofde men dat de *Ghost Dance* de deelnemers onzichtbaar zou maken en hen zo zou beschermen tegen de cavalerie van de VS.

Maar de *Ghost Dance* hielp niet om de deelnemers onzichtbaar te maken voor de kogels van de witte man, en zij zorgden voor meer angst en agressie onder de witte mensen, die bedreigd werden door de grote aantallen Indianen die voor de ceremonie waren samengekomen. De soldaten van de VS vermoorden honderden Lakota Sioux mannen, vrouwen en kinderen tijdens één *Ghost Dance* ceremonie in *Wounded Knee*. De *Ghost Dance* was de laatste poging van de mensen uit de Prairie om zich te verzamelen tegen de VS cavalerie, maar zoals Pansy beschrijft, “het was vermoedelijk hun laatste lied; uiteindelijk werden er veel mensen tijdens de voorbereidingen gedood, omdat de regering bang was van het samenkomen van zulke grote aantallen.”

Bijna precies honderd jaar later had Pansy een visioen. “Wij bevonden ons in een cirkel,” vertelt ze me kalm, “en dansten in een ceremonie. En ik leidde de vrouwen, wat ik al jaren doe, dus leek dat niet ongewoon. We waren aan het dansen, maar ik merkte dat we aan het dansen waren op een ritme dat ik niet direct kende. En ik dacht, ‘wat zijn we aan het doen?’ En ik keek naar één kant, en ik zag dat de vrouwen aan het dansen waren en ik herkende de dans. En ik zei tegen mezelf, ‘wij dansen de *Ghost Dance*.’ En ik vroeg me af, ‘waarom dansen we de *Ghost Dance*?’ En ik was bang.

“In werkelijkheid dansen de vrouwen rechts van mij en de mannen dansen links van mij, en vormen zo een cirkel. En in het visioen nam ik aan dat de mannen er zouden zijn, links van mij. En ik ging naar de noordelijke kant, en draaide me om, om te kijken wat de mannen aan het doen waren, maar er waren daar geen mannen. En ik voelde de betekenis ervan – ik begreep dat we weer dicht bij de dood waren, zoals honderd jaar geleden, en ik

begreep dat de mannen geen deel uitmaakten om ons van de vernietiging te redden. Ik keek naar de heilige boom in het midden en begon zo hard ik kon, te huilen als een dier.”

De oorspronkelijke *Ghost Dance* was de laatste poging om te voorkomen dat de Lakota op grote schaal zouden worden afgeslacht door de witte mannen. In het visioen werd Pansy onthuld dat de tweede slachting van haar volk op handen was, tenzij vrouwen en hun speciale vorm van macht de dominante kracht in de ceremonie zouden worden. Zij begreep dat er zonder de leiding van vrouwen, zonder de macht en de wijsheid van het vrouwelijke, het spirituele leven van haar volk, vernietigd zou worden.

Het visioen gaf haar een schok en verontrustte Pansy zeer. “Toen ik het visioen had,” legt ze uit, “was het hetzelfde als wat je voelt, als je hoort dat er een vloedgolf een stad van vele mensen heeft vernietigd. Een aardbeving die duizenden mensen doodde. Een dergelijk soort werkelijkheid is het. Je weet dat het waar is; dat het gewoon zo is. Je voelt de futiliteit van alle dag en je voelt je volslagen hulpeloos. En ik denk dat het in een dergelijk soort hulpeloosheid is dat de *spirit* naar buiten komt, je weer lucht geeft en dat je weer verder kan.”

“De *Sacred Pipe* is met sprongen gegroeid, en we hebben de grens de laatste dertig jaar bereikt,” gaat Pansy verder. “Dertig jaar geleden stond de regering ons toe om onze spiritualiteit te beoefenen. En mannen kwamen in horden te voorschijn en brachten de ceremonies over de hele wereld. Wat er echter gebeurde, is dat ze uit het oog verloren, wat de rol van vrouwen in de ceremonies was. Hier zie ik de elementen van de christelijke indoctrinaties te voorschijn komen. Hij is een medicijnman geworden die de bemiddelaar is tussen jou en de Grote *Spirit*. En het visioen dat ik had van de *Ghost Dance* zei, ‘als we doorgaan met deze idee, dan stevenen we af op vernietiging.’”

“De *Ghost Dance* riep oorspronkelijk de krijgers op, riep de krijgers op om bij elkaar te komen om voor de *spirit* te bidden. Maar er zat een zelfdestructie in dat ontwerp. Omdat de vrouw niet ingesloten werd. De krijger werd opgeroepen zonder de liefde en de voeding.”

Sinds het visioen heeft Pansy de taak opgepakt om meer vrouwen in de ceremonies op te nemen, om vrouwen in

leidersrollen in de ceremonies te plaatsen, en de spiritualiteit die het vrouwelijke belichaamde, opnieuw in te stellen.

“Iedereen moet weten hoe de *Sacred Pipe* naar de mensen kwam,” verzekert ze. “We moeten dat steeds weer herhalen. Het is een mentaal proces waar we Grootvader en Grootmoeder op de zelfde plaats zetten, niet de één boven de ander.” Dit evenwicht, dit perspectief van gelijkwaardigheid, van harmonie, is waar haar volk naar terug moet gaan.”

“Nu heeft mijn werk een wezenlijke focus,” legt ze uit. “En de focus is om de rol van vrouwen terug te brengen in de ceremonies. Als persoon heb ik mijn leven geleefd om meer in evenwicht te zijn. Mijn leven is niet vol crises. Het is tamelijk kalm, tamelijk gefocust. En mensen weten dit, en zij hebben het bewijs. Ik ben geaccepteerd waar ik ook heen ga.”

Pansy beperkt haar werk niet tot vrouwen, maar sluit ook mannen in. Haar focus echter blijft, wat je zou kunnen noemen, het terugbrengen van de vrouwelijke essentie in wat oorspronkelijk een meer vrouwelijke spiritualiteit was. “Mannen en vrouwen hebben beiden mannelijke en vrouwelijke delen.” Zij legt het zo uit, “Het is slechts zo dat door de invloed van het christendom het deel van de krijger, het mannelijke deel, het overgenomen heeft. We zijn uit balans.”

“De vrouwen moeten naar voren komen,” bepleit Pansy. Ik geloof dat zij moeten zeggen, ‘mannen, jullie hebben vernietigd, bijna alles hebben jullie vernietigd! Jullie hebben dingen gedaan die destructief zijn, niet alleen voor jezelf maar ook voor je gezin, je gemeenschap, de wereld. En het is tijd om te stoppen! In naam van de ceremonies heb je deze dingen gedaan, en het is niet goed! Nu zijn wij hier als de andere helft, wij zijn hier voor het evenwicht. Wij doen dit!’

“Het is de christelijke indoctrinatie die zegt dat een man de spiritualiteit naar de mensen brengt. Maar we moeten van binnenuit in beweging komen! Het is erg moeilijk voor mij om naar een collega te kijken en te zeggen, ‘je hebt, niet alleen in termen van fysieke en spirituele destructie, maar in termen van waarheid, en in termen van eerlijkheid, vernietigd. Je hebt niet gedaan waar het in de *spirit* om gaat.’ Maar ik zeg het, en we moeten het nu allemaal zeggen!”

NAAR BINNEN GAAN

Pansy praat met mij over het verschil tussen de mannelijke benadering van de krijger en de vrouwelijke manier. Zij benadrukt het belang van wat zij begrijpt van de vrouwelijke waarde – de oefening van naar binnen gaan. Zij legt uit dat naar binnen gaan een aspect van het vrouwelijke is, dat zowel mannen als vrouwen moeten ontwikkelen. Het komt van binnenuit dat men luistert en zich met de *spirits*, met de aarde, met zichzelf en anderen verbindt.

“De Krijger is er meer om de dingen te verwerven,” beschrijft zij, “het hoofd van een territorium zijn, macht uitoefenen over uiterlijke dingen. Meer land bemachtigen, meer paarden, meer invloed. Dit is de focus van de krijger; naar buiten gaan. Het vrouwelijke aspect is naar binnen gaan en je voeden. Je gaat naar binnen en je hebt lief, je gaat naar binnen en je brengt evenwicht, je gaat naar binnen en je maakt schoon – je huis of jezelf.”

“Wanneer de dingen chaotisch zijn ga ik naar binnen en breng het huis, en mezelf op orde. Van binnen en van buiten. Ik breng de zaken tot rust. Deze manier is krachtiger. Zij staat mensen vrijheid toe. De vrijheid om zich met de *spirit* te verbinden, de vrijheid de weg te banen voor ik weet niet hoe ver je wilt gaan, de vrijheid om op deze aarde te lopen, de vrijheid om over toegang tot veiligheid, voeding en liefde te beschikken. Het is meer binnenin, een soort innerlijke vrijheid. Vrijheid om de zeven richtingen te onderzoeken – ons eigen individuele pad; die reis te ondernemen. Je moet naar binnen gaan om die reis te maken.”

Het is de oriëntatie naar buiten die ertoe neigt om scheiding aan te brengen, vertelt Pansy mij. Scheiding tussen mensen, of tussen de mensen en de *spirit*, of tussen de mensen en de aarde. Hoe kun je weten wat de *spirit* van jou nodig heeft als je niet naar zijn instructies luistert? Hoe kan je weten wat de aarde tegen je zegt als je niet luistert? Vanuit een innerlijk luisteren, verbind je je met het leven, voel je de verbinding met alle dingen.

Pansy gebruikt het voorbeeld van de *Sun Dance* ceremonie om te illustreren hoe bepaalde aspecten van het vrouwelijke de natuur en de essentie van de ceremonie kunnen veranderen. De *Sun Dance* houdt in dat er dagen rondom een heilige boom gedanst

wordt, en er is een laatste deel, waarin de mannen de huid van hun borst met pinnen, die door een touw zijn vastgebonden aan de middelste boom, doorboren. De mannen dansen om de boom en ten slotte bewegen ze zich van de boom af zodat de pinnen hun huid scheuren en hen van de boom losmaken, waarmee de dans eindigt. Traditioneel gezien gaat de *Sun Dance* over vernieuwing, waarin de doorboorden visioenen, leiding van de wereld van de *spirit* ontvangen. Gewoonlijk komen mannen naar de *Sun Dance* met een krijgers houding, daar de ceremonie grote kracht, en de capaciteit om pijn te transformeren, oproept. Maar Pansy moedigt de mannen aan om met een andere houding naar de dans te komen.

Over het doorboren legt ze uit: “Er werd mij geleerd – en de mannen die ik onderwijs zeg ik dat – ‘dat je danst en praat met de boom en de pinnen zullen eraf gaan.’ De benadering van de krijger is om weg te rennen, zij uiten oorlogskreten, en trekken zich terug en de pin trekt en rukt. Maar ik vertel hun om *met* de boom te dansen en dat de pin los zal gaan. Het dansen is hetzelfde, maar ik denk dat het niet hetzelfde is. Wanneer je danst, helpt het je om naar binnen te gaan, je bouwt een relatie op, je bouwt een verbinding op met de boom, met de pool, met het centrum van het universum, de Grote *Spirit*. Dus ga je naar binnen. Hoe kan de *spirit* je bereiken als je afgescheiden bent? Dus zeg ik tegen de mensen: ‘Nee, niet trekken, niet wegtrekken, jezelf niet afscheiden, je moet *met* de boom dansen.’”

De afwezigheid van een voedende onderlinge verbinding in de ceremonies, weet Pansy, moet veranderen, om de spiritualiteit van haar volk voor de toekomst te behouden. Zij begrijpt dat wat zij brengt, niet nieuw is, maar eerder zoals het vóór de christelijke invloed was. Zij legt uit dat de ceremonies en de leringen het vrouwelijke op natuurlijke wijze insluiten, en dat het er alleen maar om gaat dat de mensen dit aspect moeten eerbiedigen.

Pansy geeft een ander voorbeeld van een vrouwelijke oriëntatie in haar traditie. “De zweethutceremonie vindt plaats in een structuur die een koepelvorm heeft,” zegt ze. “De takken liggen gekruist en het concept daarvan vertegenwoordigt de baarmoeder. Dus in feite keer je terug naar de baarmoeder, je verbindt je opnieuw, en je wordt opnieuw geboren. De zweethutstructuur vertegenwoordigt moeder aarde, de schoot van de moeder. We

brengen een groot deel van de tijd op deze plek door. Zowel letterlijk als symbolisch.”

“Vaak zeggen we in onze gebeden dat we op het hoofd van Grootmoeder staan, op de plaats waar zij een scheiding in haar haar aanbrengt. Heel de ronde aarde is Grootmoeder. Of we keren terug naar de schoot van de moeder of we staan op haar hoofd, in de ceremonie en daarbuiten. Dus is het vrouwelijke aspect in iedere ceremonie. Maar wat er met de christelijke invloeden gebeurde, was, dat deze aspecten verloren gingen. Het ging niet meer over naar binnen gaan; het ging er niet meer over om deze plek binnenin te zoeken.”

DE RUIMTE VOORBEREIDEN

De uiterlijke vorm en structuur kunnen iemand helpen om naar binnen te gaan, door de innerlijke ruimte naar het bewustzijn te spiegelen, en hierdoor toegankelijker te maken. Pansy vertelt me, dat om iemand te helpen naar binnen te gaan, het uiterlijke, de mannelijke kwaliteiten van discipline, plicht, en de aandacht voor vormen en rituelen, meer ontwikkeld moet worden.

“Ik merk dat ik heel wat discipline terugbreng, heel wat rituelen,” legt ze uit. “Het is alsof de mensen weten dat er een heilige bedoeling terugkomt, alsof de mensen weten dat hen gegeven wordt hoe ze de dingen moeten doen. *En toen kwam de White Bufffalo Calf Pipe Woman en zei, ‘je moet naar huis gaan en je moet een plaats voor mij voorbereiden.’ En dat deden zij. En ze zei ook, ‘op die manier moet je iedere keer een ruimte voorbereiden.’ Dus bracht zij een heleboel discipline, maar het was om een innerlijke reis voor te bereiden.*”

De discipline en het ritueel die in de ceremonie gebruikt worden helpen om de innerlijke ruimte te creëren. Alle ceremonies creëren een heilige verbinding tussen het ritueel en de ruimte, tussen de uiterlijke vorm en wat er vanuit het onbekende zal komen. Beide aspecten zijn nodig om elkaar te ondersteunen. Maar uiteindelijk is het doel om een innerlijke heilige ruimte te scheppen, die iemand zal helpen om de ceremonie in te gaan, om een ruimte van contact met de andere wereld binnen te gaan. De uiterlijke vorm ondersteunt en helpt de reis naar binnen. Net zoals

de vorm van de zweethut de schoot-achtige ruimte binnen aangeeft, zo geven ook alle structuren van de Lakota ceremonies de opening aan voor een heilige ruimte, waarin, wat nodig is, geboren kan worden.

In alle aspecten van het dagelijkse leven, niet alleen in ceremonies, kunnen we een ruimte scheppen, door helderheid en discipline, door focus en een bereidheid om te vechten voor wat het belangrijkste is. “Ik leer vrouwen dat zij deze krijgerkwaliteiten nodig hebben,” legt Pansy uit, “dat zij gedisciplineerd moeten zijn, risico’s moeten nemen, om verder te gaan dan zij eerder deden. Deze kracht beschermt de innerlijke ruimte, laat haar zijn, en scheidt ook een innerlijke ruimte.”

Het is het scheppen en beschermen van deze innerlijke ruimte die toestaat om in vrijheid in de zeven richtingen te gaan. Men moet open blijven voor wat de Grote *Spirit* nodig heeft, en deze openheid vereist het niet weten. “Je moet jezelf aan het niet weten overgeven,” gaat ze door, “het niet weten hoe het zal zijn. Dan kun je luisteren, dan kun je horen, dan kun je handelen. Dan is het vrij.”

De dag voordat ik wegging, hadden Pansy en enige andere leiders in haar gebied een zweethutceremonie, om bepaalde veranderingen in de politieke structuur van haar gemeenschap te bespreken. Sommige mannen wilden zich uit hun positie als bestuurslid terugtrekken. Pansy was geschokt. Zij zag dat hun eigen spiritualiteit zich grotendeels had vastgezet in de uiterlijke structuur van hun activiteiten, niet binnen de ontwikkeling dat er iets in het leven kon komen vanuit een innerlijke ruimte. Deze kan niet zomaar worden verlaten, zoals een baan of een oud huis. “De *spirits* zeggen niet, ‘we hebben genoeg gedaan en trekken ons terug!’” zegt Pansy geërgerd. “Ik heb uitgelegd dat zij misschien periodes hebben waarin de dingen moeilijk zijn, maar je kunt je niet terugtrekken uit je spiritualiteit, je kunt je niet uit een manier van leven terugtrekken.”

Deze leden wilden ook bepaalde regels instellen die politiek relevant zijn voor de manier waarop de ceremonies gedaan worden. Pansy legt hen uit dat ze geen regels van de wet kunnen toepassen in een heilige ruimte, dat heilige ruimte inherent vrij, leeg, en ondefinieerbaar is. “Zij ondervinden dat er iets is dat hen naar de ceremonies trekt, en zij proberen er een soort vorm in te

leggen die voor hen begrijpelijk is,” zegt ze, haar hoofd schuddend. “En dat kan niet, dat kan niet! Ze worden naar iets toegetrokken, maar zij kunnen niet bij dat niets blijven. Er is vertrouwen voor nodig, en ik moet hun vertellen, ‘het komt goed, je enige verantwoordelijkheid is om aanwezig te zijn!’”

“Er zijn geen regels, er is niets tastbaars in heilige ruimte,” verzekert Pansy. “De leringen zelf vertellen je dat we niet veel regels hebben. Er is geen blauwdruk; er bestaat geen boek dat je uitlegt hoe je de dingen moet doen. Maar wat het vraagt is naar binnen te gaan en op je eigen fundamentele menselijke instincten en je fundamentele menselijke waarheid te vertrouwen.”

VROUWELIJKE KRACHT

Vrouwelijke kracht, legt Pansy uit, is de kracht van de innerlijke ruimte. “Vrouwen kregen een extra taak van de Grote *Spirit*, de toegevoegde verantwoordelijkheid voor de voortplanting.” Vrouwen dragen de macht om te scheppen, de instinctieve wijsheid van de innerlijke ruimte, hoe, wat nodig is, in de wereld kan komen. Vrouwen dragen deze macht in zich waarheen ze ook gaan, en zij moeten deze macht in de ceremonies brengen.

“Wij hebben de uiterlijke structuren van alle ceremonies gekregen, dus hebben we die. En de vrouwelijke macht wordt vastgehouden in de structuur. Iedere ceremonie is uniek en heeft een gezag in zichzelf. Ik zou haar intuïtie noemen. Het is naar binnen gaan en luisteren naar jezelf; je gaat naar binnen en je doet de ceremonie en zij gaat dan geheel haar eigen weg. Iedere ceremonie is niet ritualistisch. Zij wordt helemaal haar eigen essentie. Deze essentie is de vrouwelijke macht/kracht. Omdat zij binnenin gevonden wordt, moet je naar binnen gaan.”

“Ik ken de structuur van de ceremonie,” vertelt ze me. “Ik weet dat, maar wanneer ik naar binnen ga om de ceremonie te doen, heb ik geen idee welke richting zij opgaat; ik weet niets. Zelfs met de liederen die gaan komen, zelfs dat allemaal. Alles is er op gericht dat er iets binnen kan komen. Je bereid de plaats voor en je laat het gebeuren. Het is een heel, heel nieuw experiment, iedere keer weer. Je gaat naar binnen en je laat deze dingen zich ontvouwen, als een bloem. En je weet niet welke kant de blaadjes opgaan, of

waar dat blaadje heen gaat. Dat is het mysterie, dat is de schoonheid, en het komt van binnenuit. Net zoals vandaag – iedere dag is een nieuwe ervaring. Dat is vrouwelijke kracht. Ik zal me niet veel van vandaag herinneren,” lacht ze, maar ik zal me herinneren dat zij (de kracht) terwijl zij hier was, totaal was.”

In de Lakota traditie leidt een leider door te volgen. In de zweethut is de leider altijd de laatste die de hut binnenkomt, de *Canupa* rookt, het water drinkt, en de laatste die bidt.

“Onze manier van leiden is een combinatie van zeer direct en indirect tegelijkertijd,” zegt Pansy. “Dit is het verhaal van de spin en het spinnenweb. Als je naar het spinnenweb kijkt is het van heel licht en fijn materiaal. En de spin is heel zwaar. Er is een boel gewicht, maar het web houdt hem. De Lakota stijl van leiden lijkt erop omdat het niet is, wat het lijkt te zijn. Het kan lijken alsof je niet leidt. We leiden niet door mensen te verplaatsen, en vertellen niet wat ze moeten doen. Een leider is aanwezig op de achtergrond. De leider is verborgen, zoals het spinnenweb, maar speelt het klaar, net zoals de spin, hij wordt gedragen. Zelfs al ben je de leider je moet toch doorgaan met volgen, met luisteren, met kijken, met het ondersteunen van hen die voor je zitten. Met jouw kracht leid je, maar het zorgt ervoor dat je je focust op je capaciteiten van volger.”

“Hier in de buitenwereld voel ik bij mezelf energie,” gaat ze verder. “ik voel een heleboel kracht; ik voel veel moed, heel veel verantwoordelijkheid.” In de ceremonie is zij zeer gefocust en bij tijden heel zacht. “We moeten deze taken uitvoeren, we zijn in beweging, we lopen heel zachtjes. Mijn focus bevindt zich binnenin, en ik weet niet echt wat er buiten allemaal gebeurt. De kracht om de dingen in de uiterlijke zin gedaan te krijgen, werkt niet in een heilige ruimte. In een heilige ruimte weet ik dat ik naar iets moet luisteren binnenin mij, en alleen wanneer ik praat, weet ik wat ik zeg.”

In de ceremonie zijn intuïtie en spontaniteit de factoren die van belang zijn, en intuïtie en spontaniteit zijn alleen mogelijk vanuit een plek van ruimte en vrijheid. Pansy geeft een voorbeeld van deze ongestructureerde kracht. “We komen tien dagen voordat de *Sun Dance* begint samen. Tijdens de *Sun Dance* zijn er drie tot vier honderd mensen in het kamp. Tien dagen voor de ceremonie is er niets gedaan, niets voorbereid. We komen en de mensen

weten zo ongeveer waar ze goed in zijn. En zij doen het, en ze voeren het uit. Er zijn mensen die hout hakken, er zijn mensen die de ruimten voor bereiden, er zijn mensen die de zweethut klaar maken, mensen die voedsel halen, mensen die stenen opzoeken. We hebben geen manager! We hebben geen directeur! Ieder onderdeel wordt gewoon gedaan, het is een soort samenkomen.”

“Ongeveer halverwege zie je de vorm verschijnen. En de ruimte waar we de ceremonie doen, zie je ontstaan. De vrouwen komen en halen de cactussen weg zodat de dansers niet in een cactus stappen. Kleine details, maar overal wordt voor gezorgd. Tot de laatste kleinigheid. En niemand vertelt hoe ver de dingen zijn. Niemand wordt weggestuurd omdat hij niet deel nam. We werken met geen enkele externe structuur. Mensen doen van binnenuit het werk.”

“Eén van de dingen die we over chaos leren, leren we van de prairiehond,” vervolgt Pansy. “Wanneer er veel activiteiten zijn, trekken de prairiewolf en de wolf zich terug uit het centrum en blijven aan de kant staan, en wanneer de dingen O.k. zijn, komen zij misschien terug. De prairiehond leert ons, dat als er chaos en verwarring is, je eruit moet blijven, en moet kijken. Je springt er niet in, je blijft weg, je blijft gefocust, en je weet wat er gaande is, en wanneer de tijd daar is, ga je. Dit besef is als het web en de spin. Het is niet direct, het lijkt niet indrukwekkend, maar het verspreidt zich waar het nodig is.”

DE BEER EN DE SCHILDPAD

De belangrijkste dierenhulpers van Pansy zijn de Beer en de Schildpad. Zij zijn de gidsen in de ceremonie en in ieder aspect van haar leven. De Beer-*spirit* is de balans van kracht en kwetsbaarheid. “De Beer is een reusachtig dier, een wild dier,” vertelt ze me. “Maar binnenin dat dier is een echt tedere, gevoelige plek, een echt liefdevol moederlijk aspect. Dat is in mijzelf de balans die ik zoek, en het is de balans die ik probeer te onderwijzen.”

Haar andere prominente dierhelper is de Schildpad. “Wat we ook doen,” zegt ze, grinnikend, “we komen er zo snel als een schildpad er komt!” Ze gooit haar hoofd achterover en schatert het

uit. Dan wordt ze weer stil, en zegt glimlachend, met glinsterende de ogen, “je moet dat accepteren!”

Zij gaat door, ernstig nu, “er is geen magnetron die je daar brengt, er is geen instant bouillonblokje dat je daar naar toe brengt. Er is niets instant. Alles vraagt tijd. En dat is de natuurlijke manier om de dingen te doen. Alles in het creëren vraagt tijd; alles heeft tijd nodig om te rijpen. En het zal niet sneller gaan; het zal tijd kosten om er te komen. Dat is de les van de schildpad. Je krijgt zeven rituelen en die moet je blijven doen, steeds opnieuw. En je komt er zo snel als de schildpad er komt.”

“Waar de schildpad zich ook bevindt, daar bevind ik me,” zegt ze me recht in de ogen kijkend. “Er zijn geen doelen. Ik sloot die overeenkomst toen ik de *Canupa* oppakte. Dat was mijn doel, de *Sacred Pipe* dragen. Ik leef dat doel elke dag, ieder moment. Het staat niet voor me, het is niet iets om in de toekomst te bereiken, het is hier, *live*, nu.”

Aan het einde van mijn bezoek wordt Denver getroffen door de eerste sneeuwstorm van het seizoen. Het sneeuwt hevig wanneer ik op weg wil gaan naar de zweethut voor vrouwen aan de andere kant van de stad. Ik vraag me af of het veilig is om een uur door de sneeuw te rijden in een huurauto zonder sneeuwbanden. Maar ik besluit te gaan, en ten slotte arriveer ik bij een huisje achter een veld waar een groot vuur in de open lucht, in de achtertuin brandt. Ik probeer me urenlang warm te houden bij het vuur totdat de stenen binnenin de zweethut heet genoeg geworden zijn.

Pansy arriveert even na mij; en de anderen die deel zullen nemen aan de ceremonie voegen zich allengs bij ons. Pansy's dochter, ongeveer dertig jaar oud – de leeftijd van Pansy toen zij ceremonies begon te leiden – zal deze zweethut, die een reinigend ritueel voor haar moeder is, leiden. Laat in de avond, als de stenen eindelijk heet genoeg zijn, gaan we naar een schuurtje om ons te verkleeden, en gaan dan de duisternis van de hut binnen.

Ik voel me nooit erg aangetrokken tot ceremonies en rituelen. Ik houd er nooit van om hardop te bidden, of te luisteren wanneer anderen bidden. Maar toch, zittend in de donkere omsloten ruimte van de hut, ontspan ik me in de warmte, dankbaar voor de schuilplaats in de sneeuw en de aanhoudende en felle kou die ik na een paar uur voelde.

We zijn met zeven. Pansy's dochter zit voor de opening van de hut, de laatste die binnenkwam. We dragen allemaal nachtjaponnen. Die van mij, van Pansy's dochter geleend, blijkt veel te groot voor mij. En hoe langer ik in de hut ben, des te zwaarder en oncomfortabeler ik me voel met al dat zweet.

Het is zowel een vreemde als een gewone groep. Ik ontmoette sommige vrouwen eerder die week in Pansy's huis. Zij hadden verschillende achtergronden, diverse interesses en opleidingen, en zelfs verschillende nationaliteiten. Alle vrouwen lijken fysiek groter dan ik, en in de duisternis voel ik mij klein en teruggetrokken temidden van de ronde schaduwachtige figuren die de ruimte vullen. Onze gezichten worden zo nu en dan verlicht door de vonkjes brandende salie, wanneer Pansy's dochter de plantjes op de stenen gooit; en er zijn tijden dat we allemaal verborgen zitten in de omhooggaande stoom als ze er water opgooit om de hitte te laten toenemen.

Terwijl ik dankbaar ben dat ik in de ceremonie ben, voel ik weinig persoonlijke verbinding met de vrouwen, en voel me grotendeels alleen en afgescheiden. Ik probeer open te blijven voor hun gebeden, voor hun aanwezigheid, maar ik verlang naar de vormloze energie die ik soms voelde toen ik met Pansy in haar huis samen was; dat gevoel van zich laten gaan, ergens naar toe gebracht te worden waar het zacht en vredig is. Maar in plaats daarvan ben ik zeer alert en wakker, en soms voel ik me ongemakkelijk vanwege de hitte.

Pansy's dochter gooit met tussenpozen water en salie op de gloeiende stenen, en in de duistere stilte van de hut, terwijl er gebeden gezegd worden, word ik mij plotseling van iets bewust dat ik eerder niet opmerkte. Een wervelende beweging vraagt mijn aandacht, en ik zie een stroom energie langzaam rondgaan in de hut. Zij lijkt net boven de aarde te blijven zweven, op het punt waar ons lichaam de aangestampde aarde raakt. Maar zij is niet een deel van de grond, noch een deel van de lucht boven de grond. Zij lijkt veeleer te komen van een dimensie tussen de twee. De energie is zacht en rustig, en terwijl zij langzaam tussen ons in zweeft, voel ik haar tederheid en haar kracht. Maar bovenal lijkt zij voedend; een soort liefde of edelmoedigheid. Terwijl ik daar zit denk ik dat haar aanwezigheid met onze aanwezigheid te maken heeft. Niet met onze persoonlijke intenties of interesses, maar

alleen met het feit dat we samen zijn. Ik kijk en voel hoe zij door de donkere ruimte stroomt totdat de ceremonie eindigt.

Later dacht ik dat deze energie er, in één of andere vorm, was sinds Pansy en ik elkaar voor het eerst ontmoetten. We waren herhaaldelijk heilige ruimten binnengegaan, verbonden ons met de andere kant, en lieten deze speciale kracht in onze ervaring toe. Waar zij begint en waar zij eindigt kan ik niet nagaan. Het lijkt alsof zij haar in zich draagt, en omgekeerd. Zij is een zachte, een soort vegende kracht zoals een storm door de lucht, of als een donkere brede rivier, die langzaam en krachtig haar loop bepaalt. Zij is zacht en compleet, en fluistert en lonkt, trekt je daarna terug de stilte in zo gauw je haar wilt volgen. Zoals Pansy zelf, lijkt zij een voedend geduld samen te brengen met een beschermende moed. En net zoals Pansy, voel ik, zal zij volhardt – nauwelijks zichtbaar soms – totdat iets nieuws zich een weg gebaand heeft in de structuren van onze wereld.

*Vlammenzee van Licht,
Bloed van de Schepping*

Een ontmoeting met

Andrew Harvey

Vlammenzee van Licht, Bloed van de Schepping

Wat is een mysticus? Een mysticus is de koning of de koningin van de paradox. Een mysticus weet dat de dood niet de dood is, het leven niet het leven, het lichaam niet het lichaam, en de spirit niet de spirit is. De mysticus weet dat hij of zij een eeuwig wezen in een stervend lichaam is, en dat dit de ultieme ervaring is – de ervaring van transcendentie en de ervaring van immanentie, beide de ervaring van de Goddelijke leegte die schept, en de ervaring van de schepping te zijn.

Begrijp jij het geschenk? Het geschenk is de dood, het geschenk is de tijd, het geschenk is de pijn, het geschenk is de liefde, het geschenk is het uiterste. Wanneer je het geschenk volledig in het bloed van het hart ontvangt, dans je met Shiva. Je danst als de ongeborene, je danst als de Goddelijke, je danst als het kind van de Moeder, je danst zoals Christus danste, je danst als de bevrijde in de totale goddelijke ervaring, de totale goddelijke dwaasheid, wat betekent dat je verenigd bent met alles dat leeft en sterft, dat ooit geleefd heeft of is gestorven. Dat is de uiterste ervaring en dat wordt de mens geschonken.

Andrew Harvey, Dat is Passie.

WARME CHOCOLADEMELK AAN DE RAND VAN DE WOESTIJN

Ik verlaat mijn kamer in het *Hard Rock Hotel* in Las Vegas, en trek de deur achter me dicht van de met heldere kleuren, en moderne meubels ingerichte kamer, waarin een gigantische poster boven het bed hangt van Janis Joplin – haar hoofd achterover in een rock-'n-roll extase, haar haar wild en sliertig.

Ik ben naar Las Vegas gekomen om Andrew Harvey te ontmoeten, een zeer gerespecteerd wetenschapper en leraar, schrijver van dertig boeken, bekend als gepassioneerd, briljant, onvoorspelbaar, met een volledige inzet om de spirituele visie die ons collectieve bewustzijn naar een nieuwe verbinding met het goddelijke kan helpen leiden. Ik ben enthousiast om hem te

ontmoeten en meer te weten te komen over zijn zienswijzen die gegrondvest zijn in een uitgebreid inzicht in het goddelijke vrouwelijke; en ik ben nieuwsgierig uit te vinden wat voor moderne mysticus woont en werkt in deze stad, vol festiviteiten en ontaarding, extreme behoeften en buitensporige ongedwongenheid.

Ik rijd naar het lichttroze gestuukte huis van Andrew en zijn echtgenoot Eryk, een huis zoals duizenden anderen, lijkt het in het vlakke en eindeloze voorstedelijke landschap, weg van het centrum van de stad. Hij verwelkomt me met een genereuze en enthousiaste glimlach, en stelt voor om in een park in de woestijn, een paar mijl daar vandaan te praten. We klimmen in de auto, die zich snel vult met de goddelijke geur van rozen – de keuze van Andrew's parfum – en glijden voorbij een zee van pleisterwerk in een explosie van kleuren en leegte die de woestijn in de schemering is.

We zitten op een bank van een afslag aan de weg te praten, met de hemel die eindeloos patronen van blauwe en witte hoge klippen vormen en hervormen, die omhoogsteken als een schitterende waarschuwing voor de gevaren van te veel ruimte boven ons. De zon gaat langzaam achter ons onder, en de droge wind wordt met elke minuut kouder. De bezoekers die de laatste paar uur naar dit uitzichtpunt waren gekomen, beginnen terug te gaan, en Andrew en ik blijven bijna alleen achter, en zijn passie en wanhoop weerspiegelen de levendige intensiteit van de woestijn.

Volgens Andrew is de Goddelijke Moeder woedend. Zij is woedend op spirituele systemen die transcendentie en onthechting benadrukken boven een gepassioneerde en liefdevolle relatie met wat *hier* is, belichaamd in de aarde en in ons eigen menszijn. Zij is woedend dat de leringen van de Vader verdraaid en misbruikt zijn door patriarchale machtstructuren, die zich meer bezig hielden met het controleren en domineren van de kostbare bronnen van de wereld dan met het doen van echt spiritueel werk om het bewustzijn te transformeren, zodat het in verbinding kan staan met heel het leven zoals de goddelijke werkelijkheid deze in zich heeft. Zij is woedend omdat we geen vreugde en liefde in ons leven vinden en niet genieten van de geschenken die Zij ons geeft, ons leven hier met Haar niet eren en omarmen. En Zij is woedend dat het zo lang duurt eer Haar kinderen begrijpen dat het leven

kostbaar is, dat iedere atoom van de schepping de liefde en het licht van God bevat, dat door deze fundamentele waarheid te ontkennen, we Haar uit de wereld verbannen en in onherstelbare duisternis en vernietiging laten opgaan.

Maar Zij is niet alleen woedend. Door Andrew laat Zij zichzelf ook zien als dierbaar, liefhebbend, en genereus, in de ware betekenis van het woord – creatief en regenererend. Zij is diep bedroefd wanneer Zij ons ziet worstelen om waar te maken wat er echt beschikbaar is in deze wereld, en ook buitengewoon gepassioneerd over het zuiveren van alle aspecten van het leven die zo aan de basis afgedankt en grof zijn. Want in Andrew Harvey biedt Zij ons een weg naar Haar via passie en wanhoop, vriendelijkheid en woede. Zij laat soms een krankzinnigheid in de wereld toe die we niet gewend zijn, een wereld waar de verschillen tussen het heilige en het profane opgelost zijn in goddelijke liefde en goddelijke hilariteit, waar puurheid en materialisme elkaar bezielen, waar een perzik eten met bewuste dankbaarheid, genieten van het sap dat langs je kin loopt, net zo heilig is als je in stilte ter aarde werpen voor een gekruisigde Jezus totdat je knieën bloeden. In deze wereld – in Haar wereld, zoals uitgedrukt door Andrew – is het leven een kans om iedere keer weer aan te spoelen op een eiland van het heilige verlangen en begeerte tot iedere cel in je lichaam en iedere gedachte en handeling in je leven bezielde wordt door het lied van goddelijke vreugde.

Op sommige momenten bespeur ik dat ik zijn passie en zijn buitensporigheid in twijfel trek – is het echt de woede van de Moeder, of is het zijn eigen woede? Is hij een authentiek levende vertegenwoordiger van de energie van de Moeder, of is hij soms alleen maar een gewoon mens met zijn eigen persoonlijke agenda en persoonlijke verlangens? Maar hoe langer ik bij hem ben, des te meer deze vragen irrelevant worden. Want ik ervaar in Andrew een passie en een vreugde, die elke definitie en beperking lijken te tarten, een visie van echte vrijheid, die samengaat met ongegeneerd jezelf zijn, wat anderen ook mogen denken. En uiteindelijk, een inspirerende en verfrissende mogelijkheid in een eigentijdse spirituele atmosfeer, die soms ontmoedigend oud en afgezaagd lijkt, gevoed en gedefinieerd door conventies die haar zouden kunnen verbrijzelen.

En als ik met hem, tot in de late avond, warme chocolademelk zit te drinken in de bar aan de rand van de woestijn op een met koeienhuiden bedekte sofa, onder dollarbiljetten die iedere centimeter van het plafond bedekken, voel ik zo veel vreugde dat ik elke drang om onderscheid te maken tussen wat ik als “spiritueel” veronderstel of wat ik als “gewoon” ervaar, moet prijs geven. En misschien is dit Andrew’s grootste gave – hij brengt een zodanig plezier, hij moedigt een manier van leven aan die zo vreugdevol is, dat men wel moet vragen, wat kan de rest schelen? De vrijheid om voorbij deze tegenstellingen, deze vertwijfeling, dit onderscheid te gaan, is bedwelmend. Andrew’s humor en inspirerend gebrek aan eerbied, laat me, zonder pardon, in lachen uitbarsten. Zijn erbarmende en wanhopige verlangen, dat de mens de volgende stap naar het goddelijke bewustzijn zet, laat een diepe en oeroude droefheid zien. Deze wervelende werkelijkheden zijn de basis van mijn ervaring met Andrew, en ik moest afstand doen van wat de experts verkopen als “verlichting” om zijn cocktails iedere dag van de week te kunnen drinken.

HET MANNELIJKE EN HET VROUWELIJKE

Terwijl we bij de afslag in de woestijn zitten, uitkijkend op de prachtige zandstenen steile rotsen en de uitgestrekte ruimten daarom heen, vraag ik Andrew om zijn beschrijving te geven van mannelijke en vrouwelijke energie, en hoe zij met elkaar in verbinding staan in zowel het individu als in de hele schepping.

“Ramakrishna zei het zo mooi,” begint hij, zijn enthousiasme, achter brillenglazen, duidelijk zichtbaar in zijn ogen. “Hij zei, Brahman (mannelijke energie) en *Shakti* (vrouwelijke energie) zijn twee aspecten van dezelfde realiteit zonder naam. Een prachtig beeld is, dat het mannelijke de diamant, en de *shakti* de straling van het licht is. Ofwel, de melk en het wit. Of in een nog mooiere analogie, zoals de slang en haar kronkelen. Dus zijn de Moeder en de Vader dezelfde, maar de Moeder – en ik denk dat dit de mooiste manier is om er naar te kijken – is de liefdeskracht die oprijst uit de diepten van de stilte en het transcendente, en Zij drukt zich uit als de schepping en het leven in de schepping. Ramakrishna vergeleek het, verblindend, met een spin die de hele

schepping uit zichzelf spint en dan in elk aspect van het web gaat leven.”

“Natuurlijk,” gaat hij door, “zijn de liefdeskracht en de stilte, twee aspecten van dezelfde werkelijkheid, voorbij de Moeder/Vader.”

Andrew en ik zitten te kijken naar de steile rotsen die langzaam het doek worden voor de dans van vermiljoen en lichtgevend goud georchestreerd door de overgave van de zon aan de zich uitbreidende schemering. In aanwezigheid van dit gloeiende spektakel van hemel en aarde, lucht en rotsblokken, straling en schaduw, praat Andrew over de rol van het mannelijke en het vrouwelijke, erop aandringend dat het de rol van het mannelijke is om het vrouwelijke te beschermen en te verlichten. Wanneer hij naar mannelijke eigenschappen verwijst, bedoelt hij de transcendente, onthechte, heldere en actieve aspecten van het opperwezen. Wanneer hij spreekt over de vrouwelijke eigenschappen bedoelt hij de immanente, creatieve, levenonderhoudende, ontvankelijke, belichaamde aspecten van het opperwezen.

“We kunnen pas een gezonde wereld hebben,” zegt hij, “als wij ons realiseren, dat de functie van het mannelijke het zichzelf toestaan is, verlicht te worden door het vrouwelijke, zodat het echt een beschermer en bewaarder en strijder is voor die krachten die in feite de voortgang van het leven verzekeren. Als het mannelijke, dit diepe en intense doordringen van het vrouwelijke niet toestaat, wordt het heel gemakkelijk psychotisch, en afhankelijk gemaakt van transcendentie, van macht en beheersing, terwijl het doet alsof het de bewaarder van het leven is, wordt het in feite haar vernietiger.”

“Er bestaat een beeld van in *Koningen*, waar Samson beschreven wordt, waar het mannelijke beschreven wordt als de manen van de leeuw met een rivier van honing daartussen. Voor mij is dit een fantastisch voorbeeld van de bezieling, de kracht, de macht, de klaarheid en de resolute moed die tot het mannelijke behoren, met het intense gevoel en de tederheid en intieme liefde voor alle dingen die tot het vrouwelijke behoren. Ik geloof dat de hele werkelijkheid een heilig huwelijk is, een huwelijk tussen hemel en aarde, transcendentie en immanentie, vrouwelijk en mannelijk, leven en dood, lichaam en ziel. Het is een huwelijk dat

in al deze dimensies weerspiegeld wordt en de taak van ieder mens is, om in zijn eigen unieke versie van heilige andragogie te komen, om het te bezielen op de manier zoals het in zijn eigen persoonlijkheid bedoeld is – het mannelijke en het vrouwelijke in zichzelf.”

“Ik zie de Christuskracht als het resultaat van het huwelijk van het transcendente en het immanente, de kracht die zich totaal bewust is van het transcendente, maar zich ook totaal bewust is van de grote liefde voor het immanente, en werkt om die liefde te behouden en te eren met alles wat er is.”

Andrew’s stem is vol en intens als hij mij vertelt dat we in de meeste aspecten van de gemeenschap, inclusief onze spirituele systemen, uit balans zijn, gevangen in een mannelijke dimensie, gefocust op transcendentie en het devalueren van het immanente. Zijn enthousiasme is aanstekelijk en ik ben vol verlangen om te horen hoe je jezelf weer in balans kunt brengen, en hoe je kunt helpen om de wereld meer in evenwicht te laten zijn.

AFDALENDE TRANSCENDENTIE

“Allereerst moet je beseffen dat alles wat je ooit verteld werd over het goddelijke, bevooroordeeld is door patriarchale verdraaiingen, die het goddelijke bijna obsessief in transcendente termen definiëren, en niet in immanente, “zegt hij met nadruk. “De verslaving aan transcendentie houdt iedereen in een coma, vertelt je dat je emoties te veel zijn, je wensen absurd en obscene, je passie voor rechtvaardigheid naïef is. Deze verslaving is in feite de ultieme heroïne omdat het je verheven houdt, in beslaggenomen door jezelf, en valselijk onthecht. Het is een briljante manier om het menselijk ras te controleren, en de belangrijkste reden waarom Karl Marx religie afdeed als ‘opium voor het volk.’

“Veronderstel dat je de mensen de waarheid vertelt?” gaat hij verder, harder pratend. “Veronderstel dat je de mensen zou vertellen dat het echte gebruik van onthechting er alleen is om je te helpen om voor de waarheid te vechten en puurder lief te hebben? Dat het alleen is zodat je liefde intenser en meer gefocust wordt. Wat zou je daar van zeggen? Je zou een geautoriseerd

menselijk ras hebben dat niets zou accepteren wat het niet voor zichzelf voor waar hield!”

“Laten we hier echt over zijn!” Andrew schreeuwt bijna, en ik voel zijn intensiteit en verlangen door me heen schieten. Ik trek me een beetje terug en hij gaat door. “Transcendentie is de eerste echte kennis op het pad. Het is cruciaal, maar daarna moet je over de liefde leren. Denk je niet dat Jezus al deze transcendente junkies uilskuikens had kunnen laten lijken? Hij kon de dingen materialiseren, hij kon alles doen omdat hij in contact stond met transcendentie, maar hij kende Haar!”

“Hij wist dat de enige waarheid in dienstbaarheid en in het lief hebben van ieder levend ding lag!” Zijn stem trilt van frustratie en verdriet. “Dus moet je op je handen en je knieën gaan en ieder levend ding kussen. Daar gaat dienstbaarheid over. Dienstbaar zijn, en slaaf zijn. Het heeft niets te maken met autoriteit, niets met verlicht zijn. Dat is de patriarchale wereld! Zij brengt een heel andere wereld waarin de laatsten, echt de eersten zijn. En er zijn geen meesters die geen slaven zijn! Het laatste wat Jezus probeerde te doen was het afbreken van de projecties van de mensen op hem, door zich als vrouwelijke slaaf te gedragen en hun voeten te wassen. Natuurlijk begreep niemand de betekenis daarvan, omdat het te verstoring was. De wereld van de Moeder is te verstoring!”

“Veronderstel dat we zien dat de eeuwigheid echt in een korrel zand is?” vraagt hij, zacht nu. “Veronderstel dat we zien dat een kat een compleet heilig dier is, ongelooflijk wijs, en in plaats van te denken dat zij op een lager niveau van de evolutieschaal is blijven steken, we tegen de kat zouden gaan praten en van de kat de geheimen van waardigheid en de geheimen van goddelijke ondeugd zouden leren?”

“Veronderstel dat we heel de menselijke idiotie om zouden draaien en naar Haar zouden beginnen te luisteren? Al deze troep zou verdwijnen! De hele autoriteitsstructuur verdwijnt, de elite verdwijnt, de kerken verdwijnen, de mystieke systemen verdwijnen met hun prijzen voor de jongens die het spel spelen. Alles verdwijnt! En alleen Zij is hier, en ze straalt liefde tussen de harten, tussen alle harten van de hele schepping, en dat is wat Zij hier tracht te brengen. Omdat van daar uit de echte harmonie, de echte gemeenschap met alle wezens komt.”

“En alle machten die niet willen, dat dit gebeurt, proberen zich Haar toe te eigenen voor hun patriarchale spelletjes. Daarom zijn alle vrouwelijke goeroes Jehova’s als man verkleed, of kunnen alle mannelijke goeroes die over de Moeder praten, alleen over de lieve aspecten van de Moeder spreken, nooit over de geweldig pijnlijke of folterende, of rechtmatige aspecten. Daarom is deze realisatie zo’n moeilijke realisatie om doorheen te komen, omdat het een realisatie is, die op de meest absolute manier alles bedreigt wat we voor gewijd houden, om een veel volmaktere wereld te onthullen dan alles wat de transcendente junkies zich ooit zouden kunnen voorstellen. Er bestaat een fantastisch verhaal dat Ramakrishna vertelt, dat het echte godvruchtige beschrijft, godvruchtigheid die geen onderscheid maakt tussen hoog en laag:

Een paar dagen na de inwijding van de tempel in Dakshinewar kwam er een gek die in werkelijkheid een heilige was die begiftigd was met de Kennis van Brahman. Hij had een bamboetak in de ene hand en een mangoplant in een pot in de andere, en hij droeg versleten schoenen. Hij volgde geen enkele sociale conventie. Na in de Ganges gebaad te hebben, voerde hij geen enkel ritueel uit. Hij at iets dat hij in zijn kleding bij zich had. Daarna ging hij de Kali tempel binnen, en zong hij liederen voor deze Godheid. De tempel trilde De gek mocht niet in het gastenverblijf eten, maar hij schonk geen aandacht aan deze minachting. Hij zocht naar voedsel in de afvalhopen waar de honden overblijfselen van de weggegooide borden van bladeren aten. Zo nu en dan duwde hij de honden weg om wat kruimels te pakken. De honden hadden daar ook geen bezwaar tegen. Haladhari volgde hem en vroeg: “Wie bent u? Bent u een purnajami?” (een perfecte kenner van Brahman)? De gek fluisterde, “shh! Ja, ik ben een purnajami.” Haladhari volgde hem een stuk totdat hij de tuin verliet. Nadat hij het hek was uitgegaan, zei hij tegen Haladhari: “Wat moet ik nog meer tegen je zeggen? Wanneer je niet langer enig verschil maakt tussen het water van deze poel en het water van de Ganges, dan heb je Perfecte Kennis.” Dit gezegd hebbend, liep hij snel weg.

“Weet je, Ramakrishna was daar gekomen! Ramakrishna was daar! Hier bedoel ik!” Andrew zegt, zijn hoofd schuddend, zijn stem weer verheffend, de krankzinnige wereld van de Moeder schijnt er door heen. “Ik denk dat hij een geweldig symbool is van waar ik het over heb. Onze verslaving aan transcendentie – om de wereld in tweeën te spitsen en de helft van onze ervaring af te keuren – is belachelijk!”

“Ik hoorde dit wonderbaarlijke verhaal over Ramakrishna van een man die door India liep om hem te ontmoeten.” Andrew wordt nu als een kind die naar een verhaaltje voor het slapen gaan luistert, met grote ogen, lief en verrukt. “Ik hoorde dit verhaal van de familie van deze man.”

“Deze man kwam in het dorp van Ramakrishna aan, en ging naar de velden. En wat zag hij? Hij zag Ramakrishna op de grond met een paar konijnen liggen praten in *konijn!* Deze man vroeg hem wat hij aan het doen was, en Ramakrishna zei, ‘nou, ik vertel hen dat er hier een paar vreselijke slangen zijn en dat ze moeten stoppen om zo naïef te zijn omdat zij, als zij het veld oversteken, gebeten zullen worden door die slangen.’ Zij knikten allemaal met hun hoofd en gingen op weg. Dus, toen ging Ramakrishna naar de andere kant van het veld liggen en de slangen kwamen uit hun holen, en hij gaf hun op hun *falie!*’ In slangentaal vertelde hij hun, ‘kijk, jullie zijn intelligent, jullie weten dat die konijnen daar stom zijn en jullie wachten alleen maar totdat ze naar hier komen om ze te bijten! En dat moet afgelopen zijn, jullie moeten voor je zelf meer verantwoordelijkheid dragen! Er zijn andere dingen die jullie kunnen eten!’

“Het punt was dat hij niet opstond!, vult Andrew aan. “Hij lag op de grond in zijn *dhoti* hun taal te praten! Was hij gek of zijn wij gek? Als de echte mystici gelijk hebben, dan heeft Blake niet gelogen toen hij zei dat de eeuwigheid in een zandkorrel was. In het hele universum is alles een naam van God en in Gods naam wordt alles weerspiegeld. Ieder is niet één of andere stomme illusie die gaat verdampen, maar een fantastisch, surrealistisch, glorieus uitvloeisel van goddelijke heerlijkheid!”

DE VREUGDE VAN HET LEVEN

We zitten een poosje rustig, gefascineerd door de zonsondergang in de woestijn die nu tot leven komt, en overall om ons heen danst, naar de rotsen te kijken die van kleur veranderen in het avondlicht. Overspoeld door deze pracht verklaart Andrew dat de gemakkelijkste weg naar de afdalende transcendentie bestaat in het vieren van alles wat hier is, in het accepteren dat alles in ons leven goddelijk is. Het leven en de liefde zijn manieren waarop het

goddelijke tot ons komt. Dat wat ons het leven laat voelen, dat wat onze zintuigen wakker maakt, ons bezig houdt en aanmoedigt, is hoe God naar ons toe komt in de wereld.

“Denk jij dat je hier bent om te lijden en een paar lessen te leren om niet hier te zijn!” vraagt hij mij, de absurditeit van het streven naar een onthechte en transcendente relatie met de wereld naar voren brengend. “Of denk je dat je hier bent om ten slotte hier aan te komen in de volheid van je echte wezen?”

“En de volheid van je echte wezen wordt niet gerealiseerd door deze wereld te zien als een plaats waar je geen seks, drugs en rock-'n-roll kunt hebben,” zegt hij, voordat hij, met een ondeugend lachje er aan toevoegt, “ofschoon dat niet zo slecht is!” Hij gaat verder, ernstig nu weer, “Het is deze wereld zien als een plaats waarin je de goddelijke natuur volledig kunt verwezenlijken, waar je je menselijke natuur volledig kunt verwezenlijken, waar je het huwelijk tussen die twee volledig kunt verwezenlijken, waar je het paradijs volledig kunt verwezenlijken dat vanuit het huwelijk tussen de twee ontstaat.”

“Kabir schreef een zin waar ik van houd: ‘Meer dan al het andere heb ik die liefde lief, die iemand een onbeperkt leven laat leiden in deze wereld.’ Dit onbeperkte leven leiden, is waarom we hier zijn. En dit onbegrensde leven is het kind van het huwelijk dat ik zojuist beschreef.”

“Als jij al die spirituele patriarchale religies gelooft,” gaat hij door met die absurde redenering, “willen ze je laten geloven dat je op deze planeet bent alsof je op een afgrijselijke school zit, waar je al die droge lessen moet leren zodat je uiteindelijk van deze planeet af kunt gaan en één kunt worden met het licht. Dat is zo'n deprimerend, zo'n zorgwekkend visioen van waarom we hier zijn!

“Wees nou eerlijk! Geloof je nou echt niet, dat het glorieus is wanneer je gepassioneerd met iemand vrijt, waar je echt van houdt? Geloof je nou echt niet dat wanneer je hart gegrepen wordt door muziek van, laten we zeggen Tina Turner, je een authentieke ervaring hebt? Geloof je nou echt niet dat wanneer je een perzik eet en geniet van alle sap in die perzik, dat je echt iets geweldigs doet? Geloof je nou echt dat je lichaam je gegeven is als een soort gevangenis?”

“Of is dit leven, is dit lichaam,” gaat hij teder door, “de meest overweldigende gelegenheid om een overweldigende

opeenvolging van ervaringen te hebben die je kunnen helpen om echt dit bestaan te vieren als de dansende bodem van vreugde, zegen en verlichting?”

“En als je eerlijk tegen je zelf bent, en als je je plotseling onttrekt aan alle rommel die je verteld is, over zondig en een gebrekkig schepsel zijn, zul je, als je naar je eigen ervaring kijkt, beseffen dat het in feite al gevuld is met alle mogelijke soorten lichtbronnen van vreugde, die de kern van de werkelijkheid zijn. En ik denk dat dat een prachtige plek is om te beginnen.”

“Weet je, wij zijn *in* de Moeder. Het universum *is* de Moeder, het leven *is* de Moeder, en alles wat er in het leven gebeurt, is bedoeld om ons naar een diepere dimensie van liefde te brengen. En deze waarheid te kennen, is de steeds groter wordende beloning van de toewijding van de mysticus aan de Moeder. En deze waarheid echt te omarmen is de moed van die onmiskenbare toewijding. Dan kan van daar uit, een overweldigende onbevreesdheid komen, en worden wat de Moeder ons allemaal toe wenst te zijn: radioactieve lastposten! Ongelofelijke rebellen van de liefde!” Hij kijkt geconcentreerd naar me als ik probeer me voor te stellen wat het betekent om een radioactieve lastpost te zijn. En dan brult hij, “Ja!,” alsof ik het zojuist ontcijferd heb.

Ik krijg geweldige lachbuien. Ik zie in Andrew hoe het eruit kan zien om een radioactieve lastpost en een rebel van de liefde te zijn, en het duizelt me als ik mij in een dergelijke staat zie. Ik vroeg hem hoe hij de vreugde om hier op de aarde te zijn ging beseffen, vooral omdat zijn spirituele achtergrond het Boeddhisme, het Hindoeïsme en het Christendom omvat, tradities die zo vaak de transcendente elementen beklemtonen.

“Goed, ik ben in India geboren,” zegt hij lachend. “Ik denk dat ik enorm geholpen ben, omdat ik in India geboren ben. Tempels zijn leuk; priesters zijn leuk in hun gouden gewaden en ze geven je snoepjes. En de mensen in India hebben uitgelaten heilige feestdagen zoals *Holi* waar zij rondrennen en gillen en op alles verf gooien. En de huidige goden zijn leuk. Het is geweldig om een olifantengod te hebben! Hindoeïsme heeft in de kern een vrolijkheid, een *joie de vivre*, een fenomenale acceptatie van de blijmoedigheid van de menselijke wereld. Dat was een grote tegenstelling met alle Joods-christelijke verschrikkingen waaraan ik bloot gesteld zou kunnen zijn.”

“Ik herinner mij, dat mijn moeder me op jonge leeftijd zei, ‘waarom zou het eerste wonder dat Jezus verrichtte het water veranderen in wijn zijn op een bruiloft, als het Christus niet om vreugde ging?’ En dat was iets wat ik van heel mijn familie leerde. Zij waren niet zo bezig met zonde. Zij geloofden dat vreugde de bron van kracht was, en dat is het ook!”

“Het echte antwoord,” gaat hij verder, “is te beginnen om mensen uit hun spirituele conditionering te halen en vervolgens, hoe dan ook, in de echte mystieke dimensie te krijgen, omdat zij, zo gauw ze in die dimensie zijn, een overweldigende ervaring zullen krijgen van heil! Zij zullen een uitbarsting in het hart krijgen, die niemand, ook Rumi niet, kan beschrijven, waarin zonder enige twijfel de essentie van God, vreugde, blijdschap, vrede en zegen voorbij iedere voorstelling is. Als je echt je hart opent voor de mogelijkheid van een directe ontmoeting met het goddelijke, zul je heel, heel snel ontdekken dat het goddelijke niets te maken heeft met al die regels en regelgevingen en zwaarmoedigheid en wanhoop. Het goddelijke is hier, in het leven, in de wereld, als verrukking en het vuur van eeuwige vreugde.”

DE SCHEPPING GESPONNEN UIT TRANSCENDENT LICHT

Ik vind het alleen een beetje vervelend dat het koud is geworden, en dat de kou van de bank gemakkelijk door de dunne rok die ik aanheb dringt, niet wetende dat we in de woestijn buiten zouden praten. Ik kan zien dat Andrew de daling van de temperatuur niet gemerkt heeft, als hij mij gretig vertelt dat één van de meest belangrijke mythen om te verdrijven is, dat het lichaam iemand van het spirituele leven afhoudt.

“Als het goddelijke gekozen heeft om belichaamd te worden, is het niet omdat het goddelijke één of ander gek spel speelt, om belichaamd te worden en dan weer uit het lichaam te gaan,” lacht hij. “Het goddelijke is belichaamd omdat het, door het hebben van een lichaam, een ander niveau van extase beleeft. De schepping is een vlammenzee van deze vreugde. Alles wat we zijn is een uitdrukking van deze vreugde, inclusief het lichaam, omdat het door het lichaam is, dat we deze vreugde hier in deze schepping kunnen ervaren.”

“Het lichaam onthult zich in feite als een graal,” gaat hij verder. “De reden waarom zij de graal niet konden vinden, is omdat we naar de graal in het licht zochten. Zij waren in feite in de graal! De graal is de beker die het bloed bevat van de incarnatie. Wat houdt het bloed van de incarnatie? Het lichaam.”

“Het is van belang om te begrijpen dat je lichaam niet je vijand is. Het lichaam is in feite de conditie waarin deze ervaring mogelijk is, de manier waarin je aan beide aspecten van het goddelijke deel kunt nemen. Weet je, het goddelijke is transcendent licht en het goddelijke is ook de schepping die gesponnen is uit transcendent licht. Als we alleen transcendent licht zouden zijn, zouden we alleen in staat zijn om de helft van het goddelijke te ervaren. Het feit dat we transcendent en immanent zijn, lichaam en ziel, *spirit* en vlees betekent op de meest *verbazingwekkende* manier, dat wij in ons leven de volheid van het opperwezen kunnen ervaren. Daar gaat het bij menselijk ervaren echt om! God heeft ons zo lief dat God ons de volledige ervaring van God heeft gegeven. Niet slechts het licht, niet slechts de materie, maar de verbijsterende dans tussen de twee.”

“En je hoeft niet apart van deze wereld in een ashram of een klooster te zijn om deze dans te zijn, of te leven. Kabir zegt, ‘waarom het kleed van een monnik aangetrokken en op een afstand van de wereld te leven in eenzame trots? Voorwaar mijn hart danst in de vreugde van honderd kunsten en de Schepper is zeer tevreden.’”

“De echte Moeder is zowel de transcendente als de immanente,” vertelt hij me, eerst met zijn handen wuivend naar de enorme ruimte, en dan op de bank slaand, “en probeert iedereen te helpen om tegelijkertijd geboren te worden in het Absolute, en het immanente. Zij helpt ons om in dodelijke aanwezigheid te zijn, die voorbij beiden is, en te weten dat het lichaam, dat ons naar de dood en de beperking en de diepe teleurstelling en het verdriet en het verlies lijkt te brengen, in feite de graal is waaruit we deze wonderbaarlijke wijn kunnen drinken – deze mix van de vlam van het eeuwige licht en het bloed van de schepping.”

Andrew legt uit dat dit samenkomen van het immanente en het transcendente, voor een deel een aspect is van wat nu, in de evolutie van het bewustzijn, mogelijk is. Historisch gezien moeten we nu collectief deze vereniging omarmen.

“Dit is de lering van het huwelijk,” zegt hij, “de lering van het feest. En het is omdat het menselijke ras gekozen heeft voor het transcendente, of het materiële, dat het de fusie en de extase en de echte transformatie gemist heeft. Omdat je, in deze transformatie, niet alleen een totaal ontwaken voor je transcendente herkomst hebt – dat is slechts de eerste stap – je daalt af vanuit dat ontwaken, met dat ontwaken, in de feitelijke finesses van je leven. Je sluit het emotionele en het fysieke in en je gebruikt het licht om je lichaam en de handelingen van je lichaam, en je gedachten en emoties bewust te transformeren, zodat je lichaam daarna een levende ervaring wordt, een levend instrument van het licht.”

Ik vraag Andrew hoe iemand haar bewustzijn kan gaan gebruiken om haar lichaam te transformeren in een instrument van licht. Zijn antwoord verwijst naar een harmonie tussen het lichaam en de rest van de schepping, naar de eenheid van alle leven, de insluiting van de liefde in het lichaam.

“Je gebruikt je lichaam als instrument van goddelijke liefde,” antwoordt hij. “Wat betekent, dat je je beweegt naar het ritme van goddelijke liefde, je opent je echt voor de liefde voor alle wezens. Een heel eenvoudig voorbeeld zou iemand zijn die zijn lichaam gebruikt om echt zijn kat te aaien. Wanneer je beseft dat je een goddelijk wezen bent in verbinding met andere goddelijke wezens, transformeert het de manier waarop je dat andere goddelijke wezen aanraakt, en met dat goddelijke wezen spreekt. Dus door het lichaam te gebruiken als instrument van goddelijke tederheid en goddelijke liefde, beziel je het geleidelijk met licht, en gaat het transformeren. Dit is geen poëzie, dit gebeurt echt.

KRUISIGING EN OPSTANDING

Het proces van transformatie sluit een verscheidenheid aan fasen in, neemt iemand mee voorbij transcendentie naar de uiteindelijke verlichting van materie en *spirit*. “Op de echte reis, niet de namaakreis van de meeste new-age mystici,” vertelt Andrew mij, “gebeuren verschillende dingen. Ten eerste moet je de *spirit* scheiden van de materie, zodat je echt kan proeven, en je transcendente herkomst kent. Dit kan misschien het beste gedaan worden door het beoefenen van meditatie, gebed, en ook

contemplatie. Maar daar eindigt voor de meeste mensen het voornemen. Mensen denken dat ze een heel hoge staat hebben bereikt, maar wat ze niet begrijpen, is dat zij in feite in het onbewuste dualisme leven, dat zij huldigen als transcendentie.” Dit dualisme is gebaseerd op de geleefde projectie van het immanente, de onbewuste weerzin voor alles wat men heeft achtergelaten.

“De volgende stap,” gaat hij door, “is echt een moeilijk aspect van het pad. Nu moet je bewust de *spirit* en de materie met elkaar verbinden. In een beschaving, waarin van het begin af aan, materie werd geprezen als goddelijk, zou deze verbintenis heel wat gemakkelijker zijn, dan dat het vandaag de dag voor ons is. Wat er inderdaad in de praktijk voor de meesten van ons gebeurt, is dat na de herkenning van onze afkomst als transcendente *spirit*, de meesten van ons door een immense kruisiging moeten gaan, die we moeten incorporeren.” Deze afdaling kan zo tegen de intuïtie ingaan, en is in feite tegengesteld aan zo veel van onze spirituele conditionering, dat vele mensen gedwongen moeten worden om terug naar de aarde te gaan door een proces van intens lijden.

“Wat er in mijn geval gebeurde, was dat na vele jaren in het licht gezweefd te hebben, een vrouw die ik aanbad als de Goddelijke Moeder op aarde, mij vertelde dat ik de man waar ik van hield moest verlaten en zeggen dat haar krachten mij hadden getransformeerd in een heteroseksueel. Het geluk van die ervaring was dat het mij dwong om mijn seksualiteit als goddelijk te accepteren op een manier waar ik tot dan toe niet in staat was geweest. Ik moest beslissen – is mijn aantrekking tot Eryk een inefficiënte uitdrukking van transcendentie of is het een gevorderde fase op het pad?”

De omstandigheden die iemand terug in het leven brengen, in de eenvoudige aspecten van zijn, vragen vaak een terugtrekking van een projectie van het goddelijke buiten zichzelf, en het claimen van kracht, liefde, of het goddelijke binnen in zichzelf, in de gewone aspecten van het leven.

“Wat er door mijn liefde voor Eryk gebeurde,” gaat Andrew verder, “was een radicale belichaming van het licht in mijn lijf. Toen ik eenmaal voor mijn liefde voor hem gekozen had boven mijn dweperij met deze spirituele figuur, werd alles verlicht door de vlammen van onze liefde en ik wist dat menselijke liefde

goddelijk was! Dit kwam langzaam. Ik moest er telkens weer voor kiezen, en lijden, door het verlies van wat ik dacht dat ‘spiritueel’ was.”

“Ik had in mijn *mind* altijd begrepen dat seksualiteit een zegen was. Maar ik moest in feite mijn seksualiteit ervaren als een geweldige inwijding in passie en liefde, en de heling van schaamte en vernedering, en de wonden en de lichaamshaat, die zo in mij opgesloten waren, ervaren, om echt de goddelijke natuur van mijn eigen seksualiteit te accepteren.”

Andrew vertelt me dat hij gedurende die tijd van zijn leven leed aan een ernstig rugprobleem, dat hem fysiek incapabel maakte. “Het was alsof de Moeder een bijl pakte en mij velde, en ik denk dat zij dat deed omdat ik alleen maar ronddoolde. Ik had echt geen rekening met mijn lichaam gehouden. En het hebben van vreselijke rugpijn bracht mij regelrecht terug naar de kern van mijn lichaam, liet me echt, echt kijken naar alle manieren waarin ik uit mijn lichaam was gevlucht. En ik begon voor mijn lichaam te zorgen, bracht mezelf erin terug en dit proces werd een manier om mijn lichaam echt te prijzen. Ik denk dat je je lichaam pas kunt helen als je je lichaam geprezen hebt, en dat lange proces hielp mij mijn leven opnieuw binnen te treden.

“Eryk hielp mij mijn leven weer binnen te gaan,” gaat hij door. “Mijn rug helen hielp mij opnieuw mijn leven weer binnen te gaan. Het goeroesysteem zien als een makelaardij van transcendentie hielp mij beseffen dat het echte pad het pad naar materie was, naar het leven, naar sociale en politieke actie, beziel door goddelijke passie. En dit veranderde mij totaal en bracht me werkelijk naar het pad van de authentieke Moeder. Het pad van de authentieke Moeder is het pad van *tantra* dat het huwelijk tussen licht en materie betekent, wat niet alleen betekent dat je het goddelijke ervaart in hoe je een kop thee zet, hoe je je kat aait, hoe je de persoon, die je heilige partner is, lief hebt, maar ook hoe je het goddelijke uitdrukt in creativiteit en het goddelijke uitdrukt in politieke en sociale actie.”

“Om echt in het leven terug te komen, terug in je lichaam, terug naar de materie, moet je zo veel concepten, die op jou overgedragen zijn, concepten die zelfs vastgelegd zijn als wijsheid, aan diggelen gooien,” verzekert Andrew mij. “En wat de Moeder je stuurt om je hiermee te helpen staat bekend in

traditionele termen als de donkere nacht van de ziel. Dit correspondeert, mystiek gezien, met wat de Soefi's kennen als *fana* en wat Jezus ervoer in de kruisiging. Deze kruisiging, zowel van het onechte zelf, als van het onechte dualisme van het zelf, evenals haar angst en schaamte daarover, laat de opstanding geboren worden. En wat is de opstanding? Zij is de verheerlijking van materie; zij is de geboorte in de materie van het licht en het goddelijke.”

“Dat is wat er nauwkeurig gebeurt op de hogere niveaus van het pad van de Moeder. Het is een kruisiging, en het gebeurt in termen van je eigen temperament, in termen van je eigen leven, en feitelijk meestal in termen van je eigen lichaam tegelijkertijd.”

“Mijn leven werd vernietigd door doodsbedreigingen,” zegt Andrew, zijn hoofd schuddend bij de herinnering, “door de idiotie die rondom al die mensen regeerde, door het liegen van de Goeroe, door mijn rug, door het bijna sterven van Eryk aan kanker, door de hele holocaust. Het was echt een kruisiging. Door uiteen gescheurd te worden, was ik daadwerkelijk in staat om opnieuw gemaakt te worden in het licht van de Moeder en mijn leven weer binnen te gaan.... Dat gebeurt dan.”

Dit proces van kruisiging is een aspect van transformatie, want de wedergeboorte van je zelf kan nooit plaatsvinden zonder dood, zonder het verliezen van het zelf, op welk niveau men ook is. “Alle verschillende steunpilaren van het zelf,” gaat Andrew verder, “de emotionele, religieuze, fysieke, conceptuele steunpilaren, lossen op in het zuur van afschuwelijk lijden. Deze steunpilaren zijn in feite muren tegen de Werkelijkheid. Muren tegen een overweldigende ervaring van goddelijke liefde die, wanneer alle muren zijn vernietigd, binnen kan komen en het centrum van het hele wezen kan overspoelen en bezitten.”

“Wat Jezus in de opstanding deed was, dat hij een eeuwig teken gaf van deze wedergeboorte in het baren aan het kruis,” gaat Andrew verder. “De kruisiging en de donkere nacht worden het best begrepen als een soort moederschap waarin één lichaam, één *spirit*, en één *mind* allen breken voor de geboorte van het opgestane bewustzijn, de herrezen *mind*, en het herrezen lichaam. Dit is bekend in de traditie van de alchemie, het Taoïsme, en ik denk bij het Mahayana Boeddhisme op het Vajrayana pad; het is

bekend in de Christelijke esoterische traditie en het is de fundamentele kennis van de Moeder.”

“Wij zijn hier om deze dubbele geboorte te ontvangen,” vertelt hij mij, opgewonden door de idee. “Wij zijn hier om geboren te worden in deze buitengewone dimensie en daarna wedergeboren te worden, wat niet betekent in transcendentie gaan, maar transcendentie *naar beneden* brengen. Omdat het doel van het goddelijke in het menselijke ras en het doel van de Moeder-Vader – en ik denk dat het vooral het werk van de Moeder is omdat ik denk dat zij de uitstralende belichaamde kracht is – is, wezens op deze planeet geboren te laten worden, die dan deze *shakti*, deze kracht, kunnen gebruiken, om de hele planeet en al haar instituties, al haar kunst, al haar wetenschap te transformeren in brandende spiegels van liefde en gerechtigheid. Daarom zijn we hier!

EXTREME EMOTIES

Andrew en ik zitten nu in de zachte en volle avondschemering. Jachtvogels zijn nauwelijks zichtbaar tegen de schemerachtige lucht in hun laatste vlucht voor het donker, en de steile rotsen lossen langzaam op in het achterliggende landschap van de woestijn. We beginnen te praten over het dagelijkse leven als de arena voor oefeningen, en hoe de intensiteit van het verlangen, dat je naar de Waarheid hebt, in te sluiten in het soms banale leven van alle dag. Andrew verzekert me dat het niet alleen nodig is, maar noodzakelijk, om je op het leven net zo compleet te focussen als op de meer spirituele oefeningen. Een plaats om te beginnen is in de transformatie van gewone menselijke verlangens en emoties. Gewone menselijke behoeften, moeten, volgens Andrew, niet ontkend, onderdrukt of verbannen worden naar de schaduwgebieden van het antispirituele. Zij zijn, in tegendeel, de energie van het leven, en de essentie voor transformatie. En in overeenstemming met zijn manier om de dingen finaal op zijn kop te zetten, is Andrew het levende vooruitzicht dat, hoe wilder de emoties, en hoe wanhopiger de behoeften, des te meer brandstof er voor realisatie is.

“In het bijzonder respecteer ik het Soefisme en het esoterische Christendom,” vertelt hij me, terwijl zijn opwindning weer naar

boven komt, “omdat zij nooit, nooit weggelopen zijn van extreme emoties. Ze beseften dat in de extreme emoties, wanneer ze gezuiverd zijn door adoratie en diepgaande helderheid, de levende *shakti* zich bevindt.”

“Als je naar de beelden over de geboorte van supernova’s van de Hubble telescoop kijkt, zie je een grote straal licht, waar miljoenen en miljoenen mijlen vuurflarden, uit komen,” gaat hij verder, en extreme emoties beginnen hoorbaar in zijn stem te worden.

“Lijkt jou dat te vertellen dat er een uiterste, een grandioos uiterste is middenin het universum? En dat dit grandioze uiterste iets te doen zou kunnen hebben met God, die er een paar universums voor het ontbijt uitgooit, en vis creëert op de bodem van de troggen van de Filipijnen, die er uit zien alsof ze door Fabergé onder drugs ontworpen zijn?!”

“Dit uiterste, dit geweldige, grandioze te veel, is deel van de essentie van de essentie van God en als jij je weg wilt opzoeken naar die kracht, zul je de extreme emoties binnenin jou moeten gaan aanbidden. Je zult ze moeten gaan zuiveren zonder de bron ervan te vernietigen.”

Ik werd heel erg door een idiote vriendin van me in Parijs geholpen,” zegt hij weer als kind die een mooi verhaal weet te vertellen, “die een wilde oude gravin is. Zij was schaamteloos boos op alles en iedereen; zo was ze, en niemand kon haar tegenhouden. Ze ging naar de President en zette hem op zijn nummer. Zij liep naar de zogenaamde grote artiesten van Parijs en zei hen wat voor rotzooitje hun werk was – wat ook zo was – en ze bekritiseerde de beroemde filmsterren midden in hun gezicht. En niemand kon Helene tegenhouden. En op een dag was ze zo bezig op een etentje en ik was daar ook, en een man die naast haar zat, zei, ‘Helene, zo is het wel genoeg,’ en ze zei tegen hem, ‘Bertrand, je bent op geen stukken na genoeg!’”

Ik lach om Andrew, zijn verhaal, en zijn snobistische Franse accent, en hij gaat door, lachend met grote ogen, “dat vergeet ik nooit! Mensen komen naar mij toe en zeggen dat ik me te veel om het milieu, of me te veel om de armen bekommer. Maar als je denkt dat het wel genoeg is, wacht dan tot je Jezus ziet! En wacht totdat je de vulkaan van de woede van de Moeder gewaar wordt, of de vulkaan van de liefde van de Moeder! Dan zul je zien dat

alles, wat ik je laat zien een vuurvliegje is vergeleken bij de Kratatoa van wat Zij echt is. Dus laten we er geen doekjes omwinden!”

VERLANGENS IN DIENST STELLEN

“Je moet je echt naar de aarde van het hart keren,” gaat Andrew door, terwijl de duisternis begint in te zetten, en ons beiden omhult in de tijdloze magie van de nachtelijke woestijnhemel. “Je moet begrijpen dat er in emotie en liefde en passie enorme waarheden zitten. Je kunt deze waarheden vinden en ze laten gaan, door je emoties en je verlangens in dienst te stellen van de goddelijke liefde en goddelijke adoratie. Dit is de sleutel van de *tantra*.”

“Als je geweldige seksuele verlangens hebt – en laten we eerlijk wezen – de meeste mensen hebben die.” Hij houdt op met praten, keert zich naar mij toe, en zegt met een ondeugende lach, “God zij dank!” en kijkt dan naar de donkere lucht, gooit zijn armen in de lucht, en roept luid, “God zij dank!” en we lachen en vergeten dat we in gesprek waren.

“Bede Griffith zei dit zo prachtig,” gaat hij verder, nog steeds lachend, “ik kreeg de belangrijkste lessen van een zesentachtigjarige monnik die onder een boom in zuid India zat, die me vertelde, ‘het is overduidelijk wat het antwoord is.’” Andrew plooit zijn gezicht en spreekt op hoge toon, met een ambigu buitenlands accent.

“Je kunt het voorwaar niet uitleven! Want kijk naar al die arme ongelukkige mensen, zij hebben dingen gedaan die ik niet eens kan verduidelijken! Ik wist niet dat je zulke dingen kon doen! En zij zijn duidelijk niet gelukkig. En je kunt het duidelijk niet onderdrukken, omdat de monniken allemaal gek zijn! Alle kloosters zitten vol pure idioten.” Andrew’s accent bereikt een speciaal uitgelaten toonhoogte, voordat zijn stem weer gewoon wordt. “De enige manier er door heen is om het in dienst te stellen.”

Het is Andrew weer die tot me spreekt. “En er is maar één manier om het te doen. Ik bedoel, lees nou die *tantrische*

handboeken, zij zijn zo uitgelaten omdat, nadat je ze gelezen hebt, je denkt dat het een soort gymnastiek is! Als je je been over je schouder kunt gooien, dan heb je *tantra* onder de knie. Dit is zo zeer materialistisch *horseshit*, gezwam!”

“De enige manier waarop *tantra* ervaren kan worden is diep, wild, gepassioneerd, en geheel en al op iemand verliefd te zijn. Zodat de extreme liefde je meeneemt in een dimensie van adoratie, en dan zullen, in die dimensie van die extreme liefde en die adoratie en alle die seksuele verlangens, die je in die relatie laat losbarsten, exploderen in de goddelijke dimensie! Omdat liefde goddelijk is! En verheven liefde is verhevenheid zelf in actie. En dan wordt het verlangen de *shakti* die de wereld scheidt. En dan wordt de seksuele ontmoeting de grond waarop Shiva en Shakti dansen, de plaats van de voltooiing van de verbintenis. Dan realiseer je wat Kalidasa, de Hindoe Sanskriet dichter bedoelde, toen hij zei dat het hele universum nat is van liefdessappen van de goden en de godinnen.”

Ik vraag Andrew om meer over de goddelijke adoratie te vertellen. “Adoratie is de devotie voor het goddelijke in alle dingen,” vertelt hij me. “Dat is de aanwijzing voor de ervaring van de Moeder.”

Hij herinnert mij eraan dat ik aan het begin van het gesprek vroeg hoe we werkelijk af kunnen dalen van transcendentie. “Om terug te gaan naar de vraag die je in het begin stelde,” zegt hij lachend tegen me. “Het werd Ranakrishna gevraagd. Er kwam een oude vrouw naar Ramakrishna die zei, ‘kijk, ik weet dat je verondersteld wordt een belangrijke heilige te zijn, en je moet me antwoord op mijn vraag geven, omdat ik ga sterven, en ik moet het weten omdat ik anders sterven zal als een onwetende hond. Ik heb nooit enige meditatie gedaan omdat ik een hekel heb aan meditatie. Ik kan niet bidden omdat het me stierlijk verveelt, al die Sanskriet woorden. Je moet me een manier tonen hoe ik me, in de kern van mijn leven, met de goddelijke Moeder kan verbinden – anders houd ik jou persoonlijk verantwoordelijk!’

“En Ramakrishna lachte en lachte en lachte, en sprak de verbazingwekkende woorden, ‘goed, van wie houd je het meest?’ en ze zei, ‘ik houd het meest van mijn kleindochter.’ En hij zei, ‘goed, dan is het heel eenvoudig, je gaat naar huis en je aanbidt je

kleindochter als de goddelijke Moeder. Je behandelt haar alsof zij de goddelijke Moeder op aarde is, en je zult je realiseren.’

“Wat hij probeerde te zeggen,” legt Andrew uit, was – “kijk naar je leven! Waar hou je in je leven echt van? Persoonlijk hield ik echt van mijn kat, en behandelde haar als de goddelijke Moeder. Zij was voor mij de goddelijke Moeder!”

“Halverwege mijn nieuwe boek, ‘*The direct Path,*’ vroeg ik om een teken, omdat ik niet zo gek was om te geloven dat mensen een directe verbinding, voorbij religie, dogma en alle bemiddelaars, met God konden hebben. Al wat ik dacht, mijn ikje natuurlijk, was, dat er verlichting zou zijn, die mijn naam aan de hemel zou schrijven. Of in ieder geval ten minste iets dramatisch. En ik was een hele avond zeer teleurgesteld omdat er niets gebeurde. En ik liep mijn studeerkamer uit en daar was Purrball, mijn cyprese kat, absoluut stralend met goddelijk licht. Zij was het teken. Het was mijn kat die het teken was, omdat ik van haar hield! En het is de liefde die ons de ogen geeft om de goddelijke wereld directer te zien.”

“Het is veel eenvoudiger dan wij denken,” zegt Andrew zacht. “Het goddelijke Moederschap van God is pure liefde. En wanneer we zuiver liefhebben, leven we in Haar. Waar we op die manier van houden, of het nu een roos of een kat of een muziekstuk of vier zinnen van een gedicht is, ervaren we een deel van die grote liefde die al deze ervaringen neemt en samen bindt.”

“En het geeft niet waar je van houdt!” Hij verheft zijn stem weer. “Je kunt van een perzik houden! Ik bedoel, ik houd van spaghetti Bolognese!” We lachen beiden om zijn voorbeeld, en hij gaat door. “Het is heerlijk! Ik houd er van, echt ik houd ervan! En als ik de essentie van die liefde kan nemen en verbinden met de essentie van alle vormen van liefde, dan neem ik intuïtief iets van mijn mogelijkheid van liefde waar, en iets van de liefde, die mij tracht te bereiken, door al die verschillende aspecten van het leven.”

“Rumi zegt het zo duidelijk, ‘alles waar je van houdt is een straal van de zon van de Geliefde.’ Wanneer je echt van iets houdt, echt geniet, wat dan ook, herinner je dan waar het vandaan komt. En in de liefde en het genot is de intense herinnering vervlochten met de bron daarvan. Dus weet je dat je het goddelijke eet. En

daardoor voel je de ongelofelijke barmhartigheid en het geluk van deze ervaring.”

“Ik probeer altijd bewust te zijn dat deze vreugde die ik in het leven voel Zij is, dat het Haar vreugde is. Wanneer je weet wie je bent en wiens kind je bent, wordt alles wat wij persoonlijke, dagelijkse genoegens noemen, gezien als een reeks wonderen. En ik probeer, meer en meer in Haar dimensie van gewone wonderen te leven. Het hele leven is doortrokken van Haar wonderen.”

“En dan is er de moeilijkheid,” zegt hij zacht, “om Haar aanwezigheid te zien in pijn en lijden, in dood en duisternis. Maar dat komt later, door een inwijding in hartenleed, en de acceptatie van de prijs van liefde.”

INWIJDING IN HARTENLEED

Wanneer je een transcendente houding aanneemt, en het leven en de wereld van de illusie vermindert, wordt het moeilijk om je met de problemen van de wereld bezig te houden, en om te werken om deze problemen op te lossen. Gepassioneerde betrokkenheid met het leven sluit de bereidheid in om de noden van de wereld en het lijden in het leven, diepgaand te ervaren.

“Wanneer ik aan iemand denk die in het totale bewustzijn, zoals ik beschrijf, kwam, denk ik aan de heilige Franciscus,” zegt Andrew. “En ik denk aan een speciaal detail. Toen hij stervende was, was het voorjaar. En hij spendeerde veel van zijn laatste energie in deze wereld door van zijn ziekbed op te staan om op de weggetjes rond Toscane, slakjes van het pad op te pakken, om hun het leven te redden. Elk slakje liet in zijn hart oneindige liefde opvlammen.”

“Vertel me niet dat hij de werkelijkheid als illusie zag! Omdat hij de volledige mystieke inwijding ervoer, begon hij te begrijpen dat de illusoire natuur van de wereld in feite een element van de eigen zintuigen is, van de beperkingen van je zintuigen, voordat ze getransformeerd worden. Hij zag dat iemands zintuigen de illusie van afscheiding creëren, de illusie dat de vormen van de wereld niet echt zijn. En hij zag dat onder en in alle vormen licht is; dat deze hele schepping in feite een schepping is van de dans van

verschillende kleuren lichtjes, die voortkomen uit het ene witte licht.”

“De Upanishads vertelt ons dat er drie voortschrijdende niveaus van verlichting zijn. De eerste onthult de wereld als een illusie. De tweede onthult dat alleen Brahman, de absolute transcendente aanwezigheid, werkelijk is. In de derde wordt de wereld zelf onthuld als een manifestatie van Brahman. Dus is de wereld uiteindelijk geen illusie. De wereld zoals de vergoddelijkte zintuigen haar ervaren, is doordrongen van goddelijkheid – zij is absoluut, absoluut goddelijk, super echt, niet onecht.” Andrew schreeuwt nu weer. “Als we doorgaan deze wereld als een illusie te beschouwen zullen we de hele planeet doden!”

We zitten in de stille duisternis. Na een poosje zegt hij kalm, “Het is wezenlijk te weten en te zien en te ervaren dat de wereld de levende manifestatie van de glorie, de kracht, de straling van de ongelofelijke passie en de ongelofelijke liefde van de Vader-Moeder is. En wanneer je het uiteenvallen van de onwetendheid van de zintuigen ervaren hebt, wanneer je hebt ervaren dat de hele wereld verdwijnt in het licht, en wanneer je ervaren hebt dat de wereld opnieuw uit dat licht verschijnt, wanneer je ieder voorwerp doordrenkt met licht en doordrenkt met vibratie op ieder moment gezien hebt, kom je, door de verrukkingen en het wonder ineengestremd, in hartenleed. Omdat je op dat moment het hartenleed van de Moeder deelt met wat er met Haar lichaam, Haar wereld, Haar kinderen, Haar werkelijkheid gedaan wordt. Haar! Als resultaat van onwetendheid en idiotie!”

“Dus zie je de wereld als compleet heilig! En wanneer je de wereld als compleet heilig ziet, zie je jezelf als compleet verantwoordelijk voor de bescherming van ieder levend ding in de wereld, en voor de schoonheid en de vreugde in de wereld, zodat de waarheid van de Moeder overal zichtbaar kan worden.”

“Een Soefi tekst waar ik van houd, zegt, ‘wanneer je de vereniging bereikt, ben je dichterbij getrokken, en wanneer je dichterbij getrokken bent, val je nooit meer in slaap en de stralen van subliem hartenleed overspoelt je.’ Weet je, op het pad van de Moeder wordt je naar het moment geleid waar je, sterk en in voldoende overgave, de wereld ziet in haar oneindige goddelijke glorie, en ook in de oneindige pijn van de oneindige liefde die deze glorie gecreëerd heeft, en die de hele schepping voor haar

aanwezigheid wakker tracht te maken, zodat de schepping herschapen kan worden met haar kracht en goddelijke gerechtigheid.”

“Dat is een totaal ander model en daar moeten we naar toe. En het ontkent het niets of de leegte niet. Het sluit slechts de echte inwijding van het hartenleed in, en van de geweldige passie en compassie die vanuit het hartenleed ontstaan, en van de levende verplichting om direct te handelen in de wereld die geboren wordt uit die buitengewone compassie. Dat is het pad van Jezus, dat is het pad van de Soefi, dat is het pad van Boeddha, dat is het pad van de heilige Franciscus.”

“De heilige Franciscus was in staat om tegen de planten te praten omdat hij in staat was te beseffen dat zij *geen* illusie waren! Zij waren niet onecht! Zij waren *super* echt! Zodat zij met hun zijn, in die staat van intense goddelijke nederigheid, hen toestond met hem te praten! Het is omdat we denken dat we superieur zijn, en omdat we transcendentie als een manier om deze belachelijke arrogantie aan te moedigen, gebruikt hebben; dat we niet met planten praten, dat we niet met dieren praten, dat we de wereld verbranden en het milieu doden.”

“We zijn door de menselijke geschiedenis naar het moment geleid, waaruit we al of niet ontwaken. En als we niet wakker worden zullen we over transcendentie praten, en over de zestien typen leegte, wanneer de laatste boom van het woud afgebrand wordt, en wanneer we plotseling zullen ontdekken dat er geen zuurstof meer is. En waar *zal* onze transcendentie op dat moment zijn?” Er staan tranen in Andrew’s ogen, en hij trilt van woede en frustratie.

“Hoeveel rampen moeten er nog plaats vinden voordat we zien dat dit is waarom Zij in tranen verschijnt? Wat kan Zij nog meer doen? Zij verschijnt overal, Zij barst los in menselijke harten, Zij organiseert deze enorme catastrofe. Je zou denken dat we er iets aan gaan doen, maar we doen niets! Niemand praat erover! De kerken praten er niet over, al die zogenaamde meesters gaan door met transcendentie en hoe hun te vereren, terwijl we te midden van een holocaust zijn die het leven van ieder levend schepsel bedreigt! Suggereert dat, dat we gek zijn?”

DE PRIJS VAN DE LIEFDE

Andrew's wanhoop ontroert me diep, en ik vraag hem waarom de mensen er geen aandacht aan schenken, waarom we het dreigende onheil om ons heen niet herkennen. Hij vertelt me dat de prijs eenvoudigweg te hoog is.

“Het onder ogen zien vraagt het aanvaarden dat we niet alle antwoorden hebben, dat wetenschap, rede, en menselijke wijsheid, eenvoudigweg niet toereikend zullen blijken te zijn in deze omstandigheden. We zullen een evolutionaire sprong moeten maken, willen we het oplossen. Dat is de eerste reden.”

“De tweede reden is dat onder ogen zien, uiteindelijk onder ogen zien is, dat je misschien sterft aan de kanker die je verwoest. Het is een angstaanjagende ervaring, vol extreem verdriet.”

“En de derde reden is dat het enige antwoord om het onder ogen te zien is, je hele leven in dienst te stellen, om de condities die het veroorzaken, te transformeren.”

“Dit hartenleed is zo pijnlijk,” gaat hij door. “Je beseft dat je de belachelijkheid moet accepteren, de wreedheid; je moet de ontsteltenis die je gaat voelen, accepteren, met de prijs van echte actie in de echte wereld. Alles moet geaccepteerd worden; je moet het dragen, en doorgaan.”

“Mensen willen verlichting, zeggen zij!” zegt hij, zijn hoofd schuddend. “Mensen willen goddelijke liefde, zeggen zij! Maar willen mensen echt de glorie en de kwelling samen? Omdat, als ze dat willen, zij in het vuur van de transformatie springen en zichzelf helemaal geven aan het werk dat nu gedaan moet worden.”

“Ik denk dat wie nog maar net begonnen is met deze realisatie, begrijpt, dat wanneer zij dit werk doen, zij tegen alle kerken moeten ingaan, dat zij tegen de transcendentie verkopende mystieke systemen moeten ingaan, dat zij tegen de materialistische pretmakerij van onze cultuur moeten ingaan, en dat zij tegen alles waaraan het menselijke ras verslaafd is, in moeten gaan! En dit is voor de meeste mensen ontzettend beangstigend.”

En Andrew legt uit dat we het niet alleen, of binnen de reeds gevestigde systemen kunnen. “Alleen door de directe verbinding met de kracht, de macht, de grootsheid, en de extreme compassie van de Moeder zullen we de kracht krijgen om het te accepteren,

de strenge voorwaarden van transformatie aanvaarden, en werkelijk beginnen om onszelf te bezielen met het goddelijke, zodat we dienaars van deze transformatie kunnen worden. Het kan alleen gebeuren door Haar, omdat Zij de kracht is van de belichaming van het licht.”

DE DUISTERNIS VAN DE MOEDER

Andrew en ik zitten nu in de woestijn bij nacht. De sterren beginnen te voorschijn te komen – intens en levendig – zoals alleen zichtbaar in de onafgebroken onmetelijkheid van de wildernis. De zwarte ruimte en het licht van de sterren lijken in gelijke mate briljant en vasthoudend. Andrew’s gezicht is af en toe te onderscheiden als er zo nu en dan koplamplichten van vertrekkende bezoekers over ons heen zwaaien. Ik krijg het steeds kouder, maar ben nog steeds in beslag genomen door Andrew’s gepassioneerde beschrijving van het pad van de Moeder.

“Mensen vrezen dit visioen omdat het zo heftig is en zo veel verantwoordelijkheid vraagt en ook om een eerlijke acceptatie van beproeving. Maar er zijn ten slotte zo veel mensen opgewonden om anderen te horen zeggen, ‘kijk naar de feiten, kijk naar wat er gaande is, kijk naar de oplossingen, die onmogelijke oplossingen zijn. Accepteer dat er een weg doorheen is, en het is de weg van daadwerkelijke liefde, en die weg is een weg, die afhankelijk is van het respecteren van het vrouwelijke, dat heilig is.’ Vele mensen worden, wanneer dat gezegd wordt, erdoor gegrepen.”

“Passie is de sleutel,” gaat hij door. “Rumi zegt het zo mooi:

Passie verbrandt iedere tak van uitputting;

Passie is het Verheven Elixer en vernieuwt alle dingen...

vlucht mijn vrienden, vlucht weg van alle valse oplossingen

Laat Goddelijke passie triomferen en je opnieuw geboren laten worden.

“Het is van wezenlijk belang om op dit pad weerloos te zijn voor de passie en de emotie die de dood van de planeet je mogelijkwerijs brengt. Het is van het allergrootste belang om de vertwijfeling van de Moeder te pakken te krijgen, de woede, het lijden van het goddelijke binnenin ons; voor wat er gaande is; en houd op om hun versie te geloven dat gerealiseerd zijn, betekent,

kalm en vredig te zijn. Dat is zo'n stompzinnig idee! Was Jezus de hele tijd kalm en vredig? Nee, hij werd woedend op de mensen die God in de tempel verkochten! Hij was woedend op de priesters die de verbintenis tussen het goddelijke en de mens verkeerd voorstelden."

"De Moeder is een tijgerin," zegt Andrew hartstochtelijk. "Een tijgerin die Haar kinderen beschermt. En soms brult Zij, en Zij kan van woede brullen, en Zij kan vertwijfeld brullen, en Zij kan gewelddadig brullen, en Zij kan verschrikkelijk helder brullen."

"Het is heel belangrijk het niet aan te leggen met de sombere, spiritueel correcte categorieën, die de mensen als 'heilig' beschrijven. Ik bedoel, ik woon in Las Vegas, ik ben homo, ik heb een verbintenis met een man die ik absoluut adoreer en ik praat over seksualiteit als één van de ervaringen van de stralende kracht van de Moeder. Ik houd van Tina Turner, opera, en cabaret. Ik geloof dat genieten een goddelijk geschenk is. Ik geloof niet dat ik op één been op de top van een berg hoeft te staan, of gestandaardiseerde kleding hoeft te dragen, of mijn naam moet veranderen in 'iets als Ananda' of zoiets onzinnigs! Het besef dat de genade van de Moeder me voedt in de kern van mijn gewone leven is genoeg voor mij!"

"Ik moedig iedereen aan om zijn wildste, diepste, meest gepassioneerde zelf te zijn!" zegt hij zo enthousiast, dat het moeilijk is je enig andere oplossing voor de problemen van de wereld voor te stellen. "Dat zou in zich een geweldige getuige zijn! Sommige mensen snappen er niets van, anderen zijn in vervoering!"

"Als je dit transcendente spul aanneemt, moet je compleet ontwaakt zijn voordat je ergens een mening over kunt hebben, en compleet ontwaakt zijn betekent compleet rustig zijn over de vernietiging van deze illusie. De Moeder zal niet rond gaan en zeggen, 'het is goed als alles vernietigd wordt, als de planeet vernietigd wordt, en de mens vreselijk lijdt,' omdat Zij de enige van al deze mensen is, die lijdt!"

"Dit is een ander niveau van bewustzijn! Je weet waarom zij kalm en vredig als het ultieme benadrukken?" vraagt hij me. "Omdat dat het gemakkelijke deel is! Dan maak je je niet druk over het kaste-systeem, je maakt je niet druk over vrouwen die verbrandt worden, of homoseksuelen die gemarteld worden en

waartegen hetze gevoerd wordt. Je maakt je nergens druk over omdat het slechts een illusie is, wat betekent dat de kracht van de goddelijke realisatie nooit de gemeenschap kan inspireren om haar te transformeren! Kalmte en vrede zijn slechts één helft van het opperwezen, maar de andere helft van het opperwezen is geweldige passie, geweldige, brandende woede en wreedheid, en een enorme verplichting om alleen maar te handelen! En dat is de Moeder!

“En Jezus is zo’n schokkend voorbeeld hiervan. Hij is net zo goed Haar zoon als die van de Vader. Hij leefde het leven! *Niet* het leven van transcendentie. Hem werd transcendentie en al haar macht aangeboden. Hij zou hebben kunnen dineren, zoals alle goeroes met alle beroemde rijke mensen doen, en hen elke dag van de week transcendentie verkopen, zittend met een martini voor zich!”

“Maar dat deed hij niet. Hij verbond het mannelijke en het vrouwelijke binnen in hem, het transcendente bewustzijn met de passie voor gerechtigheid en goddelijke liefde; ging de wereld in en vocht tegen alle vormen van onderdrukking en werd gedood omdat hij zo verdraaid onbuigzaam was over wat hij dacht wat er in de gemeenschap veranderd moest worden. En dat is voor mij de intense, pure, tedere liefde van de Moeder die er door heen komt en hem bezit en hem maakt. En zijn hele yoga is de yoga van de transformatie van de materie in de *spirit*, door de kruisiging door de Absolute, in de diepten van zijn wezen de vlamme kracht en de goddelijke liefde openend.”

ONTHECHTING EN PASSIE

Op het einde van ons gesprek zijn we eindelijk van de kou verhuisd naar ‘*Bonnie Springs*,’ een saloon in de woestijn die doet denken aan het oude Westen, met een onwaarschijnlijke vijver, buiten, vol zwanen; dollarbiljetten aan het plafond, en country en western muziek vanuit een verborgen jukebox. Ik voel me vreemd thuis bij Andrew, beschermd voor de woestijn, en door de onvermijdelijk vreemde atmosfeer van de bar. We drinken onze warme chocolademelk op sofa’s bedekt met koeienhuiden voor een open haard, tussen een vage combinatie van gokkers en

cowboys. Hier praten we over de balans tussen onthechting en passie, tussen transcendentie en immanentie, tussen zwierige en intellectuele spirituele oefeningen.

“We hebben deze technologieën van transcendentie nodig,” vertelt Andrew mij, “zoals ze bekwaam door Boeddhistische oefeningen zijn ontwikkeld, om de *mind* te zuiveren, zodat we het licht doeltreffender naar beneden kunnen brengen. Ik respecteer echt het Boeddhisme; Boeddhisme heeft ons belangrijke technieken gegeven, en ik noem ze de ‘intellectuele technieken.’ Ik gebruik Boeddhistische vormen van meditatie, van visualisatie, wandelmeditatie, zittende meditatie, maar ik gebruik ze in combinatie met de Soefi hartvormen en de Christelijke heilig hartvormen, om het mannelijke en het vrouwelijk te verbinden. Je hebt ze nodig om je af te koelen, en je hebt die andere oefeningen nodig om je op te warmen, je te inspireren *en je in vervoering* te brengen voor het leven, en voor barmhartige betrokken communicatie daarmee.”

“Niemand kan een leven van toegewijde passie leiden zonder zijn passie in diep gebed, meditatie en contemplatie te doen wortelen. Omdat alleen gebed, meditatie en contemplatie al die neurosen en verduisteringen in de psyche op kunnen ruimen, die een puur en levend instrument van heilige passie, in de weg staan.”

“Kijk,” zegt hij, “onthechting is er om de passie witheet te maken, om de passie te zuiveren en haar zo puur als een diamant te maken. Iemand zei het zo goed toen hij zei, ‘passie betekent veel geduld.’ En dat is waar. Hoe kan er geduld zijn zonder ware onthechting? En hoe kun je wachten en wachten totdat je gepassioneerd bent over waar je op wacht? Passie, niet geworteld in onthechting, is nutteloos, zal zichzelf alleen maar opbranden.”

“Onthechting zonder passie is dood, en passie zonder onthechting is chaos. En passie, geïnspireerd op de stilte en de vrede van onthechting zal eindeloze energie opleveren. Het grenzenloze vuur van de Moeder haalt haar kracht uit de grenzenloze stilte van de Vader. De grenzenloze extase van de Moeder haalt haar passie uit de eindloze vrede van de Vader.”

“Op ieder niveau spreken we over een verbintenis van tegenstellingen. De grootste realisatie komt voort uit deze

verbintenis, Leven en Dood, goed en kwaad, onthechting en passie, mannelijk en vrouwelijk, hemel en aarde. In verbondenheid doordringen beide kwaliteiten elkaar om de mysterieuze derde te creëren, die beiden en niemand is.”

“Vanuit de verbintenis van passie en onthechting,” vertelt hij me, in het vuur kijkend, “wordt een laser en een passie geboren die zo puur is als de wind. Geboren uit passie en onthechting is de derde – het vuur aanwezig van de ontwaakten die opeens surrealistisch kalm en wild extravagant gepassioneerd zijn, zodanig dat het alle categorieën verwart.”

Zijn warme chocolademelk drinkend, voegt hij er aan toe, “passie is zo wonderbaarlijk. Maar zonder de discriminatie om het evenwicht te behouden, is je passie net zoals het beklimmen van de *Eiger* in een tutu.”

Andrew en ik kijken naar elkaar, en barsten bij het absurde beeld in lachen uit, en zoals de andere keren tijdens onze ontmoeting, laat ik het plezier door de ernst van dit punt heengaan. Ik ben dankbaar om weer overweldigd te worden door het plezier met deze extreem vreugdevolle en gepassioneerde man, en ik vertrouw nu dat de kracht en de urgentie van zijn visie niet verloren zijn in die momenten van hilariteit, maar erdoor beziel zijn.

Andrew dringt er op aan om voor de warme chocolademelk te betalen, maar ik stop de serveerster een bankbiljet toe terwijl hij niet kijkt. We verlaten de warmte van de bar en gaan de nacht in, rijden langs mysterieus brede straten, vaak in de verkeerde richting, zwerven door een zee van bleek roze pleisterwerk van de voorstad, slepen de geur van wilde rozen mee naar de lichten van Las Vegas.

De Turbulentie in de Liefde

Een ontmoeting met

Jackie Crovetto

De Turbulentie *in de* Liefde

EEN PLAATS OM DE DODEN TE WASSEN

Op het kerkhof van *Wells Cathedral*, achter twee sarcofagen, opent zich een gapend gat in de aarde. Uit dit gat, duidelijk tegen het groene grasveld en de helder blauwe lucht, stroomt Duisternis en weerkaatst iets meeslepends en levendigs van binnenuit. Jackie Crovetto vertelt me dat er water onder stroomt, dat er een bron vanachter de Kathedraal onder de kloosters en het kerkhof stroomt, waarschijnlijk jaren geleden, door het klooster gebruikt. Nu, in de stilte van de tomben, suggereert zij dat het gezien kan worden als een plaats waar de doden gewassen kunnen worden, te beginnen bij het dode in ons allemaal. Wanneer ik haar om uitleg vraag, zegt zij, “Het water is als het leven! Het leven dat diep in ons stroomt. Het is de verborgen sleutel. We moeten de oude gewoontepatronen in ons wegwassen en ons openen voor een spontane, in het hart gevoelde relatie met de wereld.”

Jackie vertelt me dat er een tijd was dat alle mensen uit de omgeving het bronwater waardeerden, net zoals in de spirituele geschiedenis van onze Westerse cultuur er een tijd was dat we de puurheid van dat wat vanuit de aarde stroomde, waardeerden. Voordat ons streven naar transcendentie ons voortdurend naar boven dreef en voorbij de eenvoud om mens te zijn, en deel te zijn van een groter levend geheel. Maar nu staat er een zwart ijzeren hek voor de ondergrondse gang, zodat de enkelingen, die het, verborgen tussen het gras, zien, terug moeten gaan naar de stroomtoeristen bij de Kathedraal, naar de meer voor de handliggende en verheven plaatsen van verering.

Wat er onder die graven stroomt, is echte aanwezigheid. Op het meest duidelijke niveau is er de aanwezigheid van puur water, kostbare, koele lucht, mos en rotsen, en de duisternis zelf, die zich beweegt door de ondergrondse ruimte. En ook, zoals Jackie me helpt zien, een levend symbool van een dimensie van een werkelijkheid die meestal verborgen is, een plaats in het mysterie van de schepping waar de vorm net tevoorschijn is gekomen uit

het vormloze. In Jackie's aanwezigheid ga ik meer en meer ervaren wat we vaak het *Duistere Vrouwelijke* noemen; deze oergrond van waaruit alle leven stroomt – een speciaal rijk van eenheid waarin de geschapen wereld door nauwelijks gedifferentieerde energiestructuren stroomt. Chaotisch en oncontroleerbaar, krioelend en vol, kan dit niveau van leven angstaanjagend, maar ook voedend zijn. Het staat geen individualiteit toe, geen afgescheiden identiteit en beweegt zich door grenzen heen met de kracht van een orkaan of een getijdenroller. Als we er ons aan overgegeven hebben, voedt dit oorspronkelijke niveau van de schepping ons overvloedig, en houdt ons vast in een net van liefde en leven dat ons verbindt met het geheel van het bestaan.

Jackie legt me uit dat het ijzeren hek nu symbool staat voor onze reactie op deze kracht en haar aanwezigheid in onze cultuur. We houden afstand en keren ons in plaats daarvan naar wat gewoon en begrijpelijk is, wat we met onze handen maken om onze eigen ideeën en interpretaties van deugdzaamheid en devotie uit te drukken. Bevreesd door de ongewoonheid en de totale allesomvattendheid van het oorspronkelijke leven, onthouden we ons van de overvloedigheid ervan, en isoleren onszelf van de voeding die alleen ervaren kan worden in het duistere mysterie daarvan.

Maar onze cultuur heeft de toegang tot de energie van het Duistere Vrouwelijke nodig om de volheid toe te voegen aan de skeletstructuren van ons leven. Als we deze energie bewust accepteren kan haar eenheid ons bewust met elkaar en met de rest van de schepping verbinden, onze afstandelijkheid en ons gevoel voor individualiteit verrijken door zorg en aandacht voor iedere ervaring. Het kan onze behoefte aan orde en ons gevoel voor richting voor vrijheid en onvoorspelbaarheid, in balans helpen houden. Het kan de splitsing tussen gewoon en spiritueel leven herstellen, en ons voeden zodat we volledig aan het leven deel kunnen nemen.

Minder dan honderd voet van de spleet achter de tomben, is een teken van de deprivatie die ontstaat als we onze verbinding met dit aspect van ondervinden ontkennen. Aan de rand van het kerkhof eten massa's toeristen bij het café en geven hun geld uit aan de geschenkenwinkeltjes. Hier, aan deze kant van de kathedraal,

bevinden zich de meeste toeristen, en dat lijkt Jackie en mij een voorbeeld van onze onbewuste, collectieve honger. Het is alsof de vruchtbare duisternis die onder de aarde, en in de diepten van onze eigen instinctieve natuur leeft, is afgesneden van ons bewustzijn, en opborrelt door de structuren van ons consumentisme heen. De begeerte in de Westerse cultuur naar voedsel en materiële goederen is de schaduwkant van de energie van het Duistere Vrouwelijke, die tevoorschijn komt wanneer het door ons onbewust zijn leeft.

Het Duistere Vrouwelijke is de kern van alle zijn, een elementaire dimensie van de schepping. We kunnen ons er niet van afscheiden omdat het overal is. Maar als we het geen plaats in ons individuele en culturele bewustzijn geven, als we weerstand bieden en het kleineren, zal deze energie zich blijven manifesteren in ons leven door cycli van honger en een te overmatig gebruik, en zullen we rond blijven draaien in collectieve patronen van verlatenheid en eenzaamheid. Haar kracht zal ons misselijk maken in plaats van ons voeden, ons verslinden en tot verslinding leiden.

Historisch gezien, wordt de energie van het Duistere Vrouwelijke gesymboliseerd door de godinnen en de goden die de processen van leven en dood behoeden, de cycli van de aarde en van menselijke vruchtbaarheid. Dit is een natuurlijke, creatieve en instinctieve energie, zoals de Griekse godin Baubo, die de kracht had om stuurloos te maken en humor op te roepen door haar vulva te onthullen. Zij is ook bekend als Para Shakti, de ongemantefesteerde kosmische kracht, en Kali die naar de dood lacht en ermee danst, en Durga die op haar tijger rijdt als ze vecht met de elementaire demonen. Zij is ook de driehoofdige Hecate die alles ziet wat er door de wereld van de goden trekt, mannen en doden. Zoals de Soemerische Ershkigal, regeren deze vrouwelijke krachten vaak de onderwereld; de diepte van onbewust bestaan, en bepalen bewuste gedachte, en handelingen.

EEN MYSTERIEUS AANZIEN

Jackie draagt de kracht van deze verborgen energie en, dankzij haar jarenlange meditatie en toewijding aan haar Soefipad, bestaat zij in een zeer pure vorm. Wanneer haar ego er niet is, stroomt de

energie met grote kracht, vrij door haar heen, en is er de oorzaak van dat de omgeving de kracht en de effecten van deze energie weerspiegelt. Het is een omgeving van heelheid en insluiting, vreugde en spontaniteit. In haar wereld stappen, betekent een gevoel van afscheiding verliezen, de overvloed van eenheid binnengaan. Het kan hier donker lijken omdat er totale onderdompeling is, weinig orde en gevoel van richting. Er is een zwierende desoriëntatie van liefde, de vreugde van complete acceptatie en de voortdurende, eisende aandacht voor de mogelijkheden binnen totale vrijheid. In haar aanwezigheid zijn de meest effectieve vormen van waarneming intuïtie en relationeel weten – het kennen van de liefde, de vrijgevigheid, de behoefte, en de wijsheid van het lichaam en de natuurlijke wereld. Afhankelijk van hoe je je tot deze energie verhoudt, kan zij de kracht van de verslindende godin of de voeding van de ideale moeder spiegelen.

Ik breng meer dan een week bij Jackie in Glastonbury in Engeland door, waar zij met haar echtgenoot en de jongste van haar drie kinderen woont. Glastonbury is een prachtig oud Engels stadje, gelegen in wat eindeloos golvende heuvels lijken – een oude plek die geassocieerd wordt met de graallegende van Koning Arthur en het vroeg Keltische christendom. Nu is het een combinatie van oude aantrekking en new-age spirituele verwennerij. De smalle straatjes bestaan uit winkels die kristallen en boeken over kracht van piramiden en godinnenaanbedding verkopen. In feite was de week dat ik er was het begin van de Godinnen Conferentie, met speciale attracties, seminars van de training tot priesteres en cursussen over hekserij. Hippies en spirituele zoekers vanuit de hele wereld staan op de hoeken van de straat en vullen de heilige plaatsen. Het land vloeit over van natuurlijke bronnen, sommige gratis aangeboden, andere in flessen gedaan en met winst verkocht. Sommige bronnen zijn afgedekt of verwaarloosd; andere liggen verborgen in het struikgewas in de omliggende velden.

Ik breng de eerste helft van mijn bezoek in een *bed en breakfast* aan de rand van het stadje door en loop 's morgens naar Jackie's huis. We blijven vaak in haar huis, waar gasten onaangekondigd binnen vallen om met Jackie te praten of hulp vragen bij het interpreteren van dromen, of om met elkaar te praten. Andere keren bezoeken we heilige plaatsen in de stad, of drinken thee met

haar vrienden in het plaatselijke café. In het midden van de week verhuis ik naar Jackie's woonkamer en breng de rest van mijn bezoek met haar gezin en een andere gast door. Zij woont in een schattig klein oud stenen huis, vastgezet tussen mythen – de ramen aan de ene kant uitkijkend op de beroemde Rots, een hoge, prominente heuvel met de toren van de St. Michael op de top, terwijl de ramen aan de andere kant uitkijken over de velden, legendarisch bekend als de kusten van het eiland van Avalon waarvan gezegd wordt dat Koning Arthur er lag te slapen.

Jackie is een genietende vrouw met glinsterende blauwe ogen en sensuele gelaatstrekken. Haar volle en open gezicht is bijna altijd voor een deel verborgen achter een ongecontroleerde wildernis van krullen. Zij lijkt grenzenloze energie en enthousiasme te hebben; zij bevindt zich voortdurend in een staat van grootmoedigheid en opgewektheid tijdens mijn bezoek. Zij heeft een diepe volle stem, en is van nature een verhalenvertelster. Zij spreekt vaak in archaisch Engels, en beschrijft de meest intieme persoonlijke ervaringen zonder aarzeling of belemmering. Bij tijden lijkt zij op Medusa – intimiderend en beschermend – angstwekkend wanneer ze te dichtbij is. Andere keren lijkt ze een Venus, schitterend en zacht, helder en innemend.

Jackie werkt parttime in een plaatselijke privé kliniek, en geeft soms lezingen over droomwerk – een oefening van haar Naqshbandi Soefi pad. Ze leidt een uitermate gewoon leven, is vooral op haar gezin gericht, en toch worden de structuur en de orde van haar uiterlijke leven gevoed met een energie die voortdurend nieuwe mogelijkheden biedt.

In het begin was het samenzijn met Jackie voor mij verwarrend. Ik voelde me soms overweldigd en gedesoriënteerd. Ik was verward en moe door de mate van activiteit en chaos die zo natuurlijk in en rondom haar zijn. Toen we over die chaos spraken, was ik verbaasd te zien dat alleen ik de energie als chaotisch ervoer. Jackie en degenen die dicht bij haar staan ervoeren het als spontaniteit, als een grootmoedige vrijheid. Terwijl ik soms uitgeput was, zag ik dat anderen zich gevoed voelden.

De chaos was niet alleen verwarrend voor mij, maar dit soort chaos was mij geheel onbekend. De energie die Jackie heeft is zeer instinctief, en ik ben mij van dit aspect niet erg bewust. Ik bevond mij bijvoorbeeld vaak in een situatie dat ik te veel eet. Ik

ging bij het eten met Jackie en haar vrienden of gezin zitten, terwijl ik niet veel honger had. Maar voor ik het in de gaten had, had ik vier gangen gegeten – beginnend met diverse soorten heerlijk brood en kaas en eindigend met een onweerstaanbare taart! Dit overkwam mij meerdere malen terwijl ik tegen mezelf zei dat niet meer te doen. Aan het einde van mijn bezoek lachten Jackie en ik er alleen maar om dat de energie van het Duistere Vrouwelijke aan de ene kant iemand totaal kan voeden, en aan de andere kant kan overvoeden in een reeks gangen die te verleidend en desoriënterend zijn om te weerstaan.

Met Jackie hebben mijn gewoonten van denken en mijn leven organiseren – vooral op het instinctieve niveau, hoe ik eet en slaap, en de eenvoudige ritmen van de dag – geen schijn van kans door deze natuurlijke kracht, die gemakkelijk mijn onafhankelijkheid, rationaliteit en gevoel voor controle wegveegt. Zelfs mijn recorder werkte tijdens de interviews niet. Op een dag wilde ik naar een drie uur durende tape die ik eerder had opgenomen luisteren en merkte dat er niets op stond.

Niet dat ze mij zouden helpen, want Jackie kon uren lang praten, zonder duidelijk mijn vragen te beantwoorden. Gretig en enthousiast beantwoordde zij, een voor mij eenvoudige en rechtstreekse vraag, met een verhaal van een half uur, dat plaats vond in een andere tijd of in een ander land, mij totaal verward achterlatend. Op een gegeven moment, toen we samen bij de visvijver van de Abbot bij de Abdij van Glastonbury naar een verzameling lelies zaten te kijken die op het zwarte water dreven, wisten we beiden niet meer hoe we ooit met elkaar zouden kunnen communiceren. Ik bleef dezelfde vraag herhalen en zij antwoordde op alle mogelijke manieren, en probeerde het ieder keer op een andere manier in de hoop dat de boodschap over zou komen. We bleven samen aan het einde van de dag daas achter, niet wetend hoe verder te gaan.

Ongeveer in het midden van de week gooide ik mijn recorder en mijn notitieboekje weg, en ik beloofde mezelf om alleen maar met Jackie te zijn. Haar door de dag te volgen in plaats van mijn eigen schema aan te houden, om de voortdurende spontaniteit van haar leven mijn activiteiten te laten bepalen en om echt alleen maar met haar te zijn zonder te proberen haar te begrijpen. Ik was vastbesloten om haar te laten praten zoveel ze wilde, en

vertrouwde erop dat ik ergens zou horen wat gehoord moest worden.

Ik realiseerde mij dat zelfs de structuur van dit hoofdstuk zich moest voegen naar haar manier van zijn en uitdrukken. Veeleer dan te proberen haar gedachten en ideeën te organiseren en uit te leggen, liet ik het hoofdstuk zich naar haar voegen. Ieder onderdeel begint met een droom van Jackie, één van de meest directe manieren om haar ervaring uit te drukken. Dromen zijn een belangrijke manier voor haar om zich met het leven te verbinden – zij bieden haar de ingang naar een dieper deel van zichzelf, en naar een diepere werkelijkheid voorbij de gewone vorm van deze wereld.

Jackie leeft in een symbolische wereld, waar signalen haar voortdurend wijzen op een diepere betrokkenheid bij de situatie waarin ze zich bevindt. Uiteindelijk wijzen alle tekenen naar het onbekende, naar het niets dat zij kent als haar Geliefde, en zij ervaart het leven als een voortdurende roep naar de goddelijke overgave aan deze liefde.

Terwijl de dagen voorbij gaan, en zelfs gedurende de maanden na mijn trip naar Engeland, toen ik aan dit hoofdstuk werkte, kregen de gebeurtenissen en de tijd dat ik samen met Jackie was, een diepere betekenis, alsof mij getoond werd hoe Jackie zelf de wereld ervoer. Ik kon het leven meer op een symbolisch niveau gaan zien, waarin situaties diepere betekenissen en mogelijkheden spiegelde. Vanuit dit perspectief begon ik te ervaren wat er verborgen lag achter de desoriëntatie en de onbegrijpelijkheid van de energie die door haar heen stroomde. Ik zag dat de duisternis van het Duistere Vrouwelijke in de *ervaring* van deze energie lag. Vanuit een ander perspectief is het heel iets anders.

Toen ik stopte de energie, die ik als het Duistere Vrouwelijke beschrijf, te weerstaan, zag ik dat zij in zichzelf in feite een substantie van licht en liefde verbergt, zo fijn als een lichtstraaltje van de zon, dat zich door ieder levend ding een weg baant met een niet aflatende en onvergankelijke kracht. Deze kracht is niet destructief maar echt creatief. Haar eenheid is niet bindend maar bevrijdend, als een oneindigheid aan mogelijkheden. Haar weelde is niet zwaar of overweldigend, maar sensueel en vreugdevol, oorspronkelijk levendig. Haar energie is niet duister, maar meer een mysterieus gebeuren, alleen zichtbaar op bepaalde tijden van

de dag, terwijl de meeste mensen het te druk hebben met uit hun raam te kijken of naar een of ander groepje bomen waar niemand meer onder zit. Ja, om met het Duistere Vrouwelijke te zijn moet je een deel van jezelf opofferen aan desoriëntatie en chaos, oerkracht en machteloosheid. Maar het betekent ook een gevoed worden door een diep niveau van het leven, zien hoe de wereld gevoed en gevormd wordt door een geborgen licht van eenheid. Ik denk niet dat iemand deze energie direct kan kennen, omdat het voorbij onze gewone manier van waarnemen ligt, maar je kunt voelen wanneer het de structuren van je *mind*, de contouren van de dag kan binnengaan. Het brengt de geur van wat er onder ligt met zich mee en doordringt het leven met de vreugde van het onbekende, met de hint van iets onbegrijpelijks dat wacht en lacht aan de grenzen van het gewone. Als we het verwelkomen, kunnen we – zoals Jackie – getrokken worden naar een steeds diepere verbinding met het leven, de liefde en het goddelijke.

LEVEN MET CHAOS

Ik ben in een huis; er is water in gestroomd, ofschoon het niet onder water staat. Naar beneden in het water kijkend kan ik oude fundamenten zien die in lagen teruggaan naar Romeinse tijden en daarvoor. Ik zie dat er een enorme oude zalm langzaam naar de oppervlakte omhoogkomt. In zijn leven heeft hij de wereld omvat en keert altijd naar hier, zijn geboorteplaats en bron terug, om zich voort te planten en nu wellicht om te sterven – als zoiets als hij ooit kan sterven, omdat hij een tijdloze, eeuwige kwaliteit lijkt te bezitten.

Zijn kop boven het water uitstekend, vertelt hij mij zonder woorden de hele geschiedenis van de wereld, de geschiedenis van alles in de schepping. Het heeft niets te maken met wat we op school leren, want ik heb geen gevoel voor orde of feiten, of specifieke gebeurtenissen. Het voelt eerder alsof ik in de oceaan van wonderen gestapt ben, met eb en vloed, cycli van zijn en worden, en een gevoel van het diepe mysterie dat erachter ligt.

De deur van Jackie's huis staat altijd open. Iedereen lijkt hier welkom te zijn, om een uurtje of de hele middag te komen praten. Sommigen komen voor een paar nachten, en blijven een half jaar. Mensen, gewoonlijk vrouwen, zitten in de woonkamer, die toegang geeft tot de keuken, en praten urenlang over hun dagelijks

leven, hun dromen, kinderen, hun werk, of wat er opkomt. Mensen komen en gaan, blijven zo lang ze willen, zetten thee of helpen zichzelf aan een lunch of warme maaltijd. De activiteiten zijn opvallend gewoon, en het is mij vaak niet duidelijk waarom deze mensen komen, of wat zij ontvangen. Maar Jackie's woonkamer en keuken lijken altijd vol met vrienden en bezoekers die steeds weer terugkomen om iets te krijgen.

Jackie's gezin, haar echtgenoot en dochter die bij haar wonen, zorgen voor de constante in het geheel, en gaan om met wie er is. Wanneer zij niet werkt in haar parttime baan, of lezingen geeft over droomwerk, is Jackie bezig met koken, voeden, schoonmaken, en praten. Ze vertelt me dat er dagen zijn wanneer het rustig is, dat zij stil is en alleen. Maar ik zie dat niet in de week dat ik bij haar ben. Integendeel, of het nu iemand is die uit het raam van een café naar ons roept om koffie met haar te drinken of een spontane uitnodiging voor een lunch de volgende dag, Jackie's leven lijkt volkomen onvoorspelbaar en chaotisch.

“Er is een eenvoudige spontaniteit,” verklaart ze, “een manier van ‘ja’ zeggen tegen wat het leven me op een dag brengt. Dus, wanneer men mij vraagt om weken van te voren te plannen, iets vast te zetten, voeg ik – in één of andere vorm – altijd toe ‘als God het wil.’ Want hoe kan ik van te voren weten of ik kan gaan, of waar ik mijn aandacht voor nodig heb die dag, of wat er gevraagd kan worden om op die tijd verantwoordelijk voor te zijn?”

Als ik tussen een groep mensen zit die in Jackie's huis zijn, kan ik zien dat sommigen in staat zijn om zich te verbinden met de dynamische energie, die aanwezig is. Zij leveren een bijdrage met verhalen, dromen of inzichten die een rechtstreekse betrokkenheid en openheid impliceren. Zij kunnen de rijkdom van de omgeving levend maken door hun ideeën en verhalen; zij bieden iets wezenlijks, iets dat sprankelt en prikkelt. In sterk contrast met anderen waarvan de woorden en acties vermoeiend lijken, en afgezaagd en versleten voelen. De anderen zijn te bang of te onoplettend om te reageren op de vragen van het moment; hun bijdragen worden niet meegenomen, zij missen de echtheid, en worden achtergelaten in het spel tussen wat geschapen en wat ongeschapen is.

Wanneer ik met Jackie hierover praat, zegt zij dat ze dat ook ziet gebeuren. “Ik ben mij zeer bewust wanneer de mensen niet in

staat zijn om in de rivier te stappen. Vaak luistert iemand niet, staat niet open voor wat er gaande is. Zij kan de woorden wel horen maar is niet echt open.”

“Ik zit hier met mensen, en zij vertellen een droom, of een verhaal, en dan komt iemand binnen die iets toevoegt, en plotseling gebeurt er iets, mensen komen op een bepaalde manier samen. En je kunt dat niet plannen. Het gebeurt op een organische manier, de dingen ontvouwen zich gewoon. En deze momenten komen meestal onverwachts. Mensen voelen ergens dat er voor hen hier ruimte is, en zij openen zich in die ruimte die vol mogelijkheden is. Dan is er een vrijheid om te reageren. Het hele leven kan reageren. Maar je moet open zijn, luisteren, om te kunnen ontvangen wat er beschikbaar is.”

“Luisteren is een wezenlijk aspect van het vrouwelijke,” zegt zij. “Het verwijst naar een dynamische ontvankelijkheid voor het leven zoals het om ons heen is, een waarnemen van onze eigen verbondenheid met elkaar, en onze verantwoordelijkheid om open te zijn voor wat er naar ons toe komt. Het echte luisteren is een tastbare ervaring van deze staat, een mogelijkheid ons geschonken op elk moment van het leven, maar één die we grotendeels ontkennen. In plaats van te luisteren, zorgt het ego vaak dat we ons bezig houden met wat we zelf vervolgens gaan zeggen. Te veel bezig zelfs om op te merken wat er rondom ons gebeurt!”

“Ik zie ook dat sommige mensen meer in contact zijn met hun kundigheid om te *spelen*,” gaat ze door. “Wanneer we allemaal zitten te praten, is er een element van spel, waar we in een staat van spontaniteit en grootmoedigheid vrij kunnen bewegen van de ene persoon naar de andere. Sommige mensen kunnen zichzelf in het moment, in de ervaring verliezen, in het alleen zijn. Zij kunnen interacteren, met nieuwe ideeën, nieuwe beelden, met nieuwe gebeurtenissen spelen. Het lijkt alsof zij iets voor het eerst zien, door andere ogen of vanuit een ander standpunt.”

“Maar het is niet *veilig*,” zegt ze lachend. “Sommige mensen willen alleen aan de kant staan, kijken, beoordelen, en bekritisieren. Alles fijn en veilig, zonder echte betrokkenheid. Het leven stroomt, maar zij stromen niet mee!”

Wanneer ik Jackie uitleg dat ik soms, wat zij ‘leven’ noemt, als chaos ervaar, lacht zij weer. “Goed,” zegt ze, “ik denk, dat wat wij als chaos ervaren eenvoudigweg een weerstand tegen het leven is.

Deze weerstand wordt uitgespeeld tegen het Zelf, – onze eigen essentie – dat niet te kennen is, en dus bieden we weerstand. De kracht en de energie die door deze weerstand ontstaan is, vliegt rond en wordt geprojecteerd als chaos.”

“Ik verbind me met wat er om me heen gebeurt, met de momenten van vindingrijke mogelijkheden,” gaat ze verder, nog steeds lachend. “Een kom vol met ingrediënten waarin geroerd wordt door een onzichtbare hand. Je kunt in het mengsel vallen en rondgedraaid, en gedesorienteerd worden. Maar de onzichtbare vertegenwoordiger roert liefde in het mengsel en dat is de draad die je altijd moet volgen. En deze liefde heeft een element van eindeloze ruimte. Om aan het leven op een heel diep niveau deel te nemen, moeten we ons van deze ruimte bewust zijn. En we zijn allemaal verantwoordelijk om toezichthouders van deze ruimte te zijn – wat de ontvankelijke stilte is, de kalmtte, de duisternis, waar deze transcendentie binnen kan komen.”

De innerlijke stilte waar Jackie naar verwijst is een ruimte in de kern van het leven en de essentie van je eigen verbinding met alles wat het leven brengt. Het is als een gouden stilte middenin de draad die ons allen samenweeft in een onderlinge verbinding met het geheel. Jackie legt uit dat je die essentie van liefde en stilte kunt vinden door je over te geven aan het leven. Door de behoefte aan controle, gescheiden van het leven te staan, te laten gaan en dat wat chaos lijkt, toe te laten in het rigide schema van onze ervaring.

Zij vertelde mij een verhaal van een recente lezing die ze gaf over werken met dromen. “Ik had een korte verhandeling geschreven om te presenteren, en had kopieën voor de mensen gemaakt, maar plotseling voelde het droog en beperkend. Dus besloot ik om er alleen maar op te vertrouwen dat er iets zou komen. Ik begon te praten en plotseling kon ik helemaal niet meer denken - alsof mijn *mind* uitgeschakeld was. Ik bleef achter met een onthecht bewustzijn en ook met angst op deze manier voor professionele mensen te staan!”

“Maar iets in mij accepteerde de situatie, om daar gewoon als een idioot te zitten. Ik probeerde niet om te vechten of te zoeken naar woorden. Iets in mij ging alleen maar naar de stilte. Ik weet echt niet wat er daarna gebeurde. Maar langzaam werd ik me ervan bewust dat iemand een droom verteld had en dat andere

mensen energiek aan het praten waren met elkaar – totaal betrokken. En ik begreep dat het goddelijke een weg naar de samenkomst had gevonden!”

In haar afwezigheid, in de ruimte, gecreëerd door de afwezigheid van een controlerende *mind* of ego, kon er iets geheel levendigs en spontaans ontstaan. Zo gebeuren de dingen bij haar. Jackie, op een plek van stilte, staat een energiek en schijnbaar chaotisch spel tussen mensen en gebeurtenissen om haar heen toe.

Ze vertelt me dat ongevormd en ongecontroleerd leven altijd aanwezig is onder de geordende structuren van onze ervaring. Het is een natuurlijke bron met een groot potentieel dat wacht op de kans om door ons heen te leven. Chaos toestaan, trekt de kracht van het verborgene naar het licht, en biedt de wereld op haar beurt bewust de toegang tot de wildernis van eenheid en vrijheid. Door je aan dit niveau van het leven over te geven, kun je de liefde die daarin vloeit, ervaren.

“Liefde ligt aan de basis van mijn zijn, en komt al mijn dagen binnen,” zegt ze. “In de ogen van anderen kan het lijken dat ik vreemde dingen gedaan heb, soms mogelijkheden heb weggegooid of op heb laten gaan in de wind. Maar allengs heeft de minnaar geleerd om thuis te zijn in de chaos van de emoties en de storm van sterke passies. Want verliefd zijn, is leven in liefde, is onmiskenbaar *levend* zijn. Ieder moment wordt opnieuw geboren; alles heeft waarde en betekenis. Maar vanuit passie leven, een passie die gewoonlijk alleen geassocieerd wordt met seksuele uitdrukking, doet de meer beheerste personen onder ons ineenkrimpen van angst. Zij houden zich afzijdig van het leven. Want wat zij voelen is echte kracht; wat zij voelen is onze echte natuur. Maar dat is liefde, liefde voorbij ons inzicht. Liefde die geen grenzen kent, die door de geschapen en de ongeschapen wereld stroomt, die leegte in vorm brengt, en de vrijheid van dood in ieder moment brengt.”

MET DE DOOD DANSEN

Ik loop langs een groene bergpas. Er lijkt een gids te zijn en er zijn verscheidene mensen van onze groep. We zijn aan het wandelen, we halen een frisse neus op een zondagmiddag, wanneer ik plotseling zonder waarschuwing in een diep moeras stap dat op het pad ligt, en ik zink

snel. Er lijkt een moment van keuze te zijn; ik kan ofwel vechten om mijn hoofd boven water te houden, te keer gaan en schreeuwen, ofwel alleen maar accepteren dat ik zink en dat ik verdrink. Een moment zie ik mijn echtgenoot en mijn dochter en alle mensen waar ik van houd. Alle geliefden die me in het leven vasthouden. Ik zie hoe de dood deel is van het leven en hoe, op een moment zoals dit, hij onverwachts te voorschijn komt. Ik vraag me af waarom iemand geschokt zou kunnen zijn, sinds de dood in ieder moment aanwezig is. Ik weet dat er een moment in mijn leven komt dat ik hen allemaal moet laten gaan, dus waarom niet vandaag?

Ik laat los. Het is zo gemakkelijk. Ik adem de vloeistof in, bied geen weerstand wanneer hij mijn mond en longen vult. Doodgaan is zo eenvoudig, ik ben bijna geamuseerd door de gedachte dat iemand bang zou kunnen zijn voor zo iets natuurlijks! Dan word ik mij gewaar dat ik een onthechte waarnemer ben geworden die mijn eigen reacties op de dood gadeslaat en dat dit alleen maar een andere afleiding is. Ik vergeet mij God te herinneren, ik ben zo in beslag genomen door dit proces.

Herinnering verandert alles en er gebeurt iets wat niet in woorden te beschrijven is, omdat de mind er niet was in haar beperkte afscheiding.

Jackie vertelt me dat precies zoals de chaos en de stilte in evenwicht zijn en de één de ander laat zijn, de dood en het leven beide ingesloten zijn in de eenheid die de kern van het bestaan is. Alles wat wij ervaren is voortgekomen uit, en zal terugkeren naar de basis van het zijn. Ik zie door met haar te zijn, dat beide aspecten – worden en ophouden –ingesloten en geleefd worden. Het lijkt alsof elk moment voor haar nieuw is. De ruimte, open gelaten voor de dood van de laatste momenten, laat het volgende moment totaal aanwezig zijn. Ik zie in haar de vreugde die vanuit deze vrijheid opkomt, en de acceptatie van wat er uit dat nieuwe geboden wordt. Op die manier werken afwezigheid en aanwezigheid samen.

Op een dag gaan Jackie en ik naar buiten, naar haar tuin om een paar schilderachtige gele pompoenen te oogsten. Groenten – pompoenen, wortelen, snijbiet – lijken in overvloed de grond uit te willen komen. Zij is de laatste weken niet vaak in de tuin geweest, en roept uit als we over het pad lopen, “mijn tuin groeit, zonder mijn aanwezigheid, overvloedig!” Ik ben getroffen door het duidelijke symbool en hoe haar leven bloeit met insluiting en acceptatie van afwezigheid, en hoe de mensen om haar heen gevoed worden door deze bloei.

“Kijk,” zegt ze met klem, “als mij zou worden verteld dat ik nog drie maanden te leven had, zou ik al mijn tijd doorbrengen met diegenen waar ik van houd. Dus waarom zou ik dat niet *nu* doen. Als je de werkelijkheid van de dood er echt bij haalt, zou je andere mensen en jezelf dan behandelen zoals je nu doet? Zou je dezelfde keuzen gemaakt en dezelfde beslissingen genomen hebben zoals je die vandaag genomen hebt, of die je voor morgen gaat plannen? Wanneer ik naar het nieuws luister en hoor over de opkomst van een of andere dictator, of de machtsstrijd en de wreedheden waar we allemaal op enig tijdstip mee te maken krijgen, lijkt het of ik altijd met de ene gedachte blijf zitten ‘waarom zijn we vergeten dat we sterfelijk zijn? Waarom zijn we vergeten, dat op de dag waarop we zullen sterven, we alles wat we probeerden te bemachtigen, alles waar we controle en macht over wilden hebben, zal verdwijnen als zand tussen onze vingers?’

“Veel culturen hebben begrepen dat je de dood onder ogen moet zien, de dood kennen, en de dood moet insluiten,” gaat ze door. “Dit is de basis van de krijgertraditie voor mannen – zij moesten gaan vechten en de dood onder ogen zien om volwassen te worden. Toen mijn zoon zeventien was koos hij ervoor om naar het leger te gaan. Dit was niet vanuit begeerte om legaal rotzooi te trappen en geweld te plegen, maar om zijn moed en zelfbeheersing te testen en zelfdiscipline te leren. Daarbij was er misschien het ideaal dat sommige dingen het waard zijn om voor te vechten, en ze te beschermen. Als je denkt dat dergelijk idealisme verkeerd gericht, of naïef is, snap je er totaal niets van. Als gemeenschap schieten we te kort om deze oerbehoefte van jonge mannen te begrijpen en erin te voorzien.”

“Vrouwen hoeven gewoonlijk nergens naar toe te gaan,” zegt zij, en doet kruiden bij de soep die we aan het maken zijn. “Wij hebben een diep instinctief inzicht in de dood, dat het leven en de dood op hetzelfde moment bestaan. Wij ervaren het wanneer we kinderen ter wereld brengen, wat betekent om op de drempel te staan waar we het leven en de dood kruisen, en door de cycli van ons lichaam, en de cycli in ons dagelijks leven. We weten dat het leven de dood insluit, en we kunnen vanuit deze plaats van eenheid leven!”

“In stammenculturen waren mensen zich zo zeer bewust van de dood dat zij wisten wanneer hun leven ten einde liep. De oude

mensen zeiden eenvoudigweg dat zij dicht bij de dood waren en er was dan een afscheidsfeest of zij gingen ergens naar toe, alleen, om te sterven. Zij waren verbonden met de heelheid; zij wisten wanneer het tijd was om te gaan. En zij gingen zonder angst!”

Jackie legt uit dat alleen vanuit de ruimte, die zowel de dood als het leven insluit, je in een staat van bewuste herinnering aan God kunt leven. Hier, in de ruimte en de openheid is de verbinding die ons verbindt met wat Echt is; alles in de geschapen wereld wordt een teken dat naar het onbekende wijst.

“Wanneer we de op handen zijnde dood aanvaarden,” zegt ze, nog steeds in de soep roerend, “komt de herinnering aan het goddelijke spontaan van binnenuit. Als je wist dat je vanmiddag om twaalf uur vermoord zou worden, dan zou alles van wezenlijk belang zijn; ieder grassprietje een wonder. Alle ontzagwekkende schoonheid en verschrikking, alles zou de naam van God dragen.”

“Waarom zou dat zijn? Omdat alles waar we ons aan vasthielden plotseling weg is. We worden uit onze comfortabele waarneming gezet, uitgekleet, ontmanteld tot ons essentiële wezen, en op dat moment herontdekken we dat we van Hem zijn.”

“Op die momenten staan we op een tweesprong, het raakvlak tussen de zee van het leven en de zee van de dood. Op het punt waar het ongemanifesteerde in manifestatie komt, de plaats waar het verleden, het heden en de toekomst allen samen buiten de tijd oprijzen. Op die plaats ontmoeten we een besef van het oorspronkelijke verbond tussen de schepping en haar Heer, het verbond waarin de nog niet geschapen mensheid werd gevraagd, ‘ben ik niet uw Heer?’ en de mensheid antwoordde, ‘ja, wij bevestigen dat,’ wat in het hart gedrukt, rust. Besef van dit verbond is de oorzaak van de herinnering, een herinnering die in feite Zijn herinnering aan ons is. Dit wordt toegankelijk en duidelijk omdat al het andere weg is.”

“Bij mijn eigen ervaring, als ik bij het besef van dood blijf, kan Zijn herinnering niet anders dan tastbaar worden door de dag heen.”

“Wanneer ik bij tijden in mijn leven vast zit, ga ik onder een sterrenhemel staan. Onmiddellijk wordt er opnieuw een besef van de juiste verhouding ingesteld, want wat ben ik en mijn moeilijkheden in de grotere ordening van de dingen? Ik ben minder dan een korreltje zand of stof langs de oneindigheid van de

ruimte. Deze uitgestrektheid markeert mijn komen en gaan niet. Ik was niet gevangen in de moeilijkheden van het leven voordat ik geboren werd, en wanneer ik dood ben, zullen zij ook verdwenen zijn. Dus waarom niet kijken voorbij die moeilijkheden, die zo weinig betekenen in vergelijking met wat echt is?”

Jackie brengt naar voren dat het niet gemakkelijk is om moeiteloos de dood te aanvaarden, om afwezigheid net zo goed te omarmen als aanwezigheid. Echte vrijheid heeft een prijs, en deze bestaat uit de bereidheid om je eigen niet-bestaan te aanvaarden, wat angstaanjagend kan zijn.”

“Toen ik verliefd werd op mijn echtgenoot Mario,” zegt ze, “was ik compleet, van top tot teen verliefd. Je weet wel – die bezetenheid van overvallen worden door de liefde. Toen, op een morgen werd ik wakker in de stilte, complete stilte. Ik besepte dat ik compleet, volkomen ‘anders’ was dan hij, totaal alleen. En dat was vernietigend omdat ik in mijn hart wist dat die intoxicatie, die bezetenheid, die liefde echt was. En toch was ik alleen. Alsof hij helemaal niet bestond, alsof er niemand was waar ik verliefd op was, en vice versa! Ik was natuurlijk net zo afwezig voor hem! Ik was kapot, ik kon er nauwelijks aan denken. En ik voelde een groot risico om erover te praten, om het te zeggen, deels omdat ik dacht dat ik tekort schoot in mijn liefde voor Mario.”

“In mijn onvolwassen noties over romantische liefde, was ik er zeker van dat ik, als ik de juiste man zou vinden, mijn zielenmaatje, compleet vervuld zou zijn! En daar zat ik, krankzinnig verliefd, en toch ergens volkomen alleen, boordevol met dit nameloze verlangen. Het was een vernietigend besef, één die me kwelde en teleurstelde totdat ik Mrs. Tweedie ontmoette, onze Soefi-leraar, en dit verlangen werd verklaard. Ik leerde dat er een plek in ieder hart is dat niemand kan aanraken, behalve Hij, onze enige echte Geliefde. Toen wist ik dat dit een hartenleed was dat alleen Hij kon genezen.”

“Soms zullen we alleen iets kennen doordat we er van buitengesloten zijn. We kennen alleen door het te missen. Daarom hebben wij nu, in onze wereld, een belangrijke mogelijkheid, omdat we de afwezigheid van het goddelijke voelen. We verlangen er allemaal naar. In het leven in onze gemeenschap is er een verlangen vanwege een afwezigheid. En op de één of andere

manier is de potentie er nu, omdat afwezigheid de mogelijkheid van totale aanwezigheid is.”

We zitten aan haar lange eettafel; de ondergaande zon schijnt zijn laatste stralen zachtjes tegen Jackie's gezicht, schijnt liefdevol in haar wilde krullen. “Wanneer ik over deze vereniging praat,” zegt ze rustig, “deze vereniging van leven en dood, aanwezigheid en afwezigheid, klinkt het als iets bijzonders. Maar echt, het is zoiets eenvoudigs; het heeft iets te maken met de eenvoud van zijn. Zoals de ruimte tussen iedere ademhaling. Het is er altijd.”

DE KRACHT VAN ZIJN

Ik zie het donkere beeld van een enorme slang. Een grote zwarte worm van de geboorte van de aarde. De soort die verhalen en legenden beschrijft over het verwoesten van hele koninkrijken. Een slang waarvan het lichaam de oceanen van de wereldbol omcirkelt, ieder kronkeling de mogelijkheid om een razende storm op te roepen. Een niets vermoedende blik op een dergelijk schepsel kan fataal zijn, één druppel van zijn bloed brengt verschroeiende pijn en dood.

Dit schepsel is voor mij en ik weet dat hij een herinnering en een waarschuwing is tegen het ten prooi vallen aan achteloosheid en zelfgenoegzaamheid, maar ook als een woordenloze oproep. Hij zou mij in een ogenblik kunnen overweldigen, zou me volkomen kunnen verteren. Maar toch rijst hij op voor mij en ik moet naar hem toekomen – een direct contact hebben, een zeldzame mogelijkheid om hem rechtaan te kijken.

Op een middag drinken we thee, eten koekjes van de plaatselijke bakker, terwijl Jackie en ik over macht en het Duistere Vrouwelijke praten. Zij vertelt me de droom hierboven en zegt, “Wanneer ik terugdenk aan deze droom, zie ik dat deze worm zich alleen maar voor me bevond. Hij was op geen enkele manier bedreigend of gevaarlijk. Maar dit is mijn eigen of onze algemene conditionering, dat wanneer we een dergelijke oermacht ontmoeten, we primair reageren, er van uitgaande, dat hij macht over ons heeft; beoordelen haar alleen maar met betrekking tot de eventuele vernietigende mogelijkheid.

“Wij beginnen ons voor te stellen wat er zou kunnen gebeuren als dergelijke macht de vrije loop krijgt, hoe zij ons zou kunnen overspoelen en al onze onzekerheden en angsten beginnen

ongevraagd omhoog te komen. Dit is de gebruikelijke reactie op de energie van het Duistere Vrouwelijke. We benaderen haar met de grotendeels onbewuste verwachting dat er iets van ons vernietigd zal worden.”

“Maar het is simpelweg kracht, de kracht die het weefsel maakt van het net van het leven, dat al onze hoop en dagen samenweeft. Kun je een vulkaan verdenken van een boosaardig ontwerp en opzet, wanneer een dorp, dat te dicht op de rand ervan gebouwd is, door vuurstromen overspoeld wordt? Ons redenerende zelf zou antwoorden, ‘natuurlijk niet!’ Maar diep weg in ons oerwezen lijken we het te doen! We houden de aarde verantwoordelijk voor ons onvermogen om haar te controleren. We nemen onszelf, ons onvermogen kwalijk dat we onze instincten, onze begeerten niet kunnen controleren. Deze blaam staat een echte verbinding met de energie van het leven in de weg, om te zien wat er komt wanneer we het accepteren en het bewust leven.”

“De kracht van het vrouwelijk is de kracht van het zijn,” gaat zij door. “Het is de kracht die er gewoon is, inherent aan de substantie van het leven zelf, elk moment om ons heen aanwezig. We dragen het in ons lichaam. Maar in onze cultuur gaat het om competitie en vechten, om winst, en dus wordt kracht alleen in termen van wat het ons kan doen begrepen, en wordt er ook zo op gereageerd. Onrecht en ongemak, of hulp om anderen te beheersen. We moeten deze verschrikkelijke vergissing inzien! Heel het leven is onder de tirannie van deze foutieve waarneming!”

Ik vraag Jackie om wat meer te zeggen over de schaduwkant van deze energie – wat er gebeurt wanneer het onbewust door vrouwen heen leeft. Ik herinner haar eraan dat angst voor deze energie niet helemaal ongegrond is, dat zij schade kan berokkenen wanneer vrouwen zich er niet bewust van zijn, wanneer zij haar door hun persoonlijke behoeften of beperkingen laten ontstaan.

“Ah!” zegt ze opgewonden, en legt haar koekje neer. “De netten van samenzwering en gevangen zitten! Twee armen van terughoudendheid, het verstrikte, bange, angstige vrouwelijke. Wanneer het net niet geweven is uit het weefsel van het leven, maar uit de schaduw van de vrouw zelf, uit haar wispelturigheid en dat waar ze niet aan wil, haar eigen ijzige controlerende natuur, dan krijg je de machtsdynamiek van het Duistere Vrouwelijke.”

“Weet je, deze creatieve vrouwelijke energie is zelf deel van de energie van eenheid. En als zij door de eigen onvolwassenheid van een vrouw naar buiten komt, wordt zij een groot verstrikkend net. Zij is geneigd om te vernietigen, te controleren, het over te nemen. Een dergelijk net van vaste voorstellingen is een beveiliging om het leven te ervaren in zijn oorsprong, en op die manier snijdt het iemand af van de altijd veranderende horizon van het leven.”

“Als je dicht bij een vrouw staat die haar eigen schaduw laat voeden door deze energie zul je in háár visie over de werkelijkheid getrokken worden en integreren, of op zijn minst nooit de werkelijkheid die zij om zich heen spant, uitdagen. Zij zal, door passieve manipulatie, emotionele chantage, of een dergelijk trucje, je totale acceptatie van haar verdraaide werkelijkheid vragen, of je ligt eruit! Zo nu en dan zal ze instemmen met een ander perspectief dat iemand heeft, en dan slechts een paar seconden, dagen, weken later, is het oude patroon terug, stevig op zijn plaats. Ik heb gemerkt dat het net dat ze weeft heel constant is; hetzelfde verhaal zal je steeds weer verteld worden.”

“Vrouwen hebben het talent om in hun eigen fantasieën vastgevroren te zitten, gevangen in hun eigen interpretaties. En zij gebruiken symbolen en tekenen om hun interpretaties kracht bij te zetten. Dan kan het lijken alsof de hele schepping vóór hen werkt, tégen jou.”

“Maar het is niet echt!” zegt Jackie met klem. “Zoals we weten is de intrinsieke natuur van de symboliek en het imaginaire rijk *als* het leven; het is stromend en veranderlijk. Maar in deze vastgevroren plek vertrouwt de persoon zichzelf niet meer om open voor het leven te zijn; ze probeert het leven te controleren door haar visie van de werkelijkheid vast te houden, en het háár leven en anderen op te leggen, om alles in het grensgebied van dat vreselijk beklemmende raamwerk te houden. Een raamwerk dat haar eigen machtspositie, haar eigen zekerheid versterkt.”

“Maar wanneer je ziet wat het echt is, is het betreuenswaardig en meelijwekkend; gesponnen uit waanideeën en gewoonlijk in reactie op de pijn van een bepaalde crisis of traumatische gebeurtenis. De oorzakelijke gebeurtenissen zijn vaak gewelddadig van aard of destructief door hun effect op het hele systeem, fysiek, emotioneel en mentaal. Vaak gezien als een schokkend verraad door een ander of door het leven zelf. De

grondgedachte, voel ik, is dat de vrouw altijd iets of iemand de schuld geeft, en vanuit deze schuld komt juist deze substantie die dient om een dergelijk net zo stevig op zijn plaats te houden.”

“Sommige vrouwen, die gevangen zijn in zulke spelletjes en dynamieken, zijn meedogenloos in het handhaven van hun netten en zij zullen alles doen; zij gebruiken vaak, met een omweg, omslachtige middelen, en zij lijken er niet om te geven wat voor een beroering zij teweeg brengen in het leven van de mensen om hun heen! Zij zijn vaak sluw en indirect, en vaardig in het beoordelen van mensen, van hun zwakte en kwetsbaarheid, en kunnen met gemak een chaos om die mensen heen creëren. Zij gedragen zich op die manier omdat de pijn van hun isolement hen blind maakt voor al het andere lijden. Het vrouwelijke gaat primair om verbinding, dus gaat deze geïsoleerde, koude en vastgevroren houding tegen haar natuurlijke aard als vrouw in.”

Jackie bevestigt, dat om altijd aan het kortste einde te trekken een dergelijke houding verbijsterend kan zijn, en gevoelens van diepe angst kan oproepen. “Je moet je losmaken om de patronen van dit net te zien, en ook wat er achter ligt. En wanneer je dat eenmaal ziet, dan wordt de wever een triest figuur die compassie oproept.”

“Het is ook van belang het aandeel van ons zelf te zien,” herinnert ze mij. “Wanneer we in zulke situaties verwickeld zijn, is de eerste stap het onderkennen waar we gevangen werden, het kan zijn in een soort samenzwering door een angst voor projectie, of omdat ‘hun verhaal’ of werkelijkheid in het begin zo waarschijnlijk klonk en we er helemaal ingetrapt zijn of eenvoudigweg alleen maar verbijsterd zijn door de chaotische boodschappen, etc. De moeilijkheid is dat deze netten zo weerbarstig zijn, en zij het deel in ons vinden dat onzeker en kwetsbaar is.”

“Maar we kunnen ons bewust worden van onze kwetsbaarheden, onze eigen onzekerheden, en dan onze kwetsbaarheid omzetten in onze echte bron van wat we nodig hebben – het goddelijke, Hij, die door Zijn oneindige genade en barmhartigheid in alles voorziet. Op die manier heroriënteren we ons op het leven zelf, in plaats van gevangen te blijven in dit net van illusie en machtsspelletjes. Maar dit vraagt aandacht en bereidheid om altijd te kijken naar wat echt is; anders zullen we

altijd gevangen blijven in onze eigen of andermans opwindende fantasieën.”

PASSIE EN EMOTIE

Een stenen gebouw als van een oude stookinrichting of oven is nu een woonruimte. Terwijl ik er naar binnenga vliegt er een uil naar buiten. Er zijn een man en zijn vrouw binnen. Ik krijg een foto te zien waar ik verondersteld wordt op te staan maar ik heb het gezicht van de man.

Ik zie nu dat de man een heel lange dunne rechtopstaande penis heeft. Hij is zo lang dat hij op een toverstok lijkt, de mercuriusstaf, het symbool van genezen. Hij geeft een aanzet om mij binnen te dringen, maar ik kan niets voelen. Hij trekt zich niet terug, lacht me niet uit, en stelt me niet gerust. Maar, hij blijft naar me kijken, terwijl ik de rol van echtgenote, moeder etc. laat vallen en mijzelf leer zien wie ik wezenlijk ben: Minnaar.

Nu dringt hij mij binnen en ik merk dat zijn penis wel lang moest zijn om mij te bereiken. Hij gaat mij binnen en ik geef me totaal en volkomen over aan zijn penetratie die dieper en dieper naar binnen gaat totdat hij uiteindelijke iedere cel van mijn lichaam binnendringt. In deze dynamische staat van ontvankelijkheid is het alsof Pure Spirit Materie binnendringt. Liefde dringt Zijn binnen. Liefde die Hij is, de Geliefde, de Zon midden in het centrum van iedere cel en ieder atoom in de schepping, en ik ervaar door mijn lichaam dat iedere cel en ieder atoom Gods glorie prijst en bezielt is met de kracht van Zijn liefde. Iets adembenemend wonderlijks, voorbij iedere beschrijving, en toch tastbaar in ontzag voor deze levende wereld. Als wij het maar willen zien!

Jackie's passie is als een laser die haar diepste liefde samen brengt met een heftige intentie. Haar passie en focus voor wat echt is, brengt richting in de chaos, laat, wat ronddraait als een spiraal, naar diepere ervaringen en inzichten gaan.

“Vrouwen komen soms naar me toe in een verwarde staat,” zegt ze, terwijl we de futon in de zitkamer leggen waar ik de volgende nachten zal slapen. “Ze zijn overstelpt en ten einde raad. Zij doen meestal te veel! Modderen met kinderen en partners en loopbanen, en de behoefte om te koken, en fit te blijven en boodschappen te doen. Ik stel hun één simpele vraag: als alles wegvalt, wat wil je dan echt? Waar verlang en hunker je naar? Als we trouw kunnen blijven aan onze innerlijke aspiraties, of het nu een roman schrijven, een berg beklimmen, of je kinderen groot brengen is,

het zal je focus en licht in alle duistere plekken brengen. Joseph Campbell noemt het 'je gelukzaligheid volgen'; de Soefi's noemen dit de 'gouden draad volgen'. Het is het verlangen in het hart, in essentie het verlangen naar wat Echt is, naar Hem die we lief hebben."

Voor veel vrouwen is deze focus niet doel georiënteerd. Het betekent niet altijd dat je naar buiten gaat, de wereld in gaat, prestatiegericht en zoekend naar wat je verlangt. Bij Jackie lijkt het alsof deze concentratie als een innerlijke werkelijkheid in haar is. Alsof er een substantie in haar hart is die haar altijd precies in de goede richting wijst. Haar rol is om deze innerlijke staat te vertrouwen, om voortdurend aandacht te hebben voor de uiterlijke tekenen, die haar in deze wereld de weg kunnen wijzen. Dit is een staat van zijn, niet een doelgerichte expeditie. Het is een innerlijke staat van dynamische ontvankelijkheid van de kracht, die liefde is.

"In mij is een 'Ja!'" zegt Jackie met een brede lach nu, zittend op de futon. "Dit innerlijke 'Ja' is er altijd. Er is een totaal geloof en helderheid in dit 'Ja.' Geloof, dat het ergens, op een dag, vervuld zal worden. Er is geen 'duwende' energie binnenin mij, niet iets dat naar buiten, naar een doel gaat om iets te bereiken. Ik houd dit 'Ja' binnenin vast, en een deel van mij richt zich daar ten volle op."

Ik vraag Jackie wat dit 'Ja' is, en zij zegt, "het is het 'Ja' tegen God, het 'Ja' tegen dienstbaarheid, het 'Ja' tegen de liefde, het 'Ja' van de ziel tegen het leven dat God me heeft gegeven. En mijn leven houdt in, dat dit 'Ja' meer en meer in de buitenwereld, in het daglicht komt."

"Het is alsof alles in mij een proces van ontvouwen is," gaat zij verder. "Dit ontvouwen is diep binnenin verborgen, als een zaadje. Het vindt plaats in het donker, het is een diep innerlijk proces. Maar er is ook een focus, een aandacht, zodat het licht van bewustzijn de duisternis in evenwicht houdt. Zij werken samen, binnenin en ook naar buiten toe. Zonder de focus zou ik alleen maar een lanterfanter of een dromer zijn, ik zou totaal uit evenwicht zijn. Deze focus richt zich altijd op tekenen in de uiterlijke wereld om het innerlijke proces te spiegelen en om mezelf toe te staan er deel aan te nemen."

Al snel nadat ik haar ontmoette, realiseerde ik mij dat Jackie bijna geheel in een symbolische wereld leeft, in een wereld van

beelden die de werkelijkheid binnenin haar weerspiegelen. Haar innerlijke wereld is een totale verplichting aan God en aan de liefde. En toch leeft deze verplichting als een stormachtige energie, diep in haar verborgen. Zij heeft de uiterlijke wereld nodig om haar een plaats in zichzelf, in het leven te geven, om het innerlijk en het uiterlijk dieper te laten ontvouwen in een creatief proces. Het is alsof zij zichzelf alleen kent als weerspiegeld door de tekenen om haar heen. Daarom is zij altijd aandachtig voor uiterlijke symbolen die bepalend zijn, om te reflecteren wat er in het moment nodig is. Haar hele wereld is vol informatie en leiding; het hele leven helpt haar te zien waar ze is, en wat er van haar gevraagd wordt.

Iets van de desoriëntatie die ik bij Jackie voelde, heeft te maken met mijn gevoel dat zij zich niet zo zeer met mij verbond als individu, maar als een teken, om te lezen. Het is alsof Jackie mij soms begreep als een reflectie van iets anders, iets wat ik niet zo goed kende. Wanneer ik haar dit vertel, zegt ze opgewonden, “Ja!, een reflectie van het goddelijke!”

“Ik kijk altijd, altijd aandachtig naar wat er om me heen gebeurt,” gaat zij verder, “want Hij onthult zich opnieuw, keer op keer. Wanneer iemand bijvoorbeeld naar me toe komt die hulp nodig heeft met een droom, of zomaar op bezoek komt, zie ik alles – waar zij het eerst over hebben, hoe zij zich in de kamer bewegen, hun lichaamstaal, wat zij wel of juist niet zeggen, de zin die gezegd is en een uur later weer te voorschijn komt. De woordspeling, of de verspreking, of de atmosfeer in de kamer rustig is of dat de telefoon blijft rinkelen. Ik kijk welke archetypen er in het spel zijn; ik zoek de mythe van het leven van die persoon, waar het goddelijke binnenkomt.”

“Ik denk dat wat ik wil zeggen is, dat ik het geheel van het leven benader, terwijl iemand anders misschien alleen een droom, een gedicht of muziek benadert. Alles heeft betekenis en weerspiegelt iets wat in potentie aanwezig is op dat moment. En als iemand naar mij toe komt, kan ik door de tijd de cycli en de draaibewegingen van hun leven zien, de vreugden en de moeilijkheden die gewoven worden in een rijk weefsel, terwijl zij terugreizen naar de Bron.”

“Ik herinner me dat ik op een dag aan de verantwoordelijkheid van moeder zijn dacht. Ik ben hier om mijn kinderen iets te leren

voor het leven, en als ik overal in zou mislukken, behalve één praktische les, waaruit zou die les dan moeten bestaan? Ik ontdekte dat ik hoopte dat zij altijd in staat zouden zijn om zichzelf in iemand anders' schoenen te plaatsen, altijd te vragen, wat tot het gedrag van die persoon geleid had, hoe pijnlijk het ook is om de klappen, of een snier te krijgen. En waar ik echt naar streefde was om hen te helpen om verbonden te blijven met de omvangrijke rijken van de verbeeldingskracht. In staat te zijn om hun begrip van het mysterie achter alle leven door hun verbeelding te leren kennen, en uit te breiden.”

“Als we goed kijken, zien we dat alles vanuit onze verbeeldingskracht geboren wordt, al onze ideeën en projecties, hoop en angsten; het ontwerp van onze auto's, ons speciale zelfbeeld, onze stijl van ons kleden, onze huizen en onze relaties. Door onze verbeelding kunnen we het goddelijke trachten te bereiken, te ontdekken wat het hart ziet: Zijn gezicht, overal.”

De wereld van het Duistere Vrouwelijke is een imaginaire wereld, waar alles iets anders weerspiegelt, waar symbolen je in alle richtingen draaien, zoals sleutels in een eindeloze zoektocht naar de schat. Het gevaar is dat de imaginaire wereld alleen zichzelf weerspiegelt, en nooit onthult wat er achter ligt. In dat geval kan de duisternis en de desoriëntatie van het vrouwelijke incestueus worden en in zichzelf keren, in plaats van voedend en autoriserend te zijn. Terwijl ik met Jackie en de mensen in haar huis zit, zie ik sommige vrouwen eindeloos in kringetjes rondraaien, zonder richting of creativiteit ingebracht door liefde of passie. Hun conversaties kunnen droog en levenloos lijken; ideeën en gedachten afgesneden van echte kracht, afgesneden van het hart. Wat zij bieden lijkt zelfbevestigend en beperkend.

“Ja,” zegt Jackie. “De innerlijke passie moet er zijn, anders ben je gevangen, levenloos, zwalkend op de zee van woordenloze tekenen die in alle richtingen wijzen en die nergens naar toe leiden. Trouw blijven aan de liefde binnenin, is wat het doel zichtbaar maakt. En aandacht schenken aan wat buiten is, helpt het innerlijk in het leven ontvouwen. Beide dragen bij. Maar het vraagt een onbevreesdheid om trouw aan het innerlijke ‘Ja’ te blijven, aan wat essentieel is in jouw wezen. Het kan voor ieder anders zijn, maar het vraagt van ieder moed en bereidheid om te blijven bij wat je weet wat waar is, en het vraagt moed om de

tekenen te lezen zoals ze zijn, niet zoals je wilt dat ze zijn! Wanneer we de tekenen als antwoorden van onze eigen wensen zien, leiden ze ons naar alle richtingen totdat we moe van onszelf zijn geworden. Misschien kunnen we dan beginnen met de symbolen als tekenen van God te zien. Alles is een reflectie van God, alles wijst naar het grote onbekende!”

ZICH ONTVOUWEN IN HET LEVEN

Ik kijk door een deur die open staat een kamer in. Wat mij treft is het grote aantal boeken, dat de wanden bedekt. Ik wil heel graag de man die hier woont ontmoeten, en ik ga binnen. De man komt eraan en er is onmiddellijk een herkenning. Hij is een onbekende, maar ik reageer alsof we oude vrienden zijn. De atmosfeer is elektrisch want ik kan dezelfde affectie in zijn ogen zien. In de kamer staat een twee persoonsbed, en het is een heel natuurlijk gebeuren dat we daarop belanden.

Na met hem gevreeën te hebben begin ik voor hem te dansen. Ik ben al naakt maar als ik dans is het alsof er een sluier valt, een mysterie dat op haar beurt ook versluisd is, onthullend. En als ik weer beweeg valt er nog een sluier om nog een dieper niveau van dit mysterie, dat zichzelf weer verhult, te onthullen, en zo gaat dat verder. Het verhullen en onthullen van het mysterie van het goddelijk vrouwelijke. Terwijl ik dans staat de man rustig en bewegingsloos, wendt zijn ogen geen moment af.

Zijn aanwezigheid is vreselijk belangrijk omdat in deze dynamiek hem iets wordt getoond van dit mysterie en ik ga het mysterie, en de vreugde die daarmee gepaard gaat, ervaren. Het is mijn centrum, in mijn eigen lichaam.

Een groot Soefi, Bhai Sahib, zegt, “In de hele schepping zijn er slechts twee: de minnaar en de Geliefde.” De man laat dan iets van zijn angst zien, dat de wereld zal zien dat ik veranderd ben, dat de stijve rust en het fatsoen vervangen zijn door iets vitaals en dynamisch, dat velen ongelukkig zal maken. Dat de wereld bang is voor een natuurlijk wezen, bang is voor de Natuur.

Een van de meest belangrijke aspecten in Jackie's wereld van symbolen en tekenen is de mannelijke energie. Deze energie kan komen door middel van een tastbare man – vader, leraar, priester, vriend, echtgenoot – zowel toevallig als intiem. Jackie vertelt me dat haar hele leven steeds meer bewust is geworden van zichzelf,

door haar relaties met mannen. Voor haar is dit altijd een proces van liefde geweest, waarin de diepten van haar wezen doordrongen, en naar het bewustzijn gebracht werden, de uiterlijke uitdrukking van zichzelf omhoogkomend vanuit de diepten van het innerlijke mysterie.

“De enige constante in mijn leven was, vanaf mijn vroegste herinneringen, het verlangen om naar Huis te gaan,” vertelt ze me op een dag als we rustig in de tuin zitten. “Naar ons echte Thuis. Toen ik kind was, beroerde het verhaal van Jacobs ladder mijn hart, zette mijn verbeelding in vuur en vlam. Terwijl ik op bed lag begon ik ‘s nachts de trap naar de hemel te beklimmen. Ik hoefde alleen maar mijn voet op de eerste sport te zetten om in de eerste hemel te komen, en ik wist, dat ik, als ik in de zevende hemel kon komen, ik in de aanwezigheid kon komen van God, op de troon in al Zijn glorie en majesteit.”

“Ik kwam tot aan de derde trede toen er een man voor me stond, en ik wist dat hij Jezus was. Hij wenkte mij en in die tedere aanwezigheid kon ik mijn hart luchten. Ik was als kind zo verbijsterd om in een wereld te zijn met zo veel pijn en hypocrisie en tegenstrijdig gedrag, vermomd onder het label van liefde. Vele nachten heb ik deze ladder gevonden. Deze figuur van Jezus was altijd in de eerste hemel.”

“In de wereld van mijn ouders werd het afgedaan als fantasieën, dromen, en dus leerde ik dit innerlijke leven verborgen te houden. Maar voor mij was het zo echt om in de aanwezigheid van die stille onvoorwaardelijke acceptatie te zijn. Het was de steun die ik nooit ben vergeten.”

“Ik leerde op een bepaald moment dat dit lichaam vergankelijk is, en dat ik zou sterven. Nog steeds als kind, van misschien zes jaar, lag ik dan in bed en in plaats van de ladder, merkte ik dat ik door een tunnel ging, en aan het einde daarvan was een groot licht. Ik wist dat dit licht Thuis was. En ik verlangde ernaar om daar naar toe te gaan. Mijn pijnlijke hart bracht me naar de tunnel, naar het licht. Maar iedere keer verscheen er een figuur. Hij droeg eenvoudige grijze kleding en mijn ogen konden zijn gelaatstreken niet onderscheiden. Vele jaren later kwam ik erachter dat deze man Bhai Sahib was, de leraar van mijn leraar. Als kind hoorde ik zijn stem in mijn hart, en voorzichtig zei hij dan dat ik naar het leven en de wereld terug moest keren, dat de

tijd om naar Huis te gaan voor mij nog niet gekomen was. Ik smeekte dan om naar het licht te mogen gaan, zei hem dat de pijn van de afscheiding te groot was, de wereld te hard. Ik huilde dan alleen maar. Maar het was altijd hetzelfde. Hij leidde mij dan met zo veel compassie en tederheid terug. Ik ging steeds weer terug, nacht na nacht, vele jaren lang.”

“Geleidelijk aan drukte deze figuur mij op het hart dat het leven een doel heeft en dat het onze taak is om dit doel te vinden, en de taak die ons gegeven is, uit te voeren. Hij herinnerde mij eraan dat er iets in mij akkoord was gegaan met dit doel. Hij kon mij niet zeggen wat dat was. Maar hij zei wel dat het te maken had met op de juiste plaats op het juiste moment het juiste te zeggen, en ik moest mij volledig aan het leven geven om dit doel te verwezenlijken. Hij vertelde mij dat ik mij voor een gedeelte altijd terug moest houden, en alleen moest kijken. Ten eerste omdat ik dan de dingen kan opmerken, en ten tweede zodat ik de pijn om in een wereld te zijn die God vergeten heeft, kan verdragen. En het belangrijkste, om voor een klein deeltje de ogen en de oren van God te zijn.”

“Maar ik was nog maar een kind, en dat kind, geboren met een behoefte aan liefde en goedkeuring, begon haar ware natuur te verdraaien zodat ze zou passen in wat anderen comfortabel zou maken. Geleidelijk aan leerde zij haar zielenleven verborgen te houden, opgesloten binnenin. Maar de draad was er altijd en de weinige expressies die zij vond was in dingen zoals dansen en zingen, en een diepe vreugde in de schoonheid van de natuur, en dit was genoeg om de vonk van het verlangen niet helemaal te bedekken en verborgen te houden.”

Ik vroeg Jackie om me meer te vertellen over de rol die mannen in haar proces speelde om zichzelf dieper te leren kennen. En ze vertelde me over haar grootvader.

“Mijn grootvader van vaders kant was een strenge, zeer conservatieve man; hij was, wat zij in die tijd noemden, een man die zich ‘omhoog gewerkt’ had. Hij had alle arrogantie en onzekerheden die samen gaan wanneer je alles wat je bereikt hebt, toeschrijft aan je eigen inspanningen en niet aan de genade van God. Zijn vier zonen leefden in angst voor zijn goedkeuring, hij zou hun kunnen onterven. Wanneer de familie hem moest komen opzoeken was de atmosfeer zeer gespannen.”

“Bij aankomst moesten alle kleinkinderen in een rij gaan staan om zich te presenteren aan ‘Poppa.’ De vorm, zoals we geleerd hadden, was om op zijn knie te zitten en wanneer hij dan vroeg ‘van wie houd je het meest?, moesten we antwoorden, van jou Poppa!’ En als we dat deden, kregen we geld van hem, wat voor ons een grote beloning was!”

“Ik doorstond die beproeving één maal, maar de tweede keer was ik ongelukkig, en ik verborg het geld, en kon het niet aanraken.”

“Bij de derde keer, zat ik daar met een vraag in mijn hoofd, mijn hart vol schrik. Angst greep me aan. Grootvader vroeg waarom ik huilde en met vrees in mijn hart vertelde ik hem dat degene waar ik het meest van hield niet hij, maar God was!”

“En op dat moment werd deze liefde, deze eeuwige liefde die binnenin mij was, meer bewust. En vanaf dat moment groeide onze relatie. Ik denk dat ik de enige was die niet bang voor hem was. We maakten samen lange wandelingen en hij vertelde en vertelde. En ik twijfel eraan of hij enig besef had van de toehoorder, maar ik luisterde intensief wanneer hij over het Midden-Oosten en de mystieke tradities van de drie grote religies van het Boek sprak. En hij reciteerde gedichten voor me, verzen waar de rozentuin een allegorie van de ziel is, en mijn hart luisterde hunkerend. Hij kwam ‘s avonds en zong mij in slaap, liederen die zo een liefde en verlangen in de gepijnigde ziel lieten horen.”

“Toen veranderde alles. Ik mocht nooit meer naar mijn grootvaders huis, tenzij mijn ouders er ook waren. Ik mocht niet meer in een kamer alleen maar samen met mijn broers. Er werd niets gezegd en ik denk dat ik me weer niet bewust was waarom deze verandering plaats vond. Achteraf denk ik dat anderen zich bij deze intimiteit ongemakkelijk voelden; er was iets geladens, de aanklacht tegen het Leven die gelijkgesteld werd met iets erotisch, en dus seksueels, en dus niet goed. Een vergelijkbare reactie kwam ik steeds weer tegen bij hen die het leven van de ziel vrezden. Maar hij gaf mij toegang tot een diep deel van mijzelf, waar ik me niet van bewust was.”

“Mijn eigen vader was een krachtig figuur. Hij was een warm, genereus iemand die van grappen hield, en ik hield veel van hem. Hij was één van de weinigen, die mijn imaginaire wereld binnen

kon gaan. Hij hield ervan om 's avonds in de schemer naar buiten, naar de velden te gaan, en naar de feeën te gaan kijken. Hij nam ons mee naar ruïnes en bracht ze tot leven met oude verhalen en legenden. Hij was vaak weg en wanneer hij terugkwam vertelde hij over alle draken die hij verslagen had en de meiden die hij gered had.”

“Hij nam me mee naar buiten, onder de sterrenhemel, en legde me uit wat hij van het universum wist, wat het Mysterie onthulde en we stonden daar samen op de grens van het niet kenbare.”

“Dus door zijn tussenkomst raakte ik de verbinding met het imaginaire rijk nooit kwijt. En hij bevrijdde mij. Hij had zijn leven uitgestippeld, een goede baan en opleiding, en een sociaal gunstig huwelijk. Toch zei hij altijd, dat wanneer ik achttien zou worden, ik mijzelf moest zijn; dat ik vrij zou zijn. En hij liet mij gaan toen ik op die leeftijd besloot mijn hart te volgen en ver bij hem vandaan te gaan.”

“Weet je,” vertelt ze mij, “voor mij kun je de liefde zien in de manier waarop ze zich uitdrukt. Vooral vanuit doorleefde relaties, speciaal met mannen, nooit op zichzelf. Het mannelijke roept een antwoord te voorschijn en ik als vrouw in duistere stilte, stil en aandachtig, wacht op die roep, die de dans in werking stelt, die spiraalsgewijs dieper en dieper de liefde in gaat, in al haar duizenden vormen en uitdrukkingen.”

“Dus was er voor mij altijd dit proces van liefde, die een mannelijke aanwezigheid of een bestaande man inhield. Toen ik opgroeide projecteerde ik deze liefde in romantische relaties, zoals zo velen. Voor vele vrouwen is de romantische liefde de eerste ervaring met goddelijke intoxicatie. Maar dit is een belangrijke paradox – dat een man ons een ervaring van goddelijke liefde biedt, en toch alleen maar een man is! Kun je deze paradox begrijpen? Dat je door deze persoon een diepe kern van het Mysterie kunt aanraken en dat hij toch geen schone sokken aandoet! En niet alleen vandaag niet, maar elke dag opnieuw, jaar na jaar?”

“Van een ander mens houden is zo een magnifieke test en proef. Want ook al houd je nog zo totaal van hem, je zult nooit worden vervuld! Want er is altijd de leegte binnenin, die alleen God toebehoort, die alleen God kan binnengaan. Dus worden we steeds weer de liefde in getrokken om met niets over te blijven!”

“Kijk, als je in het begin van de liefde een paar gadeslaat, kun je zien dat ze zo egoïstisch kunnen zijn, hun liefde is zo exclusief van hun. De wereld bestaat, maar alleen voor hen; de rest van de wereld kan stikken. We hebben ons allemaal op die manier gedragen, claimen de liefde voor onszelf, terwijl we geboren zijn om de voertuigen van de goddelijke liefde in de wereld te zijn.”

“Maar wanneer de tijd verstrijkt beginnen de echte testen. Kun je van hem houden om de liefde zelf, niet voor die van jou? Kun je van hem houden door alles heen, wanneer je niet krijgt wat je hebben wilt, door de afkeuringen, de onzekerheden, en de egoïstische eisen heen? Of kun je instemmen met het lijden en de onbeantwoorde liefde? Wanneer je lief hebt en je dat niet zou moeten, wanneer je toestemt in een relatie die je niet geeft wat je wilt, maar je in plaats daarvan pijnigt met de vlam van de passie die onverminderd in je raast? Het zou zo veel gemakkelijker zijn om ‘Nee’ te zeggen!”

“Als je je in deze paradox bevindt, plaats je jezelf in het vuur, het vuur dat deze lagere natuur wegbrandt. Want iedere keer als je die menselijke impuls voelt uitreiken naar wat je voor jezelf wilt – wat iedere cel in je lichaam wil – vind je de leegte die er altijd al was. Dan word je getest. Je wordt geconfronteerd met je eigen verlangens en al je gehechtheden in deze wereld. Je wilt, wilt, wilt, en toch is de waarheid dat je niet krijgt wat je wilt. Niet van de man op wie je je verlangens geprojecteerd hebt. En dus kun je boos worden, je kunt pijn lijden, je kunt afgewezen worden, je kunt overal blijven bij wat je bindt en je afhoudt van Zijn omarming, Hij die de Koning van de Liefde is. Of je kunt toegeven, en laten gaan, en liefhebben zonder iets te willen, en door dat te doen wacht je geduldig op wat Hij wil dat je krijgt!”

“Als je in het vuur blijft, de Liefde trouw, toegewijd aan het diepste verlangen van je hart, vindt er een vreemde alchemie plaats. Je uitdrukkingen van liefde verdiepen zich, en worden meer omvattend; een ongebonden liefde begint al je contacten te doordringen; je liefde wordt steeds onbaatzuchtiger. Dit is volwassen liefde. Liefde die niets voor zichzelf wil, liefde die zich niet beperkt tot jou en je minnaar. Het is de echte liefde die het *‘jij’* wegbrandt zodat de liefde door je heen kan, de wereld in.”

“Het ‘Ja’ in je hart stemt overeen met dit proces, met alles wat dit proces behelst. En het lijden kan enorm zijn, het ‘niet krijgen’,

soms meer dan je denkt te kunnen verdragen. Maar dit ‘Ja!’ verdraagt alles in naam van de liefde, alles voor Zijn belang! En op een dag begrijp je dat er echt maar één verbinding is. En het is dichterbij, wanneer het echt afwezig is.”

“Uiteindelijk wordt deze turbulentie in de liefde, deze kwelling, deze marteling, je meest kostbare bezit, het bekoorlijkste dat je nooit wenst op te geven. De honger is op één of andere manier aanwezig als een groot feest, de pijn vol van verbijsterende tederheid. Zijn afwezigheid wordt vol van Zijn aanwezigheid, het verlangen Zijn ‘HIER BEN IK!’”

GRENZELOZE LIEFDE

Ik ervaar de uitgestrekte oceaan van de liefde, diep in mijn wezen.

Ik heb de plaats gevonden waar de Oceaan van de Liefde het Leven binnengaat en ik sta op zijn kust.

Het is alsof ik op de uiterste rand van het geschapen universum sta, op de drempel waar het leven tot leven geroepen wordt. Ik zie dat deze oceaan van liefde alleen maar in heel haar schepping stroomt en nooit vermindert. Als we helemaal leeg zouden zijn, zou zij door ons heen, het leven instromen, maar we staan in de weg, door onze wensen.

In plaats van kanaal te zijn, proberen we deze oceaan door bepaalde kanalen te leiden die wij verkiezen: deze relatie, mijn baan, dat project. Ik zie dat de liefde het nog steeds klaar speelt erdoor heen te sijpelen, ondanks alle obstakels die we opwerpen om haar te belemmeren, maar met onze bemoeienis is onze ervaring van liefde en leven wat verzwakt. En ik zie dat dit de reden is waarom we nooit echt tevreden zijn met ons levenslot. We voelen dat er altijd iets gemist wordt of verdwenen is, maar zelden gaan we zien dat het slechts ons zelf is en onze houdingen die schuldig zijn aan het in de weg staan van de liefde.

Het is in het hart dat ik de kusten van deze oceaan ontdek en ik lijk in het midden te staan, als een draaipunt, want er is net zo veel ruimte buiten in het geschapen universum als er binnenin het menselijke hart is.

Ik weet dat duiken in deze oceaan, “waar alle zwemmen in verdrinken eindigt,” je overgeven aan de kracht van de liefde is.

Op een dag, vertelt Jackie mij, zittend buiten in haar tuin, kijkend over de groene velden, die om Glastonbury liggen, dat ze altijd verliefd is. “Met de genade van God kwam ik in deze wereld vol met herinnering,” zegt ze.

“Vanaf mijn vroegste jaren doet mijn hart pijn van het verlangen om naar huis te gaan, naar ons Echte Huis. Als ik

terugkijk, zie ik dat ik altijd verliefd was en deze liefde had vele uitdrukkingen, en door de altijd veranderende schakeringen leerde ik mijn Heer kennen.”

“Ik ben niet bang om overstelpt te worden door de vlamme liefde; ik leef erin. Ik ben een minnaar. Iets in mij schreeuwt, ‘Ja! ‘Ja! ‘Ja! ‘Ja!’ tegen de liefde, hoe pijnlijk en verbijsterend ook voor het kleine ‘mij’, want het kleine ‘mij’ is weg in deze strijd. Deze liefde bezit mij en trekt mij altijd dichterbij.”

“Deze liefde is de enige draad die zich door mijn leven en al ons leven weeft. Deze liefde is de enige kracht in dit universum, ze roept in het leven en houdt het hele weefsel van de schepping bij elkaar.”

“Dit is geen concept over hoe de dingen zijn, maar een geleefde *werkelijkheid!*” zegt ze met klem, mij aankijkend alsof er in haar iets in brand staat. “Ik sta op deze plek waar deze liefde de schepping in stroomt. Waar het gebod ‘Wees!’ opkomt. Zij is binnenin het menselijke hart – het jouwe en het mijne!”

“Deze liefde is de zwarte leegte tussen de sterren, de ruimte tussen de atomen. Deze liefde doordringt iedere cel van mijn wezen en elke cel van jouwe. Deze liefde is de brullende leeuw van je eigen natuur!”

“God is liefde! Het is geen cliché, maar zo waar! God is liefde en mijn liefde is miserabel en klein daarbij vergeleken. Ik heb, in naam van de liefde dingen gedaan die sommigen belachelijk zouden noemen. Ik riskeerde alles wat mij lief was, iedere keer weer, maar wat ik opofferde is beklagenswaardig naast de Genade die mij is gegeven.”

“We lijden allemaal aan kwellingen, jaloezie, en het verraad van menselijke liefde. Haar verdraaide en vervormde uitdrukkingen, door het belang dat wij hechten aan onze waarden, oordelen en condities. En velen bouwen een muur om hun hart. Maar mijn liefhebben is een rauwe open wond, die niets buiten kan sluiten. Wat mijn hart zoekt ligt voorbij dit alles. En toch vind ik in dit leven de school voor de liefde. In deze school heeft mijn hart mij nooit bedrogen, ofschoon het mij bij tijden naar angst en beven voerde, omdat ik te veel gevraagd had – om geleidelijk aan niets te willen, niets te zijn, leeg te zijn. Want alleen dan bestaat de Geliefde en gonst de leegte met Zijn aanwezigheid.”

“Dit ‘Ja’ roept nog steeds om de liefde te vergroten, nooit te laten afnemen. Dit ‘Ja’ daagt het leven uit om genoeg liefde te produceren om als drijvende kracht te handelen, om me naar Huis te voeren. En dit gebeurt in het leven. Dit was de instructie die mij als kind gegeven werd door de figuur in het grijs – om in het leven te zijn. ‘Ben betrokken bij het leven,’ zei hij, en hier heb ik precies gevonden wat nodig was.”

“Liefde is de ingang naar eenheid, naar de onderliggende verbindingen van alle dingen. De eenheid is zichtbaar achter alle schijnbare dualiteit in het leven. Ergens in het leven moeten er twee zijn, of dat andere een boom, of een muziekstuk is, twee aspecten binnenin één persoon, of het nu tussen een man en een vrouw is, of een vrouw en een vrouw, welke combinatie dan ook. Het kan de imposante hoogte van een kathedraal zijn, of je kanker, alles! Maar het is in een bewuste deelname, in deze relatie dat er iets aangestoken wordt van waaruit het transcendente gezien kan worden – uit de twee komt de ervaring van de Ene.”

Voor Jackie is het het bewustzijn van het hart dat haar verenigt met de schepping, dat haar God laat ervaren waar zij ook kijkt. Wanneer het hart gekeerd is naar wat Echt is, reflecteert het hele leven, door de liefde, de relatie van het individu met een veelvoud. “Dit is,” zegt ze, “waarom ik Bhai Sahib’s regels blijf herhalen: ‘in de wereld van de schepping zijn er slechts twee, de minnaar en de Geliefde.’

“Op een nacht werd mij een ingang getoond,” zegt ze zacht, waar iedereen stond die ooit in mijn leven geweest was, iedere vergeten speelkameraad en schoolvriendin, iedere winkelier, zelfs iedere vreemdeling die ik in het voorbijgaan op straat had gezien. Het was niet van belang of ik hen tien jaar of tien seconden had gekend, iedereen was er, en zij werden toch allemaal in het hart vastgehouden, want het hart vergeet niet wat het aangeraakt heeft. Zelfs als je met iemand woont, en daarna als vijanden uit elkaar gaat, blijft de liefde, hoewel de uitdrukking verandert. Het is er nog steeds ergens, verborgen. Liefde is de enige constante in het leven, want zij komt van het onbekende, van het eeuwige.”

HET STILLE CENTRUM

Drie wijze vrouwen helpen mij dromen te begrijpen.

Zij vragen mij waar ik nu woon.

Ik antwoord dat ik het huis van mijn moeder verlaten heb en zij antwoorden,

“En nu woon je in het huis van de Koning!”

In het tumult van het leven, in de wervelende stromen van de liefde, komend in het licht van vorm, in de eindeloze cycli van koken, poetsen, naar het werk gaan, voor het gezin zorgen en mensen helpen, leren hoe ze hun dromen kunnen interpreteren, leeft Jackie vanuit een plaats van stilte, gelegen in het centrum van alles wat er om haar heen is. Op een uiterlijk niveau is het centrum haar huis, de plaats waar bezoekers steeds weer terugkomen. Maar zoals alle dingen in haar leven, reflecteert de uiterlijke plaats van stilte de innerlijke stilte, een plek waar Jackie echt thuis is.

“Wat gebeurt er wanneer je op één plaats blijft?” vraagt zij mij, wanneer we aan haar eettafel in de kamer zitten, één van mijn favoriete plekjes om te praten. “Wat gebeurt er wanneer we onszelf toestaan te stoppen met kijken. Stoppen met weglopen? Door de geschiedenis heen waren vrouwen thuis, zorgden voor het voedsel van hun gezin, boden een bron en een basis voor het leven dat eruit voortkomt, en waren aanwezig. Het is een natuurlijk gegeven om zich te vestigen, maar ook om indringend de mogelijkheid te ervaren van de rijkdom van de overgave.”

“Toen mijn leraar, Mrs. Tweedie mij, de eerste keer dat ik haar ontmoette, terugstuurde naar mijn kinderen en mijn echtgenoot, was ik totaal in de war. Ergens kon ik gewoon niet begrijpen waarom ik onmiddellijk teruggestuurd werd, toen ik de enige plaats gevonden had waar ik me ooit thuis voelde. Achteraf bezien was dit absoluut goed. Het moest zo, alle lessen die ik moest leren bevonden zich in het dagelijkse leven, van maaltijden bereiden tot afwassen, alle vreugden met de frustraties daarbij. Het was een geschenk, het meest kostbare geschenk. Ik voel nog steeds wat een voorrecht het was en nog is! En ik wil het aandeel van mijn echtgenoot hier noemen, zijn steun, en ik bedoel niet alleen financieel, die het mij mogelijk maakte om thuis te blijven. Thuis was waar ik moest zijn, om te leren hoe te Zijn, door gegrond te zijn in de gewone dingen van het leven.”

“Ik heb gezien,” gaat zij verder, “dat vrouwen, mythisch of in werkelijkheid, heiligen en anderen, vaak geassocieerd worden met de plaats: Het Orakel van Delphi; Circe en haar Eiland; De Heilige Teresa van Avila; De Heilige Catharina uit Sienna; Moeder Theresa van Calcutta. Onze Vrouwe van deze of die plaats, en Mrs. Tweedie in haar flat in Londen.”

“Ik heb mijn plaats gevonden, de grond van mijn zijn, en ik heb haar gevonden door eenvoudigweg thuis te zijn. En paradoxaal genoeg heb ik gezien dat mijn plaats ook ‘Zonder Verblijfplaats’ is waar Rumi over spreekt. Wat ik niet geleerd heb, niet gewonnen heb door thuis te blijven! Ik zou niet gekozen hebben om het op een andere manier te doen. Ik voel de strijd niet meer om ergens anders te zijn.”

“Ik vind het diep triest dat andere vrouwen zichzelf dit niet toestaan, zichzelf dit geschenk niet geven! Om met hun kinderen te zijn als ze opgroeien; om met diegenen te zijn waar ze van houden; om altijd geworteld te blijven in het centrum van hun leven. Het is allemaal hier! Het komt allemaal hieruit voort! Vrouwen begrepen dit! Waarom zijn ze het vergeten? Als een vrouw werken wil, is dat goed, maar waarom creëren we een maatschappij waar een vrouw steeds minder de keus heeft of ze gaat werken of niet? Eén inkomen is vaak niet meer genoeg. En vaak is de vrouw de enige die werk kan vinden!”

“Terwijl we rondrennen,” gaat ze verder, “is er niet langer tijd om gewoon te stoppen. Om eens heerlijk te roddelen. De afkomst van dit woord is heel onthullend – het betekent letterlijk ‘Gods aanduiding,’ over God spreken,’ want het was een term die gebruikt werd om de functie van een Peetvader aan te duiden bij de doop. Er is zo weinig tijd om gewoon samen te zijn en geleidelijk heel onszelf te onthullen. We blijven zitten met levens van mensen die vreemden blijven. De schouder waar we nu op uithuilen moet gekocht worden in een uurtje therapie.”

Op een morgen eten Jackie en ik scones in haar woonkamer en praten over het weer in Engeland, en het vocht dat een plaag is voor de huizen van veel van haar burens. Dat van haar is niet vochtig, zegt ze, en wanneer ik haar vraag hoe dat komt, antwoordt ze, “Er is een leegte onder mijn huis!”

Ik begrijp dat er, ofschoon er werkelijk een ruimte onder haar vloer is die het vocht van de aarde belet om binnen te komen,

Jackie over de aanwezigheid van een echte leegte spreekt, een ruimte van totale leegte in het centrum, die zij *thuis* noemt. Het is een leegte die het goddelijke ontvangt; het is de plaats waar licht de duisternis binnenkomt, waar de liefde de roep van het verlangen beantwoordt.

“Ik ervoer vroeger meer chaos,” zegt ze, “meer het gevoel van verdwaald zijn. Maar ik zag dat het voortkwam uit mijn behoefte om te controleren, mijn angsten en mijn weerstand tegen het leven. Meer en meer ervaar ik mijn natuur als een stil centrum, de grond van zijn, een plaats van absolute stilte waar ik totaal weerloos ben. Ik weet niet of dit had kunnen gebeuren als ik mezelf niet had toegestaan om op één plaats in uiterlijke zin, te blijven, om mijn rusteloosheid te verdragen en de weerstand te laten gaan. Maar door hier te blijven, door in mijn uiterlijke en innerlijke leven rust te hebben, kon ik mijn rusteloosheid, mijn verlangen naar de bron, de echte Bron, de bron van alle leven, ontdekken.”

LEVEN

Ik ging de Moeders bezoeken, drie oude vrouwen, en vroeg hen hoe ik hen kon dienen of van hen kon leren. Ik kreeg instructies om water uit een put te gaan halen. Ik werd drie keer daarheen gezonden.

De eerste keer voelde het als een bevel, of een plicht en het was hard werken, want ik moest de emmer vanuit een grote diepte ophalen met de hand en ik werkte hard en lang, misschien wel jarenlang.

De tweede keer was er een draai apparaat, dus was de taak wat gemakkelijker.

De derde keer dat de emmer omhoog kwam, kwam het waterniveau mee omhoog. Dit water begroette mij en vertelde me te drinken, iets wat ik tot dan toe niet gedaan had. Ik had heuse dorst en wist het tot dat moment niet.

Het water spatte speels over me toen ik ervan dronk, en stroomde over me heen als een genade.

Ik voelde vreugde en nederigheid, en dankte het water voor dit geschenk.

De Moeders zeiden dat ik klaar was om te gaan, en glimlachten.

Op een dag zitten Jackie en ik tussen de ruïnes van Glastonbury Abbey – oeroude structuren van verering die omhoog komen

vanuit de aarde, een paar vloeren, een paar plafonds, grotendeels bogen en overblijfselen van muren in contrast met het helder groene gras, witte wolken, vogels en de lucht. Ondanks de vele bezoekers aan deze gewijde plek lijken we omhuld te zijn door een licht, door beschermende stilte. Terwijl we daar zitten te praten, sterven de stemmen van de mensen om ons heen weg, en het is alsof we totaal alleen zijn op het zachte heldere gras. Alleen met de vogels boven ons, en de bomen die over de muren van de straat van de Abdij reiken, met de één of twee wilgen naast ons met hun lange lichte takken, zwaaiend in de wind.

In de stilte die gegeven lijkt, ga ik voelen dat alles om ons heen met elkaar en ook met ons communiceert. Een blad praat met het blad er naast, en ook met de bladeren aan de overkant van het terrein van de Abdij, en ook met ons. Alles leeft in een delicaat licht, alles fluistert in een nauwelijks verborgen zoetheid. Alle geluiden van de gewone wereld sterven weg om deze geheime communicatie te onthullen.

Ik vertel Jackie dat plotseling alles veranderd is, dat plotseling alles leeft. Ik zit in verwondering. Zij kijkt naar mij en zegt, “Zo is het.” En ik begrijp dat ze gelijk heeft. *Zo is* het leven. Dit is hoe leven, bomen, gras, wolken, lucht, en alle fluisterende bladeren echt *zijn*. Ik begrijp ook dat Jackie het leven de hele tijd op die manier ervaart. Dat mijn ene moment van het leven ‘zien’ is hoe zij in deze wereld *leeft*, van moment tot moment.

Ik voel een plotselinge droefheid, en ik vertel haar dat het lijkt alsof alles om mij heen droevig is. Zij legt me uit dat het mijn droefheid is om het niet weten wat de schepping is. Om het leven, zonder deze eenvoudige, voedende eenheid die het leven zelf is, te kennen.

Jackie en ik zitten, lijkt het, een hele tijd in de ruïnes van de Abdij, maar er is geen beleving van tijd. Dan zegt een bewaker met klem dat we moeten gaan omdat het terrein gesloten wordt. We moeten gaan en de bewaker doet het hek achter ons op slot.

Later in haar woonkamer zittend, met de ondergaande zon die stroken diep oranje over het vloerkleed werpt, legt Jackie uit dat de mensen dit licht, dit weten, deze communicerende eenheid, gewoonlijk niet met het Duistere Vrouwelijke associëren. Maar het is de kern van vrouwelijke creativiteit.

“Wanneer je de zinsnede ‘Duistere Vrouwelijke’ gebruikt,” zegt ze, “associëren de mensen dat onmiddellijk met de zwarte verslindende aspecten, de hekserij, de onderworpenheid aan de dood, een overweldigende krachteloosheid en wanhoop. Maar dit is haar gezicht wanneer we haar geen respect gegeven hebben, en het gezicht dat we mogelijk alleen verkiezen te zien; zo lang totdat we onze fragiele sterfelijkheid, onze eigen kwetsbaarheid voor de krachten van de schepping erkennen. Totdat we volledig dit geschenk van het leven dat ons gegeven is, erkennen en accepteren en dan werkelijk beginnen te leven.!”

“Weet je, heel het leven staat in dienst van het zoeken naar het goddelijke. Een kunstenaar – kent niet alleen het goddelijke door de manier waarop hij zich verhoudt tot zijn werk, hij kent het goddelijke ook door de manier waarop anderen zich tot zijn werk verhouden. En zo is het ook met de Grote Kunstenaar. Hij bestaat uit de hele schepping. Ieder van ons reageert, in de ontvouwing van ons leven, op die schepping, en zo wordt Hij gekend door Zijn schepping. Transcendentie is daar, waar wij ons openen voor het leven.”

“Deelnemen aan het leven is een spontaan en stromend gebeuren van wat er op ieder moment gaande is. In een conversatie met iemand kan ik misschien een inzicht helder maken, ik kan er woorden aan geven of een korte omschrijving geven. Maar als iemand de volgende dag zegt, ‘wat zei je?’, dan is alles weg! Omdat het in het moment was. En ik ben mij er vaak niet van bewust dat ik iets uitleg op dat moment.”

“Voor mij wordt het leven in het moment gevormd. Er is een besef in het moment dat, waar we op dat moment ook zijn, of het nu de afwas doen is, of dat we net een pen opgepakt hebben om iets op te schrijven, of dat we in een bus heen en weer geslingerd worden, of met diegene zijn waar we van houden, het allemaal de omhoog borrelende bron is. En ergens ervaren we dat in ons huidige leven alleen op onverwachte momenten. De ‘speciale momenten.’ Maar zo is het leven.”

“We hadden dat moment in de Abdij, maar toen werden we uitgeleide gedaan en buitengesloten. Zoals een symbool, ‘Ja,’ je kunt het aanraken,’ ‘Ja, er is een verlangen hiernaar.’ Maar omdat er een verlangen naar is, moeten we er ook voor betalen. Dat was een zeer pijnlijke ervaring voor mij. Ik werd uit deze plaats van

zijn geleid. Een plaats die voor ons allen beschikbaar is, altijd, en toch doen we alsof het iets is dat beperkt kan worden. We vragen er zelfs geld voor!”

“Mensen moeten hun eigen ervaring van leven hebben. Ons werd deze ervaring van buitengesloten worden getoond, en het is aan ons om die ervaring eruit te halen – uit die beperkte ruimte – naar elk moment. Het is niet beperkt. De transcendente komt op elk moment! Ons wordt gevraagd dat nu te zien, te weten dat de transcendente *hier* is, op ieder moment!”

“Toen die man het hek achter ons sloot,” gaat Jackie verder, “besepte ik ook de druk van de tijd. Maar wat echt is, is voorbij tijd, omdat het te maken heeft met heel het leven, met volledige momenten, van moment tot moment. De tijd als concept is voor mij belachelijk merkwaardig.”

“Heb ik je nog maar pas ontmoet?” vraagt ze plotseling, mij recht aankijkend. “Of ben je hier eerder geweest?”

“Wanneer je hier weggaat, doet het er niet toe,” zegt ze nu zachtjes. “We zullen altijd in verbinding zijn. Je zult altijd binnenin zijn. Dus als we hier volkomen tekortschieten, als ik er niet in slaag om aan jou over te brengen hoe het leven voor mij is, hoe God in mijn leven komt, is de opdracht niet verloren. De vraag is gesteld en gehoord en wordt diep in de stilte vastgehouden, en als er een antwoord nodig is, zal er, te zijner tijd, iets openbreken en de parel zal eruit komen.”

“Wat wij hier doen, zoals we praten, zoals we bij elkaar zitten, is de zandkorrel in de oester doen. Wat wij uitbeelden is een probleem of moeilijkheid van onze cultuur – mensen met elkaar verbinden, met zichzelf. Er is zo’n verlangen, zo’n verlangen om gewoon te *zijn*. En de inperkingen van de tijd, van onszelf beschermen, van vasthouden aan wat we hebben en wie we zijn, komen binnen, en doden de mogelijkheid. Het tegengif is te vertrouwen, onszelf aan het leven te geven, te herkennen dat we verliefd zijn, en niets voor onszelf willen. Dit is een staat van zijn, het is ons geboorterecht, het is beschikbaar voor ons allemaal. En nu is het meer dan ooit aanwezig!”

DE OPEN DEUR

De mensheid bevindt zich in een grote ruimte met een soort koepelvormig gewelf lijkt het. Alle aanwezigen staan stil en wachten bedrukt. De plaats doet me denken aan een observatorium, maar er is geen telescoop. Wij zijn de observatoren, de bewakers. Na slechts een paar minuten gaat de koepel boven ons open; het is geen mechanische beweging maar een meer organische, vloeiende zoals een sluier mist die wegzweeft. Een opening wordt onthuld, een zwart vierkant, een poort.

De ingang is open nu.

Het is een heel eenvoudige gebeurtenis, op een vreemde manier herinneringen oproepend aan de cervix die zich terugtrekt over het hoofd van een foetus, zodat de geboorte kan plaats vinden.

Wat wordt onthuld? Wat is er opzij getrokken?

Wat is er door deze ingang duidelijk? Wat gaat er door heen? Het is alleen maar, zoals de ruimte tussen de sterren of de diepten in het eigen zijn. Alsof het er altijd geweest is, want in essentie is er een vertrouwdheid, zoals het kloppen van het eigen hart, maar met het gevoel, dat, wat er nu toegankelijk is, iets is, dat voordien afgesloten was van onze dagelijkse mind, waarneming en zintuigen.

Ik ben nu helder binnenin de droom, kijk naar de figuur van mijzelf, recht onder de poort staand. Ik loop hoorbaar en geef een uiteenzetting over de relatie van het collectieve onbewuste met getallen van basis archetypen:

HET NUMMER EEN: de Oorspronkelijke Schepper, de Ene vorm van waaruit alles komt. Allah, de Heer onze God, de Goddelijke Heer van de schepping. God ondeelbaar.

TWEE: de wereld van tegenstellingen en polariteiten, man/vrouw, dag/nacht, spirit/materie, dit gemanifesteerde rijk van scheiding, dynamische potentieel vermogen, creatieve spanning.

DRIE; wat geboren is vanuit de twee en uit het rijk van de vrije wil en keuze, veranderlijk, wisselende mogelijkheden, waar te nemen als opwindend maar ook als onstabiel en daarom angstaanjagend. De wereld van de mens zoals zij vandaag is.

VIJF: deze wereld, dit vierkant, deze poort, wat in deze wereld van materie geboren zal worden wanneer de drie zich verenigt met de Ene. Wanneer God weer zichtbaar is en geëerd word door Zijn schepping, wanneer materie weer als heilig waargenomen wordt.

NUL: dan volgt de reflectie, dat, toen het numerieke systeem nog niet het concept nul bevatte, de goddelijke aanwezigheid altijd geheel voelbaar was in de schepping. Met de insluiting van de nul gebeurde er iets hier in het Westen op het niveau van het collectief. Want met de nul is alle technische wereldwijsheid gekomen. Maar de nul staat in de diepten van de psyche voor afwezigheid en negatie van het goddelijke en van de natuur. Op het collectieve niveau is God dood of gereduceerd tot

een oude grijze man op een wolk, zittend op het plafond van de Sixtijnse Kapel. Nummer één werd synoniem met het nietige individuele menselijke ego, wiens enige zorg is voor 'nummer één' te zorgen. Wat ook verloren is gegaan, is de nul die gezien wordt om de transcendente werkelijkheid te vertegenwoordigen, de leegte, het grote onbekende. Maar het hiëroglief 'O' moet niet als leeg gezien worden, maar als een cirkel, die de heelheid vertegenwoordigt, 'God als het centrum van de cirkel, wiens cirkelomtrek overal is.'

De EEN moet gezien worden in verbinding met de NUL. Dat betekent: ieders individuele relatie met het Goddelijke wordt toegepast naast de absolute onvoorstelbare Transcendente Werkelijkheid.

Dan kunnen 1 en 0, yin en yang, mannelijke en vrouwelijke principes, weer in balans in het menselijke hart zijn.

Ergens was er geen toeval dat de oorspronkelijke taal van computers gebaseerd is op deze kern archetypen, en ik werd met deze laatste uiteenzetting wakker.

“De wereld is zo zeer in conflict,” vertelt Jackie mij, na mij deze droom te hebben laten zien. “Door gepolariseerde posities, voert ‘de tirannie van vaste overtuiging,’ zoals een wonderbaarlijke Palestijn het zegt, heerschappij. Maar er is een nieuwe energie die naar beneden komt, zoals in mijn droom over de open deur. Het is een energie die aangeeft dat we polariteit kunnen hebben zonder conflict. Gewoonlijk vraagt de mogelijkheid om dit te kunnen doen heel veel innerlijk werk! Maar het is nu mogelijk zonder dat vele werk. Het is voor ons allemaal mogelijk om deel te nemen.”

Ik vraag Jackie om uit te leggen wat zij bedoelt met conflict, en ze zegt, “nou, conflicten tussen naties. Of conflicten tussen politieke partijen, of conflicten tussen mannen en vrouwen, tussen verschillende ideeën of manieren. Gewoonlijk leven we in een wereld van conflicten. De ene persoon wil iets en de andere wil iets anders, dus moet één persoon opgeven. De ene persoon wint en de andere verliest. Het is een drang van de *mind* waar we in kunnen vallen.”

“Maar er is een nieuwe energie die de wereld in komt, die suggereert dat deze conflicten de oude achterhaalde patronen niet hoeft te volgen, deze oude reacties die zo vaak in een agressieve houding en geweld resulteren. We kunnen met deze gepolariseerde situaties leven, maar op een andere manier. We kunnen allen andere dingen nodig hebben, maar niemand hoeven te verliezen.

Als we de absolute zekerheid kunnen laten gaan dat we altijd gelijk hebben. Laten gaan, of het nu een persoonlijk, politiek of religieus standpunt is, en in plaats daarvan in een plaats van ‘niet weten’ stappen, dat niets te maken heeft met een stap terug doen, zwak lijken of een toegegeven nederlaag. We moeten onze noden en angsten erkennen, dan er een poosje afstand van doen om een ruimte voor te bereiden voor iets anders om binnen te komen. Deze staat van niet weten wordt dan geofferd aan dat onuitspreekbare iets dat niemand van ons kent, zoals een gebed. En het leven zal reageren; het leven zal het licht verzorgen waardoor de nieuwe deuren, als ze open gaan, te zien zijn.”

“Het Oosten en het Westen, mannelijk en vrouwelijk, transcendent en immanent, de tegenstellingen kunnen elkaar op een andere manier ontmoeten, zonder polarisatie.”

“Ik zie deze nieuwe mogelijkheid met een gevoel van verwondering, nieuwsgierigheid, en veel vreugde, komen. We worden wakker voor – ‘wacht even, dit is een avontuur!’ Het zal het ons mogelijk maken om vollediger in iemand anders’ schoenen te stappen, te zien hoe zij kijken! Om ons gewone mens zijn te ontdekken en te bevestigen. Om te zien dat het Heilige Land niet *hier* of *daar* is, dat het niet exclusief ofwel de Joden ofwel de Arabieren toebehoort, maar dat alle land heilig is, want alle aarde is Gods land.”

“Veel mensen die ik ken ervaren deze mogelijkheden in hun dromen en in hun leven. Een vriend had een ervaring in meditatie. In het visioen, refereerde hij aan een speciale plaats als ‘de Bokaal.’ Het was in Jeruzalem tussen de Rots(koepel)moskee en de Al-Aqsah Moskee. Allereerst kwam er een fontein van licht vanuit de Bokaal tevoorschijn, naar de hemel oprijzend. Daarna draaide het licht zich om, en straalde vanuit de ruimte de Bokaal in, de grond binnengaand en een zilverachtig licht over de aarde spreidend. Het licht bleef zich uitspreiden, bedekte heel Israël, en West Bank in één richting en bereikte de Middellandse Zee in de andere richting, steeds naar buiten bewegend.”

“Dezelfde week ontmoette ik een opletende Jood en zijn vriend, een Moslim uit Palestina. Zij werken samen in Israël en brengen verschillende groepen bij elkaar. Iedere vrijdag zijn ze samen met mensen van elk geloof en bidden op die plaats. Zij

zitten daar met een houding van niet weten, en zijn getuigen van de zich onthullende gebeurtenissen.”

“Het zilveren licht kan niet worden gestopt,” gaat ze door en zegt stellig, “omdat het door de materie stroomt, door de ruimte tussen de moleculen van de materie. Dit licht is een nieuwe helende energie en stroomt overal naar toe. Het is een vloedgolf van verandering.”

“Kijk naar het Midden Oosten. Het is het centrum van huidige conflicten. Zo veel conflicten. De mannen bevechten elkaar tot de dood. Zelfmoord bommenwerpers, en terroristen. In deze landen hebben de mensen er genoeg van, en hun stem wordt meer en meer gehoord. Zij zeggen dat ze niet weten wat het antwoord is, maar ze willen dat het doden stopt. Als ik anderen pijn doe, doe ik dat mijzelf ook, en we willen deze situatie niet aan onze kinderen doorgeven.”

“Dit licht kan niet gestopt worden, omdat het door alles stroomt wat mogelijkwijs gebruikt zou kunnen worden om haar voortgang te belemmeren. Het is zo gezagsondermijnd omdat het in essentie de kracht van echt gebed is, de harten van de mensen reageren op het Licht van God, dat zichtbaar is in Zijn schepping. De grote Soefi Najm al-Din Kubra legt uit:

Er zijn lichten die opstijgen en lichten die neerdalen. De opgaande lichten zijn de lichten van het hart. De neerdalende lichten die van de Troon. Levende wezens (het lagere zelf, het ego) zijn de sluier tussen de Troon en het hart.

Wanneer deze sluier verscheurd wordt opent zich een deur in het hart, gelijke trekt gelijke naar zich toe. Licht springt op naar licht, en licht daalt neer op licht, en het is Licht op Licht.

Iedere keer dat het hart zucht naar de Troon, zucht de Troon naar het hart, dus gaan zij elkaar ontmoeten...

Iedere keer als er een licht uit jou oprijst, komt er een licht op jou neer, en iedere keer als er een vlam oprijst uit jou, daalt er eenzelfde vlam op jou neer.1

“Op de elfde september was er een zo’n schok. Maar daarna ontstond er een geweldige liefde. Vele mensen die ik sprak voelden een diepe compassie voor de familie van de slachtoffers, maar ook voor de mensen die de bombardementen uitvoerden. Voor hun gezinnen, en in het herkennen dat hun vreselijke acties

voortgekomen moesten zijn uit een grote wanhoop en ontgoocheling.”

“De wereld is veranderd. We staan op het scherp van de snede, maar dergelijke schokkende gebeurtenissen zijn ook een oproep, een oproep om de mogelijkheden en de noodzaak tot verandering te herkennen. En achter dit alles is er iets nieuws dat de wereld in stroomt, dat een kwaliteit van vreugde met zich meedraagt, in tegenstelling tot het dagelijkse nieuws. Een spontaan ontstane vreugde.”

“Ik ervaar het zelf als ik nu een lezing houd. We komen bij elkaar als een groep mensen. Gewoonlijk zijn we een groep vreemden. We kennen elkaar niet; we hebben niet noodzakelijkerwijs iets met elkaar gemeen. Maar ergens, omdat we ons op iets richten buiten onszelf, wordt er een sluier opgetild. En dan verbinden mensen zich met deze energie, met iets dynamisch’ en levendigs. Het is alsof er echt iets nieuws is! En iedereen kan het voelen.”

Ik vraag Jackie, zoals ik ook anderen in dit boek gevraagd heb, hoe mensen deze nieuwe mogelijkheid, deze nieuwe energie kunnen herkennen en zich er mee kunnen verbinden. Ze zegt, “het belangrijkste is om niet naar iets voor jezelf te kijken. Deze nieuwe energie komt in groepen, voor mensen die aandacht hebben voor hun gemeenschap, voor iets voorbij henzelf. Dat is mijn ervaring. Er komt iets nieuws door verbindingen, door hoe we naar anderen kijken, en voor anderen zorgen. Het heeft iets met het leven zelf te maken, met de liefde en de vreugde die de kern van ons wezen vormt; waar nieuwe betekenis zichzelf onthult. En deze betekenis heeft natuurlijk te maken met wat echt is, met onze honger naar wat echt is. En we hunkeren allemaal naar *Dat!* We willen allemaal terug naar de Bron, terugkeren naar dat wat Echt is. Maar wat nu als het echte hier is? Wat nu als we nergens heen hoeven te gaan? We mogen op een andere manier kijken, en dan zullen we het zien.

ZIJN GEUR

Ik ga een kamer binnen waar een paar zit dat gaat trouwen. Zij zijn zo passief en stil, ik vraag hen wat zij gaan doen. Zij vertellen mij dat ze

kijken naar de was, die droogt. Mijn gewone dagelijkse mind is hierover wat verward en vat deze opmerking op als een verklaring van buitengewone verveling. Dan zie ik hoe wonderbaarlijk dit is – het wassen is gedaan en nu alles schoon is, hoeft zij alleen nog maar te drogen. Alles wat men nu hoeft te doen is te wachten en deze natuurlijke transformatie te laten gebeuren, een proces waardig om naar te kijken!

Wij luisteren naar Wagner's "Tristan en Isolde." Er is een stuk waar ze samen alleen zijn. Isolde zingt en Tristan antwoordt, en dan zingt zij weer. In het begin zijn zij aarzelend en ingehouden, maar geleidelijk aan worden zij vertrouwd en uiteindelijk vloeien hun stemmen ineen in een crescendo van een intense passie. Ik ervaar deze climax als iets heel fysieks; het is alsof het vloeibare deel van mijn hersenen honderd tachtig graden omdraait, wat resulteert in een verlies van een horizon en ik val op de grond.

Er komt warme lucht binnen door de openslaande deuren. Een paar blaadjes, gevangen in de luchtstroom dansen en zweven omlaag naar waar ik lig. Ik vang ze en de geur van de roos blijft in de lucht hangen terwijl de stukjes in stof op mijn hand uiteenvallen.

De kamer is zowel bekend als vertrouwd, maar is tegelijkertijd uitgedijd in een uitgestrekt woestijngebied; ik lijk te liggen, blootgesteld aan de verschroeiende middagzon op de warmste plek op aarde.

Ik kijk naar een verdorde struik, heen en weer geslingerd door de warme wind, door elkaar geblazen en onderworpen aan Zijn wil. Ik voel dat ik hier moet blijven 'drogen' totdat er niets overblijft. Alleen tussen Zijn twee vingers vastgehouden, niets dan stof, stof aan Zijn voeten, niets overgebleven, alleen een geur. Zijn geur.

Twee-en Twintig Tara's

Een ontmoeting met

Ani Tenzin Palmo

Twée-en Twintig Tara's

*Hulde aan Tara, snel en zonder angst
Met ogen als een bliksemschicht
Als Lotus geboren in een oceaan van tranen
Van Chenresig, beschermer van de drie werelden.*

*Hulde aan jou wier gezicht is als
Honderd samengekomen herfstmanen
Die schitteren met het verblindende licht
Van duizend verenigde sterren.¹*

DE VERRUKKELIJKE BOMEN

De hele avond in Tashi Jong vechten en huilen zwerfhonden, snellen monniken voort en gaan op hun brommers naar huis, terwijl de geuren voorbij zweven van rook, koeien, en nachtelijk bloeiende jasmijn door de ramen van het gastenverblijf in het klooster waar ik probeer in slaap te komen. Na een paar uur zullen – te beginnen met de nonnen, gevolgd door de monniken – *pūja*² *chants* door de duisternis opstijgen als een vroege zon, en de Tibetaanse vluchtelingen gemeenschap zal weer wakker worden voor een volgende dag vol activiteiten. De doordringende hitte van India en de beschutting van de omringende heuvels creëren stilte in deze vallei, en ik lig urenlang wakker, gehuld in de warmte van de nacht.

Ik ben naar Tashi Jong in Noord India gekomen om Ani Tenzin Palmo, een in Engeland geboren non van de Drukpa Kargyu lijn van het Tibetaanse Boeddhisme, bekend om haar twaalfjarige retraite in een grot in de Indiase Himalaya, te ontmoeten. Nu is zij een zustersnonnenklooster aan het stichten voor het Khampagar Klooster, het klooster van haar goeroe Khamtrul Rinpoche, oorspronkelijk gelegen in Kham, in Oostelijk Tibet. Voor hij stierf vroeg Khamtrul Rinpoche haar om dit nonnenklooster te bouwen en in 1992 begon zij plannen te maken om Dongyu Gatsal Ling

(Zalige Omgeving van de Ware Lijn) neer te zetten. Het nonnenklooster zal jonge vrouwen uit de aangrenzende regio's van de Himalaya van India en Tibet een unieke mogelijkheid bieden om de *Dharma*³ te beoefenen en te bestuderen onder leiding van Rinpoche's en yogi van Tashi Jong en Ani Tenzin Palmo zelf.

Educatie in Tibetaanse en Engelse taal, kloosterdiscipline, Boeddhistische filosofie, en rituelen van de Drukpa Kargyu Lijn voorzien deze nonnen – die nu twee en twintig⁴ in aantal zijn – van een zeldzame mogelijkheid voor spirituele voltooiing. Bovendien zal een klein aantal nonnen een *togdenma* training geboden worden. Eén doel van het nonnenklooster is om de traditie van vrouwelijke yogini's, of *togdenmas* weer nieuw leven in te blazen, die eens in Tibet floreerde, en meestal hoog in de Himalaya bloeide, maar in de huidige geschiedenis bijna verdwenen is. Deze training houdt lange retraites in – onafgebroken jaren – oeroude oefeningen met zich meebrengend die ontworpen zijn om het lichaam en het bewustzijn van de beoefenaar compleet te transformeren.

Ik kwam bij het Khampagar Klooster aan op de tweede dag van een vierdaagse traditionele Tibetaanse picknick. Terwijl ik de trappen van het kloosterplein waar de picknick plaats zal vinden opga, heb ik het gevoel dat ik een andere eeuw binnenga. Tibetaanse tieners van de gemeenschap voeren traditionele liederen en dansen in klederdracht uit, en monniken van alle leeftijden in hun kastanjebruine kledij en geschoren hoofd luisteren en kijken, of spelen op de achtergrond. De jonge Khamtrul Rinpoche, nu een en twintig jaar oud, zit op een kleine troon onder een kleurrijke tent. Choegyal Rinpoche en Dorzong Rinpoche, nauwe volgelingen van de voorgaande Khamtrul Rinpoche die een deel van het jaar in Khampagar woont, zitten met gekruiste benen op de lagere banken naast hem. Aan de overkant van het plein, achteroverleunend op een bank, het hoofd in de handen in een traditionele yoga pose, lang haar, in een grote knot bovenop zijn hoofd gebonden, zit een ingezetene *togden* – één van de yogi die als laatste meditatieoefeningen aan de nonnen zal overbrengen. Op een klein Tibetaans kleed op het gras achter de Rinpoche's zit Ani Tenzin Palmo, een tengere en gefocuste Westerse vrouw in traditionele Tibetaanse klooster kledij, relaxed en glimlachend terwijl ze naar de dans kijkt.

Ik wilde Ani Tenzin Palmo interviewen nadat ik gelezen had over haar twaalf jaar durende retraite, en haar project om een nonnenklooster op te richten dat het jonge vrouwen mogelijk zou maken deel te nemen aan de oeroude *togdenma* training. Ik was geïnspireerd door haar moed, discipline en totale verplichting om zich te realiseren en de mogelijkheid om deze kwaliteiten in andere vrouwen aan te moedigen en te vormen.

Deze twee en twintig jonge nonnen ontvangen unieke ingrediënten voor hun spirituele training. Zij wonen in een afgesloten en beschermde omgeving en ontvangen leiding van de plaatselijke Rinpoche's en *togdens*, en Ani Tenzin Palmo, zelf een zeer gerespecteerd leraar. Zij zitten op een kruispunt waar een oeroude wetenschap van spirituele transformatie samenkomt met de bronnen van hedendaagse studie en oefening, het kruispunt waar Boeddhisme van het Oosten samenkomt met het Boeddhisme uit het Westen. Met deze bronnen en mogelijkheden zullen de meisjes van Dongyu Gatsal Ling mogelijk spirituele volwassenheid bereiken in een tijd waarin volleurde praktijkbeoefenaars en leraren ontzettend nodig zijn. "Zij zijn als zaadjes, kleine zaadjes," legt Choegyal Rinpoche uit. "Ani Tenzin Palmo is als de tuinman, geeft hen water en zonlicht. En zij zullen bloeien."

Bekwame vrouwelijke leraren en praktijkbeoefenaars zijn in deze tijd in de geschiedenis van het Boeddhisme nodig om een nieuw evenwicht te bieden in een spiritueel systeem dat grotendeels geleid werd door mannelijke leraren. "De Rinpoche's zijn zo opgetogen als zij de *puja chants* van de nonnen in de morgen horen," legt Ani Tenzin Palmo uit. "Het is alsof er iets na lange tijd weer terug is." Choegyal Rinpoche beaamt dit. "Mannen hebben een bepaalde energie en vrouwen hebben een bepaalde energie; zij kunnen elkaar in evenwicht houden en elkaar ondersteunen. Alle lama's willen dat de nonnen zich ontwikkelen; we zijn blij dit te zien."

Vanwege hun verbinding met het Westen, kunnen de prestaties van deze jonge nonnen zich ver voorbij de grenzen van India uitspreiden en het Westerse Boeddhisme een nieuw perspectief voor de mogelijkheden van het kloosterwezen bieden. Boeddhistisch kloosterwezen over het algemeen, en nonnenkloosters in het bijzonder, hebben geen vruchtbare grond

gevonden in het Westen, en historisch gezien hadden nonnenkloosters in het Oosten vaak gebrek aan middelen van bestaan, werden middelmatig geleid en ontbrak het aan mogelijkheden met betrekking tot onderwijs. Het is daarom geruststellend om het te voorspellen succes te zien van de jonge nonnen in Dongyu Gatsal Ling. De tijd zal het leren of het nonnenklooster succes zal hebben, maar ik kan het niet helpen dat ik voel dat er iets spannends in de Zalige Omgeving opgericht is. “Ja, ik ben als een tuinman,” vertelt Ani Tenzin Palmo mij met een veelbetekenende glimlach, “maar we hebben grote kleine zaadjes!”

VROUWEN EN MONNIKENLEVEN

Meditatie en studie zijn de hoekstenen van het Tibetaans Boeddhistische pad, en Tibetaans Boeddhisme benadrukt altijd al lange retraites die oefeningen in de diepte ondersteunen. De grote Tibetaans Boeddhistische heiligen waren meestal asceten, die vaak vele jaren in retraite gingen in een grot. Lange perioden meditatie en andere oefeningen – zoals visualisatie en mantra recitaties – hielpen iemand de *mind* stil te maken en zichzelf te openen voor hogere niveaus van bewustzijn die iemand door de continue aandacht stabiel maakten. Uiteindelijk maak je de ervaring van je ware natuur van de *mind* en iedere werkelijkheid stabiel. De ware aard van de *mind* is oorspronkelijk leeg, verstoken van de onafhankelijke natuur. En toch bevat hij een licht van wijsheid, vaak aangeduid als helderheid. Leegte, helderheid, en altijd een aanzet tot compassie, die alle wezens verbindt in een onafhankelijk geheel, een absolute werkelijkheid – of *bodhicitta* – is aanwezig in ieder bewust wezen en in ieder aspect van het leven. Deze essentiële waarheid realiseren is een staat van vrijheid, vrij van de wereld van oorzaak en gevolg, vrij van het lijden, inherent aan een perspectief van dualiteit.

Je hebt een hele tijd nodig om je ervaring van werkelijkheid stabiel te maken; daarom beschouwen de meeste Tibetaanse Boeddhisten de retraite situaties als een essentieel proces. Zelfs vandaag de dag is het standaard in vele Tibetaans Boeddhistische scholen dat je je drie jaar afzonderd om meditatie, studie en yoga

oefeningen te doen. In deze context werd het kloosterleven altijd zeer gewaardeerd, omdat het een leven van afzondering is, met een complete focus op de oefening en de studie, zonder wereldse afleidingen.

De nadruk op het Tibetaans Boeddhisme spreekt vele Westerlingen aan. Maar het laat ook leken die gezinnen en een volledige baan hebben achter met de vraag, hoe nu verder. Veel vrouwen voornamelijk, die een tijd weg van het gewone leven zijn, kunnen het gevoel hebben, dat hun iets essentieels onthouden wordt. Vrouwen met gezinnen of met een baan, die een sterk gevoel voor sociale of politieke verantwoordelijkheid hebben of die zich met het leven verbinden door hun seksualiteit en lichamelijkeheid, vragen een manier om Boeddhisme te beoefenen terwijl zij betrokken blijven bij, en ondersteund worden door deze aspecten van het leven. Lange, geïsoleerde retraites die iemand los maken van iemands uiterlijke fysieke ervaring, en ascetische oefeningen, zoals vasten of iemands seksualiteit aan banden leggen, werken voor veel vrouwen eenvoudigweg niet, en laten hen vaak leeg, ongezond achter en zij voelen zich afgescheiden van de gewone wereld.

Deels als antwoord op deze behoeften, heeft zich in het Westen een trend ontwikkeld om Boeddhistische leringen in het dagelijkse leven toe te passen, daar waar de meeste mensen zich grotendeels van de tijd bevinden. Bovendien zien we vele pogingen om de *Dharma* in Westerse psychologie te integreren, het conventionele raamwerk om jezelf en je ervaring te begrijpen en om je ermee te verbinden.

Ani Tenzin Palmo is de enige kloosterling in dit boek, en is daarom een beetje tegendraads. Maar zij en Dongyu Gatsal Ling bieden een alternatief voor de huidige trends in het Westers Boeddhisme en zelfs voor een breder spiritueel klimaat voor vrouwen, omdat zij een methode voorbereiden die vrouwen een manier bieden om de *Dharma* met een totale verplichting en ondersteuning *binnen* hun traditie te leven. Dit pad probeert niet de Boeddhistische leringen in Westers culturele normen of psychologische wetenschap te integreren. Dit is een pad van afstand doen, waarin gewone relaties en elementen van het wereldse leven niet ingesloten zijn. Persoonlijke en psychologische behoeften worden meestal als irrelevant gezien;

dienstbaarheid aan de ander is een constante focus. Het is een spiritueel pad dat oeroude oefeningen behelst, die iemand voortdurend naar binnen laten keren, je mentale- en waarnemingscapaciteiten als basis gebruikt voor het transformeren van je verbinding met het wezenlijke. Het is een pad van totale verplichting, die in potentie ieder element van iemands leven trekt in de stroom van toewijding aan de waarheid en dienstbaarheid voor alle wezens.

Voor sommige vrouwen is afstand doen de meest geëigende weg om hun verplichting aan de waarheid te leven. Voor deze vrouwen zijn de eisen van het dagelijkse leven binnen de materialistische cultuur, gebaseerd op hebzucht en eigenbelang, belemmeringen voor hun spirituele ontwikkeling. Niet iedere vrouw hoeft haar instinctieve natuur te leven door kinderen te krijgen of in een romantische verbinding te zijn. Sommigen kunnen misschien op een ander soort ritme van ontwikkeling leven, één die voor anderen onnatuurlijk kan lijken. Een manier van zijn, die directheid en focus weerspiegelt, die iemand voorwaarts beweegt in plaats van de meer cirkelende bewegingen van het natuurlijke ritme van een gezinsleven of een baan. Ani Tenzin Palmo en het nonnenklooster voorzien in een voorbeeld van dit soort pad, één dat gebaseerd is op een vastberaden focus en discipline en een constante aandacht voor het doel, in evenwicht gehouden en geleid door diepe toewijding voor iemands spirituele leraar en mededogen voor alle wezens.

Spirituele groepen zijn er altijd geweest, een speciaal soort container en stuwkracht biedend voor spirituele evolutie. Idealiter staat het kloosterleven de energie en de kracht toe om iemands belofte aan de *Dharma* onbeperkt in het dagelijkse leven te laten stromen, ieder aspect van iemands ervaring. Zoals een beschermende structuur, bevat en weerspiegelt het kloosterleven de energie van het pad, en staat die energie toe om hen die er in zitten, te voeden.

Ik voel door naar de nonnen van Dongyu Gatsal Ling te kijken en kort met hen te praten dat zij worden gevoed door een speciale kwaliteit van leven en liefde die omhoogkomt als een groep mensen samenkomen met een gezamenlijk doel – in dit geval, enkel de intentie om de waarheid te realiseren in het belang van anderen. En misschien wijst dit teken naar de echte potenties van

een kloosterleven voor vrouwen. Waarin complete toewijding voor de *Dharma* zelf een voortdurende bron van vreugde en vitaliteit is; alsof iemands verplichting voor de waarheid een spirituele substantie bevat die in essentie het bevestigen van het leven is. In dit geval snijdt het kloosterleven het leven niet af; het verschaft veeleer de toegang tot het diepere voedsel van het leven.

Ik blijf bijna twee weken in Tashi Jong om Ani Tenzin Palmo te ontmoeten, praat met haar staf en bezoek haar nonnen. Het leidt geen twijfel dat deze jonge nonnen, opgroeiende meisjes, kwaliteiten weerspiegelen - stralend, wild en enthousiast – zoals de meeste opgroeiende meisjes. Toch hebben zij de mogelijkheid om een bepaalde vrijmoedigheid en inherente wijsheid mee te nemen naar volwassenheid, zonder door een civilisatieproces te gaan dat zo vaak, vooral in het Westen, schadelijk voor meisjes is. Zij krijgen de mogelijkheid om wat inherent aan vrouwen is, mee te nemen door de pubertijd heen, zonder de impact van eigentijdse culturele normen, en met de continue leiding en focus van wat echt is volgens de leringen van de Boeddha.

EVENWICHT

Ani Tenzin Palmo's kamertje ligt precies naast het bureau van het vrouwenklooster, in een gebouw bij de ingang van het klooster van Khampagar. Terwijl we praten zit Ani Tenzin Palmo op haar bed, een klein houten frame bedekt met een dik kastanjebruin, Tibetaans kleed met het patroon van een opspringende gouden draak. Ik zit tegenover haar op een stoel naast een klein relikwieënkastje waarop een prachtig gouden beeld van de Boeddha staat en een beeld van Vajrayogini – koningin van de vrouwelijke godheden, *dikinis* genaamd. Op de muur voor mij, rechts van Ani Tenzin Palmo hangt een traditioneel Tibetaans schilderij van de groene Tara, de vrouwelijke Boeddha van Mededogen.

Naast ons gaan de zaken van de administratie door, terwijl nonnen binnen komen om hun nieuwe shirts te passen, net gemaakt (maar niet erg goed lijkt het) door een plaatselijke kleermaker. Monniken, nonnen, en inwoners van Tashi Jong lopen

voorbij haar kamer, en de middaghitte komt haar raam binnen met de geluiden van de voorbijgangers.

Ani Tenzin Palmo heeft een serieuze en gefocuste houding, een sterke rechte neus, grijs gemillimeterd haar en koele, sprankelde blauwe ogen die eruit zien als het bevroren licht van een vijver. Terwijl we praten, verandert ze in een ogenblik van koel naar warm, alsof er volkomen onverminderd plotseling iets zachts en ruimhartigs omhoog komt. Ik praat heel graag met haar, daar ze altijd meteen met helderheid zegt waar het om gaat en dat inspireert tot snel denken en onmiddellijke reactie.

Voor dat we over Boeddhistisch kloosterleven in het algemeen en haar nonnenklooster in het bijzonder spreken, vraag ik haar of zij het van belang vindt om vrouwelijke en mannelijke kwaliteiten als een aspect voor het trainen van een groep vrouwen te karakteriseren. Ik vraag dit omdat veel mensen die ik voor dit boek heb geïnterviewd de verschillen tussen de spirituele behoeften van mannen en de spirituele behoeften van vrouwen beklemtonen en benadrukken dat spirituele training deze verschillen zou moeten laten zien.

Ani Tenzin Palmo, echter, maakt duidelijk dat zij weinig verschil ziet in de lering van de *Dharma* voor vrouwen en mannen. Zij zelf heeft weinig besef van ‘vrouw’ te zijn, lacht zelfs, schijnbaar verbijsterd om het feit dat zij geboren is met een vrouwelijk lichaam. Ik vind haar perspectief verfrissend omdat het eerder de overeenkomsten in spirituele training benadrukt dan de verschillen.

“De *Dharma* is voor iedereen even belangrijk,” zegt ze stellig. “Er is geen verschil in de leringen of oefeningen voor mannen en vrouwen, omdat mannen vrouwelijke kwaliteiten hebben, en vrouwen mannelijke kwaliteiten. De hele persoon wordt getransformeerd. Later gedurende de yoga training zouden er oefeningen meer passend voor een vrouwenlichaam kunnen zijn. Maar over het algemeen krijgen de nonnen een training die monniken en andere beoefenaars krijgen.

“Je kunt sommige dingen vrouwelijke principes noemen,” gaat ze verder, “en bepaalde dingen mannelijke principes, maar je kunt ze noemen wat je wilt, niet waar? Kwaliteiten ‘mannelijk’ of ‘vrouwelijk’ noemen is goed, zo lang je heel bewust bent dat mannen ook zeer veel vrouwelijks hebben, en vrouwen zeer veel

mannelijkheid in zich hebben. Veel mannen zijn uitermate sensitief en intuïtief, en veel vrouwen zijn zo taai als leer! Mannen hebben ook intuïtie en wijsheid, en vrouwen zijn ook zeer praktisch.”

“Het probleem is dat, als je mannelijk en vrouwelijk gaat polariseren mensen denken dat mannen zus zijn, en vrouwen zo zijn, en dat is niet waar het om gaat. Ik denk dat ieder individu in evenwicht moet zijn. En dat is wat we hier doen. De meisjes zijn al heel praktisch, dus wat zij nodig hebben is hun meditatieve kant en hun intellectuele kant ontwikkelen.”

Op een ander niveau, legt Ani Tenzin Palmo uit, dat het Tibetaans Boeddhisme leegte benadrukt als een vrouwelijk principe, en mededogen of vaardigheden als een mannelijk principe. “Met de meisjes werken we om de kant van wijsheid in evenwicht te brengen – het begrijpen van de leegte van de werkelijkheid – met de kant van vaardigheden – de mogelijkheid om die wijsheid in de wereld te brengen, in je dagelijkse leven.”

Ik vraag Ani Tenzin Palmo om uit te leggen waarom leegte als een vrouwelijk principe gezien wordt. “Ik denk dat het de idee van ruimte is.” antwoordt zij. “De vrouwelijke kant is iets opens, inclusiefs, intuïtiefs. De leringen brengen de idee over dat de perfectie van wijsheid – het begrijpen van de leegte – de moeder van alle Boeddha’s is. Wijsheid brengt Boeddha’s voort. Zonder wijsheid zijn er geen Boeddha’s. Ik denk dat het te maken heeft met het feit dat baby’s geboren worden uit de leegte van de baarmoeder die alles insluit, maar leeg is. Zo ook sluit die leegte, die ruimtekwaliteit, alles in, maar in zich zelf is het niet iets.”

De leegte die de absolute natuur van de werkelijkheid is blijft door alle tijden heen. Toch zullen de Boeddha’s die in deze speciale tijd en plaats komen, ook heengaan. In die zin geeft de vrouwelijke natuur aanleiding tot de mogelijkheid van barmhartige of vaardige actie in de wereld.

“Ieder inzicht in de natuur van de werkelijkheid roept automatisch grote compassie op. Omdat je ziet, dat als we de essentiële leegte van de dingen niet zien, we zo veel lijden creëren voor onszelf en anderen. Hoe helderder we de dingen zien, des te meer we onze eigen hachelijke situatie en het gevaar voor alle wezens beseffen. Dan ontstaat er op natuurlijke wijze een groot mededogen, een oprecht mededogen, omdat je ziet wat het

probleem is. Leegte en mededogen zijn twee kanten van dezelfde munt en werken samen. Zonder de bewustwording van de leegte, kan mededogen alleen maar een emotie zijn, een andere manier om gevangen te zijn in de illusie. Iemand helpen, gebaseerd op je emotionele reacties of behoeften, is geen echte actie van mededogen of van vaardigheden. Zelfs emotie kan een plicht zijn, tenzij je de leegte beseft die haar intrinsieke natuur is. Met het inzicht in de leegte komt onthechting, die ook de basis voor barmhartige actie is. Je handelt niet voor jezelf, maar voor anderen.”

Ik vraag of er überhaupt iets is dat haar nonnen nodig hebben om te slagen, dat anders kan zijn dan wat de jonge monniken nodig hebben. Eerst lijkt het voor haar niet mogelijk om een specifieke behoefte van vrouwen aan te halen, maar dan wijst ze op een kwestie die heel veel aandacht heeft gekregen in de ontwikkelingspsychologie van vrouwen in het Westen – de kwestie van zelfvertrouwen.

“Alle vrouwen hebben, om succesvol te zijn in wat zij willen doen, zelfvertrouwen en moed nodig,” zegt zij. “Dat is al wat zij nodig hebben.”

“Wij hebben de meisjes voornamelijk verteld dat er niets was, wat zij niet konden doen!” gaat zij verder, een eenvoudige oplossing voor dit probleem biedend. “Wij vertelden hen dat wij hier zijn om mogelijkheden te bieden zodat zij de *Dharma* konden bestuderen, zodat zij werkelijk de *Dharma* konden beoefenen. Dat we echt hoopten dat sommigen van hen in de toekomst leraar zullen worden, en anderen zullen mediteren, dat zij hun ware *Dharma* potentieel zouden gaan ontwikkelen, en dat dit de mogelijkheid was om er echt voor te gaan, en dat we allemaal in hun geloofden.”

“We vertelden hen dat zij leden van de grondleggers van de Dongyu Gatsal Ling waren. Zij zijn de basis en de basis moet heel sterk zijn: als de basis sterk is, kan de boom goed groeien. We vertelden hen dat we een groot vertrouwen hebben dat Tara deze meisjes gestuurd heeft en dat zij een heel erg sterke basis vormen. En zij zien dit, zij zien dat de Rinpoche’s hen ondersteunen, zij begrijpen dat zij de volle ondersteuning van de gemeenschap hier hebben.

EEN PAD VAN AFSTAND DOEN

Ani Tenzin Palmo en ik vinden elkaar in ons enthousiasme voor het kloosterleven, zien dat het een buitengewone mogelijkheid biedt om zichzelf totaal aan de *Dharma* te wijden. “Ik denk dat het de intentie van de Boeddha was dat je, om bevrijding te verkrijgen, alles geeft wat je hebt,” zegt zij. “En natuurlijk kun je dat in een wereldlijk leven doen, maar het is uitermate moeilijk. En daarom creëerde de Boeddha de klooster *Sangha*, de gemeenschap van monniken en nonnen. De Boeddha spendeerde veel van zijn energie en wijsheid, niet alleen aan het proberen de *Sangha* te creëren, maar ook aan het erop toezien dat hij op een harmonische manier functioneerde. En dat is al zo gedurende de laatste vijf en twintig honderd jaar, en het floreert in vele landen zonder onderbreking. Daar moet een reden voor zijn.”

Ik vraag Ani Tenzin Palmo wat de reden zou kunnen zijn. Zij antwoordt: “Een reden is natuurlijk dat de klooster *Sangha* uit mensen bestaat die het wereldse leven hebben opgegeven. Dit betekent dat zij het gezinsleven, trouwen, vader of moeder zijn, en carrière maken hebben opgegeven. Op die manier hebben zij de normale gehechtheden en afleidingen van ons leven opgegeven. En ze hebben daarna al hun energie gewijd aan het spirituele pad. Hopelijk,” zegt ze glimlachend. “Dit geeft hun niet alleen de richting, maar ook voldoende tijd. En ik denk dat je aan je oefeningen heel veel tijd moet besteden.”

“Op een bepaalde manier is er iets heel speciaals in monnik of non zijn. Praktisch iedereen op het *Dharma* pad denkt op één of ander moment, ‘kan ik monnik of non zijn?’ Die idee komt van een herkenning dat het kloosterleven een weg is om je totaal aan de *Dharma* te geven – je de hele tijd te geven, vier en twintig uur per dag.”

Ik breng naar voren dat de gelofte afleggen niet betekent dat de gehechtheden van een persoon verdwijnen, en dat soms de gelofte afleggen een ontkenning of een repressie van gehechtheden insluit, wat een probleem is. Zij beaamt dat en zegt, “dat is waar, maar de gelofte afleggen betekent wel dat de *Dharma* het middelpunt van je leven zal zijn. En het is gemakkelijker om met gehechtheden

om te gaan wanneer je niet in een intieme relatie bent, of gelooft dat relaties je liefde en geluk gaan brengen.”

“Vandaag de dag is er die ongelooflijke ophemeling van de drie schadelijke invloeden: passie, agressie, en vooroordeel. Romantische relaties, familierelaties – heel het wereldlijke leven – zijn gebaseerd op gehechtheden en betrokkenheden. Je hele geluk is omgeven, echt, met familie en relaties. In het bijzonder voor vrouwen, maar niet alleen voor vrouwen. En daar bevrijdt het kloosterleven je van. Je hoeft je er niet meer mee bezig te houden. Dat hele onderdeel van je leven valt gewoon weg. Emotioneel gezien ben je heel vrij. Je hebt nog wel emoties; je hebt nog steeds vrienden; je hebt nog steeds de toewijding aan je goeroe. Maar het is niet beklemmend. Je verwacht niet van ze dat ze je iets terug geven.”

“Deze meisjes zijn met elkaar, zij houden van elkaar, zij ondersteunen elkaar, zij zijn heel harmonieus, maar het heeft niet iets behoeftigs. Het is iets dat ondersteunt. De meesten van hen hebben om zich heen gekeken, naar hun ouders, hun zusters of hun tantes en zeiden, ‘vergeet het maar; dat is niet wat ik wil! Ik wil iets waardevollers doen.’ Spiritueel gesproken zien ze dat het andere leven een doodlopende weg is, wat het ook is. Zij willen echt iets anders met hun leven doen. Mijn gevoel is dat zij zich vervuld voelen als je ze een leven geeft wat vervullend is, een leven waar zij kunnen studeren, oefenen, *pujas* doen, een echt gemeenschappelijk gevoel met elkaar kunnen hebben. Waarom zouden zij dat verlaten? Voor wat?”

“In het Westen is het anders, omdat vrouwen meer mogelijkheden hebben, zij zijn vrijer dan vroeger. Maar toch, als je een alleenstaande vrouw bent, als je niet oppast, kun je nog steeds gevangen worden in een relatie, in de droom dat alles ergens perfect zal zijn in de goede relatie.” Ani Tenzin Palmo pauzeert, en schudt dan haar hoofd en zegt, “wat dat niet met je *mind* doet!”

“Monniken en nonnen wijden zich ergens anders aan. Als lekenbeoefenaar, zelfs als je glimpen hebt in de praktijk over de aard van de *mind*, als je één moment ziet wat hij echt is, ga je nog steeds terug naar het leven en nemen de emoties het over. Er is een reden waarom we het ‘verliefd worden’ noemen. Wanneer je verliefd wordt kun je jezelf niet stoppen. Het overkomt je!”

We lachen samen, en dan zegt ze ernstig, “ik denk dat onze meisjes echt, echt geluk hebben. Zij zijn op weg naar vrijheid.”

DE SANGHA IN DONGYU GATSAL LING

Even later vraag ik Ani Tenzin Palmo om wat meer te zeggen over het belang van de klooster *Sangha*. Vooral ben ik geïnteresseerd hoe zij de *Sangha* in Dongyu Gatsal Ling in stelt en de principes waarop hij gegrond is.

“De Boeddha prees iedere keer weer goed gezelschap,” zegt zij. “Er is een soetra waar Ananda zegt dat hij denkt dat over het algemeen genomen goed gezelschap op zijn minst de helft van het spirituele pad is. De Boeddha zegt, ‘neen, het is heel het spirituele pad.’”

“In een goed gerund nonnenklooster of klooster hebben de mensen om je heen zich op hetzelfde gericht. Je stroomt allemaal samen omdat het spirituele leven als zwemmen tegen de stroom in is, en het is moeilijk om helemaal alleen tegen de stroom in te zwemmen wanneer iedereen met de stroom meegaat. Het is zeer moeilijk niet naar beneden getrokken te worden in die stuwkracht, om in de richting te blijven gaan en de energie die nodig is te ontvangen om tegen de stroom in te zwemmen.”

Om een dergelijke sfeer voor Dongyu Gatsal Ling te creëren, gebruikt Ani Tenzin Palmo specifieke richtlijnen om haar eerste groep te vormen. Allereerst vraagt ze of de meisjes echt non willen worden. Van oudsher worden de kinderen door hun ouders aan de kloosters of nonnenkloosters aangeboden,” legt ze uit.” Maar dat wilde ik niet. Ik wilde dat de meisjes deze keus voor zich zelf zouden maken, dat het hun eigen keus zou zijn.” Op die manier wordt de gemeenschap ingericht met personen die zich verplicht hebben non te worden. In het Oosten is dit voor een klooster *Sangha* heel ongewoon, want, zoals zij uitlegt, het systeem van een klooster is in belangrijke mate een deel van een groter sociaal systeem dat niet direct verbonden is met de beoefening van de *Dharma*. Ani Tenzin Palmo echter is van plan om de nonnen een grondig oefen- en studieprogramma te laten ondergaan. Zij vereist dat ‘zij niet alleen studeren en de theorie kennen maar tegelijkertijd de kwaliteiten van de ervaringen

hebben die van meditatie en oefeningen komen, zodat de twee in evenwicht zijn. Daarvoor heb je iemand nodig die heel veel daarvoor wil doen, die niet alleen maar non wil worden zodat ze veiligheid kan krijgen.”

In feite moesten een paar meisjes volhouden dat zij werkelijk non wilden zijn. “Eén meisje moest ontsnappen aan jonge mannen op hun yaks die haar als vrouw wilden,” vertelt ze me, duidelijk onder de indruk. “Een ander meisje haar vader was zo tegen haar besluit om non te worden dat hij haar een scooter beloofde als ze thuis zou blijven. Dus liep ze weg!”

Een andere richtlijn is dat de meisjes enige wereldlijke opleiding hebben, zodat zij de vaardigheid hebben óm te leren. “Het belangrijke is niet dat zij een heleboel op school geleerd hebben, maar dat zij weten hoe ze moeten leren,” legt Ani Tenzin Palmo uit.

Het laatste, en mogelijk het belangrijkste vereiste aan de meisjes was, dat zij allen een “zekere vonk, een echte vonk van intelligentie hebben,” zoals Ani Tenzin Palmo het beschrijft. Deze vonk met het verlangen om non te worden, zal de meisjes bijhouden en hen ondersteunen in hun oefeningen.

De meisjes zijn intelligent, toegewijd aan elkaar, en aan Ani Tenzin Palmo, toegewijd aan het getuigenis om non en leraar te worden, en toegewijd aan hun eigen oefeningen en studies. Hun dag begint vroeg, de nonnen zijn overeengekomen om op te staan om 4.30 uur, te chanten en te mediteren vóór het ontbijt. Voor het grootste deel van de resterende dag doen zij gewone karwijtjes, taken en studeren. Zij hebben wat tijd om te trainen en op een keer kon ik met hun een uur frisbee spelen.

Wanneer ik met de nonnen spreek of hun bij hun dagelijkse bezigheden gadesla ben ik getroffen, hoe zeer zij deze kwaliteiten belichamen die Ani Tenzin Palmo uitgewerkt heeft. Zoals vele gewone jonge meisjes, hebben zij een gratie en een natuurlijke kameraadschappelijkheid die prachtig is om te zien. Of ze nu water naar het nonnenklooster droegen, een nieuwe non welkom heetten of een wandeling in de avond maakten, ik voelde me alsof ik een dansgroep of een sportteam gadesloeg, of een grote familie rond een vakantie maaltijd. Binnen iedere groep van deze jonge vrouwen is er een gemeenschappelijke manier van bewegen die onuitgesproken verbindingen en verborgen communicatie

suggereert, waar zelfs zij zich niet van bewust zijn. Een rukje aan iemands robe, een duw vanuit enthousiasme die iemand om een boodschap stuurt, een snelle en aanmoedigende blik, een vinger die even inhaakt met de vinger van de ander en heen en weer zwaait: de meisjes zijn voortdurend in contact, en voorzien in een constante onderstroom van informatie-uitwisseling die hen tot één unit samensmeedt. Ik kon met sommige nonnen een kort interview hebben, en ondanks de taalmoeilijkheden leken zij ongewoon helder, en verrassend zelfverzekerd.

DE WESTERSE SANGHA

Ani Tenzin Palmo en ik praten nu over het kloosterleven in het Westen. Ik vraag haar mogelijke redenen aan de orde te stellen waarom het kloosterleven nooit opgekomen is als een sterke kracht in Westers Boeddhisme. Zij suggereert dat sommige moeilijkheden te maken hebben met verkeerde opvattingen of onbegrip over de klooster *Sangha*. Zij spreekt over de Boeddhistische praktijk van toevlucht nemen, en zegt dat in Westers Boeddhisme het aspect van het toevlucht nemen tot de *Sangha* zelden gezien wordt als even belangrijk als het toevlucht nemen tot de andere aspecten. Dat het onderdeel van toevlucht nemen in de *Sangha* zelden wordt gezien als even belangrijk als de andere aspecten van toevlucht nemen. Ook suggereert zij dat de wereldlijke en kloostergemeenschappen in het Westen nooit volledig de juiste verbinding met elkaar hebben opgepakt.

‘Toevlucht nemen’ verwijst naar een formele taak die iemand oppakt aan het begin van het pad. Die men ook herhaalt gedurende de sessies. Het is een verplichting die het gehele leven van iemand verdiept, en betekent dat je accepteert dat de Boeddha, de leringen van de Boeddha, en de gemeenschap van de Boeddhisten het enige heiligdom in de wereld is, de enige bron van waarheid en vrijheid. Je moet alle drie de juwelen omarmen – de Boeddha, *Dharma* en *Sangha* – als bron van bevrijding.

“In het Westen,” gaat Ani Tenzin Palmo door, “heb je vaak de situatie waar mensen werkelijk toevlucht kunnen nemen tot de Boeddha en tot de *Dharma*, maar niet tot de *Sangha*. In Boeddhistische landen zijn de mensen zich bewust dat zonder de

klooster *Sangha*, vooral zonder de monniken, er geen *Dharma* zou zijn, omdat de klooster *Sangha* van oudsher de professionals waren. Zij waren degenen, die het familieleven en beroepen buiten het klooster opgegeven hebbend, alle tijd hadden om zich aan hun oefeningen te wijden en op die manier de *Dharma* levend hielden.”

Zij stopt een moment en dan herhaalt ze nadrukkelijker, “Levend!” en is weer even stil. “Vijf en twintig honderd jaar!” zij schudt haar hoofd, alsof ze iets kostbaars ziet dat niet herkend wordt. “Zodat er in ieder land er oprecht verlichte wezens zijn die hun leven gewijd hebben om de *Dharma* vruchtbaar te laten zijn, niet alleen vastgeroest in hun hoofd maar in hun hele wezen. Zij belichamen de *Dharma*. Dit wordt niet op waarde geschat.”

“Vooral in de Westerse *Sangha* van vandaag de dag is er een vooropgezet idee dat, wanneer mensen voorbeschikt zijn, zij niet voorbeschikt zijn om hun leven te wijden aan de *Dharma*, maar om weg te lopen van de dingen die in hun leven gebeuren. Dus is er een gemis aan waardering, als ook aan respect. En ik vind het treurig dat dit bijna aangemoedigd wordt door bepaalde lama’s, niet ten aanzien van hun eigen Tibetaanse *Sanghas* maar ten aanzien van de Westerse *Sanghas*.”

Ik vraag wat zij hiermee bedoelt, en ze zegt, “Vele lama’s moedigen hun leken beoefenaars niet aan om hun monniken en nonnen te steunen, om hen te motiveren en voor hen te zorgen. Van oudsher steunen de lekenbeoefenaars hun klooster *Sangha*. Deel van de verantwoordelijkheid van de *Sangha* is om een voorbeeld te zijn – om tegemoet te komen aan de leken en hen te helpen. Het is wederkerig; het is zoals de Boeddha bedoelde. En natuurlijk zouden de Westerlingen gelukkig zijn om de *Sangha* te ondersteunen als zij daartoe aangemoedigd zouden worden. De lama’s moedigen hen aan om voor de kloosters te zorgen in Nepal of India of Tibet, maar zij moedigen hen niet aan om de *Sangha* van hun eigen land te waarderen.”

“Hier in Tashi Jong houden de mensen van hun monniken, zij zorgen echt voor de kloosters, zij kijken tegen het klooster op. Dus proberen de monniken van hun kant goede monniken te zijn; zij doen alles zo goed mogelijk om de liefde en de toewijding van de leken terug te betalen. Dus winnen beide kanten. Het probleem in het Westen is dat de meeste Westerse *Sanghas* dat soort officiële

goedkeuring en bemoediging om hun best te doen niet krijgen, omdat de mensen naar Tibetaanse lama's of de bekoorlijke en exotische Tibetaanse monniken kijken. Maar hun eigen mensen kunnen veel meer kwaliteiten hebben en veel meer inzicht in de *Dharma*. Dat is erg triest, dit gebrek aan waardering voor hen zelf!"

Ani Tenzin Palmo vertelt me dat de situatie van de klooster *Sangha* van het niet krijgen van steun en respect van de lekgemeenschap de Westerse tendenties naar individualisme en competitie verergert. Individualisme is al één nadeel voor Westerlingen die succes wil hebben met het instellen van kloosters die afhankelijk zijn van het in harmonie samenwerken.

"Op het vlak van psychologie en emoties krijgt de Westerse *Sangha* geen steun," zegt ze verder. "En natuurlijk krijgen ze financieel vaak geen ondersteuning. Het maakt het voor hen heel moeilijk! En in een dergelijk soort omgeving, waar het 'ieder voor zich is,' zullen er, wanneer zij samenkomen, natuurlijk moeilijkheden en botsingen zijn."

"In harmonie leven is een onderdeel van in de klooster *Sangha* leven. In het Westen worden de mensen gewoonlijk ingewijd wanneer zij al volledig zijn gevormd, hun hele persoonlijkheid hebben gevormd. Duidelijk in wat hun gebied al was en zeer individualistisch. Dus wanneer zij tot inwijding komen, nemen zij hun toevlucht in de Boeddha en in de *Dharma*, maar niet waarlijk tot de *Sangha*. En dus, ofschoon ze ingewijd zijn, en zelfs als ze samen leven, is het vaak moeilijk voor hen om in harmonie te leven."

De Westerse cultuur ondersteunt hen die zich onderscheiden en slagen ten koste van alles. En toch was een diepe verplichting om met anderen te leven, een oprechte belangstelling in het afstand doen van persoonlijke noden ten behoeve van de groep, en de herkenning dat ieder *Sangha* lid in wezen een Boeddha is, altijd al deel van het Boeddhisme. Ani Tenzin Palmo en ik keren weer terug naar haar eigen nonnenklooster voor een voorbeeld; hoe een harmonieuze gemeenschap kan functioneren.

"Onze meisjes hebben verschillende achtergronden; meestal maken zij deel uit van een groot gezin. En in Azië, zoals vroeger in het Westen, is het een grote verdienste om in harmonie met veel mensen te leven. Leren leven met anderen op een harmoniserende

manier die tegelijkertijd genoeg individuele ruimte geeft, wordt als heel belangrijk gezien. In het Westen is dit gevoel van ‘ieder voor zich’ – je staat geheel alleen, en je gaat het maken – zo wijd verbreid. In wisselwerking staan en in harmonie zijn worden veel minder aangemoedigd. Het maakt het heel moeilijk voor mensen om te leren hoe met elkaar te leven. Westerlingen leren eenvoudigweg niet dat andere mensen net zo belangrijk zijn als jijzelf, en dat toegeven aan anderen de manier is om positieve kwaliteiten en oprecht geluk te verkrijgen.”

Ani Tenzin Palmo vertelt me dat de nonnen heel ijverig zijn en met een sterk gevoel van groepstrots werken. Ze zegt dat zo gauw de nonnen aankomen, zij onmiddellijk kook en schoonmaakroosters maken. Toen hun werd verteld dat de Khampagar Rinpoche’s hun tijdelijke sectie zouden komen bezoeken, verdeelden zij zich in groepen en begonnen met de voorbereidingen, zonder dat het hun verteld werd. “We hoefden hun nooit te vertellen wat ze moesten doen – wie dit schoon maakt, en wie dat zal maken. Zij zochten het met elkaar uit. Het is echt mooi om te zien. Het gebeurt allemaal met elkaar. Zij lijken geweldig goed met elkaar overweg te kunnen. Wij hoeven hun dat niet te leren!”

Terwijl zij zo nu en dan moeilijkheden tegenkomen, lijken de nonnen te doen wat hen verteld wordt. “Toen zij voor het eerst kwamen, hadden zij allemaal kauwgom,” zegt Ani Tenzin Palmo glimlachend haar hoofd schuddend. “Vooraf de meisjes uit Nepal. En we vertelden hen dat het niet gepast was voor een non. Het ziet er vreselijk uit, en het is slecht voor hun tanden. Dus vertelden we hen om dat niet meer te gebruiken. Niemand sprak tegen; niemand keek boos naar me of zei iets tegen mij, of excuseerde zich. Zij hielden er gewoon mee op!”

Ani Tenzin Palmo voelde mijn scepticisme over hoe de nonnen zich leken te gedragen en verzekerde mij dat de meeste meisjes heel evenwichtig zijn en weinig psychologische of persoonlijke problemen hebben. Haar remedie voor iedere persoonlijke kwestie of verstoring die omhoog zou kunnen komen betekent simpelweg meer *Dharma*. Ze vertelt me dat de oplossing voor een Tibetaans meisje dat nachtmerries had, een aanmoediging van Dorzong Rinpoche was.

“Er zijn wel psychologische drama’s,” zegt ze. “Maar we zoeken oplossingen door hen een gelukkige en kalme omgeving te geven, en helpen hen met de studie en de oefeningen en gaan door. Uiteindelijk lossen zij het op. Alles wat we kunnen doen is hen een heleboel *Dharma* geven, hen meenemen naar lama’s, hen helpen met hun oefeningen en studies, en hopen dat het een balsem is die uiteindelijk de wond zal genezen. En natuurlijk hopen we dat door oefeningen en studie de meisjes echt hun *mind* zullen temmen en dat dit blijvend zal zijn.”

Het enthousiasme en de verplichting, belichaamd in de nonnen, zijn een prachtig alternatief voor het individualisme en de sociale moeilijkheden die de klooster *Sangha* in het Westen ontwrichten. Waarom omarmen Westerlingen niet echt dit aspect van toevlucht nemen en werken hard aan harmonieus samen leven? Omdat, zoals Ani Tenzin Palmo het uitlegt, ons niet geleerd wordt om de *Sangha* te respecteren. “Wie eren en respecteren zij? De *Tulkus*, de *Geshes*, niet elkaar! En dat is zo triest. Het is zo triest!”

DE TUIN DOEN OF SAMADHI⁵

Ani Tenzin Palmo en ik proberen te praten terwijl de monniken buiten haar raam roepen en schreeuwen terwijl ze het hooi op een truck laden om naar de schuur aan de andere kant van het klooster te brengen. Op zijn minst één van de monniken heeft een cowboy hoed op, wat de escapade een alleszins belachelijk gezicht geeft. We lachen om het beeld van deze jongen in zijn robe, zijn geschoren hoofd en de cowboy hoed, terwijl hij zich inspant onder het hooi, en sluiten het venster voor het lawaai. Onze discussie keert zich nu naar de recente nadruk die het Westers Boeddhisme legt op het toepassen van de *Dharma* in het dagelijkse leven.

Eén aspect van deze beweging lijkt tijdelijk en van belang – namelijk, het in evenwicht brengen van je leven door het integreren van al je ervaringen in de *Dharma*, daarbij de breuk tussen oefening en leven ondermijnend die zo vele lekenboeddhisten kan kwellen.

“We hebben een balans nodig,” zegt Ani Tenzin Palmo. “Ik heb het gevoel dat in *Dharma* kringen, het meesten in het Westen, maar soms ook in het Oosten, de neiging bestaat om te denken dat

Dharma beoefenen betekent, het bestuderen van religieuze boeken, naar lezingen luisteren, naar de tempel gaan, mediteren of *mantra*'s reciteren etc. En dat vegen en koken en schoonmaken en de toiletten poetsen etc, slechts wereldse gewone activiteiten zijn. Iedereen wil mediteren op zijn kussentje en *matra*'s reciteren, maar niemand wil erop uit gaan en zorg dragen voor de gewone dingen van het leven. En dat creëert een breuk.”

“Hoe veel mensen kennen we die hun werk verfoeien, en dromen, ‘kon ik maar op retraite gaan, dan kon ik een groter wat dan ook worden, en dit is mijn obstakel?’ In plaats van je te realiseren, ‘dat is niet wat er gebeurt; ik heb het *karma* niet om dat nu te doen. En dit zijn mijn mogelijkheden om te oefenen; hier is waar ik mij kan oefenen in vrijgevigheid en geduld en barmhartigheid en mededogen en begrip.’ Al deze kwaliteiten staan voor je neus! Anders maak je de *Dharma* irrelevant en je eindigt met een heleboel gefrustreerde mensen die allemaal dromen van een groot yogi zijn en die geringschatten wat er vlak voor hun neus gebeurt, hier en nu.”

“Het belangrijkste is je te realiseren dat alles wat we doen – als we het met een kwaliteit van dienstbaarheid en ook met aandacht doen – *Dharma* handelingen zijn. De Zenbeoefenaars hebben dit heel goed begrepen, ze integreren schoonmaken en vegen en al die gewone activiteiten in hun oefening. Het punt is om dit allemaal met bewustzijn en aandacht te integreren zodat er geen moment is dat je niet als onderdeel van het spirituele pad gebruikt.”

Ze vertelt me het verhaal van Maria en Martha uit de Bijbel om de breuk tussen contemplatie en wereldlijk leven te illustreren, en om een alternatief tussen de twee te bieden.

“In de Bijbel,” begint ze, “wordt Jezus bij twee zusters, Maria en Martha, voor een maaltijd uitgenodigd. Martha is bezig met het organiseren van de bedienden, bereidt alles voor, dekt de tafel en ziet er op toe dat alles is zoals het hoort. Maria zit, in plaats van haar zuster te helpen, aan de voeten van Jezus. Op een bepaald moment keert Martha zich om en zegt, ‘Jezus, vertel Maria om op te staan en te helpen. Zij zit daar maar lui te zijn.’ Jezus zegt, ‘wat je daar doet Martha is echt goed, maar Maria heeft het beste gekozen.’

“Er is het gevoel,” gaat Ani Tenzin Palmo verder, “dat de goedheid van Jezus in zijn aanwezigheid overdenken, belangrijker

was dan bezig te zijn. Alleen maar in het moment te zijn was belangrijker dan al die dingen doen, zelfs als zij beiden daar gezeten zouden hebben en niemand gegeten zou hebben!”

“Maar toch, de waardering daarvan was de demarcatie van de contemplatieve ordes en van de actieve ordes in het Katholieke kloosterleven. Nu werden van oudsher de Maria’s, de contemplatieve ordes die de aanwezigheid van het goddelijke voortzetten en voor de wereld baden, gezien als degenen die het beste deel gekozen hadden. Maar na de zogenaamde ‘Verlichting’ in Europa werden de contemplatieven verkeerd begrepen en gezien als egoïstisch en lui omdat zij niet iets produceerden wat wij konden zien. Terwijl de Martha’s, de actieve ordes, de leraren en de verpleegkundigen en zo, als voorbeeldig werden beschouwd. En wat er dus gebeurde in het Katholicisme is dat de innerlijke mystieke traditie die de levenskracht, de stroom in de kerk was, in feite opdroogde. Je bleef zitten met iedereen die altijd zo bezig was, maar er was geen innerlijke oefening meer.”

“De perfectie is om een Maria/Martha te hebben – Maria te zijn in Martha’s deel en Martha te zijn in Maria’s deel. Om de twee te integreren.”

Ik vraag waarom er gezegd wordt, dat Maria het beste deel had. “Omdat,” antwoordt zij met besliste toon, “het erg moeilijk is om een Maria/Martha te zijn tenzij je echt stil gezeten hebt en eenpuntigheid beoefend hebt.”

Dit brengt ons op mijn eigen weerstand tegen de huidige trend om Boeddhisme te integreren in het alledaagse leven en zelfs in Westerse psychologie. Het lijkt erop dat het aantal zogenaamde Boeddha retraites aan het groeien is dat de nadruk legt op de tuin of dagelijkse karweitjes doen. Maar wil men echt in de tuin zijn of wil men in *samadhi* zijn? Om te suggereren dat je in *samadhi* kunt zijn terwijl je de tuin doet lijkt mij een beetje naïef. Tenzij je jarenlang serieus geoefend hebt en een bepaalde hoge staat van bewustzijn bereikt hebt.

Ik vertel Ani Tenzin Palmo dat ik me afvraag of het dagelijkse leven te benadrukken een manier kan zijn om de noodzakelijke oefeningen te ontwijken. Ze beaamt dat ergens, bevestigt, dat zonder langdurige en serieuze oefening, het gemakkelijkst verkregen in retraite situaties, ‘het alledaagse leven’ waarschijnlijk niet het meest voedende materiaal zal bieden voor realisatie.

Veeleer hebben de beoefenaars in de retraite tijd nodig om hogere staten te realiseren en te stabiliseren; alleen dan zal de post meditatie-ervaring getransformeerd worden.

Zij suggereert dat de huidige trend voor Boeddhisten om het alledaagse leven te benadrukken, misschien een ander aspect is van de breuk tussen oefeningen en gewoon leven waar we het over gehad hebben. Het is eenvoudigweg de slinger die weg zwaait van de formele oefening, na jaren ernaar toe gezwaaid te zijn.

“Verzaking had succes toen het Boeddhisme in de jaren zestig uit het Oosten kwam,” vertelt ze me. “Westerlingen werden zo enthousiast, en wierpen zichzelf in de oefening. Vele mensen wilden zich tot de *Dharma* wenden en dachten dat dit betekende zich van het gewone leven af te keren. Sommige Westerse leraren die nu de *Dharma* in het alledaagse leven brengen, zijn al monniken. Zij gingen naar de kloosters, droegen robes. Maar hoewel ze vele belangrijke ervaringen hadden, hadden zij geen realisatie. Zij dachten dat hun ervaringen realisaties waren – zij dachten dat ze echt ergens waren gekomen; terwijl ze duidelijk slechts begonnen waren.”

“Ik denk dat ze door hadden moeten gaan. Maar dat deden ze niet. Waarom niet? Omdat zo gauw ze uit de retraite in het dagelijkse leven kwamen, zij het niet aan konden. Al hun boosheid en hun frustratie en afkeer waren niet werkelijk aangepakt. Zij waren onderdrukt, of stonden op een lager pitje; maar ze waren er nog steeds, latent aanwezig. Dit is ook zo als je in een omgeving bent die niet uitdaagt en je denkt dat je de emotionele onwetendheid hebt aangepakt, maar dat is niet zo. Dus kwamen zij uit de retraite en zij gingen naar de psychiater!”

Ik vraag wat er daarna gebeurde. Geloofden die beoefenaars dan dat het kloosterleven te kort was geschoten? Geloofden zij de denkwijze dat het kloosterleven een reactie is op psychologische problemen, een afkeren van de kwesties die werkelijk op een andere manier zouden moeten worden opgelost? Zij stemt in, “de druk is groot om te denken dat, als je een monnik bent, je ergens iets mist, of van iets weg loopt. En vele mensen die hun robe uitdeden geloofden dat. Ik bedoel, je keert je af van de dingen. Je gaat tegen de stroom in, in plaats van met de stroom mee. Dat lijkt geen twijfel, dat is het punt! Om een werkelijke stabiliteit in je

oefening te krijgen, vergt tijd. Het vraagt echt tijd. Je moet er echt bij blijven, door de teleurstellingen heen.”

Ik voel echte droefheid in Ani Tenzin Palmo, wanneer we de nadruk bespreken, die op het huidige alledaagse leven in Westerse *Dharma* kringen ligt en het onderliggende verzet tegen het kloosterleven. Wij praten over deze trend en over hoe het haar onderwijs beïnvloedt. Ze zegt met enige frustratie, “wat doe je eraan? Je praat tegen een publiek waarvan negen en negentig procent leken zijn die niet over het kloosterleven willen horen. Wat ga je hen zeggen? Zeg je, ‘goed, eerlijk gezegd, vergeet het maar – tenzij je twintig jaar van je leven wil besteden aan retraite!’ Dat kun je niet doen, ook al zit er wel waarheid in. Maar er zit ook waarheid in het feit, dat, als je echt eerlijk bent met jezelf, en echt je dagelijks leven, je gezin en je kinderen en dat allemaal gebruikt als een manier om echt de *Dharma* principes uit te drukken, je een veel gelukkiger leven, een betekenisvoller leven zult hebben.”

Ik vraag haar of ze het gevoel heeft dat deze nieuwe trend echt het meest aangezet wordt door de vraag van het publiek. Ze zegt, “jazeker, voor een deel. Leraren hebben van oudsher lange retraites benadrukt en de tijd nemen voor studies en oefeningen in de diepte. Maar praktisch gezien is dat voor vele beoefenaars in het Westen gewoon niet mogelijk. Mensen die in de *Dharma* geïnteresseerd zijn, zijn meestal mensen met gezinnen, banen, een sociaal leven en zo voort. Dus is de tijd die ze kunnen wijden aan formele studie en oefeningen minimaal vergeleken met iemand die afstand van de wereld heeft gedaan en op lange retraites kan gaan, of die tien, twaalf, of twintig jaar aan intense studie kan geven. Daarom moet de presentatie van de *Dharma* aangepast worden aan de huidige omstandigheden omdat het een heel andere persoon is die vandaag de dag in het Westen in de *Dharma* geïnteresseerd is.”

Gebaseerd op het Benedictijns model, zullen de nonnen van Dongyu Gatsal Ling deel nemen aan oefeningen; werk en studie in gelijke mate, en zo de *Dharma* integreren in ieder onderdeel van hun wereld. En dit lijkt één van de voordelen van het kloosterleven te zijn. Dat je in een omgeving kunt leven die fijnzinnig en niet te fijngevoelig, voortdurend je toewijding aan realisatie en een leven in dienstbaarheid bekrachtigt. Op die manier verschaft het kloosterleven het individu, op een speciale en

zeer praktische manier de mogelijkheid om met een gevoel van balans en heilheid te leven die het resultaat zijn van de totale toewijding aan één ding.

“Er zullen tijden zijn dat de nonnen in strenge retraites zijn,” verklaart Ani Tenzin Palmo, “maar de nadruk zal liggen op het samengaan van werk en oefenperiodes. Er zullen tijden van intense oefenperiodes zijn. En dat zal alles zijn wat ze doen. Daarna, wanneer ze dat gedaan hebben, zullen ze naar buiten komen en zij zullen diegenen zijn die diensten en de zaken en de verschillende taken die te maken hebben met anderen te dienen, regelen, en anderen de mogelijkheid verschaffen om in retraite te gaan.”

Ik vraag Ani Tenzin Palmo hoe het kan dat de tijden waarop je in retraite bent, in diepe meditatie, echt effect kunnen hebben op het uiterlijke leven. Ik vraag me af hoe deze breuk gemaakt kan worden door je ogen te sluiten en op te gaan in de leegte die de ware natuur van onze *mind* en al onze ervaringen is. Ze verzekert me, alsof ze over het meest natuurlijke proces praat, “ja, je gaat je oefeningen doen, je lost op in de leegte. Maar wanneer je eruit komt, verschijn je in een goddelijke staat, je ziet alle wezens als goddelijkheden in een *mandala*; alle geluiden zijn *mantras*, de hele omgeving is een puur land. Alle ervaringen zijn ingesloten, er wordt niets uitgesloten, alles neemt deel. De hele werkelijkheid wordt getransformeerd!”

IN DE DHARMA LEVEN

Ani Tenzin Palmo en ik beginnen over een andere kwestie die Westerse beoefenaars tegenkomen – nog een breuk die zich in hun oefeningen en in hun leven manifesteert. Dit is de breuk tussen hun *mind* en hun hart, waarbij de nadruk eerder ligt op intellectueel dan gevoeld inzicht, dat van het hart komt. De beste manier om met dit obstakel om te gaan is er zeker van te zijn dat je oefeningen en heel je leven doordrongen en aangezet zijn door toewijding en de levende energie van de *Dharma* – om echt de wijsheid en de liefde van de traditie te leven.”

“We zitten zo totaal in ons hoofd gevangen,” vertelt Ani Tenzin Palmo mij. “vooral Westerlingen – denken, conceptualiseren,

analyseeren en zo meer. De *mind* gaat klik, klik, klik, klik. Zelfs wanneer we mediteren, houden we de scheiding tussen de waarnemer en dat wat we waarnemen, vast. We zitten nog steeds gevangen in de patronen van het dualisme.”

“Mensen in het Westen ‘begrijpen het’ zo gaat ze snel verder. “Zij pikken een bepaald aspect van de betekenis van de leringen zo gemakkelijk op! Hun *mind* is zo helder, zo afgestemd op intellectuele inzichten. De lama’s zeggen, ‘oh, het is zo gemakkelijk om Westerlingen te onderwijzen omdat zij onmiddellijk begrijpen waar het over gaat.’ Ja, dat doen ze, met hun hoofd begrijpen zij precies waar het over gaat. Maar er verandert niets in hun hart!”

“Voor Westerlingen is de uitdaging om de *Dharma* te gebruiken, en niet alleen de recepten en het menu uit het hoofd leren en weten hoe je moet koken, en dat allemaal beschikbaar te hebben. Maar om echt het voedsel te eten en te verteren. Intellectueel inzicht is de eerste stap, maar je moet echt oefenen om ervaringen te krijgen. Vanuit de ervaringen krijg je realisaties, en in de realisatie wórd je het. In het Westen worden we voor de gek gehouden door te denken dat wanneer je *erover* weet, we het kennen. Als je alle antwoorden op een intellectueel niveau weet, kan het in feit een barrière vormen. Je eet niet, je staart slechts op het menu.”

“Als je niet kundig mediteert,” gaat ze verder, “blijf je alleen maar in je hoofd. Het is soms zo tricky om het verschil te onderscheiden tussen het ego voeden en het ego steeds transparanter maken. Als je op de verkeerde manier oefent consolideert het ego zich. Toevlucht willen nemen, de *Boshisattva* gelofte afleggen,⁶ goeroe toewijdingen doen⁷ zijn bedoeld om het ego te ondermijnen. Als je het vanuit je hart doet, werkt het, maar als het slechts mechanisch herhalen is, consolideert dat het ego.”

“Het probleem is dat de meeste mensen, zelfs als zij mediteren, zelfs als zij hun oefeningen doen om vrijgevigheid of godsvrucht op te wekken, zoals oefeningen in goedertierenheid,⁸ en oefeningen om *bodhicitta* te genereren⁹ zij zich nog steeds in de kloof bevinden voordat het subject en het object één worden. Het heeft iets te maken met het intellect en gedachten; het raakt het hart niet echt. Dit is veel moeilijker voor Westerlingen, omdat

onze training in het hoofd is. Tibetanen denken er niet eens over na!”

Door tijd met de nonnen door te brengen is het helder voor mij dat de *Dharma* door hun hart uitgedrukt wordt en levend is in hun hele wezen. Met hen praten over waarom zij non willen worden is heel moeilijk, omdat zij nog niet vlot kunnen uitdrukken wat zo duidelijk onderdeel is van wie ze zijn. Maar wanneer ik een jong meisje vraag wat haar favoriete aspect van de oefening is, vertelt zij mij, ‘ik houd van de stille meditatie,’ zachtjes, rustig. Met een bijna verwarde intimiteit, voel ik de kracht van haar devotie.

Zoals Ani Tenzin Palmo uitlegt, moeten de meisjes in de tegenovergestelde richting gaan van de Westerlingen, in bewust besef brengen wat op natuurlijke wijze tot hun komt; zij moeten iets naar het hoofd brengen, in plaats van naar hun hart. Maar het hart is de plaats van echte transformatie. Zij benadrukt het belang om liefde te genereren in het hart gedurende de oefening, een proces dat je uit het ego haalt en je verbindt met dienstbaarheid aan alle wezens.

“Hoe begin je met mediteren?” vraagt Ani Tenzin Palmo. “Je begint met de herkomst van de lijn en het opwekken van de reden voor het doen van de oefening – je reden is niet de ontwikkeling van het ego maar voor anderen. Dan ga je door met de goeroe toewijding en daarna breng je de goeroe in jezelf, in je hart. *Daarna* doe je de oefening!”

Waarom is het voor volwassen Westerlingen zo moeilijk te accepteren dat toewijding en liefde in de oefening en in het leven essentieel zijn? Deze jonge nonnen lijken er geen moeilijkheden mee te hebben. Liefde is een zodanig verontrustend woord voor de meeste beoefenaars in het Westen dat zij opgelucht zijn te kunnen praten over *bodhicitta*, - de absolute essentie van heel het leven dat een essentieel element van de liefde insluit - wat een exotische en verre bijklank heeft. Maar toewijding aan de goeroe, liefde voor de *Dharma* en de behoefte om anderen te dienen zijn de levenssappen van het Boeddhisme. De innerlijke vereniging die in het hart plaats vindt, maar die zich uitbreidt tot ieder deel van het zelf en die ieder aspect van de ervaring insluit, is de levende stroom binnen iedere mystieke traditie.

Ik vraag Ani Tenzin Palmo of het mogelijk is om de leegte te realiseren zonder het omhoogkomen van *bodhicitta*, zonder het hart

te wekken. Ik heb het beeld van een stereotype, onthechte, ascetische monnik of non op het oog, die staten van vrede of rust in de oefening kan bereiken, maar dat het erop lijkt dat zij niet met gewone compassie en echte aanwezigheid in verbinding met anderen of het leven kan zijn. Ani Tenzin Palmo lijkt dit stereotype te herkennen en antwoordt, “een echte realisatie of leegte moet zich hier bevinden,” naar haar hart wijzend. “Een echte realisatie is van nature voorbij een concept of gedachte. Wanneer het hele gedachtepatroon wegvalt en het niets te maken heeft met de hersenen.”

“Echte realisatie,” gaat ze door, “in tegenstelling tot een zeer subtiele intellectuele realisatie, zal automatisch een innerlijke transformatie teweeg brengen. Zoals Choegyul Rinpoche eens zei, ‘eerst heb je een intellectueel inzicht, dan heb je er een voorproefje van, en dan word je het.’ Dan is er geen dualiteit tussen de denker en de actuele realisatie. Dit is een staat van zijn. En de idee is dat als je een echte realisatie hebt, compassie van nature zal verschijnen. Op die manier verkreeg de Boeddha zijn grote realisatie, hij hoefde daarna niet te mediteren op *bodhicitta*!”

Op de laatste dag van de picknick vroeg ik Dorzong Rinpoche om op- en aanmerkingen te maken over de liefde en het belang van het genereren van *bodhicitta* in de oefening. Hij zei, zo eenvoudig en diepzinnig, “een warm hart is als het leven, als voedsel en lucht en water voor het lichaam.”

DE JONGE DAKINIS

Op een dag, zittend in haar kleine kamertje vraag ik Ani Tenzin Palmo om over de *dakinis* te praten, de vrouwelijke godheden die individuen met hun oefening naar echtheid helpen. De godheden die haar hielpen bij haar twaalf jaar durende retraite. Ik kan het niet helpen dat ik voel dat die twaalf jaar een onderdeel zijn van wat er hier in dit nonnenklooster gebeurt. En dat de *dakinis* zelf een voorbeeld van beschikbaar vermogen van het kloosterleven vormen, een voorbeeld van totale en volledige toewijding en verplichting aan de *Dharma*. Een wilde, levensonderhoudende energie vol motief en moed, passie en kracht.

“*Dakinis* zijn er op vele niveaus,” vertelt ze me. “Allereerst vertegenwoordigen zij die drijfveer tot verlichting. Wat we ook willen bereiken in deze wereld, als we geen energie en drijfveer hebben om het te bereiken, halen we het doel niet. Die diepe innerlijke passie voor verlichting wordt vertegenwoordigd door de *dakinis*. Waarom worden zij gewoonlijk naakt en verlaten getoond? Omdat het een alles of niets situatie is. Tenzij je het werkelijk wilt, zul je het niet krijgen! Het is een honderd tien procent verplichting, en dat wordt vertegenwoordigd door deze zeer wilde figuur die volledig alle taboes en remmingen afwerpt en er voor gaat met alles wat ze heeft.”

“In het oude India stellen *dakinis* deze vrouwen voor, rondhangend bij crematorium plekken. Zij waren vaak vrouwen uit de lage kaste, een soort yogini figuren – die onder de doden woonden, en de tijdelijkheid van deze wereld begrepen.”

“Van Lahoul, waar ik in retraite was, wordt gezegd dat het ‘het land van de *dakinis*’ is. Hier zijn weer de twee aspecten. Op een bepaald punt wordt van alle vrouwen in Lahoul gezegd dat zij *dakinis* zijn, wat zeer wel mogelijk is omdat het erg sterke vrouwen zijn, veel sterker dan mannen. Een machtige kracht!”

“Maar vanuit een ander gezichtspunt zijn er bepaalde heilige plaatsen die verondersteld worden pure rijken te zijn, waar de *dakinis* samen komen op een astraal niveau. Ik voelde dat beslist in Lahoul. Wanneer ik ook maar tot de *dakinis* bad, zij waren er onmiddellijk. Zij waren een sterke kracht. Ik vroeg hen dan om iets, en het gebeurde. Er was een bepaalde zekerheid dat zij er voor zouden zorgen. En dat konden zij!”

“Zoals de Tibetanen het zien, spelen de *dakinis* de rol obstakels weg te halen en gunstige omstandigheden te creëren voor de beoefenaars. Zodat, wanneer iemand wil oefenen in een situatie de *dakinis* er zijn om hen te helpen op hun weg. En zij worden ook gezien als boodschappers. *Dakinis* verschijnen vaak in het leven van grote yogi’s, zoals bij Milarepa om hen boodschappen door te geven – en vertellen hen wat te doen en waar te gaan en zo.”

Ik vraag of er een reden is waarom de *dakinis* vrouwen zijn. Ze zegt, “Er zijn *dakas* en *dakinis*.” Ze wacht even en gaat verder, “maar zij zijn minder belangrijk,” en we lachen erom. Wanneer ik haar vraag waarom de *dakas* minder belangrijk zijn zegt ze lachend, “nou, ze zijn er, maar ergens lijken de vrouwen meer

actief te zijn. Zij zijn degenen die de dingen werkelijk gedaan krijgen.”

“Ik bewonder altijd dat Vajrayogine, de koningin van de *dakinis*, haar oude man, Heruka, in haar staf draagt,”- zij wijst naar de wilde gouden figuur op haar relikwieënkastje aan mijn linkerkant, die een staf in haar hand houdt. “Zij draagt hem met zich mee en wanneer zij wil kan hij zich manifesteren. “

“Dus, zegt ze serieus, terugkerend naar het punt waar het om gaat, “Vajrayogini onderscheidt zich.”

Dan verklaart Ani Tenzin Palmo wat ik vanaf het moment dat ik hier arriveerde, gevoeld heb, “ik beschouw deze meisjes werkelijk alsof ze door Tara gezonden zijn. “Zij zijn zo goed! Zij zijn jong, enthousiast, en zij willen werkelijk leren, zij willen echt oefenen – zij hebben bezieling, zij willen goede nonnen zijn en later voor anderen kunnen zorgen. Dit hele project is in de handen van Tara. En de *dakinis* zijn er om te doen wat *dakinis* moeten doen.”

Op een avond, gedurende, mijn laatste dagen in Tashi Jong, net voor het donker, loop ik de rechte weg van de Tibetaanse gemeenschap langs de Indiase boerenhuizen, die uitkomt op de hoofdweg een mijl verder. Een groep nonnen die op weg zijn naar het nonnenklooster komt mij tegemoet. Samengepakt, vreugdevol en lachend stoppen zij om hallo te zeggen. We praten wat, zo goed als het gaat met onze taalverschillen. Toen zag ik het – een meisje dat belletjes blies. Kauwgum! De verboden luxe, en zij hadden het allemaal! De nonnen waren niet zo gehoorzaam als het leek. Zij die misschien door Tara zelf gekozen waren om bekwame leraren, mensen die mediteren en yoginis te worden, hebben een trekje gewone ongetemdheid, een beetje jonge meisjes ongehoorzaamheid. Misschien verdwijnt het, door toewijding en discipline, door het proces van vrouw en leraar worden. Maar misschien ook niet. Misschien was Tara heel bijzonder in haar keuze van meisjes, misschien had ze iets anders voor ogen. Namelijk dat iets vrij en ontembaars ook bestaan kan in een onverschrokken stroom van toewijding – een nieuw soort non voor een nieuw soort klooster.

Leefwijzen van Vrouwen

Een ontmoeting met

Sobonfu Somé

Leefwijzen *van* Vrouwen

*“Vrouwen zitten in de frontlinie.
Vrouwen zijn altijd de eersten
Die zien wat er komen gaat.”*

Sobonfu Somé

GOLVING OP DE WEG

Ik word overstelpd door de geur van bloesems en fruitbomen wanneer ik de wijk in Sarcamento in Californië, waar Sobonfu Somé woont, binnenrijd. Het is een warme dag in de lente en alles staat in bloei. Fruitbomen, rozen, bloemen en struiken lijken allen de geur van zachte en exotische schoonheid te verspreiden. Wanneer ik naar haar huis rijd om mijn auto te parkeren, moet ik langzamer gaan rijden vanwege de verkeersdrempels in de brede straat. Rechts zie ik een waarschuwing voor bestuurders, “Golwing op de Weg,” en ik ben geboeid door de vreemdsoortige vrouwelijke versie van “Verkeersdrempels op de Weg” bordes die ik ken. Ik voel me wat in slaap gewiegd door de goddelijke geuren en de suggestie van een golvende weg wanneer ik naar Sobonfu’s huis loop, waar we onze eerste meeting gepland hebben.

Sobonfu doet de deur open in traditioneel Afrikaanse kleding – een paars en wit gebloemde omslagdoek met hoofdbedekking. Ze is een prachtige vrouw, haar paarse kleding weerspiegelt alle exotische tederheid die ik buiten voelde. Maar als ik haar de hand schud word ik getroffen door een heel andere kracht. Ze begroet me met zo een kracht en openhartigheid dat ik onmiddellijk alert word.

Haar handdruk weerspiegelt de directe nabijheid van ons eerste contact. Ongeveer een maand eerder zag ik heel even een foto van Sobonfu in een brochure op het moment dat ik mezelf afvroeg waar ik de volgende persoon voor een interview voor dit boek kon vinden. Toen ik haar foto zag en de beschrijving van de cursus die ze gaf: – *“Het Aangeboren Vrouwelijk Herwinnen, Vrouwen*

initiaties en Rituelen”-, wist ik dat ik de juiste persoon had gevonden. Nadat ze nog geen vijf minuten met mij aan de telefoon had gesproken, liet ze me weten dat ze met me wilde werken. Ik was verbaasd dat ze het niet nodig vond me eerst te ontmoeten of meer over dit boek wilde horen om haar beslissing te nemen. Als ik haar op de drempel van haar huis de hand schud ben ik mij bewust van eenzelfde gevoel, een kracht en een openheid die tegelijk natuurlijk, eenvoudig en toch schokkend ongewoon is.

Haar huis staat vol spullen zoals bij ieder andere zakenvrouw – een computer, dossierkasten, boeken en papieren – en ook zie ik Afrikaanse kunst en fotoafbeeldingen uit Afrika van mensen uit haar dorp, denk ik. Ik zit op een gemakkelijke bank voor de open haard in een warme en lichte kamer. Er komt licht binnen door het grote raam dat uitkijkt op de achtertuin, en Sobonfu brengt twee glazen en een karaf met water om te drinken.

Ik breng Sobonfu twee keer een bezoek bij haar thuis en woon ook een weekendworkshop van haar bij, één in een reeks workshops voor vrouwen “*De Cirkel van Vrouwen*” genaamd. Gedurende onze ontmoetingen en ook op de retraite ervaar ik Sobonfu als een combinatie van complexiteit. Ze lijkt altijd heel stil te zijn en ook heel actief, zowel zichtbaar als verborgen. Ze lijkt gewoon, eenvoudig en direct. Maar toch, als we samen zijn word ik me ervan bewust dat haar stilte en eenvoud harmonieus zijn door de vele ongewone kwaliteiten en vaardigheden, die extreme moed en doorzettingsvermogen omvatten, diepe passie, verplichting, en het vermogen om in vele verschillende werelden tegelijkertijd te zijn.

In de retraite *De Cirkel van Vrouwen* laat zij haar medewerker bijna alles doen en geeft de meeste richtlijnen vooraf gedurende het weekend, terwijl zij ontspannen en rustig op de achtergrond blijft. Maar ze is niet onbewogen – ze is altijd actief en gefocust. Ze speelt de trommels met een kracht die zowel intens als beheerst lijkt, en wanneer ze spreekt is ze helder en kundig.

Deze dingen weerspiegelen de vele verschillende kwaliteiten van Sobonfu, de balans tussen de tegenstellingen en de verborgen betekenissen voorbij het zichtbare. Zij is bijvoorbeeld heel erg verbonden met de natuur en haar elementen, zij kent de taal en de betekenis van de natuurlijke wereld. En ook lijkt deze verbinding haar toegang te verlenen tot energieën en elementen vanuit

verschillende werelden, verschillende dimensies. Het is alsof haar totaal aanwezig zijn met de energieën van de aarde, haar toestaan ver voorbij de aarde te reiken.

En hoewel Sobonfu pas enige jaren in het Westen woont, is het gemak waarmee zij Engels spreekt en haar besef van Westerse culturen heel indrukwekkend en doen een ongedwongenheid vermoeden en een acceptatie van haar leven hier. Maar toch ligt er in haar uiterlijke ongedwongenheid in deze cultuur en deze wereld een diep en intens verlangen om ergens anders te zijn, ofwel naar haar dorp in Afrika of naar haar echte thuis van haar voorouders, de plaats voordat zij geboren werd.

DE BEWAARDER VAN RITUELEN

In haar eigen taal betekent Sobonfu “De Bewaarder van Rituelen.” Sobonfu groeide op in de matriarchale stam Dagara in West Afrika, waar zij, vanaf haar geboorte begeleid werd om haar bestemming te vervullen als iemand die de rituelen van haar volk beschikbaar houdt voor genezing en transformatie.

Terwijl we op de bank in haar huis zitten en het zonlicht door het grote raam schijnt dat uitkijkt op de groene heuvels in de verte, vraag ik Sobonfu over haar werk.

“Mijn bedoeling is ervoor te zorgen dat de rituelen van mijn traditie niet afbrokkelen of verloren gaan,” zegt ze. “Ik breng en deel de rituelen – om mensen in de overgang te helpen, hen middelen te geven om dichterbij heling of bij hun werk te komen.” Op een praktisch niveau betekent dit dat zij de wijsheid van haar volk aanreikt door boeken, tapes, lezingen en workshops. Zij heeft een uitermate vol programma; boeken schrijven, door heel de Verenigde Staten en Europa reizen, lezingen en retraites houden en op zijn minst één keer per jaar teruggaan naar haar dorp in Afrika.

Wanneer ik haar vraag waarom ze naar Amerika kwam zegt ze met nadruk, lachend, “Niet omdat ik wilde!” en legt uit dat de oudsten in het dorp haar naar het Westen stuurden om hun wijsheid en traditie levend te houden.

“Veel mensen in inheemse gemeenschappen zijn fundamenteel verwond geraakt door zich open te stellen voor de rest van de

wereld. En nu sluiten zij zich dus af. Zij willen hun gewoonten en hun wijsheid niet meer delen.”

“Er bestaan vele dingen in de inheemse wereld die vernietigd worden door de moderne wereld. Jonge mensen verlaten de dorpen, en wanneer zij terugkomen, willen ze hun cultuur niet meer; ze staan vaak niet te trappelen om de rituelen te leren. Dus moesten de oudsten een beslissing nemen, ‘Wat doen we? Laten we de rituelen los of doen we iets anders.’ Dus stuurden de oudsten mij om onze wijsheid te delen. De oudsten begrijpen dat er een verbinding bestaat tussen de gemeenschappen. Wat de ene gemeenschap aangaat, gaat ook de andere aan.”

Sobonfu biedt de rituelen van haar volk aan wie ze wil leren, zelfs als dat duizenden kilometers van haar dorp verwijderd is. Maar het aanbieden van rituelen door workshops, lezingen en boeken is slechts het uiterlijke aspect van haar werk. Op een dieper niveau moet ze eerst toegang tot deze rituelen, waarvan er velen op dit moment niet in een uiterlijke vorm bestaan, verkrijgen. Ze zijn vergeten of zij moeten nog in het bewustzijn komen.

Wanneer zij dit meer verborgen aspect van haar bedoeling beschrijft word ik me steeds bewuster van haar kwaliteit om verschillende dimensies binnen te treden, om met vele niveaus van de werkelijkheid te werken. “Ik breng de rituelen terug om het ongeziene te zien,” zegt ze, “van niet-actief naar actief. Door ze actief te maken, maak je ze levend. Ik laat mijn geest opgeslokt worden door het Grote Mysterie, zodat mijn geest ermee versmelt en in staat is de kennis terug te brengen.”

Ik vraag Sobonfu uit te leggen wat ze bedoelt met “opgeslokt worden door het Grote Mysterie,” en ze beschrijft een meedogenloze en nauwgezette training die haar keer op keer afbraak, en haar nog steeds afbreekt zodat ze steeds meer toegang heeft tot andere werelden en werkelijkheden. Haar werkelijkheid wordt voortdurend afgebroken door training en inwijding, laat haar geest en haar bewustzijn versmelten met het bewustzijn van een groter geheel, waar rituelen en kennis in hun pure vorm bestaan. Zo kan ze toegang krijgen tot de kennis die voorbij onze wereld gaat, en haar brengen waar zij nodig is.

“De training in het dorp begint zodra je geboren bent,” vertelt ze me. “Er wordt benadrukt wie je bent, en het soort gaven dat je

meebrengt naar deze wereld. De training vindt elke dag plaats; ons wordt geleerd met verschillende dingen te werken, verschillende trillingen die je ziet en voelt in de natuur. Dan hoe je je verhoudt tot de omgeving, hoe je communiceert. We leren over de taal van de natuur, de taal van de aarde, de taal van de dieren, hoe ze met jou communiceren, en hoe je met andere dimensies kunt communiceren. Er zijn verschillende inwijdingen die je grenzen en de dingen waar je weerstand tegen biedt, afbreken. Het kan zeer pijnlijk zijn. Alle pantsers die je om je heen gedaan hebt, worden weggehaald.”

Sobonfu's verbinding met de natuur en de aarde is echt, en ik zie dit gedurende de retraite van “*De Cirkel van Vrouwen*.” Op een morgen was ze ontzet en ze vertelde ons dat er in de nacht een vleermuis in haar kamer was gevlogen en tegen haar hoofd was gekomen. In haar traditie komen vleermuizen uit de onderwereld. Als een vleermuis je hoofd raakt betekent het dat iemand van je naaste omgeving zal sterven. In feite zei ik, toen ik Sobonfu na de retraite ontmoette, dat ik nagedacht had over de vleermuis en bezorgd was dat er iets gebeurd was. En ze bevestigde dat er een jong lid van de familie onverwachts was gestorven. Ik vond het onaangenaam dat de aankondiging werkelijkheid was geworden, en zag duidelijker hoe zij totaal verbonden leeft met de natuurlijke wereld, hoe zij een directe verbinding heeft met de aarde en met de geestelijke wereld. Ik kan alleen maar aannemen dat de training die een persoon in die mate van openheid begeleidt, ontzettend veeleisend en diep moet zijn.

“Ik vertel mensen dat je de bereidheid moet hebben om op alle niveaus afgebroken te worden,” zegt ze. “Waar je het meest bang voor bent zullen de oudsten je laten meemaken. Waar je de meeste weerstand tegen hebt zullen ze je laten doen. Je moet bereid zijn gebroken te worden, keer op keer. Zodat je altijd voorbij gaat aan wie je denkt dat je bent.”

Ook haar eigen training gaat verder; Sobonfu komt nog steeds haar eigen beperkingen tegen en wordt gedwongen daaraan voorbij te gaan. “Ik ben nog steeds midden in mijn eigen inwijding. Want alles wat ik naar deze wereld terugbreng heeft zijn prijs. Tegelijkertijd zie ik een verlangen naar rituelen; ik zie hoezeer ze nodig zijn. De pijn in wat ik zie kan overweldigend zijn. Het kan heel moeilijk zijn om te bedenken wat ik moet doen.

Soms denk ik dat het gemakkelijker is om gewoon weg te lopen. Soms moet ik een paar beloften steeds weer herhalen.”

“Twee jaar geleden verzette ik me ertegen om hier te zijn. Ik was moe, ik wilde in het dorp zijn, in mijn gemeenschap, en ik begreep niet waarom de oudsten mij naar Amerika hadden gestuurd – ik had hen gesmeekt het niet te doen. Toen ik terug was in Afrika, trokken, tijdens mijn bezoek, de kinderen mijn aandacht toen ze tegen mij zeiden, ‘We zien jou.’”

“En ik begreep dat de hele gemeenschap getuige was. Ik wist dat als ik dit werk niet zou doen, ik andere mensen teleur zou stellen. Dus is er een gevoel van verplichting die iemand vraagt het hart te openen en te geven. Het komt vanuit liefde en vanuit verplichting.”

Terwijl Sobonfu zich gedurende de meetings laat zien begrijp ik waarom ik in het begin het gevoel had dat ze hier was en niet hier was. Het is de aanwezigheid en de afwezigheid van een bekwaam spirituele leraar of gids. Wanneer ik haar over deze zeldzame combinatie vraag, lacht ze en zegt, “In mijn dorp is dit geen zeldzame kwaliteit! Er zijn veel mensen getraind zoals ik.”

“Deze kwaliteit om aanwezig en afwezig te zijn moet mijn gedaanteveranderaar zijn,” gaat zij door, en wanneer ik haar vraag om dat uit te leggen, zegt ze, “Een gedaanteveranderaar is iemand die de energie op vele verschillende manieren kan gebruiken. Hier aanwezig zijn maar ook heel snel naar een andere plaats over kunnen schakelen om in te tunen in wat er gezegd of gedaan moet worden.”

Gedurende de tijd met Sobonfu krijg ik in toenemende mate respect voor deze buitengewone aspecten die in haar dorp zo gewoon zijn. Ik beleef haar heel weinig als een individueel persoon, een persoon die gefocust is op haar eigen noden of eisen, maar eerder een gemeenschapspersoon met een opvallende combinatie van plicht en liefde, en alle kwaliteiten die nodig zijn om haar rol te vervullen. Ik zie vooral een zuiverheid van zijn en vastberadenheid, en de elementen die haar naam eer aandoen, “De Bewaarder van Rituelen.”

DE HEROPLEVING VAN DE VROUWELIJKE *SPIRIT*

Sobonfu werkt zowel met mannen als vrouwen, maar ze werkt ook alleen met vrouwen in speciale workshops. “Ik vind het fijn om met vrouwen te werken,” vertelt ze me, “omdat ik opgroeide in een gemeenschap waar vrouwen heel veel met elkaar werken.”

Haar waardering voor vrouwen is niet verwonderlijk, omdat één aspect van haar werk op dit moment – of het nu met mannen of vrouwen is – het helpen van mensen is om hun eigen vrouwelijke kwaliteiten te ontwikkelen en het helpen de vrouwelijke *spirit* in de wereld te helen en te laten groeien. Ze legt me uit dat juist nu vrouwelijke energie en vrouwelijke gewoonten ons zullen helpen individueel en collectief vooruit te komen.

“We zullen onze eigen problemen en die van de wereld niet meer op de oude manier kunnen oplossen,” zegt ze. “De mannelijke gewoonten, de methode van de krijger, van geweld, werkt niet. Dit is een historische tijd voor vrouwen, en voor het vrouwelijke. Vrouwen die hun eigen kracht verwelkomen en haar leven, kunnen het bewustzijn van de wereld helpen veranderen, kunnen een positievere kant van het vrouwelijke in de wereld brengen. Vrouwelijke *spirit* wil meer dan ooit dat we haar aanwezigheid erkennen, wil dat we echt en eerlijk zijn over waar haar energie zich bevindt, en haar gebruiken om te helen.”

Ik vraag Sobonfu om vrouwelijke *spirit* en vrouwelijke kracht te beschrijven en ze vertelt me, “Vrouwelijke spirit werkt op een andere manier. Haar grondbeginsel is dat het alles onderhoudt, zij weeft dingen samen, zij onderhoudt harmonie, zij komt met de intuïtie. Vrouwelijke *spirit* staat een manier toe om jezelf te zijn zonder je te hoeven toelichten. Zij bevestigt het leven, erkent en ziet de waarde in individuen. Het kan een sterke barrière vormen tegen negatieve invloeden, vooral in een gemeenschap.”

“Vrouwelijke kracht verschilt van mannelijke kracht omdat je haar niet zo helder kunt zien. Vandaar de noodzaak om opnieuw te definiëren wat kracht is. Niet als iets dat te zien is, naar buiten tredend, maar als iets dat verborgen is. Iets dat verborgen is kan veel meer bereiken dan iets dat je kunt zien.”

“Mensen raken verward. Als ze haar niet zien, weten ze niet dat zij kracht is. Maar vrouwen kunnen andere gebruiken waarderen. Vrouwelijke kracht komt niet naar buiten met ‘kijk mij eens’. Zij overweldigt niet, zij laat iemand zichzelf zijn, zij laat de dingen zijn zoals ze zijn, zonder agressie of stelligheid. Onbewust weten

we dat we vrouwelijke *spirit* hebben; zij leeft in ons, en het is van belang om haar bewust te eren en te waarderen.”

“Soms is het moeilijk want zij kan zo verborgen zijn,” herhaalt zij. “Maar iemand die naar de geschiedenis van de wereld kijkt moet wel zeggen dat er iets van een vrouwelijke kracht aanwezig is die we niet kunnen benoemen. Zij heeft ons door laten gaan.”

“In vele inheemse gemeenschappen zijn de vrouwen heel rustig. Zij zeggen niet veel maar zij gebruiken hun kracht voornamelijk om de gemeenschap te beschermen. Wanneer er bijvoorbeeld een buitenstaander komt, vragen zij, ‘wie is deze persoon? Is deze persoon iemand die wanorde gaat stichten? Hoe moeten we hem benaderen om hem weer in het juiste spoor te brengen, of moeten we actie ondernemen zodat hij het leven niet zal vernietigen?’ En deze kracht gaat gepaard met intuïtie, met de kennis over wat ons te doen staat.”

Ik vertel Sobonfu dat ik in haar een grote stilte ervaar, maar ook een grote kracht. Het is een vreemde paradox. “Heel vaak verwachten we dat kracht op een mannelijke manier ten toon gespreid zal worden, op een naar buitengerichte manier,” zegt ze. “In mijn traditie is de beste manier om kracht te verzwakken, haar te laten zien. Dus, ja, ik neig ertoe stil en gecentreerd te zijn. Dit is de vrouwelijke manier. Mijn kracht komt van het verbonden zijn met de heelheid van het leven, met het grote net van leven en licht dat alles samenbindt.”

Sobonfu legt uit dat vrouwelijke *spirit* vroeger meer aanwezig was; een machtigere kracht in de wereld was, maar dat op enig moment in de geschiedenis de vrouwelijke kracht zich terugtrok.

“Op een gegeven moment was er een gevoel dat er niet genoeg voor iedereen zou zijn. Vrouwen hebben een zeer sterk gevoel van overleven, door kinderen te baren en hen te beschermen; door te beschermen wat ons dierbaar is. Toen we begrensd werden tot beperkte keuzen, maakten we ons los van anderen, en onze behoeften om onszelf te beschermen, sloeg toe. In deze periode ontstond er een deuk in onze identiteit, en de verbinding met elkaar en met de bron van het leven, brak.”

Toen ik Sobonfu vroeg wanneer deze terugtrekking in de geschiedenis plaats had gevonden aarzelde ze me te antwoorden, en vertelde dat er in haar dorp niet zo iets als tijd is. Ze glimlacht om mijn verwarring en zegt, “als ik het in een tijd zou moeten

plaatsen, zou ik zeggen dat het een langzaam gebeuren is geweest, en in de laatste paar eeuwen zijn we tot het besef gekomen dat we afgesneden en geïsoleerd zijn, en dat we concurreren – en voor onszelf zorgen, onszelf beschermen, en niet aan het collectief denken. Toen we alleen voor onszelf zorgden, was het gevoel van zusterschap weg; en was er slechts wantrouwen. Dit maakte het voor het mannelijke gemakkelijker om het over te nemen, en dat bracht ons in een concurrerende traditie, concurrerend naar elkaar toe.”

Sobonfu legt me uit dat een gevoel van afsnijding en afzondering de vrouwelijke energie schade toebrengt omdat afzondering tegen de natuur van de vrouwelijke *spirit* is, die over relatie en heelheid gaat. Het zich afkeren van de natuurlijke aard is de echte bron van de kwetsbaarheid in de vrouwelijke *spirit*. “Het enige dat de vrouwelijke *spirit* kan tenietdoen is vrouwelijke kracht tegen zichzelf gekeerd,” zegt ze.

Ik vraag haar meer hierover te zeggen, en ze gaat door, “In mijn traditie, zeggen we, om als vrouw gekwetst te worden door een van buitenkomende kracht, moet zij verraden worden door een andere vrouw. Dit geldt evenzo voor het collectief vrouwelijke; om gekwetst te worden door een van buitenafkomende kracht, moet zij verraden worden door het vrouwelijke. Om het vrouwelijke te kwetsen moet er, voor dit verraad, mannelijke energie individueel of collectief zijn. En dat is wat er gebeurt is. Vrouwen keerden zich tegen elkaar om te bewaken wat zij voor zichzelf hadden. Toen er een beschadiging was die externe energieën binnen liet komen werd er nog meer schade aangericht. Toen bleven we allemaal geïsoleerd achter, afgesneden van elkaar, van onszelf, en van de *spirit*.”

Maar nu komt de vrouwelijke *spirit* terug, vertelt Sobonfu mij. “Vrouwelijke *spirit* trok zichzelf naar binnen, maar nu komt zij terug. Ik zie de vrouwelijke *spirit* in mensen waarvan ik niet zou denken dat ze haar zouden erkennen. Steeds meer vrouwen komen naar buiten, worden meer open met hun kracht. Mannen zijn in verscheidene delen van de wereld verward; zij kennen hun plaats niet langer. Zij zien dat ze de wereld niet langer leiden.

“Vele profetieën in vele inheemse tradities zeggen dat de vrouwelijke *spirit* herleeft. Zij is een opkomende energie. Zij komt op omdat er een bewustzijn onder vrouwen is die haar toestaat om

weer toe te nemen. We zijn in de gelegenheid om haar weer te omarmen. Het meest kritische punt is om haar weer collectief te laten zijn – als het individueel blijft, zal het iedere vrouw voor zich zijn, en zal zij zich tegen zichzelf keren.”

Sobonfu benadrukt het belang van het erkennen dat het tegen onze eigen natuur is om afgezonderd te zijn; we moeten samenwerken, en voor het collectief werken. “Vrouwelijke energie is een energie van verbinden. Het is waar dat als ik gelukkig ben mijn geluk naar jou stroomt. Dat als ik niet gelukkig ben, mijn ongeluk naar jou stroomt. We zijn verbonden.”

Ik vraag Sobonfu hoe het komt dat de vrouwelijke kracht en de spirit nu uit het verborgene komen. Zij legt uit dat hun opleving de mensheid zal helpen om de volgende stap te doen in onze evolutie, wat inhoudt dat er een bewuste verbinding met een groter geheel gemaakt wordt, dat een groot net van leven en licht, en wijsheid ons allen, en onze wereld hier op aarde met andere planeten en andere dimensies, verbindt. Dit net van licht zelf is vrouwelijke energie en dus is de vrouwelijke *spirit* in ons, en in onze wereld die ons ermee zal verbinden. Als we verbonden zijn met dit net zullen we in staat zijn in een bewustzijn van eenheid te leven, vanwaar er nieuwe oplossingen beschikbaar zullen komen voor onze eigen evolutionaire uitdagingen en de evolutionaire uitdagingen van de wereld.

HET NET VAN LEVEN EN LICHT

“Er is een net van verbinden, van leven en licht,” legt Sobonfu uit, “een net van vrouwelijke energie die van de aarde naar de maan en naar alle andere dimensies gaat.” Ze vertelt me dat het net een vorm van bewustzijn is, een bewustzijn van eenheid, zoals een netwerk dat alle elementen van het leven samenbindt. “Het net van leven en licht geeft ons de mogelijkheid om met de aarde en de andere werelden verbonden te blijven. Er stromen verschillende energieën door dit net en we kunnen ons verbinden met deze energieën door ons met dit net te verbinden. Het net van leven en licht bevat wijsheid, kennis en een helende energie voor de hele wereld. Helende energie die ons samenbindt, en ons helpt energie weg te laten stromen die we niet nodig hebben voor ons leven.”

Ik vraag Sobonfu of dit net van licht al bestaat en of het altijd al toegankelijk was voor het bewustzijn van de mens, en ze vertelt me, “Het net van licht is er altijd geweest. En in alle tijden hebben vrouwen het gebruikt om zich af te stemmen op elkaars energie, af te stemmen om te helen, om hun werk te doen, en de vrouwelijke *spirit* en identiteit te versterken.” Vrouwen hebben een speciale toegang tot dit net omdat het net zelf een vorm van vrouwelijke energie is. Alles wat niet hiërarchisch werkt, zoals een net, of een netwerk, kan gezien worden als vrouwelijk.

Ik vraag Sobonfu of de mens de enige soort is die zich bewust kan zijn van deze energie; en ze zegt nadrukkelijk, “Nee! Alle wezens zijn verbonden met het net van licht. Alle wezens zijn er zich van bewust. Dieren zijn er zich zeer bewust van en zij hebben er niet zo’n moeite mee als wij. Hun verbinding staat hen toe sensitiever met hun omgeving te zijn, meer verbonden met, en zich bewust van hun omgeving te zijn. Zodat ze zich kunnen verbinden en in wisselwerking kunnen zijn met de omgeving op een wijze die wij niet kennen. Hun verbinding met het net van licht handhaven is erg belangrijk voor hen, omdat het de bron van hun informatie over hun omgeving is. Zij zijn er dus afhankelijker van. Natuurlijk is het voor iedereen belangrijk.”

“De energie van het net stroomt vanuit de aarde via de bomen naar de maan en naar andere planeten, naar andere werelden. De bomen zijn als antennes die de energie van de aarde naar de maan richten, die de bron van vrouwelijke wijsheid en energie is.”

“Planten waren zich altijd al bewust van het net van licht,” gaat ze door. “Bomen reizen tussen de dimensies langs het net, en communiceren met bomen van andere planeten zonder te bewegen.”

Nu ben ik enigszins sprakeloos, en weet niet wat me het meest verbaast, de idee dat bomen kunnen communiceren met andere bomen, of dat er andere bomen op andere planeten zijn. Ik vraag Sobonfu hoe ze dit weet, en we lachen beide om mijn scepticisme.

“Toen ik een klein meisje was nam mijn grootmoeder ons mee om naar de bomen te kijken, om te zien wat zij deden. Zij leerde ons naar verschillende dingen kijken, dingen te zien die je niet kon zien wanneer je op de gewone manier zou kijken. Zij liet ons zien dat bomen die communiceerden heel erg stil leken, maar wanneer je eronder stond was er in feite een heleboel beweging.”

Sobonfu heeft haar grootmoeder eerder met zo een liefde en respect genoemd dat ik haar vraag om wat meer over haar te vertellen.

“Mijn grootmoeder was een helderziende in het dorp,” zegt ze, een slokje water nemend. “Zij voorzag de toekomst en hielp de mensen zich daaraan aan te passen. Grootmoeder’s rol was de mensen te begeleiden daar waar zij bang voor waren, naar wat de toekomst zal zijn, zodat zij de toekomst konden omarmen. Wanneer ze tegen ons zei, ‘vannacht droomde ik dat ...,’ stopte iedereen om haar heen waar ze mee bezig waren en luisterden, omdat iedereen wist dat wat zij droomde werkelijkheid werd.”

De manier waarop Sobonfu over haar grootmoeder praat is genoeg om me ervan te verzekeren dat er waarheid zit in wat ze over de bomen zegt, ondanks dat het zo ver boven mijn eigen ervaring uitgaat. We spreken verder over de mens, verbonden met het net van licht.

Ik vraag haar hoe het voelt om met het net verbonden te zijn en ze zegt, “ik weet niet of ik het in menselijke taal kan beschrijven. Maar het voelt als volledig verbonden met iets te zijn. Het doet er niet toe wat, het stelt je gerust. Iedere keer wanneer je twijfelt, welt die energie op in je en zegt, ‘word wakker!’ En het laat je niet meer in slaap vallen. Het geeft mij het gevoel van diepe verbondenheid.”

“Wanneer je door een inwijding heen gaat, besef je waar je mee te maken hebt omdat je geholpen wordt door dit enorme net van licht, van verbinding, van wijsheid. En wanneer je terug bent en je het begint binnen te treden, is er geen twijfel meer wat het is. Dat gebeurt wanneer ik hier werk en iets zeg wat iemand niet gelooft en dan zegt, ‘jij kunt dat niet weten,’ nou ja, er is een grens over hoeveel energie je gaat besteden om te proberen de ogen van iemand te openen die het kan zien maar toch weigert te zien. Soms argumenteer ik niet omdat het geen zin heeft om te beargumenteren. Wanneer de dingen die hen verwarren, zin krijgen, betekent het dat de persoon gereed is.”

Sobonfu legt uit dat de eerste stap om je met het net te verbinden is zijn aanwezigheid te erkennen, en zichzelf te schenken aan zijn leer. “We erkennen dat we allemaal verbonden zijn; we erkennen dat we deel van dit grote net van het leven zijn, dat ons geeft wat we nodig hebben. Dan geven we ons met

dankbaarheid. Onszelf geven is de enige manier om de energie draaiende te houden, want het maakt een opening voor deze krachtige energie. We moeten dankbaar zijn en iets van onszelf geven. Zoals de Indianen het graan offerden of zoals de vrouwen van ons dorp hun menstruatiebloed offeren. Dankbaarheid is een manier om te erkennen dat het bestaat, dat we ermee verbonden zijn. Dankbaarheid laat het net helende energie voor de wereld maken.”

Ze vertelt me dat als je je met dit net verbindt, je onmiddellijk verbonden bent met de wijsheid en de kennis die van alle dimensies komen. “Wanneer je eenmaal verbonden bent, kan de kennis komen. Het is als intuïtie, maar het is meer dan intuïtie – het stroomt twee kanten op. Het is als het zoeken naar een pad en plotseling pakt het pad jou. Het pad pakt jou; jij neemt niet het pad. Het net heeft jou nodig, neemt jou in zich op, net zoveel als jij ernaar zoekt, net zo veel als jij het nodig hebt.”

Als je eenmaal met het net verbonden bent, kan de persoon niet langer afgescheiden blijven van het grotere netwerk dat ons allen samen bindt. Het net heeft zijn eigen leven, zijn eigen patronen en zijn eigen behoeften, die de behoeften van het geheel zijn. Het bewust worden van deze heelheid houdt een nieuwe manier van inzicht in jezelf, en je relatie met het leven in. Het sluit de overgave in van iets dat groter is dan jezelf, een overgave van dienstbaarheid.

DIENSTBAARHEID EN HET NET VAN LICHT

“Het kan eng zijn om een verbinding met deze energie te erkennen,” zegt Sobonfu bedachtzaam. “Wanneer je ernaar zoekt, lijkt het of het van jou is. Maar wanneer je het eenmaal gevonden hebt, hoor je bij hem! En dan moet je hem dienen.”

Ik vraag Sobonfu hoe je je verbinding met het net van licht kunt maken. Ze legt me uit, “mijn grootmoeder vertelde me altijd dit: ‘Open je hart en *spirit* voor het leven van dienstbaarheid. En wanneer je het voelt, wanneer je voelt dat er iets aanwezig is, doe dan iets, zelfs wanneer het verkeerd is.’ Omdat, wanneer je eenmaal iets doet, je gaat voelen dat je met iets verbonden bent en de levenskracht je zal helpen je daden te leiden. Hoe dieper je

contact maakt, des te meer kennis er komt. Zo wordt genialiteit geboren. En deze kennis geldt voor beide kanten. Jij kent het en het kent jou. Het is alsof je weet dat het pad daar is en je het probeert aan te voelen, maar plotseling is er een verandering in de energie die je onmiddellijk daar brengt. Het net zelf brengt je er.”

“Wanneer je je ermee gaat verbinden moet je bereid zijn je manier van naar de wereld kijken uit te breiden, en je dromen te ontwikkelen. Je moet in staat zijn om aandacht te schenken aan dat wat er in het leven en in je dromen naar je toekomt.”

“Je zult de goede manier vinden om het te doen,” gaat ze verder, “want alle stukjes van de puzzel zullen zich gaan openbaren. Maar je moet ergens beginnen en je zult moeten doorgaan totdat je het goed hebt. Tot dat moment zal het jou en de wereld om je heen gek maken, en je zult zo rusteloos worden dat je in feite afbrandt. Dus is het van belang er iets mee te doen. En op een goed moment zul je er komen.”

“Op een keer werkte ik met een vrouw die middenin een heel belangrijk project zat, iets aan het uitzoeken was – hoe de verschillende stukken pasten. Op een dag liep ze al denkend, zich afvragend te wandelen met een paar vrienden, en ze probeerde inzicht te krijgen in wat ze nodig had om haar leven in dienstbaarheid te begrijpen. Plotseling stopte ze en haar vriend zei, ‘wat is er?’ Ze antwoordde, ‘ik weet wat het is!’ Uiteindelijk begreep ze wat ze moest weten. Maar ze moest met haar project helemaal opnieuw beginnen. Al het werk dat ze tot dan toe gedaan had was niet wat gedaan moest worden. Het verbond haar echter wel met wat ze moest doen. Dus moest ze helemaal opnieuw beginnen. Dat is de houding die je nodig hebt – je moet bereid zijn om het absoluut bij het verkeerde eind te hebben. Je moet doorgaan met de meeste inspanning ondanks dat je niet weet wat je doet, en bidden dat het juiste zich zal openbaren. Soms zit je van het begin af aan goed, maar soms zit je helemaal verkeerd!”

Ik vertel Sobonfu dat als ik met haar praat ik me soms geweldig irriteer omdat ik niet zeker weet wat ik van haar moet leren. Zij oppert dat mijn ongemakkelijke gevoelens deel van het proces zijn. “De spiritualiteit van Afrika is geen éénrichtingsverkeer. Het is een weg met vele zijwegen, met ieder zijn rijkdommen. Wanneer je op een kruispunt staat, moet je bereid zijn om vieze

handen te krijgen als je een richting kiest en je overgeeft aan het proces.”

“Soms is het niet duidelijk als we met elkaar praten,” gaat ze verder. “En dat is misschien wel vanwege de manier waarop ik werk. Ik probeer de mensen niet iets voor te kauwen. Dus is er dat mysterie. Je zegt, ‘goed, ik kom ergens dichterbij, maar wat is het? O.K., ik denk dat ik het gevonden heb!’ En daarna zeg je, ‘maar wacht even, waar ging het naar toe?’”

De hele tijd dat we aan dit hoofdstuk werken gaat dit gevoel niet weg. Ik voel dat ik ergens dichterbij kom en dan is het weer weg. Ik herinner mij het verkeersbord voor haar huis, ‘Golwing op de Weg,’ en associeer dit gevoel met op kalme golven drijven. Soms is er een gevoel van volledigheid, of van immanente voltooiing, en dan is er een gevoel van wegglijpen, en met niets te moeten beginnen.

“Zo werkten de oudsten met mij,” gaat Sobonfu verder. “Zij geven je een beetje, maar net niet zo veel dat je zelf ophoudt met denken. Wanneer de oudsten ons alle oplossingen geven, werken we helemaal niet. Maar wanneer ze ons net genoeg geven, beginnen we te denken, ‘ah ha, ik vraag me af.....’ Dit zijn de momenten waarop je je overgeeft aan het proces en je je genialiteit bevrijdt.”

“Soms probeer ik, wanneer ik met mensen werk hetzelfde te doen. Het maakt mensen niet altijd gelukkig. Maar er zijn bepaalde dingen die alleen van binnenuit geopend kunnen worden. Te veel begeleiding smooft het en te weinig stopt het ontwaken.”

“Mijn grootmoeder was een krachtige dromer. En ze liet ons oefeningen doen die ons uitdaagden. En wanneer we klaagden, zei ze: ‘Goed, het is niet gemakkelijk. Maar als het gemakkelijk zou zijn, zou je niet weten wat je moest doen als ik hier niet was.’”

Je verbinding met het net van licht omvat meer dan de volharding van fout na fout. Het begint met het laten varen van onze waarnemingen en verwachtingen. Het behelst het ontwikkelen van vrouwelijke kwaliteiten in jezelf omdat door deze vrouwelijke energie – in mannen en vrouwen – de verbinding versterkt wordt. Terwijl onze vrouwelijke wijsheid groeit, groeit ook onze bekwaamheid om te verbinden en het grotere geheel te dienen.

Ik vraag Sobonfu wat vrouwen kunnen doen om hun vrouwelijke *spirit* te ontwikkelen en ze zegt me dat het gebeurt door wat van nature tot ons vrouwen komt. “Het vrouwelijke eren wanneer we het zien,” zegt ze. “Leren om in harmonie met de omgeving te zijn; stoppen met wedijveren; leven gevende energieën verwelkomen en ondersteunen; in je centrum en je gevoel en bij andere dingen die we in het dorp ‘vrouwelijke manieren van leven’ noemen, blijven.”

DE HARTSLAG VAN DE GEMEENSCHAP

“Er zijn een heleboel dingen die je hier kunt benoemen waar we in Afrika geen naam voor hebben,” vertelt Sobonfu mij. “Als ik naar huis zou gaan, en zou zeggen, ‘vrouwelijke spiritualiteit,’ dan zou iedereen zijn wenkbrauwen fronsen, je aankijken en zeggen, ‘waar heb je het over?’ Maar als ik zou zeggen, ‘zoals vrouwen leven’ zouden ze allemaal opgewonden raken!”

“Zoals vrouwen leven is zo ongeveer het hart van de gemeenschap en ook van de aarde,” gaat ze verder. “Vrouwen zijn de hartslag van de gemeenschap. Op vele plaatsen in Afrika moet je, als je werkelijk iets wilt bereiken, vrouwen erbij betrekken. Door naar vrouwen in mijn gemeenschap te kijken zie je hoe ze dingen laten gebeuren. Zij hebben dat gevoel van weten, van een verbinding met iets wat groter is.”

Sobonfu legt uit dat alle regenmakers in Afrika vrouwen zijn vanwege hun verbinding met de wereld van de *spirit*. Dit is ontzettend moeilijk werk. “Je moet weten wat je doet,” zegt ze. “Anders kun je door de bliksem worden getroffen. In vele gemeenschappen bereiden vrouwen het regenritueel voor. Zij rennen naakt rond en wanneer het begint te regenen komt het op hen neer en ze worden alle kanten opgegooid. Je moet moedig genoeg zijn om de regen tot op een bepaald punt te laten komen voor dat je naar het volgende deel van het ritueel gaat.”

“Er zijn heel veel dingen die we doen, vaak met rituelen die verbonden zijn met de aarde.”

Sobonfu vertelt me dat vrouwen in haar dorp dingen kunnen laten gebeuren. Er gebeurt niets zonder de betrokkenheid van vrouwen. “Op een keer kwam er een Westerse maatschappij naar

de gemeenschap om een project te beginnen,” zegt ze. “Zij betrokken alle mannen daarbij en zij negeerden de vrouwen. Zij pompten een aantal jaren geld in het project zonder resultaat. Dus gingen ze terug naar de mannen en vroegen hun waarom er niets werkte. Eén van de oudsten zei, 'wat denk je dat er gebeurt wanneer je onze tong uit onze mond zou snijden? Wat denk je dat er gebeurt wanneer je ons hart uit onze borst haalt?’

En de mensen van de ‘Westerse maatschappij begrepen het niet en de oudsten zeiden, ‘kijk, je kunt niet een deel van de gemeenschap isoleren en toch dingen gedaan krijgen. Je hebt ons afgesneden van onze tong en van ons hart, en je verwacht nog steeds dat we dit doen. Vrouwen moeten deel hebben aan wat er gebeurt.”

Dus betrok de maatschappij de vrouwen erbij en de projecten kregen succes. En ze hadden zelfs projecten die uitsluitend door vrouwen gedaan werden, en deze waren vooral succesvol.

Maar hier in het Westen zijn vele vrouwen hun verbinding met de wereld van de geest kwijt geraakt, hun eigen vrouwelijke kracht, ook van het grotere geheel. Vrouwen leven geïsoleerd of afgescheiden van zichzelf en ook van hun juiste plaats in de gemeenschap. Om zich te verbinden vertelt Sobonfu me, kunnen vrouwen op hun eigen natuur focussen, op hun natuurlijke manier van leven. Wanneer ik haar vraag er meer over te zeggen onthult ze het belang van de vaak verborgen aspecten van de menstruatie en de buik, de emoties die verbonden zijn met de aarde, verbonden met de kinderen en in de stilte zijn.

Menstruatie en de moederschoot

In onze gesprekken benadrukt Sobonfu het belang van de menstruatie van vrouwen steeds weer. De menstruatie cycli van vrouwen zijn een directe en natuurlijke verbinding met de wereld van de *spirit*, met vrouwelijke energie en met het net van licht en wijsheid.

“Vrouwen zijn vervoerders van vele energieën die door ons heen komen,” zegt ze. “Gedurende onze menstruatie is de sluier tussen de werelden er niet. Menstruatie is een tijd waar vrouwen het meeste met de wereld en met andere dimensies verbonden zijn. Daarom is de menstruatie zo krachtig. Het is een manier om te

scheppen en bewust te worden van een diepere verbinding. Het is een tijd van kracht voor vrouwen. In het dorp hebben de mensen respect voor de vrouwen die menstrueren. Wanneer je menstrueert, is het erg belangrijk wat je zegt, en wat je denkt omdat er een heleboel kracht in zit.”

Sobonfu vertelt me dat het behulpzaam kan zijn om een positieve houding ten aanzien van dienstbaarheid te hebben wanneer je menstrueert. “Vrouwen verbinden door menstruatie. We kunnen onze gemeenschap meer geven gedurende onze menstruatie. En wanneer we geven, voelen we ons verbonden.”

In het dorp van Sobonfu offeren de vrouwen hun bloed aan de maan. “Volgens de mythen is de maan de plaats van de oorsprong van vrouwen. Zij is de bron van de vrouwelijke *spirit* en van de wijsheid. We moeten deze verbinding erkennen omdat onze cyclus de maan volgt. Dat is ook één van de redenen waarom de vrouwen van het dorp, wanneer zij menstrueren hun bloed zullen nemen en het de maan zullen offeren in de nacht. Door dat te doen ontvangen zij vele geschenken.”

Ik vraag haar welke geschenken zij krijgen en ze antwoordt, “wanneer vrouwen hun bloed offeren kunnen zij een wens doen of een bepaalde behoefte naar voren brengen. Dan gaat de wens gemakkelijker in vervulling, en in de behoefte wordt gemakkelijker voorzien. Er kan, gericht op deze tijd, zo veel gegeven worden als een vrouw zichzelf geeft of haar bloed offert.”

Ik vraag of een vrouw een gebaar van offeren kan maken zonder echt haar bloed te verzamelen. Ik denk aan vrouwen in het Westen die zich misschien niet gemakkelijk zullen voelen met het feitelijke ritueel van hun bloed offeren. Sobonfu maakt duidelijk dat de houding het belangrijkste is – de houding en de focus.

“Wanneer een vrouw menstrueert, is ze erg open en erg krachtig,” vertelt ze me. “Veel dingen – wijsheid, kennis, kracht, gaven – zijn beschikbaar voor haar als ze zich met dankbaarheid concentreert.”

Ze zegt ook, dat wanneer een vrouw menstrueert, zij open staat voor wat ze in andere tijden geleerd heeft. “De menstruatie is in tune met heilige energie. Wanneer zij menstrueert, kan een vrouw de kennis versterken die ze in een eerder leven verkregen heeft.

Menstruatie is niet alleen een fysiek proces. “Het is echt een diep energetisch proces,” zegt Sobonfu. “De natuurlijke cyclus

stroomt door vrouwen. Wanneer we aandacht hebben, zien we dat zelfs nadat we zijn opgehouden te bloeden, ons lichaam verandert als we in een stroom van energie zijn. Menstruatie vindt nog steeds plaats in ouderen. De energie wordt alleen niet meer naar buiten gericht; de energie wordt een gezegende voorziening voor anderen. Anderen kunnen naar de ouderen komen en zij kunnen hen vanuit dit gezegende depot energie geven.

“Weet je, ouderen hebben jarenlange ervaringen in zich. In ons systeem vermeedert het. En dan, wanneer iemand de wijsheid van ervaring komt zoeken, kan deze wijsheid gegeven worden. In het dorp noemen we deze wijsheid het *water van het leven*. Dit water van het leven wordt bewaard in een gezegende kom en kan gegeven worden aan hen die het erkennen en het nodig hebben. En gedurende de tijd van menstruatie stroomt de energie in de vrouwen en versterken en verjongen het water van het leven zodat het de gemeenschap kan dienen. Maar het wordt alleen waardevol wanneer het erkend wordt, wanneer iemand haar opzoekt. Dan kan het gegeven worden. Dit hele proces weerspiegelt hoe we allemaal verbonden zijn.”

“De baarmoeder is het centrum van de schepping,” zegt zij, “het centrum van onze energie.” Ze legt uit dat de nek en de schoot voor vrouwen ontvangende centra zijn, dat zij een magnetische kracht hebben die energie naar binnen trekt.”

“De schoot is een plaats van kracht, maar het is ook waar we zwak kunnen zijn. De energie die we in de wereld tegenkomen wordt hier vastgehouden. Als we daar positieve energie vasthouden geeft het ons kracht om goede dingen te creëren. Maar als we negatieve energie vasthouden kan het de dingen die we doen vergiftigen.”

“De verbinding met de schoot is erg belangrijk. In het Westen zijn we heel erg losgeraakt en moeten ons opnieuw verbinden. In Afrika worden we elke morgen wakker en houden de buik vast en vragen, ‘Wat heb ik naar binnen gehaald dat schoongemaakt moet worden?’ ‘Wat ontving ik wat niet goed voor mij is?’ We raken onze buik aan en masseren hem. Soms eten we knoflook om hem schoon te maken of masseren hem met knoflook.”

“We ontvangen zoveel door onze schoot,” gaat ze verder. “We moeten hem schoonhouden zodat onze verbinding schoon is. Als de buik gevuld is met rommel, dan zullen we verward zijn en

verwarring in het leven brengen. Als de schoot schoon is zullen we helderheid hebben. We verbinden ons via de buik met alle leven en met het net van licht, dus hebben we een diepere, meer bewuste verbinding als hij schoon is.”

Emoties

“Eén van de mooie dingen is de manier waarop vrouwen hun emoties uiten,” vertelt Sobonfu me. “Het positieve gebruik van emoties is zeer belangrijk. Het is in feite één van de manieren waarop vrouwen tot de *spirit* spreken. Echte emoties zijn gevoelens die van binnenuit komen om geheeld te worden.”

“Wanneer vrouwen in het dorp bidden zul je zien dat ze heel erg emotioneel worden. De emoties worden het voertuig om een belangrijk bericht aan de *spirit* over te brengen. Emoties zijn een middel voor vrouwen om zich te verbinden met hun innerlijk weten, hun kracht en het net van licht. Emoties houden de dingen in balans, omdat ze een weg zijn om de dingen op te ruimen die niet werken in ons leven, en de *spirit* toestaan binnen te komen. Een manier om positieve energie binnen te brengen, om het leven stromend te houden.”

“Daarom hebben over de hele wereld vrouwen de neiging om op een emotionele manier te spreken. Ja, we kunnen heel eigenwijs zijn en op een koppige manier over de dingen spreken. Maar we moeten ook vanuit het hart spreken. Dus als je vrouwen in het dorp ziet bidden zie je hen soms huilen als zij bidden omdat het voor hen een manier is om een bepaalde boodschap over te brengen.”

“Het is zo belangrijk om het vanuit het hart te zeggen. Omdat wanneer je uit het hart spreekt er een antwoord naar je toe zal komen, wat onmogelijk is als je je niet met je hart verbindt. En als de vrouwen in het dorp dus met de kracht van hun emoties bidden, openen de gebeden niet alleen hun eigen hart, maar ook het hart van de mensen die daar zijn.”

“Emoties zijn noodzakelijk; anders zouden ze er niet zijn,” gaat Sobonfu door. “Ik merk dat het in contact kunnen zijn met mijn gevoelens heel belangrijk voor me is. Als ik iets wil doen en ik laat mezelf niet voelen, dan kan het heel moeilijk zijn om het te bereiken. Maar wanneer ik mijn hart laat spreken, helpen mijn

gevoelens mij om me te verbinden met wat er op dat moment echt is, en dan kan ik doen wat ik moet doen. Op die manier zijn emoties een brug naar intuïtie. Als je je afsluit van je emoties ben je niet in staat om je met je intuïtieve wijsheid te verbinden. Dit heeft te maken met de onlogische natuur van emoties. Zij raken niet vast, of beperken je rationele *mind* niet. Zij zijn een rechtstreekse verbinding met iets anders, iets dat je gewoon weet, en dan kun je daarop reageren.”

“Iemand zei me laatst, ‘Sobonfu, wanneer je gelukkig bent, dan ben je gelukkig, en wanneer je verdrietig bent, dan ben je verdrietig.’ En ik denk, o, ja, dat komt omdat ik weet wat ik voel. Gelukkig of verdrietig zijn geeft mij informatie over mijzelf en de wereld, en het is noodzakelijk dat ik ermee in verbinding blijf. Als ik verdrietig ben weet ik dat er iets gaande is, dat kan zelfs in mijn dorp zijn. Pas had ik een gevoel dat er iets ging gebeuren met mijn familie in het dorp. Ik werd er naar toegetrokken. Mijn gevoelens verbinden mij met hen.”

Sobonfu vertelt me dat je je kunt verbinden met je gevoelens door aandacht te geven aan de energie die door je lichaam stroomt. Ze vertelt dat de energie door je lichaam, en naar andere dimensies stroomt. Deze energie verbindt ons met het net van licht, en alle informatie in het net. We worden ons bewust van deze energie als zij door ons lichaam stroomt en zich bekend maakt door onze gevoelens.”

“Je kunt beginnen met je aandacht op je buik te richten, en dan de energie vanuit je buik naar je hart brengen,” legt ze uit, en gebruikt haar hand om de beweging voor te doen. “Concentreer je op je buik, ga dan omhoog naar je hart en daarna gaat de energie omhoog via je hoofd naar buiten, naar de maan en andere dimensies. Daarna breng je haar terug naar beneden, naar de aarde. Dit kan je de hele tijd doen, vooral wanneer je je losgekoppeld voelt.”

“Het vraagt aandacht en oefening, maar uiteindelijk laat je deze energie voortdurend stromen. Het is iets wat ik de hele tijd doe, in het bijzonder wanneer ik mij niet verbonden voel. Het kan je helpen om gefocust en geaard te zijn. Je kunt het heel goed gebruiken wanneer je verward of overweldigd bent. Het helpt je wanneer je naar iets nieuws gaat en je niet weet wat er aan de hand is. Het kan je bijvoorbeeld helpen om te weten of je veilig bent.

Als je buik of je hart zich begint samen te trekken weet je dat je voorzichtig moet zijn. Ik noem dit ‘navigeren.’”

Ik ben wat verbaasd over de stelligheid van emoties want zijzelf lijkt geweldig stabiel en onthecht. Ik beseft dat zij precies is wie zij is – er zijn tijden dat ik weet dat ze verdrietig is en ze verbergt dat niet. Maar ze ziet er bepaald niet emotioneel uit. Wanneer ik deze observatie vertel, zegt ze dat ik waarschijnlijk emotie verwar met ‘drama.’ Echte – of positieve - emotie is een eenvoudige manier om je te verbinden met wat er in de wereld gaande is. Drama of negatief gebruik van de emotie, is meegesleept worden in wat men voelt, en dit kan je afsnijden van wat er gebeurt. Of je eindigt met het uitleven van één aspect of een deel van wat je ervaert.”

“Dit negatieve gebruik van de emotie kan in de weg zitten om te luisteren of open te zijn,” legt Sobonfu uit.

Ik vraag haar om meer te zeggen over het verschil tussen positief en negatief gebruik van emoties en ze zegt, “nou ja, het is als het verschil tussen echt verdriet en jammeren. Verdriet is iets dat geheeld moet worden; verdriet verbindt iemand met wat hem kan helpen helen. Maar jammeren is geen heling zoeken. Jammeren wil alleen maar vragen om meer aandacht.”

“Negatieve emoties, zoals jammeren zijn emoties die vast zitten. En zij hinderen allen die om je heen zijn. Het zijn geen helende emoties.”

Ik vraag haar hoe je de negatieve emoties kunt transformeren in iets wat echt is, wat geheeld kan worden. “Het belangrijkste is dat je beseft wat je voelt,” antwoordt ze. “Waar ben je geraakt? En waar kun je het loslaten? Als je een negatieve emotie ervaart moet je haar erkennen, en dan kan zij naar de volgende fase van echt verdriet gaan bijvoorbeeld. Dan kan de heling komen omdat de emoties de heling aantrekken. Daarom worden in mijn dorp sommige gebeden alleen door vrouwen gedaan. De mogelijkheid van vrouwen om echte emoties te voelen betekent dat we de *spirit* kunnen aantrekken, de heling kunnen aantrekken.”

Verbinden met de Aarde

“De aarde is een levende entiteit,” vertelt Sobonfu mij. “Een energie die ons aardt, die ons verbindt met onze eigen *spirit*, diep in onze ziel. De energie van de aarde kan ons een gevoel geven

van thuis te zijn – zij helpt ons te weten waar we zijn. Als we niet verbonden zijn met de aarde weten we niet meer waar we zijn. We zijn niet gegrond, in een la-la land, zoals wij dat noemen. Verbonden zijn met de aarde geeft ons een gevoel van *zijn* en door ons *zijn* verbinden we ons met onze intuïtie en met het net van licht.”

“De aarde is waar wij, als *spirit*, naar toegekomen zijn om iets bij te dragen, om onze verschillende ervaringen als *spirits* hier te delen. Het is zoals een grote vlooienmarkt – vele verschillende *spirits* komen hier om een bijdrage te leveren aan een grotere energie. Wij allen bieden onze gaven aan een groter geheel.”

Sobonfu vertelt me dat een eenvoudige manier om ons te verbinden met de aarde rechtstreeks door ons lichaam is, en vooral door onze blote voeten. Ik deel mijn scepticisme met haar en vertel haar dat op blote voeten lopen een beetje “new age-achtig” klinkt. Sobonfu zegt heel serieus, “het heeft niets met new-age te maken, omdat het antieke-age is. We kunnen dit wel als iets van new-age hebben, omdat we onszelf grondig geleerd hebben om ons af te keren van deze antieke wijsheid, en we het dus opnieuw moeten leren.”

“Ik groeide niet hier op,” gaat zij verder, “dus kun je niet zeggen dat ik plotseling met deze idee kom van op blote voeten lopen. Ik weet dat ik afgescheiden ben wanneer ik niet op blote voeten loop. Ik weet van mezelf dat wanneer ik mijn voeten op de grond voel, ik mij geard, gegrond voel.”

“In feite probeerden wij in ons dorp verschillende dingen, ook gaven we schoenen aan vrouwen. En zij werden gek. Sommige vrouwen wilden de schoenen niet aandoen. En wanneer ze het toch doen, dan zorgen zij ervoor dat ze een poosje op aarde lopen.”

“Het is erg belangrijk om rechtstreeks de aarde aan te raken. Maar ik weet dat sommige mensen in de stad wonen en aarde niet onmiddellijk bereikbaar is. Dus is het van belang om potten met planten in je huis te hebben. De verbinding met de aarde is heel krachtig. Het laat je los schudden wat niet goed voor je *spirit* is, wat je fundamenteel belemmert, en verandert het in iets goeds. Het is heel erg belangrijk; het heeft helemaal niets met new-age te maken.”

“Er zijn vele dimensies voorbij deze,” legt ze uit. “Maar de verbinding die we moeten houden, om ons met de andere dimensies verbinden, is die met de aarde.”

Ik begrijp van Sobonfu dat de aarde als een poort naar bewuste energie van het net van licht, dat door alle dimensies stroomt, is. Het levende organisme dat de aarde is, is een deel van het grotere net. Door hier te zijn, door de rechtstreekse verbinding met de aarde, gaan we de andere werelden en potenties daar voorbij, binnen.

Kinderen

In de retraite van “*De Cirkel van Vrouwen*”, zijn drie jonge meisjes aanwezig. Ik was verbaasd toen ik hen voor het eerst zag, onzeker over hoe hun aanwezigheid de groep zou beïnvloeden. Maar ik zag snel dat hun aanwezigheid uiterst natuurlijk was. Zij mochten kinderen zijn – niemand stond erop dat ze stil zouden zijn, of rustig en beheerst. Zij kwamen en gingen naar de bijeenkomsten zoals zij dat wilden. Soms deden zij mee, soms keken ze alleen maar, en andere keren speelden zij zelfs terwijl de volwassenen verder gingen met wat ze aan het doen waren. En zij waren verrassend op hun gemak met de intense omstandigheden en emotionaliteit op de retraite. Ik had nog nooit kinderen zo op hun plaats op een volwassen gebeurtenis gezien.

Tijdens de retraite vertelt Sobonfu mij, “kinderen laten alles goed zijn. Zelfs als iemand iets verkeerd doet is het goed, als er een kind aanwezig is.” Later, gedurende één van onze gesprekken vraag ik haar uit te leggen wat ze hiermee bedoelt en ze zegt, “er is een energie waar kinderen mee komen. Het is leven; het is energie die ons opent voor het leven. In het dorp zijn er bepaalde rituelen die alleen door kinderen gedaan kunnen worden. Deze energie staat een rechtstreekse verbinding toe met het net van licht.”

Sobonfu legt uit dat vrouwen die een kind baren, deze energie soms kunnen voelen en dan voor hun verbinding met het net van licht afhankelijk van hun kinderen worden. Wanneer een vrouw haar eigen verbinding associeert met wat het kind biedt, kan het heel moeilijk voor haar zijn om haar kinderen op te laten groeien en het huis te laten verlaten. Soms duurt de toegang door het kind tot het zeven of acht jaar is of soms kan het zelfs tot de adolescentie duren.”

“In het dorp wisselen de moeder en het kind soms een geschenk of een ritueel voorwerp uit, zodat de moeder het geschenk op haar altaar kan bewaren. Dan kan ze haar kinderen laten gaan; dat veroorlooft haar om een manier te ontwikkelen om verbonden te zijn.” Sobonfu vertelt me dat het van belang is dat kinderen – niet alleen maar die van jezelf – een link zijn. “Ik denk dat dit één van de redenen is waarom wij in het dorp met kinderen van andere mensen samen zijn. Zodat er kinderen van anderen mensen zijn die je helpen verbonden te blijven.” Natuurlijk is een vrouw altijd verbonden met het net van leven en licht, verzekert Sobonfu mij. Maar of zij het erkent als zodanig is een andere vraag.

“Waar de uitdaging voor de moeder ligt om haar verbinding voorbij haar kind uit te breiden, is om ze los te laten zodat ze zich onafhankelijk kan verbinden.”

Wanneer ik haar vraag over vrouwen die geen kinderen hebben, vertelt Sobonfu mij dat vrouwen zonder kinderen vaak een sterkere verbinding kunnen ontwikkelen met het net omdat zij hun verbinding uitbreiden voorbij de beperkingen van de afhankelijkheid van een kind. Wanneer ik Sobonfu vraag of zij zelf kinderen heeft, antwoordt zij dat alle kinderen in haar leefgemeenschap haar kinderen zijn. In haar dorp is het niet zo dat iemand alleen moeder is die gebaard heeft. Op de retraite zie ik haar deze traditie weerspiegelen wanneer ze met grote zorg, affectie en autoriteit met de aanwezige kinderen omgaat, alsof ze van haar waren.

Stilte

Op een gegeven moment als Sobonfu en ik in haar huis zitten praten merk ik dat ik niet meer in staat ben om te denken, of haar vragen te stellen. Ik herinner me dat ik dit ook voelde toen ik met andere mensen over dit boek sprak. Sobonfu merkt dat ik niet reageer op wat ze zegt, dus zeg ik haar dat ik mij weggetrokken voel. Ze stelt me gerust en zegt dat het kan kloppen. Soms valt er niets te zeggen. Het kan lijken alsof de stilte een eigen leven heeft en het overneemt.

“Er zit iets heel krachtigs in stilte, wat je niet hebt als je praat,” vertelt ze mij. Zelfs in het dorp zie je soms twee mensen zomaar zitten; niemand zegt iets. En niemand voelt zich ongemakkelijk.”

“Het is over de hele wereld hetzelfde dat vrouwen graag praten,” zegt ze lachend. “Maar vrouwen waarderen ook de stilte. Stilte laat de intuïtieve kant naar voren komen. Stilte is iets om in te tunen op wat er buiten is, een manier om te observeren, te voelen en te openen. Stilte is een vrouwelijke kwaliteit omdat zij integratie toestaat; zij staat zowel mannen als vrouwen toe gecentreerd te zijn in hun eigen kracht. Stilte gaat niet over doen maar over *zijn*. Zij brengt de dingen samen tot één geheel. In stilte integreer je en deze integratie gebeurt op een natuurlijke manier, maar het is het beste om je er bewust van te zijn, zodat we ons kunnen richten op wat we omarmen.”

“Dit is een voorbeeld van mediteren in het Boeddhisme. In Afrika kan het de onderbrekingen in de conversatie tussen mensen zijn. Alleen deze momenten, wanneer mensen in contact komen, en daarna zomaar ophouden met praten. En er geen behoefte aan woorden meer is.”

VROUWEN DIE HELEN EN HET VROUWELIJKE

Sobonfu en ik hebben veel gesproken over de behoefte aan het erkennen van de vrouwelijke spirit en zijn voeding, zodat hij een meer centrale plaats in ons collectieve bewustzijn krijgt. Dit proces houdt de heling in van de vrouwelijke *spirit* en van vrouwen. Vele vrouwen hebben op individueel niveau aan misbruik geleden, en dit misbruik heeft de verbinding van vrouwen met het net van leven en licht schade berokkend. Toen vrouwen afgesneden werden, had dat tot gevolg dat onze collectieve verbinding afgesneden werd van het net, wat mensen geïsoleerd van elkaar en van het geheel achterlaat. In het Westen vooral is deze verbreking wijd verbreid en de behoefte aan heling het grootst. Als de heling niet plaats vindt zal de verbinding met het net van licht en wijsheid niet zijn hoogste bestemming bereiken. De energie of de informatie van het net zal gevangen worden in patronen van misbruik tegen vrouwen en zal opnieuw patronen van misbruik en onwetendheid in het collectief instellen.

“Het misbruik verbrijzelt fundamenteel je verbinding met de *spirit*, en verbrijzelt de verbinding met het collectief,” legt

Sobonfu uit. “Welke informatie je ook krijgt, zij zal in kleine verschillende delen komen en je kunt ze niet bij elkaar brengen.”

“Vrouwen die misbruikt zijn kunnen zich afstemmen op het net,” legt Sobonfu uit, “en ze zullen de juiste boodschap krijgen. Maar de shock schuift nog steeds terzijde wat ze zouden kunnen ontvangen, en zij denken dan dat het komt omdat zij nog bezig zijn om hun trauma te verwerken. Het trauma creëert de blokkade, dus gaat de energie van het net daar vastzitten. De energie komt naar binnen, maar je kunt haar niet herkennen als iets anders dan het misbruik. Dus vindt er geen heling en geen transformatie plaats.”

Het misbruik van vrouwen is iets dat geheeld moet worden om een complete transformatie te laten plaats vinden. Een deel van wat Sobonfu doet in de retraite van “*De Cirkel van Vrouwen*” is een omgeving creëren die vrouwen aanmoedigt om hun eigen kwaliteiten en kracht te vinden, en zichzelf te leren vertrouwen, om daarna deze vrouwelijke *spirit* via hen te laten reflecteren naar de andere vrouwen in de groep. Op die manier wordt de collectieve vrouwelijke *spirit* versterkt. “*In de Cirkel van Vrouwen*” help ik vrouwen hun eigen kracht te vinden,” zegt ze. “We stellen activiteiten samen die hen langzaam naar de plaats leiden waar ze hem kunnen gaan herkennen, ‘hé, dat kan ik.’ Zij kunnen herkennen wat ze weten en hem in de wereld brengen. Onbewust weten vrouwen dat ze kracht hebben, maar in hun bewustzijn zijn zij bang om haar te erkennen. Dus hebben we een getuige nodig en de getuigen zijn in de retraite andere vrouwen.”

“We willen de erkenning van mannen. En ja, zij geven die ons, maar we willen meer. Wat eenvoudigweg betekent dat we het ergens anders vandaan moeten halen – van andere vrouwen. Omdat vrouwen van dezelfde bron gedronken hebben als wij. Alleen zij weten hoe dat is, en zij kunnen dus zeggen, ‘ja, dit is echt goed!’

“Als iemand die nooit iets geproefd heeft zegt, ‘ja, dit is goed!’ – hoe weten ze dat dan? Op wat voor een basis zeggen ze dat? Van iemand anders’ ervaring? Hoe zit dat? De mensen die weten zijn andere vrouwen. Er bestaat een toon tussen vrouwen, een koor tussen vrouwen, een gedeelde ervaring. Vrouwen kunnen de spiegel omhooghouden zodat andere vrouwen het kunnen zien.”

Sobonfu legt uit dat vrouwen zelf samen zijn geweven in een net van vrouwelijke *spirit* en energie en dat de heling plaats kan vinden in dit net wat alle vrouwen kan helpen.

“Wanneer er één vrouw geheeld is, weerklinkt dat in anderen. Het net tussen vrouwen is iets wat we openen,” vertelt ze. “Wanneer je mij ziet, zie je mijn pijn, wanneer ik jou zie, zie ik jouw pijn. Zelfs wanneer we er niet over praten weten we dat er iets is. Daarom voelen we de pijn wanneer er in de wereld rondom ons iets gebeurt. Zoals in mijn dorp. Zij kijken niet naar TV of zoiets dergelijks, maar zij zullen doorhebben en voelen wat er aan de hand is in de wereld.”

Ik vraag Sobonfu of de verbinding van vrouwen inhoudt, dat de heling van een aantal vrouwen, de heling van andere vrouwen kan beïnvloeden, en ze legt uit dat dat klopt, en dat er nu echt een mogelijkheid is om een wijdverbreide heling te laten plaats vinden. “Omdat we allemaal verbonden zijn is de heling van één vrouw ook de heling van een andere vrouw. Als er genoeg vrouwen geheeld kunnen worden is het als een elektrische verbinding die zich door het net verspreidt. Het is alsof de juiste stekker erin gestopt wordt. Er zal plotseling een schok zijn en ‘Wow!’ Dingen zullen echt veranderen. Alles wat vrouwelijk is, heeft de neiging te stromen, op natuurlijke wijze,” gaat ze door. “Wanneer vrouwen helen, de vrouwelijke *spirit* heelt, beïnvloedt dat ons allemaal. Deze verbindingen kunnen de wereld heel snel veranderen.”

OVERGEVEN AAN INWIJDING

We zitten allemaal in een tijd van inwijding,” vertelt Sobonfu mij terwijl we op de bank in haar woonkamer zitten en er een briesje door het open raam komt.

“We veranderen ons bewustzijn door de manier waarop we kijken en op elkaar en op de wereld reageren. Deze verandering heeft iets te maken met het vanuit de afzondering teruggaan naar de gemeenschap. Door af te breken dat we afgesneden zijn van elkaar en van onszelf zijn, en de wijze kunnen omarmen waarop we ons kunnen openen en ons opnieuw kunnen verbinden.”

De gebeurtenis in het *World Trade Center* vond plaats toen wij met elkaar werkten, en ik vroeg Sobonfu erover. “De aanval op het *World Trade Center* bracht veranderingen in het bewustzijn,” zegt ze. “Woede veranderde in zorg en verbinding. We begonnen weer met elkaar te praten. De mensen openden zich voor de ander voor een poosje.”

“De aanval is ook een symbool over hoe het in de toekomst kan zijn als we niet veranderen. We moeten accepteren dat de weg van geweld voorbij is; anders zullen er nog meer gevechten zijn. We zijn niet met geweld en haat geboren. We zijn geboren met een verbinding met het net van licht. We zijn geboren en kennen onze rol om het leven te bekrachtigen, het leven te onderhouden. Dit is de vrouwelijke kracht en *spirit*.”

Sobonfu vertelt me dat vele vrouwen aarzelen om hun rol en verantwoordelijkheid in deze tijd van overgang te claimen.

“Er is een heleboel weerstand in vrouwen om te doen wat er gedaan moet worden. Laatst op een conferentie vroegen we ons dat af. ‘Wat weerhoudt ons om bij elkaar te komen, wat houdt ons gescheiden?’ En het meest gehoorde antwoord was dat we bang zijn, dat niemand ons zal horen als we de waarheid spreken. Hier ligt onze grootste weerstand.”

Sobonfu legt uit dat we deze angst moeten overwinnen, samen moeten komen en onze eigen kracht moeten claimen die ons met het net van licht zal verbinden. “Het is van belang om je over te geven aan inwijding, om bereid te zijn dat inwijding jou meeneemt,” zegt ze. Inwijding geeft de mogelijkheid om je grenzen af te breken. “De oudsten brachten me naar een poort tussen de werelden en zij vroegen mij te springen. En ik sprong en ik kwam in het water terecht. Toen ik zestien was, was er weer een inwijding. De oudsten brachten me naar een poort waarvan ik dacht dat het dezelfde was en vroegen me weer te springen. De oudsten zeiden, ‘als je springt, kijk. En wees voorzichtig!’”

“Maar omdat ik dacht dat het dezelfde plaats van toen was, was ik er zeker van dat er water zou zijn waar ik terecht zou komen, dus had ik een denkbeeld toen ik sprong. Maar het was niet dezelfde dimensie, er was geen water!”

Ik vroeg haar wat er was en ze zei, “rotsen!” en lachte om haar fout. Ik vroeg haar of ze überhaupt had gekeken. Ze zei, “nee, ik had helemaal niet gekeken. Als ik gekeken had, had ik gezien

waar ik moest springen. Maar ik besteedde er geen aandacht aan, ik dacht dat ik wist wat er ging komen.”

“In inwijding moet je bereid zijn om open te zijn en de inwijding je te laten meenemen. En te luisteren naar de stem van de intuïtie. Ik had er geen aandacht voor. Mijn ego zei, ‘ik heb dit eerder gedaan!’ en, ‘mijn God, ik zal dit doen en zij zullen zien dat ik dit kan omdat ik weet wat ik doe.’ Maar het was niet de juiste houding, en ik bezeerde mijn benen aan de rotsen.”

Ze vertelt me dat de inwijding waaraan we nu allemaal deel nemen afhankelijk is van de participatie van vrouwen, het claimen van vrouwelijke kracht en hun terechte plaats in het collectief. Met de autorisatie van de vrouwelijke *spirit* kunnen vrouwen zelf heel snel helen en transformeren, en door deze transformatie de hele mensheid verbinden met het net van licht – en ons een nieuw bewustzijn en een nieuwe relatie tot het leven geven.

“Dit is een tijd van inwijding voor iedereen, maar speciaal voor vrouwen en vrouwelijke wijzen van leven,” zegt ze. “Een deel van de inwijding houdt het helen van misbruik in en het teruggaan naar een plaats van vóór het misbruik. Het zal helpen wanneer we dit proces kunnen erkennen. Vrouwen zijn zeer intuïtief; zij zien wat er komen gaat. Maar we zullen moeten werken met dat we zien, en verantwoording nemen voor dat deel wat we uitvoeren. Het lijkt alsof we nog midden in een shockfase zitten – we zijn midden in een verandering en het verrast en verwart ons. Maar als we kunnen zien wat het is, kunnen we er gemakkelijker doorheen gaan. Deze erkenning is als een zegel, alsof we deze ervaring bezegelen met onze erkenning, haar gronden.”

“Wanneer we niet erkennen dat we door een tijd van inwijding heen gaan worden we gevangen in een bodemloze put. We blijven in een draaikolk waarin we steeds weer dezelfde beginvoorwaarden creëren. En we zullen daar blijven, niet omdat we dat willen of omdat dat moet, maar omdat we de uitgang niet kennen. Bewuste erkenning helpt ons eruit te gaan.”

Wanneer ik naar Sobonfu's woorden luister herinner ik mij een beeld dat ik had toen ik aan dit boek begon – een beeld van vrouwen die ernaar verlangden om verbonden te zijn met de bron. Het was alsof er een voertuig was van een groot verlangen, een losgekoppeld voertuig, gevangen tussen werelden. Het leek het collectieve verlangen van de ziel van de vrouw, het verlangen van

vrouwen die afgesneden zijn van hun natuurlijke manier om naar huis te gaan, ten gevolge van eeuwen van afgescheidenheid en misbruik. De weg kwijt, zoals een spookschip, het vaart rondjes in teruggetrokken wateren. Het verlangen schreeuwt het voortdurend uit, maar iets weerhoudt dit verlangen om de energie of de voorwaarden aan te trekken die nodig zijn om de cyclus af te maken.

Terwijl Sobonfu over onvolledige inwijding spreekt herinner ik mij een beeld en denk, misschien zijn vrouwen gevangen in een inwijding die ofwel spoedig ten einde is ofwel zichzelf steeds weer herhaalt. Als vrouwen zelf de volgende stap zetten om te leven wie ze werkelijk zijn, dan kunnen zij een bijdrage leveren aan de veranderingen die om ons heen plaats vinden. In Sobonfu zie ik een vrouw die haar eigen angsten, haar eigen behoeften opzij heeft gezet voor niet aflatende dienstbaarheid. En ik weet dat, als ze meer vrouwen kan helpen om hetzelfde te doen, de draaikolk, die de wereld in een staat van afzondering en onvolledigheid houdt, ons niet nog langer zal kunnen vast houden, en dat er uiteindelijk grote veranderingen zullen worden gerealiseerd.

De Onbekende Zij

Een ontmoeting met

Lynn Barron

De Onbekende Zij

Het omhooggaan is werken, is je inspannen. Je zet één stap tegelijk, komt van de ene fase in de andere, je komt steeds dichterbij het licht. Maar plotseling wordt het licht zo helder dat het zwart is. En dan begint de afdaling. De afdaling heeft een trekkracht. Je hebt je overgegeven en het is niet aan jou. Je wordt getrokken door liefde. Jij bent weg. Je bent verloren gegaan in het lichtende zwart, in de beminnelijke stilte, de dynamische, levende leegte van de Onbekende Zij.

Lynn Barron

HET HUIS IN DE WOESTIJN

Op het trefpunt tussen de eindeloze droge stroom van de Mojave Woestijn en de lichtgroene opgaande helling van de San Gabriel Mountains, tussen Joshua bomen die stil tegen de horizon staan, beschermd door drie waakzame en ontembare honden, ligt het kleine huis waar Lynn Barron woont.

Gedurende de vier jaar dat zij hier woont, heeft het huis in dit schijnbaar lege landschap meer leven aangetrokken dan men zou denken. Horzels komen vanuit een onbekende plek en wervelen de badkamer in, ook al zet Lynn ze onverbiddelijk buiten nadat ze zijn bezweken op de vensterbank, gedesoriënteerd, suggereert zij door de bedwelmende energie in het huis. Muizen schieten door de keuken totdat ook zij, net als de wespen, plotseling kalm en rustig worden. Lynn wikfelt daarna de beestjes in een doek en zet ze buiten, daar waar de lucht minder bedwelmend is. In de avond zweven vreemde geluiden door de duisternis, als delen van het gebouw lijken te kreunen en wankelen onder een groot gewicht. Een ononderbroken stroom van mensen komt en gaat van het nabijgelegen Los Angeles en ver daarbuiten, tot aan de Oostkust toe, om met Lynn te mediteren; ze sliepen buiten het kleine huisje op handgemaakte houten bouwsels, die vreemd, als geraamten in elkaar zijn gezet tussen het zand en de salie van het stuk grond.

In de nacht kunnen onhandelbare honden van mijlen ver weg urenlang janken, en het geroep van onbekende dieren – prairiehonden of andere jachtdieren – moedigen de honden aan. Vreemde rommelende geluiden hoor je op het dak van het huis, geven iemand die probeert te slapen de indruk onder een kegelbaan te liggen. Bij het aanbreeken van de dag introduceren vele zangvogels het zonlicht in de donkerte van het huis met niet mis te verstane taal, cirkelend rondom de enige iep die aan de voorkant van het huisje staat.

Lynn vertelt me dat alle activiteiten in het huis soms spectaculair kunnen zijn, maar dat er ook tijden zijn dat het verborgen is in grote stilte. Ik bezoek haar twee maal, en de eerste keer dat ik bij haar ben, voel ik deze stilte. Al die tijd dat ik bij haar ben voel ik dat mijn *mind* ergens naar toegetrokken wordt waar het donker en strelend is, gewiegd en allesomvattend door een zwaar en troostend gevoel. Ik voel me zeer relaxed en kan nauwelijks denken. Ik moest zelfs, toen ik de acht honderd kilometer naar haar toereed, bij een benzine station rusten en mediteren omdat ik overmand werd door een zachte bedwelmende staat van vrede.

Maar toen ik de volgende keer voor bijna een week lang bij haar was, lag ik de meeste nachten wakker en was voortdurend alert voor geluiden en bewegingen. De dagen zijn intensief en vol activiteiten. De tweede dag dat ik daar ben verschijnt er een indrukwekkende hond op het erf, binnengelaten door haar drie honden lijkt het, die indringers meestal weggagen. Lynn en ik spenderen veel tijd om deze nieuwe aanwinst met de meute honden te laten samengaan, en gaan zelfs met één van de honden na een lang en gemeen gevecht naar de dierenarts. Slapeloze nachten, meditatie sessies de hele dag door, gepaard gaande met voortdurende aandacht en focus, de emotionele belasting van de zorg voor gewonde honden en het maken van dit boek zorgen voor een actieve en uitputtende reis – een sterk contrast met mijn eerste bezoek aan haar.

Gedurende beide bezoeken blijven Lynn's manier van doen en haar voorkomendheid hetzelfde. Ondanks de activiteiten om haar heen blijft Lynn rustig en onbevooroordeeld, een gevoel van vrede uitstralend, maar ook van spontaniteit en vrijheid. Zij is een mens die leeggemaakt is door een levenslange devotie voor de Waarheid

en een twee jaar durende mystieke ervaring die haar ego vernietigde, en haar achterliet met weinig of geen individuele identiteit of gevoel van persoonlijke behoeften. Sinds die tijd heeft ze bijna een vijf jaar durende ontmanteling en integratie van haar persoon ondergaan. Eindeloze ruimten zijn in en rondom haar. Maar toch zag ik gedurende mijn tweede bezoek dat het niet de lege stilte was van een afgezonderd kloosterleven, waar je geen verantwoordelijkheden hebt, niet iets wat je terughaaft uit het volledig opgegaan zijn in iets anders. Het is veeleer een leegte die verhoogde aandacht vraagt en je drijft tot constante deelname aan de volheid en de chaos van het leven.

LEEGGEMAAKT DOORGAAN

Lynn is een mooie en grootmoedige vrouw van in de vijftig, met halflang bruin haar en heldere blauwe ogen die zich openen voor een oneindig licht. Zij zelf is uitermate vlot en gemakkelijk in de omgang, vreugdevol en spontaan. Maar zij is ook onverminderd gefocust en scherp, tekenen van de discipline en de inspanning die nodig zijn voor de reis die ze gemaakt heeft en voor het werk dat ze nu doet.

Ze beschrijft zichzelf als een weinig belovende kandidaat voor mystiek leven; ze had nooit verwacht dat ze gedurende het grootste deel van de dag en de nacht in meditatie zou zitten, in een raar oud huisje met scheve vloeren en vreemde aluminium kozijnen die soms niet sluiten, en in de woestijn zou wonen met als enige gezelschap, drie wilde honden, waarvan er twee deels prairiehonden zijn. Nu lacht ze om haar leven, een verre roep, zegt ze, vanuit de Vier Jaargetijden waaraan ze gewend is geraakt.

Vóór haar mystieke ervaringen had ze een volle baan en reisde als kunstenaar en visagist naar New York en Parijs. Ze bereisde de hele wereld voor haar werk, kwam soms in koninklijke kringen en was getrouwd met een zakenman. Hoewel ze voortdurend naar de Waarheid werd getrokken door een intens verlangen en gedisciplineerde studies, had ze er geen idee van dat ze een complete transformatie zou ondergaan, dat haar leven zo onvoorwaardelijk niet meer van haar zou zijn.

Tekenen van haar vroegere leven kun je moeilijk missen: fijn Italiaans linnengoed, onwaarschijnlijk wit, bedekken het antiek koperen bed in de ene slaapkamer, en verder de ganzendonzen dekbedden die door het huis heen geslept worden voor de meditatie. Prachtige oosterse tapijten, vanuit India meegenomen, liggen op de tegelvloer in de kleine huiskamer. Een eenvoudige, treffende kalligrafie van een steigerend paard in rode inkt staat op een plank in haar slaapkamer. In de betegelde badkamer staan de legplankjes vol stedelijke elegantie uit een tijd en een plaats van vóór Lynn's leven in de woestijn.

Lynn leeft nu in een tijdloze dimensie, een staat van eenheid voorbij onze driedimensionale werkelijkheid. Ze lijkt zelden verontrust door de gebeurtenissen om haar heen, ze gaat van het ene ogenblik naar het volgende en vertrouwt erop dat wat er nodig is in een situatie, gegeven zal worden, en ze is opgegaan in de herinnering aan God terwijl ze voortdurend aandacht heeft voor de eisen en de lessen van haar dagelijkse leven. Zij verdient haar geld als visagist wanneer haar kapitaal op raakt. Wanneer zij niet werkt zorgt ze voor het huis, mediteert en reist soms om samen met anderen te mediteren.

Er zijn tijden gedurende mijn bezoek aan haar dat ik niet in staat ben om haar vrijheid en onthechting bij te houden; soms ben ik bang, onzeker over hoe met de dingen van de dag om te gaan, daar waar we op zijn minst gezegd een beetje in beslag genomen en afgeleid zijn door de energie om ons heen. Op een dag rijden we in Lynn's auto als ik zie dat de benzine-meter 'leeg' aangeeft. Het lijkt erop dat Lynn er geen bezwaar in ziet om op een lege tank verder te rijden. Maar we zijn op zijn minst 35 mijl van de dichtstbijzijnde benzinepomp verwijderd, en ik maak me zorgen dat we het niet halen.

Uiteindelijk krijgen we benzine als we haar gewonde hond naar de dierenarts brengen. Ik zit ongerust achter in de auto en zorg voor de gewonde hond, en hoop dat we de benzinepomp zullen halen. Het bereiken van de benzinepomp verlicht alleen maar tijdelijk mijn bezorgdheid wanneer er, als we de afslag naar de weg nemen, vier auto's achter ons op elkaar botsen. Lynn is zich bewust van de wisselvallige gebeurtenissen om ons heen, maar ze lijkt nooit bezorgd of bedreigd; haar interesse ligt veeleer in het

leren van de betekenis ervan, het inzicht krijgen in wat ze haar kunnen zeggen.

Alles wordt gedaan en voor alles wordt gezorgd, zelfs als ik er niet zeker van ben hoe. En in de meeste gevallen is het gevoel van verloren zijn in te veel leegte er de oorzaak van dat we lachen in plaats van bezorgd zijn, de vrijheid en de energie die Lynn draagt brengt ons beiden vaak tot onbedaarlijk lachen. Of we nu kijken naar een arme muis die rondhangt bij de hondenbak, die duidelijk gestopt wordt net voordat zij een stuk kan pakken, of zonder succes proberen te mediteren terwijl de nieuwe hond snurkt als een kettingzaag en op Lynn's prachtige beddengoed kwijlt, we staan vaak krom van het lachen terwijl de tranen over onze wangen stromen.

Veel van mijn reacties – diepe vrede, opgetogenheid, desoriëntatie, en bezorgdheid – zijn voor een deel reacties op de enorme energie en kracht van de leegte en de eenheid die zij belichaamt. Het is niet altijd plezierig om in een energieveld geworpen te worden dat weinig rekening houdt met je gescheiden individualiteit, dat chaos toestaat en geen orde of zelfs beperkingen van tijd oplegt, dat een eigen leven en agenda heeft. De momenten van vrede, vreugde of zelfs extase zijn de momenten waarop ik mijn eigen behoeften vergeet en mezelf echt met Lynn laat zijn.

Het heeft Lynn jaren gekost om te leren leven in de leegte die in haar leven gekomen is. Haar mystieke ervaring plaatste haar in een bijna totaal andere dimensie, schijnbaar zonder een brug naar deze wereld. Met behulp van Hazrat, een Indiase *Sheikh* in de Naqshbandi Soefi traditie, die ze na haar ervaring ontmoette, heeft Lynn geleerd, zoals de Soefi's zeggen, 'nuchterder' te zijn. Zij heeft geleerd aandacht te hebben voor het detail in het leven, ondanks het voortdurend werken op andere niveaus van bewustzijn.

Om in deze staat te kunnen leven zijn er bepaalde aanpassingen vereist. Op een avond lachen Lynn en ik wanneer ik moeite moet doen om de groente voor het avondeten te snijden met blijkbaar onmogelijk botte messen. Zij kan het niet riskeren om scherpe messen in haar huis te hebben omdat zij zich bij het koken gemakkelijk zou kunnen bezeren als zij zich plotseling verliest in de herinnering. Geplette tomatenschijfjes op je sandwich eten is

slechts een klein offer dat je moet brengen om bij Lynn te mogen zijn.

Het gevoel van bescherming rondom Lynn is bijna tastbaar, alsof er speciale aandacht is voor haar en de staat waarin ze zich bevindt. Hoewel ze langzamerhand meer in staat is om de dagelijkse dingen te doen, heeft ze nog steeds ordening nodig om haar in deze wereld te helpen. Het leek geen toeval dat de hond die plotseling op haar erf verscheen een rasechte Napolitaanse bulldog is, één van de meest kwaadaardige en meest loyale waakhonden ter wereld.

Lynn heeft de hulp die gegeven wordt nodig, omdat haar *mind* zo vaak voorbij een lineaire of rationele staat van bewustzijn functioneert, en haar aandacht grotendeels op haar innerlijk werk gericht is. Hoe zou ze anders voor haar honden of voor zichzelf kunnen zorgen? Hoe zou ze zich anders moeten herinneren benzine in haar auto te doen? Hoe kan ze anders in een geïsoleerde omgeving leven die, voor iedere alleenstaande vrouw veeleisend en gevaarlijk is? En hoe zou ze anders kunnen werken in een traditionele lijn van het Soefisme, die historisch gezien, binnen een Islamitisch kader, overheerst wordt door mannelijke leraren. En hoe zou ze anders vrij kunnen blijven van de vooroordelen en zelfs fysieke bedreigingen, die normaal gesproken een vrouw in deze context bedreigen?

Vernietigd – zoals de Soefi's zeggen – in het vuur van goddelijke liefde, is Lynn een uniek visioen getoond van wat mogelijk is in de evolutie van menselijk bewustzijn. Zoals zij het ziet, is er nu een staat van bewustzijn voor de hele mensheid beschikbaar als nooit tevoren. Dit is het bewustzijn van eenheid voorbij dualiteit, een pure en vormloze staat van zijn waarvan de essentie liefde is. Het is, zoals Lynn het noemt, de “Onbekende Zij.”

DE ONBEKENDE ZIJ

Lynn en ik zitten buiten onder de iep in twee grote stoelen thee te drinken; Lynns' drie honden en de nieuwe bulldog liggen op verschillende plekken op het erf, en houden ons en elkaar in de gaten. Het is nu laat in de Herfst en het is 's avonds koel en

overdag warm. De temperatuur is heerlijk en warm en we zitten in de schaduw van de iep; het zonlicht valt als regen wanneer een zacht windje met de bladeren boven ons hoofd speelt. We drinken thee gemaakt van kruiden uit de Amazone die, op de verpakking, de ‘helderheid van het tropische woud’ garandeert, en we lachen omdat het tropische woud in ons beiden een rijke duisternis en veelheid oproept die we niet associëren met wat wij helderheid noemen. We lachen en zijn gelukkig en optimistisch als we de staat van bewustzijn bespreken, die Lynn de Onbekende Zij noemt.

“Wanneer ik praat over de Onbekende Zij,” legt Lynn uit, “spreek ik over een staat voorbij concepten, ideeën of vormen – een staat zonder tijd. Iedere notie van dualiteit is opgelost. Er zijn geen vooroordelen of verschillen vanuit conditionering, cultuur of traditie. De illusionaire grenzen zijn verdwenen. Je hebt alles losgelaten wat begrensd is door tijd en ruimte. Je hebt ideeën over individualiteit opgegeven.

“De Onbekende Zij is een staat van liefde, waarin er geen bemiddelaars zijn tussen jou en het goddelijke,” gaat ze verder terwijl ze haar thee drinkt. “Je hebt je ontdaan van elke notie van scheiding, want niets in de wereld van relatieve waarheid is echt voor jou.”

Dit is een staat van stilte en leegte. Het is een actieve dynamische staat van stralend helderzwart licht. In deze staat van zijn, bestaat stilte en leegte in eenheid. Het is een pure staat van zijn die zichzelf in zichzelf is. Hier rust God in actie, zoals toen God sprak: ‘Wees.’

Lynn vertelt me dat het moeilijk is om je van deze staat van bewustzijn een beeld te vormen omdat het voorbij een concept is en niet weerspiegeld wordt in onze huidige vormen van waarnemen en kennen. Het is voor haar ook moeilijk om erover te spreken omdat zij zelf op een plaats zonder woorden en verklaringen is. Ik voel haar moeite om zich tegenover mij uit te drukken binnen de beperkingen van definities en van mijn begrip.

“Het is zo moeilijk om te herkennen,” zegt ze, “omdat we het terug willen brengen binnen de oude vormen van deze wereld en ik zeg dat het hier niet is. Het is een naar binnen keren, een nieuwe manier van zijn in de wereld van tijd en ruimte. Het zichtbare beeld aan de buitenkant wordt gevormd in het moment en toch is

deze staat tijdloos. Het is een bewustzijn van liefde en zijn, en van een denkwijze voordat de conceptie vorm aanneemt. Het is de vormloze vorm, het is een niet-dimensionale staat van hier in de gewone werkelijkheid zijn.”

Een speciaal aspect van Lynn’s inzicht is dat het haar gegeven werd gedurende haar mystieke ervaring, buiten een bestaande spirituele context. Zij had geen Soefisme bestudeerd of enig ander mystiek systeem voor ze in haar twee jaar durende proces van vernietiging geworpen werd, waarin de meditatie-ervaringen haar steeds dieper in haar eigen zijn voerde en daar voorbij. Van daaruit moest ze naar een ontwerpstructuur zoeken voor haar ervaringen om deze ervaringen te kunnen vertalen in termen die voor anderen te begrijpen zijn.

“Wanneer je dit concept van bewustzijn van liefde gaat onderzoeken waarin alles ingesloten wordt,” legt ze uit, “is het Maria – als je het over de Joods/Christelijke/Islamitische mystieke traditie hebt, die dat het dichtst benadert. Maria had een puur bewustzijn; zij was in een maagdelijke staat. In deze staat hebben bezwangering, bevruchting, en zwangerschapsperiode allemaal het principe *liefde* in zich.”

Lynn begint nu te praten over wat het betekent in deze staat te zijn en gebruikt vaak het woord “Jij” wanneer zij haar eigen ervaringen beschrijft. Wanneer ik haar vraag waarom ze op die manier spreekt, verontschuldigt ze zich en legt uit dat het moeilijk is om aan een “ik” te refereren dat ze niet meer kan plaatsen.

“In deze staat, heb je niet meer het mechanisme van ‘doen’ – wat doe ik?, kan ik dat doen?, hoe doe ik dat? – omdat alleen ‘zijn’ er is. Wanneer jou getoond wordt wie je werkelijk bent, wordt ‘zijn’ je werkelijkheid. En deze staat van zijn is een staat van afstand gedaan hebben. Zij omarmt jou; jij omarmt haar niet.”

We zitten een tijdje in de stille schaduw, drinken thee en kijken naar de schaduwen die over de grond gaan. Ik vraag Lynn waarom ze dit bewustzijn als vrouwelijk beschrijft wanneer zij altijd zegt dat het vormloos is, voorbij dualiteit.

“Dat ik het ‘Zij’ noem betekent niet dat het vrouwelijk is,” zegt zij. “Het heeft geen geslacht, het is mannelijk noch vrouwelijk, maar om de één of andere reden wil je ‘Zij’ zeggen. Het is een staat van voelen, en voelen is een vrouwelijke kwaliteit. Dat voel je gewoon. Je kunt niet denken of er gedachten over hebben. Het

blijft in de vormloze sfeer. Je voelt bijvoorbeeld of je omringd wordt door aanwezigheid. Er is zo'n intimiteit, alsof je omarmd wordt." Lynn herinnert mij aan de staat van vrede die ik voelde toen ik haar voor het eerst ontmoette. "Het is zoals je het toen voelde," zegt ze, "een gevoel van vrede, harmonische eenheid en vreugde."

"Voor zo ver ik begrijp ben je, wanneer je in deze staat bent, in je vrouwelijke element. Liefde, de Essentie. Zij omarmt jou en jij omarmt dit gevoel – de Zij – met je hart, zodat het in jou kan leven als *jij*. Dit gevoel komt omhoog uit de bron. Het is een staat van puur transformerende liefde."

Deze staat is, zoals Lynn het beschrijft, puur zijn, het is het begin van de reis die je meevoert naar de meest verborgen kamers van je hart – naar het ongekende. Liefde zelf omarmt je en voert je verder naar de mysteries van de liefde. Je gaat de Onbekende Zij binnen, *wordt* Haar lichtend zwarte licht en je kunt dan door dit licht geleid worden naar diepere staten van bewustzijn. De reis vindt plaats voorbij het gewone bewustzijn en zoals Lynn me vertelt, herinner je je dat pas later, wanneer je terugkomt in je gewone *mind*. De herinneringen zijn soms beelden, maar bestaan soms uit een direct weten, alsof je de betekenis van je ervaring eenvoudigweg begrijpt.

Lynn zegt dat de reis naar de Onbekende Zij je mee kan nemen door tunnels onder de zee, of onder de aarde, – tunnels die leiden naar bijenkorfachtige grotten waar gouden rivieren van honing stromen. Dit is niet de fysieke aarde of de zee van ons gewone besef, maar veeleer de aarde en de zee van een ander niveau van de werkelijkheid. Deze gouden honing, dit amberkleurige licht is een andere vorm van liefde, een tederheid die zich in de diepste kamers van het hart bevindt.

"Onthoud," zegt ze zachtjes, "de Profeet zei dat er een verborgen schat is die gekend wilde worden. Ga Haar licht binnen en Haar licht zal je naar de schat leiden. Ga het lichtende zwart binnen, en Zij die liefde zelf is, zal je dieper en dieper meenemen naar de zoete honing, in de gouden amberkleurige rivieren van licht."

"Je gaat onder water, en duikt diep in de eindeloze zee," gaat ze verder, en haar stem wordt zacht en wiegend. "Zij woont diep in de aarde, onder de hemelse zee. Niet de aardse aarde, maar de

hemelse aarde, de aarde in je hart, de bron van alle zijn die diep in ons allen is. Er is een gevoel van teruggaan naar de bron, naar het begin, naar het oorspronkelijke. Het is oud, oud, oud. Vormloze, lege, eindeloze Zij.”

“Wanneer je Haar zingende hart hoort roepen: ‘Kom tot mij, Kom tot mij,’ duik dan bereidwillig in de dynamische lichtende zwarte zee. Er is een dood, een doodgaan aan het leven, naar de eeuwige waarheid. Er is een kleine opening van goud amberkleurig licht. Je hoort: ‘Kom tot mij, Kom tot mij.’ Duik!”

Je bent diep in de aarde onder de hemelse zee, en je hoort Haar naar jou roepen. De Onbekende Zij helpt je je weg te vinden. Geleid door licht, reis je in de aardbodem van Haar hart, door een labyrint van tunnels waar je een kamer vindt. Het is een ovale ruimte, als van een bijenkorf. Er zijn rijen nissen, zoals in een bijenkorf. Je zweeft in goud amberkleurig licht. Dit is een staat van opgaan en versmelten. Zoals wanneer de druppel in de oceaan komt. Het is licht op licht.”

Lynn zucht, kijkt naar mij en tezelfdertijd naar iets ver weg. “De zoete honing, het amberkleurige licht. Het is alsof je in een bloem bent. Zo’n intimiteit, vrede en tederheid. Je hebt de schat bereikt, de Prachtige.”

Ze zet haar thee neer en zegt zachtjes, “puur bewustzijn wacht, trekt ons. We gaan niet naar God op de manier waarop je denkt. God komt naar ons. Er is een Soefi gezegde, ‘je doet één stap naar God en God doet tien stappen naar jou.’ En zo was het voor mij.”

“God komt tot ons. Hier vindt de serieuze aantrekking plaats. Het omhoog gaan kan werken zijn, kan inspannen zijn; één stap tegelijk. Maar de afdaling is een trekkracht. Het is niet aan jou. Je gaat. Je hebt je overgegeven. Je bent weg, in het onbekende. En dan erken je bewust dat God daar altijd al was. Je *herinnert je!* Je beseft wat je altijd al was. Liefde zelf. Een staat van harmonieuze eenheid.”

Lynn vertelt me dat vele spirituele paden de zoeker niet helpen om deze dimensie van liefde binnen te gaan. “Vele tradities kunnen je helpen je hogere Zelf te realiseren,” zegt ze. “Je bewustzijn van wat je bent, verandert van een beperkt, ego georiënteerde identiteit, naar een meer natuurlijke ruime staat van vereniging. Je realiseert een hoger of goddelijk Zelf, het goddelijke gemanifesteerd in wat sommigen noemen de ‘perfecte

mens.’ Maar er is een volgende stap; ieder gevoel van ‘hoger’ en ‘lager’ verdwijnt. Zelfs elk concept van God verdwijnt. Alles lost op in een staat voorbij alle concepten.

“De Naqshbandi Soefi’s gaan het onbekende altijd al binnen,” zegt ze. “Soms kunnen Soefi gedichten naar een gevoel van duiken leiden. Het is niet voorbij een opgaande manier; het is een afdaling in de diepte van de betekenis. In de afdaling erken je bewust dat er een diepere betekenis van eeuwige waarheid is. Het is alsof betekenis in bewustzijn ingesloten is als deel van het zelf. In het opgaan word je je bewust van God, bewust dat God alles is wat er is. In de afdaling wordt God geïntegreerd in het bewustzijn dat je hebt, wie je bent, wie je altijd al was. Het is een afdaling terug in de lichtende zwarte zee. Je wordt begeleid naar de kern van je wezen, waar je leeg bent. Het is je adem die je daar brengt. Je wordt verteld die te volgen. Je hoort: ‘Kom tot mij. Kom tot mij.’”

Lynn kijkt me aan en zegt, “Hoe kan ik uitleggen wat alleen ervaren kan worden?” Na een moment gaat ze door, fluisterend bijna, “Verblijf in de stilte en Zij zal komen. Herinner je Haar, Zij wil gekend worden.” “Vrede is zij. Zij wil gekend worden.”

DE GEBOORTE VAN DE ONBEKENDE ZIJ

We zitten rustig in de fonkelende schaduw. De tijd gaat voorbij en ik voel de moeilijkheid om naar meer expliciete uitleg van de beschrijvingen van deze staat van zijn te vragen. De woorden en de termen zijn moeilijk te begrijpen. En moeilijk uit te leggen. Ik zou liever met Lynn alleen maar in meditatie zijn, de atmosfeer rondom ons trekt me naar een plaats vol vreedzame stilte. Ik heb nog nooit zoiets gevoeld en ik kan er niets aan doen dat ik meer van deze diepe en vreedzame stilte wil. Het is alsof ik uit een bron drink waarvan ik nooit heb geweten dat ze bestond.

Na een tijdje beginnen we weer te praten en ze vertelt me dat de Onbekende Zij een staat is die geboren is uit het samengaan van mannelijke en vrouwelijke elementen. Individuele zoekers gaan deze staat kennen als het plaatsvinden van een evenwicht en een samengaan van tegengestelden in zichzelf. Vergelijkbaar moet er een evenwicht en een samengaan komen op het niveau van

universeel bewustzijn voordat de mensheid als geheel deze staat kan binnengaan. Lynn vertelt me dat het samengaan plaats heeft gevonden en dat de Onbekende Zij voor ons allen beschikbaar is zoals nog niet eerder is gebeurd.

“In het begin van onze spirituele evolutie,” legt ze uit, “hebben we de traditie van het bewustzijnsaspect van de ‘Moeder’ of de ‘vrouw met gezag’ ontwikkeld, gevolgd door een lange periode van de ‘Vader’ of ‘de man met gezag’. Nu lijkt het erop dat het tijdperk van patriarchaal bewustzijn ten einde loopt. Maar het is niet zo dat het vrouwelijke gezag terugkomt. We zouden kunnen zeggen dat we ons naar een nieuwe notie van bewustzijn bewegen.”

“De evolutie van bewustzijn vindt plaats in spiraalvorm,” zegt ze, en geeft met haar hand zacht de beweging van het getal acht aan. “Het ontwikkelt zich in één richting en komt dan terug bij zichzelf. Misschien is dat wat de oneindige eeuwigheid is. Een naar buitenkerende beweging en dan terug – steeds maar weer. Dit moment creëert een samengaan, een zich met elkaar vermengen. En in deze tijd brengt dit samengaan ons naar een gevoelsstaat. Het is een gevoel van harmonieuze eenheid die voortkomt uit het samenzijn van mannelijk en vrouwelijk.

“Wanneer mannelijk en vrouwelijk samen komen, kan er iets nieuws in het leven komen, een nieuw kind geboren worden in het hart, een kind dat ‘echt zijn’ betekent. Dit is de onbevleete ontvangenis. Je moet onthouden dat de evolutie van bewustzijn nooit eindigt. We keren terug naar een dieper niveau. Het is een cirkel in een cirkel in een cirkel. We hebben het mannelijk en het vrouwelijk begrepen en er is een vereniging geweest. En daaruit komt een nieuw bewustzijn voort. Zoals de Koran zegt, ‘een helder schijnende ster, ontvlamd door een gezegende olijfbom die van het Oosten noch van het Westen komt.’”

“Je weet dat het onderliggende principe in onze natuur harmonie is,” gaat ze verder. “Dus, nadat het mannelijke en het vrouwelijke verbonden zijn, nadat het Oosten het Westen heeft ontmoet, valt de dualiteit, de tegenstelling weg. Het lost allemaal op. Je weet niet meer wat mannelijk of vrouwelijk is, zij raken zo vervlochten. In het bewustzijn is er een akkoord, een overeenkomst en een gemoedsrust. Het gevecht houdt op. De vereniging vindt plaats, je bent in deze staat van zijn in harmonie,

met het zijn. Wat zou er gebeuren wanneer iedere conceptie vanuit deze staat zou komen?”

Misschien is dit wat ik zeg wanneer ik spreek over dit maagdelijke bewustzijn dat voor ons allen beschikbaar is. Er is een modulatie in ons bewustzijn – het heeft al plaats gevonden. Als je zorgvuldig om je heen zou kijken zou je het kunnen zien. Het werd duidelijk na de elfde september. Plotseling hadden mensen die elkaar helemaal niet kenden op één of andere manier verbinding met elkaar.”

Lynn gaat naar binnen en brengt een brief van haar nichtje mee die in *New York City* woont en in het *World Trade Center* was op de morgen van de aanval. “Mijn nichtje was daar de elfde,” zegt ze. “Zij kon deze verandering zien. Ik denk dat vele mensen iets dergelijks hebben gezien.” In de brief aan Lynn schreef haar nichtje:

Na weggerend te zijn voor de explosies in het Trade Center liep ik zes mijl met duizenden anderen. De tragedie waar we getuige van waren die morgen was onbegrijpelijk. Toch was er temidden van de verschrikking een voelbare vrede en rust die moeilijk te beschrijven is. Deze vrede was alomvattend, als een omarming die ons beschermde in ons verdriet terwijl we liepen. Er was een collectieve vereniging die overal ontstond. Ik zal mij altijd de stilte herinneren toen we de brug over liepen.

“Genade is altijd aanwezig,” zegt Lynn. “Genade is aanwezig in ons gewone leven op eenvoudige en subtiele manieren. Misschien werd het duidelijker gemaakt door de omvang van de gebeurtenis.”

“Wanneer iemand het bewustzijn van deze vereniging ervaart, begint de dualiteit een nieuwe referentie te krijgen. We kunnen niet langer de dualiteit alleen in tegenstellingen zien, maar ook in overeenkomsten. We zien onszelf als individuen, maar voelen ons ook diep verbonden. Het is een enorme verandering op ieder niveau van onze structuur. Deze energie, dit licht komt tevoorschijn uit de bron van zijn en is afgedaald in het bewustzijn. Er is een mogelijkheid voor mensen om deze overdracht te ontvangen, haar direct in hun hart te ontvangen. Er zijn vele mensen die geen spatje mystiek in hun lijf hebben en zich plotseling in deze staat bevinden.”

“Deze staat van puur bewustzijn is er altijd geweest, omdat het is wie we zijn. We hebben het nooit bewust erkend als deel van wie we zijn omdat we nog niet genoeg ontwikkeld waren in ons begrip van onszelf als DAT. Maar we *zijn* dit pure bewustzijn. Dit is onze natuurlijke, harmonische staat van zijn. Het is het onderliggende principe in de aard van ons wezen. En nu kunnen we deze natuurlijke staat bewust erkennen zodat zij manifest kan worden.”

JE DOOR INTUITIE NAAR HUIS LATEN LEIDEN

Lynn en ik lopen in de woestijn achter haar huis. Haar drie honden, Hunter, Bandit en Girl rennen door de salie achter konijnen en slangen aan, rollen in een oud karkas en strompelen zo nu en dan naar Lynn, het signaal voor haar om een cactusnaald uit een poot te verwijderen. De nieuwe hond is in het huis, gescheiden van de anderen zodat er geen gevecht kan ontstaan. De zon gaat onder en de lucht is gestreept paars en rood. Er zijn weinig huizen te zien en de enige suggestie van menselijk leven komt van de zandweg waarop we lopen.

We hebben het grootste gedeelte van de dag gemediteerd en beginnen nu te praten over hoe we deze staat van bewustzijn kunnen realiseren, hoe we vanaf deze plaats kunnen leven in harmonie, eenheid en puur zijn. Ik heb het gevoel dat Lynn's eigen pad van het begin af aan geleid is door en in dit bewustzijn van liefde. Dus vraag ik haar om te vertellen hoe het voor haar was en hoe zij denkt dat iemand in deze staat van liefde kan komen.

“Het is niet zo dat mensen opeens totaal vanuit deze staat kunnen leven,” zegt zij. “Het is nog steeds een reis, een proces. We hoeven alleen maar open te zijn, te luisteren naar wat er aanwezig is, wat er in ons is. Alles is in ons en wacht op bewuste herkenning, wacht om zich te ontvouwen.”

“Zit stil, heb geduld, wacht. Weet dat Zij zal komen. Er is een mogelijkheid in het bewustzijn om dit besef spontaan te laten zijn. Iedereen kan dit herkennen als een mogelijkheid.”

“Ik denk dat één van de meeste belangrijke dingen van mijn leven en mijn ervaring is, dat er geen vastgestelde vorm voor was. Ik liet me gewoon door mijn intuïtie naar huis leiden. Ik volgde

nooit voorgeschreven regels. Ik had nooit een spirituele/mystieke meester, en ik deed nooit spirituele oefeningen behalve wat tot mij kwam om te doen.” Ze zegt, lachend nu: “En zelfs dat waren geen gewone oefeningen!”

Lynn vertelt me dat ze altijd de idee had dat ze naar huis kon gaan, en ze was nog niet thuis. Zij voelde altijd dat ze hier per ongeluk was gedropt. Zelfs als kind had ze het besef van een andere plaats, een andere manier van zijn. Ze liet haar leven leiden door haar verlangen naar dit huis, door het verdriet over het er weg zijn en de intentie om er naar toe te gaan. Deze gevoelens hielpen haar de twee jaar durende mystieke ervaring voor te bereiden van meegenomen worden naar het onbekende.

“Ik zou zeggen dat het verlangen, het verdriet en de serieuze intentie die ik had belangrijker waren dan alle oefeningen van een traditie. Het leek alsof alles wat ik nodig had voor de reis mij gegeven werd. Of ik nu naar de film ging of een roman las of dat het uit de geschriften kwam, iedere stap op mijn weg liet mij zien wat ik nodig had. De idee dat je een oefening moest hebben en een bepaalde hoeveelheid van iets moest doen om dan naar de volgende oefening te gaan, paste er in het geheel niet in.”

“Het verdriet was niet treurig of depressief. Alleen maar een bedroefdheid die voortkwam uit het weten dat er meer was dan dat ik kon ervaren. Ik wist dat ik niet thuis was en ik wilde naar huis, maar er was nooit een eisend gevoel of een haatgevoel voor de aarde. Ik heb van mijn ervaringen hier gehouden. Er was heel wat vreugde in het zich ontfouwen van mijn leven. Om het even hoe angstig of vernietigend, het was vol vreugde. Zelfs het verdriet was geen depressie; het was echt heerlijk.

“En dan was er dat verlangen. Zij gaan hand in hand. Ik denk dat dit verlangen je altijd naar huis drijft. Zoals wanneer je je begint te settelen in een ‘gewoon leven’ – het maakt je wakker, schudt je door elkaar, laat je doorgaan. Het is er gewoonweg altijd. En het zegt alleen maar – ‘ziet dit er voor jou uit als de Werkelijkheid? Is dat waar het allemaal om gaat? Een mooi huis, mooie kleren, al die dingen? Zijn deze dingen de *Spirit*?’ En soms ga je huilen bij dit verdriet, dit verlangen, en je kunt niet stoppen.”

“Mijn hele leven, mijn denken en mijn voelen gingen altijd over dit verlangen. Ik zei altijd, “hoe kom je daar? Er moeten toch kaarten zijn, of wegen, of een middel om daar naar toe te reizen?”

En dat deed ik dus – ik volgde kaarten waar ik ze maar kon vinden. Ik ging er op vele manieren naar toe. En op een dag word je wakker en je realiseert je dat de mogelijkheid in feite vlakbij is. Het ligt twee straten verder – vlak om de hoek. Uiteindelijk zie je hoe dichtbij thuis in feite is en dan begint die werkelijkheid, dit leven dat je leefde, langzaam weg te glippen.”

“Ik had de oprechte intentie te doen wat ik moest doen,” gaat ze tersluiks verder, en onthult de onwankelbare plicht en discipline die ik voelde toen ik haar voor het eerst ontmoette. “Het heeft te maken met niets voor jezelf willen. Ik bedoel dat ik nooit dacht dat ik iets van mijn ervaringen zou krijgen, behalve de informatie die mij zou toestaan alle veranderingen te aanvaarden die nodig waren om naar huis te gaan. Voor mij was thuis geen beeld – niet zoals in de geschriften wanneer er gezegd wordt dat er een paradijs op je wacht. Dat was ik niet aan het zoeken.”

“Ik was de waarheid aan het zoeken die mij vrij zou maken. Ik kan me zelfs herinneren dat ik naar de film ging – het is ongelooflijk hoe veel films in feite meewerkten aan mijn reis. Zelfs de muziek waar ik naar luisterde was als een *mantra* voor mij – het was muziek van de ziel. Het waren niet de prachtige stukken klassieke muziek of liederen. Ik zong alleen maar James Brown’s ‘*I Feel Good*’ keer op keer. Dat was mijn *mantra*. Het had voor mij een diepe betekenis. Je kunt je weg naar huis zingen!”

Lynn en ik lachen nu om de absurditeit om James Brown’s ‘*I Feel Good*’ als een spirituele oefening te zingen. Zij gaat door met praten, haar hoofd schuddend. “Of ik keek naar de film – E.T.- de scène waarin gezegd wordt, ‘E.T. bel naar huis.’ Ik zit in de film en denk, ‘OK, ik ga bellen. Dat ga ik doen. Bellen naar huis.’ Toen begon ik te bidden: ‘Grootvader, Grote *Spirit*, Grootmoeder, Groot Mysterie, luister naar mijn stem.’”

“Je kunt bidden zoals je wilt!” zegt ze weer lachend, uitkijkend naar de open plek in de woestijn. “Ik had nooit een speciaal gebed dat ik uit een boek haalde of dat iemand mij gaf. Het leek alsof het al als deel in mijzelf aanwezig was. Mijn gebed ging over roepen. Ik zat in feite op een eerbiedige manier met de intentie dat ik zou gaan zitten wachten en niet om iets zou vragen, maar ik liet alleen maar de Grote *Spirit* en het Grote Mysterie weten dat ik er was. Zo eenvoudig was het. Ik was er helemaal van overtuigd dat je kon

roepen en dat zij zouden komen. Ik denk dat ik een soort gevoel had dat er een 'zij' was die hieraan zou deelnemen. Zoals de oudsten. Ofschoon ik zo nooit hen genoemd heb.”

Lynn vertelt me dat de 'zij' in haar kinderjaren nooit God in de traditionele zin was. “Ik zou zeggen dat de natuur zeer aanwezig was als een werkelijkheid. Dat was waarschijnlijk het begin. Ik ervoer de natuur als de moeder van alle moeders, en dat betekende iets voor mij. Ik bracht mijn kinderjaren het meestentijds liggend op mijn rug door, kijkend naar de lucht, de wolken, de sterren en ik bracht allen tot leven. God was natuur. In woonde in *New Orleans* en we hadden orkanen. Zij hadden de potentie om het water zo hoog te laten stijgen dat het in het huis kwam. En zij lieten de wind zo hard blazen dat alle bomen in je tuin zo laag gingen hangen dat je ze op moest binden tegen palen tot de volgende orkaan.”

“Dus ik leefde op een plek waar de natuur zeer aanwezig was. Ik woonde op een moerassige rivierarm, op een meer, en het was als in den beginne. Het woord 'God' betekende nooit veel voor mij, maar toen ik op een dag te zien kreeg dat God 'bewustzijn, het oorspronkelijke element' was, betekende dat heel veel voor mij.”

Ik vraag Lynn meer te vertellen over wat haar in haar latere leven begeleidde. Ik vraag haar of ze een speciaal geloof of een andere innerlijke structuur had behalve haar verlangen naar huis te gaan.

“Ik geloofde dat wij allen God zijn, maar dat we alleen deze staat niet bewust erkend hebben, en dat ik op een dag daar zou aankomen. En ik geloofde in de al-heid van het goede: dat alles wat er met mij gebeurde voor het goede was, dat alles me naar huis kon brengen. Dus geloofde ik dat alles wat voor me stond mij werd gegeven als een mogelijkheid om dichterbij wat goed is te komen.”

“En ik had mijn studies – ik bestudeerde het metafysische systeem van Eschatologie dat, vertaald 'de leer der laatste dingen' betekent. Dat is een pad, waarin men ideeën heeft over de werkelijkheid en deze moet toetsen als een methode om de waarheid te realiseren. Je moest deze waarheid in het leven van alle dag leven. Ik hield mij dagelijks met de studie bezig.”

“Ik had vanuit mijn studies ook de idee dat er een menselijke beschikking is, maar dat je inherente ware natuur perfect en goed is, niet beïnvloed door onze menselijke conditionering, ouders of cultuur. Er is een gevoel van perfect zijn. Of het hogere Zelf, dat perfect is. Dus had ik een gevoel dat ik mij moest ontdoen van alles wat niet God was. Wanneer ik jaloers of oordelend was bijvoorbeeld wist ik dat dat weg moest. Omdat ik gewoon dacht dat God nooit afgunstig of jaloers was of roddelen zou. Ik streefde de eigenschappen en deugden na waarvan ik dacht dat God ze had: geduldig, moedig, vergevend. Ik dacht dat ik vanuit mijn ware natuur dezelfde attributen had als God, dat deze ingeworteld waren als potentie.”

“Het belangrijkste was dat ik wist dat er een moment zou komen dat de *spirit* van de Waarheid zou komen om mij te begeleiden. Dus bereidde ik mij voor, ik werkte op die manier aan mijzelf, en wachtte geduldig op het moment dat de ‘onzichtbare gids’ zou komen en ik mijn reis in liefde zou beginnen.”

GETROKKEN DOOR DE LIEFDE

Het is nu donker en koud buiten. Lynn en ik zitten in haar kleine woonkamer, de kachel brandt voor het eerst dit jaar. We zitten op kussens op de vloer – het huisje is te klein voor echte meubels – onder zachte kasjmiersjaals die Lynn jaren geleden in New York gekocht heeft. Er brandt wierook op het kleine tafeltje naast de voordeur waar ook twee kaarsen branden en een foto van Hazrat staat, Lynn’s gids. De grote nieuwe hond ligt naast me en snurkt en Lynn en ik beginnen te praten over het twee jaar durende proces van vernietiging en onthulling dat haar leeg achterliet, nauwelijks in staat om in deze wereld te leven. Lynn vertelt me dat alles wat ze in haar leven gedaan heeft haar naar dat ene moment bracht toen de liefde haar diep in zichzelf trok en daarna naar het onbekende. Haar leven en al haar studeren en moeite waren een voorbereiding en purificatie voor wat het begin zou worden van haar echte training in de ‘ongeziene’ wereld, de wereld voorbij concepten, voorbij het onbekende waar zelfs zij niet langer bestond.

“De eerste ervaring was een enorme schok,” zegt Lynn, haar sjaal om zich heen trekkend. “Ik had daarvoor nooit visioenen gehad. Ik was in Los Angeles in het huis van mijn Eschatologieleraar en plotseling had ik de ervaring dat ik een vogel in een vogelkooi was, en dat mijn ziel bevrijd werd. Mij werden alle dingen getoond die mij vasthielden, waar ik nog geen onbegrensd gevoel van het zelf had. Ik zat onder een boom in de achtertuin en ik kon mij wekenlang niet bewegen. Ik kon nauwelijks eten of slapen en de pijn was onvoorstelbaar.”

“Ik begon met een zeer eenvoudige kooi. Zo één als je geboren wordt. Toen werd hij sierlijk en heel mooi. En er kwam nog een kamer bij, en prachtige versieringen met edelstenen. En op een gegeven moment was het één groot sierlijk ding. Ik werd door deze fasen geleid en in iedere fase waren er vele lessen. En terwijl ik van de ene fase naar de andere ging veranderde de kooi.”

“Op een gegeven moment werd de deur geopend en ik kon komen en gaan zoals ik wilde. In het begin reisde ik niet te ver en ging terug naar mijn kooi voor voedsel. Op een keer kwam ik terug na een lange dagreis en vond de deur dicht. Ik kon er niet meer binnengaan. Ik was toen een klein vogeltje en hield me vast aan de buitenkant van de kooi en dacht dat dat het leven was. Toen was op een dag de kooi verdwenen. Mij werd verteld te vliegen. Ik was vrij.”

“Deze ervaring liet me duizelig en verward achter. Het duurde weken en toen het voorbij was, was ik totaal gedesoriënteerd. Mijn basis zelf stond te schudden. Ik vroeg, ‘Hoe kan wat mij getoond is waar zijn? Hoe kan ik zo vrij zijn?’”

Maandenlang bleef ik achter met het gevoel van een gekooide leeuw. Heen en weer lopend in een heel kleine kooi. Rusteloos. In zekere zin was de leeuw een energie of een staat van bewustzijn in mij, één die ik niet kende. Deze leeuw brulde en wilde vrij gelaten worden. En zelfs al was mijn ziel niet gekooid, ik werd nog steeds vastgehouden in een ruimte die veel te klein was. Ik had de oneindige eeuwigheid niet bereikt. Iets was vrijgelaten maar iets dat veel dieper was, was beschikbaar aan het komen. De leeuw moest bevrijd worden want ik zou de energie van die leeuw nodig hebben; ik zou deze staat van bewustzijn nodig hebben om de volgende stap op de reis te zetten. Je zou ook kunnen zeggen dat deze leeuw een moed in mij vertegenwoordigt. Ik had de moed

nodig om datgene te vertrouwen waarvan ik wist dat het waar was; ik had die moed nodig om door te gaan.”

Na deze beginervaringen besteedde Lynn maanden aan innerlijk werk, bad voor de eigenschappen die ze nodig had voor de reis, vroeg mensen die zij door de jaren heen pijn gedaan had om vergeving en deed andere purificaties waarvan zij voelde dat zij ze moest doen. Het was een tijd van voorbereiding en van overeenkomsten waarin Lynn zichzelf totaal verplichtte om de Waarheid te realiseren. Toen kwam er een tijd waarin zij begreep dat ze in meditatie moest gaan.

“Door mijn studies zou ik zeggen was ik nog steeds op een conceptuele manier bezig met de dingen,” vertelt ze me. “Zelfs na deze ervaring die zo ontmantelend was en zo bevrijdend en die me naar de volgende fase bracht, werd ik nog steeds beperkt door concepten. Weet je, vele spirituele ervaringen bestaan binnen een conceptueel kader omdat zij visioenen en beelden, ervaringen in tijd en ruimte inhouden. En ik wilde altijd doorgaan, het niet gemakkelijk hebben of vast blijven zitten in een staat. Dus besloot ik om in meditatie te gaan omdat ik dacht dat dat mijn inzicht en ervaring zou kunnen vergroten. En ik dacht dat er met mijn adem iets moest gebeuren en meditatie was de beste manier om dat te doen.”

“Dus zat ik alleen maar in een stoel en sloot mijn ogen en meteen voelde ik dat ik meegenomen werd naar de plaats van de oorsprong, de bron waaruit ik gekomen ben. De energie was zo sterk – ik hield me uit vrees vast aan de stoel toen de energie door me heen schoot. Ik dacht, ‘Mijn God, wat heb je gedaan?’”

“Ik vocht met de energie,” zegt Lynn, en lacht nu om haar verwarring van toen en hoe ze in zo’n vreemde en intense situaties terecht was gekomen. “De energie probeerde me uit de stoel te halen en ik probeerde in de stoel te blijven. Ik was in het huis van mijn Eschatologieleraar en er was net genoeg plaats voor de stoel – de rest van de kamer was vol – het was als een voorraadkamer. En er was net genoeg ruimte voor mijn lichaam om in gebogen houding op de vloer te liggen, mijn gezicht plat op de grond. En uiteindelijk trok de energie me uit de stoel en ik lag op de grond met mijn gezicht plat op de vloer. En ik had één gedachte en dat was, ‘als er vuur in huis is verbrand ik, want ik kan me niet

bewegen!’ Ik kon me niet bewegen; het was alsof ik verlamd was.”

“De energie trok me omlaag en mijn gezicht was gegrond in de vloer. Ik kon niet eens ademen. Het was alsof ik doodging. De dualiteit van mijn adem was weg – de aanwezigheid van een inademing en een uitademing - was er niet meer. De eb en vloed van het leven was er niet meer. Mij werd verteld om mijn adem te geven aan de ene aan wie mijn adem behoort. En het ging niet over mijn eigen adem maar over de adem die we allen zijn. En dat gebeurde. Ik gaf mijn leven aan die ene die mijn adem is.”

“Maandenlang deed de energie met mij wat zij wou,” zegt Lynn haar hoofd schuddend. “Ik hoefde maar te gaan zitten en de energie pakte mij. Pakte me eenvoudigweg. Het was een constante trekkracht. En dit waren de maanden dat ik mijn huis niet kon verlaten. Ik bleef in mijn kamer. Je hoeft eigenlijk niet te eten. Ik deed een ‘Niet storen’ bordje op mijn deur. Je bent gewoon weg. De hele tijd weg en je leert. De hele tijd werd mij onderwezen. En ik weet zelfs nu niet wat mij allemaal geleerd werd. De stukjes komen stukje bij beetje terug.”

“De ervaring duurde ongeveer twee jaar, met tijden om het te integreren. Maar er kwam een moment dat ik wilde opgeven. Ik dacht dat ik nooit meer veilig in de wereld zou kunnen leven. Ik woonde in *New York* en ik was altijd bang dat ik door een bus geraakt zou worden omdat ik nog niet zo goed kon zien.”

“Ik herinner me dat ik eens soep probeerde te halen. Ik ging naar een restaurant – één in de buurt, ongeveer twee straten van mijn huis. Ik kwam daar aan na de lunch; ik arriveerde zonder probleem. En ik stond voor de counter en had besteld. Ik stond daar op mijn eten te wachten. En plotseling was ik weg. Temidden van het gebeuren. En ik kwam bij, de bediening gilte, ‘Hallo ... Hallo!’ Ik stond daar alleen maar. Maar niemand thuis. Helemaal niemand. Dus wachtte ik een poosje voordat ik er weer op uitging. Ik was nog niet echt klaar.”

LIEFDE DOOR WAARHEID VINDEN

“Wanneer je over het proces van vernietiging leest,” vertelt Lynn mij, haar gezicht spaarzaam verlicht door de vlammen van het

vuur en de gloed van de kaars naast haar, “kan het beschreven worden op een manier die aanlokkelijk lijkt. Maar dat is het niet. Je hart barst open en je klapt in elkaar keer op keer. Je hart wordt totaal verpulverd, gebroken en tot pulp geslagen. Je komt er verward uit, verbijsterd, gedesoriënteerd, zonder referentiepunt. En daarna kun je een gedicht van Hafiz of Rumi of Kabir lezen en je ziet wat er met je gebeurd is helder. Dus ben je klaar voor de volgende aanval om je te ontmantelen. De hele tijd smelt je en ga je op in de leegte, in de stilte. In het hiernamaals, in de Onbekende Zij, de dynamische levende lichtende zwarte Zij. En hier werd ik onderwezen – in de wereld van de geest. Ik werd ergens naar toe geleid, alles werd mij in meditatie getoond. Ik was in een staat van bewust besef in het onbekende. Voorbij gedachten, voorbij concepten. En natuurlijk was ik er ook niet. Het gebeurde allemaal in het onbekende. Maar weet je, ik had geen context voor deze ervaring. Ik had geen enkele traditie bestudeerd. Ik had er geen achtergrond voor.”

“Voor mijn training in het onzichtbare zou ik gezegd hebben dat heel mijn training mannelijk was. Het was een pad van de waarheid, niet van de liefde. Het was wetenschappelijk. Ik dacht in feite nooit aan liefde, echt niet. Ik kan eigenlijk zeggen dat ik het aan het uitzoeken was, zoeken wat werkelijkheid was en dat proberen te realiseren. Het proces was als wiskunde voor mij, echt belangrijke wiskunde, heel abstracte wiskunde. Dit proberen – ‘als ik dit en dat samen breng dan krijg ik dat.’ Of, ‘dit en dat werken samen.’ Ik was vastberaden om mijn weg naar huis naar wat echt was, te vinden.”

“En er komt een punt dat je deze blokkade bereikt, deze stenen muur. En je weet dat je er niet doorheen komt door iets uit te zoeken. En dan is deze idee om in meditatie te gaan zitten zinvol. De dingen lossen gewoon op. De dingen vallen gewoon uit elkaar. Wat voor conceptuele muren ik ook om me heen gebouwd had, ze stortten ineen. Maar ik wist niet dat het hele huis in elkaar zou stortten!”

“Er bestaat een uitdrukking,” gaat Lynn verder, terwijl ze een blok hout op het vuur doet, zachtjes pratend, “‘je wil overgeven aan God.’ Dit gebeurde met mij, en ik wens het niemand toe. De overgave is een ervaring. Een intens gevecht. Gedurende de ervaring heb ik alles wat ik weggestopt had tevoorschijn moeten

halen. Je denkt dat je je overgegeven hebt, maar daarna is er nog meer weerstand, meer van jou. En ik werd onderworpen aan die overgave. Ik werd meegenomen, slaand en vechtend. Er waren tijden dat je voelt dat je niets meer hebt om te vechten, maar dan word je nog dieper meegenomen, je wordt je gewaar van nog meer barrières, die dan weer worden afgebroken. Op een gegeven moment was ik zo moe van deze intense gevechten, en op dat moment kwam de overgave. De liefde voerde me mee.”

“Dit was een heel mooi moment,” zegt ze, en haar ogen worden zacht en glanzend in het gedimde licht. “Mijn hele borst werd beschenen met een prachtig licht. Ik kon in mijn hart kijken. Ik stond voor een prachtige boom, een tweesnijdend zwaard in mijn hand. Het was met edelstenen bezet en glinsterde in het licht. Mij werd verteld dat ik geen krijger meer hoefde te zijn. Alle dingen die ik op die manier had moeten bevechten waren verslagen.”

“Toen temidden van dit alles – toen ik me neerzette en me overgaf – zei ik bewust, ‘ik neem alles wat ik voor waar houd en ik doe het in mijn hart, in liefde, en ik kijk alleen maar wat er gaat gebeuren.’ En dat was het einde van die fase en het begin van de volgende.”

“Om totaal overgegeven te zijn moet alles gaan. Iedere gedachte, ieder concept werd ontmanteld totdat de ene die overbleef: ‘IK BEN’ is. Al het andere is weg. Het ‘ik ben’ blijft gedurende de reis bij je en daarna gaat dat zelfs in het onbekende. Ieder concept dat je ooit over God, het zelf, het leven had, is weg. Je bent leeggemaakt.”

Ik vraag Lynn hoe heel haar discipline en het werken in de eerdere fasen van haar leven relateren aan dit moment toen het leek dat niets meer van haar afhing, dit moment dat God ten slotte haar compleet leek te omarmen. “Door inspanning, aandacht en discipline,” legt ze uit, “er wordt een bepaalde ruimte gecreëerd voor de ervaring om je mee te voeren. Er wordt een spiraalvorm gecreëerd en daar word je naar toegetrokken. Wanneer je in een staat van overgave zit is er een beweging, er is een trekkracht. Soms is het heel erg sterk – als een snelstromende rivier – en op een ander moment is het net als een beekje. Er is alleen liefde, en die liefde voert je mee.”

BRUIKBAAR ZIJN

Laat in de avond, nog steeds bij het vuur zittend praten Lynn en ik over wat er in die jaren gebeurde, over hoe het voor haar was om terug te keren naar deze aarde na zo totaal op een ander niveau van de werkelijkheid te zijn geweest. Terwijl ze in een staat van vrijheid blijft, gaat zij door met hier meer en meer aanwezig te zijn zodat zij gebruikt kan worden. Om in het normale leven te kunnen functioneren had Lynn hulp nodig, en deze hulp werd gegeven door Hazrat. Het Naqshbandi Soefi pad benadrukt ‘soberheid’ – het vermogen om op dit niveau aanwezig en aandachtig te zijn ondanks het tegelijkertijd ergens anders werken.

“De ervaring bracht me op een plaats van puur zijn,” zegt Lynn. “Maar dan ben je achtergelaten. Ik had echt die ervaring van verlaten te zijn. Er waren wat regelingen getroffen net zoals die gemaakt worden op belangrijke fasen op de reis. Ik moest: ‘Ja’ zeggen tegen hier zijn. En ik was op de hoogte van deze regelingen en je realiseert je de dingen niet – ik realiseerde me niet dat ik letterlijk weer terug zou zijn in de situatie.”

“Na de ervaring voelde ik mij verlaten zonder hulp of richting,” vertelt Lynn mij en ik kan iets van haar wanhoop en verwarring voelen. “Ik had niet eens deel aan één of andere traditie. Ik had geen uiterlijke leraar die mij kon helpen begrijpen wat er met me gebeurd was. Maar terwijl ik in de overgave van de ‘Zijn’ staat bleef, kwamen dingen op die mij konden helpen, of mij begeleiden. Ik werd naar een plek toegezonden, of op een andere plek was verlichting. Uiteindelijk begon er een ordening, een systeem te komen. Ik kon de geest aan het werk zien.”

“Het heeft heel wat jaren hulp gekost,” gaat zij verder, en spreekt langzamer nu. “Het was een hele tijd moeilijk – om te leven – na zo zeer ergens anders geweest te zijn. Het was alsof ik een kind was en ik me moest herinneren wat ik als volwassene wist. ‘Goed, ik wist hoe ik auto moest rijden. Ik reed altijd.’ En als je in Californië woont, moet je kunnen autorijden. Dus moest ik mij herinneren hoe ik moest auto rijden. Of kleine dingetjes zoals douchen en schone kleren aantrekken. Je moet het allemaal opnieuw leren. En je bent zo vaak als een kind, je bent zo kwetsbaar, je hebt zo’n behoefte aan hulp, je bent in zo’n kinderlijke staat.”

“In de Soefi traditie legt men de nadruk op dienstbaarheid zonder eigen belang. Ik denk dat het te maken heeft met de idee dat wanneer je eenmaal vrij bent, wanneer je eenmaal vrijgemaakt bent, dat er een mogelijkheid voor je bestaat om gebruikt te worden. Ik moest: ‘Ja’ zeggen tegen het terugkomen. En het is nog steeds een proces. In God bestaan is een leerproces. Ik probeer in een staat van overgave te zijn en de ervaring gaf me die mogelijkheid. En nu stabiliseer ik, door integratie die staat.”

“Ik herinner mij dat één aspect van de overeenkomst was dat ik iedereen thuis zou brengen,” zegt ze en dan lachend, “ik veronderstel dat het niet een bevolking is!” Dan wordt ze weer serieus. “Deze overeenkomst zou ik zeggen werd gemaakt gedurende een Boeddha training waar ik door een diepe staat van mededogen in gebracht werd en ik verplichtte mijzelf om iedereen te helpen naar huis te gaan. Het gaat er niet om er zeker van te zijn dat iedere persoon de waarheid realiseert. Deze overeenkomst weerspiegelt de opvatting dat we allemaal één en dezelfde zijn. Dus is dit een deel van mijn werk. Alles wat ik doe is in deze staat van bewustzijn verblijven en zitten in wat mij onthuld is, de mensen een voorbeeld laten zien dat zij kunnen gebruiken om naar huis te gaan, als het Gods wil is.”

HET PAD VAN VROUWEN

“Wat van belang is, is dat je je door intuïtie naar huis kunt laten leiden,” zegt Lynn wanneer we langs het zandpad achter haar huis lopen op een volgende prachtige en heldere woestijnmorgen. “Alles wat ik deed was mij *herinneren*. Het is zo veel directer dan je denkt. Mij werd getoond wat de dingen waren – zonder concepten. Wat de waarheid is. En het is zo idioot hoe we de dingen gemaakt hebben. Wat onze hersenen hebben gecreëerd. En het is echt zo simpel. Alles wat je hoeft te doen is ‘*zijn*’. Maar we houden ervan te ‘*doen*’.

“Veel oefeningen van vele tradities kunnen in feite obstakels zijn. Zij scheppen dynamiek, vooruitgang en falen, die je allemaal niet vrij laten, je niet aanmoedigen te luisteren naar dat ene moment dat misschien nodig is. Je kunt doen en doen en willen en

willen, maar dat alles heeft weinig relevantie voor wat en wanneer iets echt gebeurt.”

“Jammer genoeg traptten zo veel mensen in de idee dat er een programma was – dat je de eerste stap zet en dat die leidt naar de tweede stap en naar de derde stap. Maar vanuit mijn gezichtspunt werkte het niet zo, en het werkt nu ook niet zo. Voor zover ik weet had ik geen enkele voorbereiding voor wat er in feite met mij gebeurde. Ik had een jarenlange training in Eschatologie en ik ben nog elke dag dankbaar voor die training.” Dan lacht ze weer om haar eigen eigenaardige leven, “maar het leidde niet hiernaar toe!”

“Er is ook dit gevoel dat wij als vrouwen onze ervaringen van iedere dag kunnen gebruiken om het proces te activeren. Zoals *mantras*. Maar misschien hebben wij vrouwen dit soort oefeningen niet nodig. Een eenvoudig geneurie dat een speciale herhaling heeft, dat een speciaal soort ademen opstart en je in dezelfde staat brengt als wanneer je een *mantra* zou doen. En op die manier wordt het niet opgelegd, het komt van binnenuit.”

“Gedurende mijn ervaring waren het liederen uit mijn kindertijd. Voor andere mensen zou ik het niet weten. Ik bedoel, wie had er ooit gedacht dat ‘*I feel good*’ van James Brown iemand zou meevoeren ergens in bewustzijn? Maar zo was het. Ik zong ook, ‘*Love Is All There Is*’ en, ‘*Open Up Your Heart and Let the Sun Shine In*’. Ik zong ze steeds weer en voor ik het wist was ik in een andere staat.”

“Maar het waren speciale strofen van liederen die echt voor mij waren. Ik probeerde mijn hart te openen zodat de zon erin kon schijnen. Maar al met al, ik voelde me goed en ik wist dat dat zo was!” Lynn’s vrijheid en vreugde zijn zo aanstekelijk, dat ik blijf lachen. En dan gaat ze weer verder. “Het klinkt belachelijk, maar het werkte! Ik had nooit een mantra; ik kende geen mantra’s. Dus kwamen mijn eigen mantra’s, die mij in een situatie wiegden zodat ik weg kon glippen. Waar je zo totaal overgegeven bent. Je gaat gewoon. Dus gaat het misschien niet over het soort training waarvan we traditioneel denken dat het nodig is.”

“Ik wist dat ik moest mediteren, dus mediteerde ik. Zo was het ook met bidden. Ik had geen idee wat een gebed was, dus maakte ik er eigenlijk één zelf.”

“In mijn geval, en dit geldt misschien voor meerdere vrouwen, werd alles – de innerlijke omgeving, de innerlijke conditionering

en het rijp worden – in het leven geschapen. Ik had een zeer stressvolle baan, en stond onder voortdurende druk. Maar deze druk of die eisen weerhielden mij niet van wat ik wist dat mogelijk was. Ik gebruikte al mijn ervaringen om van te leren. Het lijkt mij dat er een mogelijkheid moet zijn dat vrouwen deze reis kunnen maken door alleen maar in een staat te verblijven van oplettendheid die leidt naar het zien wat je nodig hebt voor de volgende stap. Natuurlijk kan dit ook voor mannen zo zijn, ik weet het niet. Ik weet alleen maar dat het voor mij zo was, en ik ben een vrouw. En nogmaals, dit is mogelijk als er een vertrouwen is dat wat je nodig hebt komt, dat het ontvouwen een proces in jezelf is, een natuurlijk proces dat van binnenuit komt en dat je leidt waar je naar toe moet gaan. Het is een mysterie waar je heen gaat.”

“Ik heb nog steeds ervaringen die zeer krachtig zijn en heel sterk iets suggereren over het werk waarin ik nu betrokken ben. In het begin van het jaar had ik een ervaring in meditatie die me hielp zien waarom vrouwen misschien wat meer natuurlijk afgestemd zijn op deze staat waar we het nu over hebben.”

“In de ervaring stond ik onder een boog of in een nis en ik was helemaal bij mezelf; ik was in het onzichtbare waar je geen bewustzijn hebt. En plotseling word je in bewustzijn geduwd. Dat is echt de enige manier waarop ik het kan beschrijven – je bent je plotsklaps bewust van het bewustzijn. En je wacht alleen maar en weet dat er iets gaat komen. Je weet het niet maar je wacht slechts geduldig. Het is een staat van overgave.”

“Ik stond onder deze boog, in deze nis alleen,” gaat ze verder. “Plotseling kwamen er lichtwezens. En een handjevol stond in deze nis. Daarna opende de lichtende duisternis zich. Er was een olielamp. De vlam erin en het glas eromheen,” zegt Lynn en duidt een lamp aan met glas eromheen. “Ik was erin tussen de vlam en het glas. Het enige wat van mij over was, was mijn rechterhand. En ik stak onmiddellijk mijn hand in de vlam en ik was weg.”

“Toen ik dit Hazrat vertelde vroeg hij mij, ‘En wat gebeurde er met de andere mensen?’ en ik vertelde hem dat zij niet wilden meegaan. Ik had het gevoel dat de verlichte wezens dat zwarte licht niet binnen wilden gaan. Hen werd de mogelijkheid gegeven om een glimp op te vangen van die heldere nacht, zij stonden op de drempel van het onbekende en zij wilden niet komen. Ik weet niet waarom niet. Ik kan niet speculeren – zij dachten misschien

dat het duisternis was, of ze waren bang van de verborgen betekenissen die in de nacht vervat zijn. Ik weet het niet.”

“Weet je, voor mij voelden de verlichte mannelijk in kwaliteit en hoedanigheid. En zij wilden deze ruimte niet binnengaan. Misschien weerhoudt mannen iets om het vrouwelijke element te omarmen. Maar om deze nieuwe dimensie - zowel voor mannen als voor vrouwen –binnen te gaan, dit nieuwe bewustzijn dat nu aanwezig is, moeten we een verandering in oriëntatie ondergaan. De Onbekende Zij is liefde zelf. En liefde is het vrouwelijke element. Ik dacht, dat het daarom voor vrouwen natuurlijker was om naar deze staat getrokken te worden, dat zij meer bereid waren om haar te omarmen.”

OBSTAKELS VOOR VROUWEN

Lynn heeft onlangs een nieuw stuk grond gekocht met een klein huisje een stuk hogerop in de San Gabriel Mountains, achter het huis dat ze nu huurt. Zij en ik wandelen op haar land in de woestijn. Een deel van haar perceel ziet er vlak en met struiken begroeid uit; een bosje Joshua bomen suggereren de Mojave die zich beneden ons uitstrekt. Vanuit een andere kant bekeken staat op haar perceel veel groen – pijnbomen en jeneverbesstruiken, en de bergen die oprijzen achter ons. Zij woont hier meer afgelegen, en haar kleine huisje is rustieker dan het kleine gele huisje beneden.

We lopen langs een bergkam die op de woestijn uitkijkt. De nieuwe bulldog, die hier naartoe is gekomen en het als zijn thuis beschouwt, rent naast ons. Hij ziet er katachtig uit, als een bergleeuw wanneer hij langs het zandpad, dat door Lynn’s perceel slingert, rent. Anders dan haar oude huis lijken we meer een deel van de lucht te zijn en niet daaronder. We volgen van de wolken en het licht de bewegingen die honderden kilometers in de ruimten lijken te gaan. Het is vroeg in de avond en de zonsondergang begint alles om ons heen in zachte strepen paars, blauw en wit te transformeren. We praten nu over de obstakels voor vrouwen, die vrouwen in een oud model van transformatie houden en hun realisatie van dit nieuwe bewustzijn beperkt.

“Eén van de grootste obstakels voor vrouwen zou ik zeggen, is het begrijpen dat alles binnenin is,” vertelt Lynn me. “Omdat vrouwen zo in verbinding staan met anderen. We willen in relatie staan met iets buiten onszelf voor de kwaliteiten en de elementen die we nodig hebben. We willen naar een leraar of een echtgenoot kijken of naar een minnaar die deskundig is. Maar ik keerde me alleen maar naar binnen voor wat ik nodig had.”

“Ik wist dat ik moest leren om iemand te zijn die in staat was deze reis te maken. Ik wist dat ik totaal zelfstandig moest zijn. Ik begreep dat alle eigenschappen, emoties, karaktertrekken, alles uit mezelf moest komen. Het was niet mogelijk voor me om ergens een ‘ander’ bij te hebben. Geen enkele gehechtheid, op geen enkel niveau van wie of wat dan ook.”

“Met mijn Eschatologie studies moest je leven met wat je begreep, je kon het niet alleen bestuderen. Je moest het leven; het moest deel van je dagelijks leven zijn. Dus toen ik begon te merken dat het mannelijke en vrouwelijke concept niet uit twee, maar uit één bestond, en dat zij vervat waren in het bewustzijn als aspecten van het oerelement, begreep ik dat ik alle eigenschappen die je mannelijk en vrouwelijk noemt, moest ontwikkelen om een heel mens te worden.”

“Dus moesten de veronderstellingen weg dat je je kunt verlaten op zaken zoals bescherming, kracht of zekerheid van je echtgenoot of je partner. Ik moest deze kwaliteiten in mezelf ontwikkelen en dat is wat ik deed. En uiteindelijk werd ik op een morgen toen ik in Parijs als visagist werkte wakker en het was me zo helder als wat dat ik de man geworden was die ik altijd al had willen trouwen. Dus was er dat huwelijk dat plaats gevonden had tussen de man en de vrouw in mijzelf. Ik was totaal onafhankelijk geworden. Totaal bekwaam in het Zelf.”

Ik vraag Lynn meer te vertellen over de eigenschappen die ze in zichzelf moest ontwikkelden om zelfstandigheid te realiseren, zoals ze zegt.

“Gedurende mijn ervaring toen ik door de liefde in deze diepe staten van meditatie getrokken werd, hoorde ik, ‘Neem voor de reis alleen mee wat ik in de cirkel van zijn wil. Ik en mijn betrekkingen.’ Ik had geen idee wie of wat mijn betrekkingen waren omdat alle weggenomen of weggegeven waren. Maar ik

begreep dat ik moest kiezen wat ik nodig had om naar huis te gaan.”

“En wat ik zei was, ‘kracht, zuiverheid, liefde, wijsheid, geduld, moed en inzicht.’ Ik wist ook dat ik leegte en compassie nodig had voor de reis die ik zou gaan. Ik wist dat de volle kracht van God er zou zijn en dat ik mezelf moest voorbereiden. En dat vereiste nederigheid, overgave, moed, geduld, wijsheid en kracht.”

“Er kunnen voor vrouwen zo veel obstakels zijn,” gaat Lynn verder, terwijl we bij haar huisje op de bergkam lopen. “Alleen al de geconditioneerde rollen in onze relaties. Alleen de idee dat we voeden en zorgen voor. Als je iemand bent die iedereen die in je leven komt wilt voeden en verzorgen ben je echt in gevaar. Omdat je nooit de tijd zult vinden of de innerlijke dimensie die nodig is om die stille contemplatieve plek in jezelf te vinden die de genade toestaat te komen.”

“Als je niet zeer serieus op het pad bent maak je het niet. Dit zijn obstakels die zich blijven voordoen zodat je niet doet wat nodig is. Eén van de moeilijkste dingen is te accepteren dat je moet leren om totaal alleen te staan, of je nu alleen bent in een leeg huis of alleen in een kamer vol mensen. Het is de idee van totaal in jezelf te leven. En als je deze afzondering niet wilt accepteren zal jou de ene na de andere afleiding gegeven worden die je van het pad zal afhouden.”

“En hoe is dat met thuis zijn?” vraagt Lynn, niet wetend dat ze mijn volgende vraag stelt. “Vrouwen kunnen thuis voor de kinderen zorgen en tevens in een voortdurende staat van herinnering zijn, een voortdurende staat van met God alleen zijn. Maar het is nog steeds van belang tijd afzonderlijk te hebben. Voor mij was het van het grootste belang om tijd te reserveren. Ik nam soms uren, soms dagen vrij om een wereldlijk idee over het zelf te veranderen door helemaal in mijn studies te duiken. Ik moest bereid zijn ‘nee’ tegen mijn baan te zeggen, om een week vrij te nemen en mijn ruimte te beschermen. Prioriteiten te stellen en te behouden. Dit is de oprechte intentie waar ik het eerder over had. Het was echt gemakkelijk om nooit tijd vrij te maken, nooit tijd te reserveren. Omdat ik net als ieder ander zo bezig was; het was gemakkelijk geweest nooit tijd te hebben.”

“Voor mij was het verlangen er altijd. Het was wat mij voortbewoog. Maar als je werkelijk bezig bent besef je het niet.

Het bewustzijn moet er zijn, het voedt het verlangen. Verlangen is op een bepaalde manier het motiverende principe. Het houdt je gaande en weerhoudt je om je klem te zetten. Hetzelfde geldt voor verdriet. Het is als een drijvende kracht. Dus je moet eerlijk zijn en je moet eigenschappen ontwikkelen in jezelf om je te helpen op je reis, of het nu geduld, volharding, moed, spitsvondigheid, discriminerend of vredig zijn is; het komt allemaal van binnenuit.”

DE NIS VAN HET HART

“Dit is de staat van bewustzijn waarover we het hebben,” vertelt Lynn me, als we in haar nieuwe huisje zitten en uitkijken op de Mojave. “Het is een staat van zijn, een bewustzijn van liefde. En liefde is het transformerende element, het onderwijst niet. Het transformeert, vormt en hervormt. Van oudsher had de *Sheikh*, de leraar de autoriteit, en je moest gehoorzaam zijn. Maar dit nieuwe bewustzijn werkt zo anders. Niemand heeft autoriteit over iemand anders. Het is een staat van eenheid en gelijkheid, alles op de juiste plaats, verticaal aangesloten aan wat het hoogste in zichzelf is.”

“Het enige wat ik doe is met mensen in meditatie zitten. En misschien wordt hen iets gegeven. Ik heb geen rol als leraar, als autoriteit; er is alleen een genade, die altijd aanwezig is.”

“Recentelijk was ik in India en ik ervoer hoe ik nu in situaties met conflicten of polariteit leef en werk, hoe deze energie in zulke situaties komt en deze verandert. Ik bracht Hazrat een bezoek,” zegt zij. “En wanneer ik Hazrat een bezoek breng, gaan we vaak met zijn volgelingen naar de tomben van de heiligen waar altijd een moskee is. En dat kan storend zijn voor vele vrouwen omdat vrouwen niet wordt toegestaan in de moskee te bidden waar de mannen bidden. De mannen gaan de moskee binnen en de vrouwen moeten in een andere ruimte bidden. Ten tijde van de Profeet was dat niet het geval. Maar door de eeuwen heen hebben culturele en sociale zaken de traditie beïnvloed.”

Altijd wanneer Lynn me verhalen over haar bezoeken aan India vertelt verandert de atmosfeer, alsof zij plotseling middenin de geur zit van duizenden jaren wierook die in haar kleren zit, alsof duizenden jaren van gebeden meestromen met ieder woord dat zij

spreekt. Soms kan ze urenlang over haar bezoeken aan India spreken waar de traditionele elementen – met al hun beperkingen en gebreken – een speciale substantie geven, een oeroude en zoete zekerheid aan haar ervaringen toevoegen. En terwijl ze mij over een recente trip vertelt, kan ik de atmosfeer voelen veranderen. Het woestijnlicht zelf lijkt te veranderen, en wordt plotseling prikkelend en levendig, alsof het nieuwe vreugde vond die wachtte op de wilde kleuren van de komende zonsondergang.

“In India,” vertelt ze me, naar de lucht kijkend, “is er, wanneer je voorbij een moskee loopt en je de Koran hoort citeren, een onmiddellijke verandering van bewustzijn. De genade, de schoonheid, de *baraka* (energie van het pad) zijn zo sterk. Dus, wanneer je als vrouw niet de moskee binnen mag gaan, kun je voelen dat je iets mist.”

“Op een keer wist Hazrat dat de vrouwen bij de tombe wilden bidden en toen legde een student een rij bloemen langs de scheidingslijn. En daar was deze prachtige rij bloemen, die aangaven, dat de mannen voorin en de vrouwen achterin konden bidden. En we baden en de *baraka* was sterk en we voelden het intens.”

“Dus vroeg een aantal vrouwen zich af waarom we niet in de moskee konden bidden, waarom we in de kelder moesten bidden. Weet je, het kan heel moeilijk zijn om in de kelder te bidden met vijf vrouwen terwijl precies boven je hoofd de mannen in de *baraka* zitten. De gebeden kunnen zo verfijnd zijn. Je kunt vol licht, in een totale staat van omarming komen. Maar wanneer er vijf vrouwen in de kelder zitten is dat niet hetzelfde.”

“Dus de vrouwen vroegen mij om met Hazrat te spreken om te kijken of we misschien in de moskee in zijn huis konden bidden, omdat hij ons liet bidden in de moskee van die bepaalde tombe.”

“De nacht voordat ik met Hazrat zou spreken, had ik in de meditatie een visioen van een *soera*. De *soeras* komen gewoonlijk als afbeelding, en zij zijn in het Arabisch, en ik kan ze niet lezen, omdat ik geen Arabisch ken. Maar ik blijf achter met een betekenis die ik kan begrijpen. En gewoonlijk kan ik het in iets vertalen dat betekenis in de situatie heeft.”

“De volgende morgen vertelde ik een vrouw uit Pakistan wat er die nacht gebeurd was. Ik beschreef de betekenis van de *soera*. Ik vertelde haar dat de *soera* een nis beschreef en dat er een lamp in

de nis was en dat er een licht was dat vanuit het Oosten en vanuit het Westen komt, maar dat het niet van het Oosten of van het Westen is – een nieuw licht.”

“Het belangrijke was dat mij tijdens de ervaring verteld werd dat de vrouwen in de nis moesten bidden. We moesten niet met de mannen in de moskee gaan bidden.”

“En dus vond op basis van mijn inzicht over wat mij verteld werd, de vrouw uit Pakistan de *soera* en het is een prachtige *soera*. Ze zei dat het één van de meest mystieke *soeras* is. Het zegt:

Allah is het licht van de hemel en de aarde.

De gelijkenis van Zijn licht is als een nis waarin een lamp is.

De lamp is een glas. Het glas als het ware een helder schijnende ster ontvlamd door een gezegende olijfbom die niet van het Oosten noch van het Westen komt.

Waarvan de olie praktisch schijnt ofschoon geen vuur haar aanraakt.

Licht op licht.

Allah leidt naar Zijn licht wie Hij wil.

“Deze *soera* kan op vele manieren geïnterpreteerd worden,” gaat Lynn verder. “En ten slotte hebben we vele interessante discussies daarover. En ik ging niet naar Hazrat om te vragen of we in de moskee mochten bidden.”

“Weet je,” vertelt ze me, “als het Oosten en het Westen elkaar eenmaal ontmoet hebben en er is dit vrijelijk met elkaar omgaan of deze vereniging, dan is er nog steeds iets onbekend.”

“Wat is deze nis waar we moeten bidden?” vraagt Lynn mij, terwijl de duisternis de lucht voor ons begint te vullen. “Het is de nis van het hart, het licht van Allah,” antwoordt ze zachtjes. “Hier is er vrede, hier is groei. Als je in de nis van je hart bidt ben je in een plaats van eenheid, voorbij scheiding, voorbij de vormen en de structuren van de wereld. Hier kunnen we zijn, wij allemaal.”

“Wanneer je in dat licht bidt, voel je je omwikkeld,” gaat ze door. “Iets komt en omarmt je. Er komt vrede over je heen. Er is een geweldige uitbreiding in je hart. Jij valt weg. Er blijft alleen licht over. Het is licht op licht.”

Ik vraag Lynn meer te vertellen over hoe haar staat anderen om haar heen beïnvloedt. Hoe ze leeft vanuit deze plaats, vanuit deze expansie in de wereld?

“Het is als toen ik in India was. Er waren conflicten; er was polarisatie. Wanneer ik in een dergelijke situatie ben, ben ik in een teruggetrokken staat. Wanneer iemand mij iets aanbiedt wat niet echt is, dat vanuit een beperkte plaats komt, kan het mij niet binnengaan. Fysiek gezien kan ik niet zo gemakkelijk adem halen. Mijn hart gaat dicht; het licht in mijn hart wordt minder. Dit zijn allemaal tekenen dat wat er gebeurt niet echt voor mij is.”

“Ik open mezelf dan weer door liefde en licht in mijn hart te doen. Ik *herinner me* alleen maar. En dan is er uitbreiding, en soms voelen zij die om mij heen zijn het ook. En zij kunnen zichzelf daaraan geven. Zij kunnen voorbij de scheiding gaan, naar de eenheid, naar het grote onbekende. En daar, daar is het oplossen van conflicten niet nodig omdat daar geen conflicten zijn. Het is zo eenvoudig; je moet erom lachen. Daar is geen conflict, daar is geen polarisatie, daar is geen verwerping of scheiding. Dus is er niets wat gedaan moet worden!”

“Ik kom van een lege ruimte nu. Ik kijk naar situaties van conflicten en ik zie dat het conflict niet mij is, dat ik niet in afscheiding ben. Deze staat is een andere manier van zijn. In India hoefden we niet in een situatie van afscheiding te blijven, waarin we van iets uitgesloten werden. Hoe kunnen we van God gescheiden zijn? Zoals de *soera* zegt, ‘Allah leidt naar Allah die Hij wil.’ Als God wil dat je naar Huis komt, zal Hij een manier vinden.”

“Wat betekent deze opstanding die in de wereld plaats vond? Het kind dat we geboort hebben? Het is alleen maar wijsheid. Een oeroude, oeroude wijsheid die in onze moderne tijd zal komen. Het is alsof deze wijsheid in vrouwen heeft liggen slapen, in het vrouwelijke principe in ons allemaal, want ieder van ons sluit de heelheid van God in. En Zij is wakker geworden. En Zij fluistert: ‘Kom tot mij, kom tot mij.’”

Die nacht sliep ik nauwelijks en Lynn en ik mediteren samen terwijl de zon opkomt. De energie is stil en diep, rustig en wiegend als golven van de eindeloze oceaan – die nergens vandaan komen en nergens heen gaan. We ontbijten en daarna rijd ik door het stoffige pad terwijl haar honden stilletjes vanuit de schuur kijken. Al snel pak ik de hoofdweg en begin de zeven uur durende reis naar mijn huis in Noord Californië. Het alleen zijn, de intense vrijheid en de grote stilte van mijn ervaring met Lynn laten

me uitgeput achter. De hoofdweg waar niet veel verkeer is, is een
welkome afwisseling. Ik stop alleen om benzine te tanken en ik zet
de auto op *cruise control* en rijd vreedzaam de woestijn uit.

Grote Moeder. Groot Mysterie
Absolute
Ik roep u aan
Hoor mijn stem
Ik ben hier, ik ben jij

Ik wil je een verhaal vertellen
Eén dat je misschien al kent
Het gaat over de herinnering
Van iemand, die je kent
Van lang, lang geleden

In de stilte van de NACHT komt
De Onbekende Zij
Zacht fluisterend
Kom dans met mij
Het is de oerdans
Van de tijd vóór de tijd
Zonder begin

Zonder einde
Dans van de Ene
Noem haar
De Verborgene

Heb je de dans van
De Onbekende Zij gedanst
De Aurora Borealis
De Middernacht Zon, de
Dans van de Ene
Noem haar
Majesteit
Mysterieuze

Bij het OCHTENDGLOREN komt de
Stralende
Haar Gouden Pijl
Doorboort je HART
LICHT op LICHT
Helder als Diamant
Noem haar
De Meest Verborgene

Zij is de ZOETE HONING
Puur LICHT
De Gouden Halo
Koningin van het Hart des Harten
Noem haar
SCHOONHEID
Noem haar
LIEFDE
De kameelkleurige Zij

Roep De Onbekende Zij

Grote Moeder. Groot Mysterie
Absolute
Ik roep u aan
Hoor mijn stem
Ik ben hier, ik ben jij
Kom tot mij, Kom tot mij

Heb je Haar zingende HART gehoord
Herinner je en ga terug

Herinner je en ga terug
Kom naar mij, Kom naar mij

Zing het heil
Van De Onbekende Zij
HEB HAAR LIEF
Prijs HAAR
WEES Stil Wakker
Met het gezicht naar beneden
ZING
Kom naar mij
Kom naar mij

Is jou gegeven het
Smaragdgroene van Haar HART
Heeft ZIJ haar GROENE mantel afgelegd
Zodat je jouw
WEG kan vinden
Geleid naar het LICHT
De Perfecte Weg
LUISTER
Zingt *Zij*
Kom naar mij
Kom naar mij

ZIJ woont diep in de AARDE
Onder de *Hemelse Zee*
Het lichtende ZWART
ZIJ laat *JE*
De *Hemelse* AARDE zien
Jij bent *ZIJ*
De heilige ESSENTIE
Barmhartige
Zorgende
Noem haar
LIEFDE
Noem haar
ZIJ

Lynn Barron

Alles Heilig

Een ontmoeting met

Myosho Virginia Matthews

Alles Heilig

*“In de uitgestrektheid van de liefde kunnen
we elkaar echt ontmoeten.”*

Myosho Virginia

Matthews

HET PRILLE BEGIN

Ginny Matthews woont minder dan een uur rijden van mijn eigen huis, maar ik was nog nooit in die richting geweest. De lichte regen die de hele morgen viel is langzaam opgehouden wanneer ik de dertig mijl langs de kust naar haar stad rijd en de heuvels en de valleien langs de weg zich uitstrekken in schaduwen van glinsterend groen. Koeien, sterk aftekenend met hun dampende zwart witte vachten tegen het groen, verspreiden zich tot aan de horizon over de velden. Beekjes regenwater stromen naar beneden in bijna iedere vallei, en struiken met goudgele bloesem staan langs de weg, zo nu en dan opgelicht als een bloemenhulde door de zon. De lucht is helder grijs met wilde stroken licht die door de wolken schijnen, en de mist weerspiegelen.

Ik kom wat vroeg aan en Ginny is bloemen aan het plukken in haar voortuintje. Ze heeft middellang bruin haar met een beetje grijs, dat los, licht krullend, net over haar schouders hangt. Zij draagt een lange, bruingroene rok met een bijpassend vest, en begroet me met een lach. Haar zwarte kruising labrador die verlangend bij de deur wacht, komt onmiddellijk met haar mee.

Ginny woont met haar echtgenoot en haar twee zonen – de oudste zit op de universiteit– in een gezellige buurt een paar straten verwijderd van het centrum in een typisch stadje in Noord Californië. Zij is van beroep moderne danseres, danst en geeft al meer dan dertig jaar danslessen in de omgeving van San Francisco. Aan de muur in haar woonkamer hangen vijf zwart wit foto's van haar als jonge danseres – laten een heldere en

gefocuste, ongelofelijk krachtige en lichte vrouw met grote ogen zien; hoog opgetild in de lucht alsof ze totaal in die zwevende toestand rust.

Zij is leken gewijde non, die de gelofte heeft afgelegd, dezelfde belofte als een volledig gewijde non in haar Rinzai Zen traditie in 2000, en kreeg haar Boeddhistische naam Myosho (*myo* betekent de vrouwelijke vorm van het grote ongekende mysterie, en *sho* betekent pijnboom). Haar dansstudio doet ook dienst als een *zendo*, waar iedereen één zondag in de maand kan komen mediteren en waar Ginny zo nu en dan workshops of lezingen over verschillende spirituele topics organiseert.

Ginny beoefent Zen Boeddhisme sinds zij haar leraar, Kyozan Sasaki Roshi in 1973 ontmoette. En in de dertig jaar daarna, terwijl zij haar drie kinderen opvoedde en een succesvolle danscarrière opbouwde, heeft zij nooit getwijfeld aan de verbinding met haar leraar. Zij bleef trouw aan haar taak van het pad.

Haar eerste kennismaking met Zen was op een tweedaagse retraite die zij bezocht met haar man, die al een aantal jaren mediteerde. “Ik voelde me niet speciaal aangetrokken tot Zen,” zegt ze terwijl we thee drinken aan haar tafel in de hoek van de keuken. “Maar ik wilde zien waar Jim zo gepassioneerd over was. In die tijd leidde Roshi trainingen van drie maanden in een nieuw centrum in *Mt. Baldy* even buiten Los Angeles. Het leek mij interessant om daar een paar dagen heen te gaan.”

Terwijl zij mij het verhaal van haar eerste ontmoeting met een Zen oefensessie vertelt, voel ik dat ik me door Ginny mee wil laten meevoeren. Mijn traditionele beeld van Zen, als bijna lege eenvoud, onthechting van het lichaam verkregen door intense fysieke beproevingen en krijgerachtige benadering van spiritueel bekwaamheid benadrukkend, zal plaats maken voor iets heel anders.

“Ik wist echt niet wat ik moest verwachten,” vertelt ze me, aan haar thee nippend. “De eerste dag mediteerden we. Ik had voordien nog nooit gemediteerd, maar het leek niet al te moeilijk. Ik hield van de rust, van de stilte. Ik was danseres en ik denk dat die training mij hielp om te zitten. *Zazen* (Zen meditatie) is een yoga houding. Het is fysiek en dansers zijn getraind om aandacht aan het fysieke lichaam te schenken.”

“Dus de eerste dag was rustig en het was fijn. Maar op de tweede dag was er een bruiloft daar. Het was een heel vreemd paar – een oude vrouw, die min of meer verlamd was, trouwde met een veel jongere man. Ik denk dat zij Zen beoefenaars uit de omgeving waren. Dus was er die vreemde trouwerij en Roshi organiseerde haar. En hij werkte zo – hij legde nooit iets uit over de ceremonies; hij wees alleen maar en zei, ‘beweeg dit!’, of, doe dat!’, of ‘hier!’ En deze monniken moesten onmiddellijk reageren, dus het was een complete chaos. Iedereen rende rond, veranderde van alles en probeerde het goed te doen. Roshi schreeuwde orders, iedereen haastte zich en probeerde te begrijpen wat hij bedoelde. En de rest van ons, in onze zwarte robes, in een rij, zongen maar wat; wat in die tijd niet in over eenstemmig met de trouwerij leek. Ik herinner me dat we allemaal zaten, en Roshi dacht dat we op de verkeerde plek waren. Dus moesten we opstaan en ergens anders heen gaan. Terwijl de hele tijd de trommels roffelden en wij zongen!”

“Echt, het was een wilde vertoning. En ik was vol ontzag en dacht, ‘wouw!’

“Waarschijnlijk was die krachtige eerste indruk een totale opgetogenheid over deze gemeenschap. Dit was echt een actieve gemeenschap van jonge mensen die met elkaar leefden en werkten en aten en mediteerden. Ik reageerde ergens onmiddellijk op.”

“En daarna ontmoette ik Roshi en werd verliefd. Ik werd totaal verliefd op hem. Ik had hem in de ceremonie gezien en toen ontmoette ik hem alleen in *sanzen* (interview met de leraar), en dat was het. Ik was alleen maar verliefd, en sindsdien heb ik nooit achterom gekeken. Nou ja, ik denk dat ik achterom gekeken heb,” zegt ze lachend. Dan zegt ze, en lacht nog luider, “ik heb in feite erg veel achteromgekeken. Maar de hart tot hart verbinding was zo sterk. Ik wist dat ik van hem hield. Hield alleen maar van hem. Op dat moment legde ik de gelofte af en dook in de oefening.”

“Het was zo’n wonderbaarlijke tijd voor mij, het was een tijd waar veel begon. Roshi was pas een jaar of tien in Amerika en het was het begin van het Amerikaanse Boeddhisme. Jim en ik kwamen van de Oostkust en we vonden het heerlijk aan de Westkust. Jim wist dat hij bij Roshi wilde studeren; ik wist dat ik danseres wilde worden. We wilden niet persé in Los Angeles wonen waar Roshi was, en San Francisco was in de jaren zeventig

geweldig. Zij was zo prachtig; zij was nog een rustige stad. Je kon zo gemakkelijk met weinig toekomen. Je kon een geweldige tempoera in *Japan stad* krijgen voor één dollar en acht en negentig cent. We hadden een fantastisch appartement met uitzicht op de Golden Gate Bridge in *Upper Haight* met zo'n lage rente. Het was gewoon goed om daar te zijn. Het hele dansgebeuren begon toen ook."

"In die tijd was Roshi zo grappig. Hij maakte ons altijd met zijn humor aan het lachen. Ik herinner me heel goed een speciale *sesshin* (retraite) in 1973. Ik zou zeggen dat negentig procent van de aanwezigen ervaringen had met bewustzijnsverruimende middelen. En sommige mensen gebruikten die toen nog! Er ging het verhaal dat er iemand de gewoonte had LSD te nemen en achter Roshi's hut te gaan zitten om naar ieder zijn persoonlijke gesprek met Roshi te luisteren."

"Roshi was zo stimulerend. Hij was recentelijk naar het land gekomen en hij voelde vooral dat de Amerikanen verfrissend vrij waren. We kwamen niet naar Zen met een boel bagage – boeddhistische bagage. Er was zo veel vrijheid in die tijd. De *zendo* was geen rustige plaats. We probeerden het wel, maar de energie was zo levendig."

"Zo is het begonnen. Het was opwindend. Ik houd van beginnen. Ik vond het heerlijk om bij het begin van Zen in Amerika te zijn; ik vond het heerlijk om in San Francisco bij het begin van de moderne dans te zijn. Ik ben erg goed in het opstarten. Als ik de choreografie van de dansen verzorg houd ik van de beginfasen, en ik heb het land aan afmaken. In het begin zijn er zoveel mogelijkheden! Ik ben geen conservator, iemand die wil conserveren, wil behouden, vast wil houden. We hebben mensen nodig die conserveren, maar dat is niet mijn natuur."

"Ik denk dat ik een schepper ben. Toen we uiteindelijk besloten om kinderen te krijgen," vertelt ze me lachend, "zei Jim tegen mij – en hij heeft echt humor - hij zei tegen mij, 'goed Ginny, ik wil het alleen maar weten, ik wil niet dat dit één van je projecten is die jij opstart en ik af moet maken!'"

VOLHEID EN EENVOUD

Op een morgen beoefen ik met Ginny en haar meditatiegroep *zazen* in Ginny's studio, die één zondag in de maand dienst doet als *zendo*. Gedurende *zazen* zijn je ogen een beetje open, je rug is recht en je benen gekruist, in lotus of half in lotus, en je handen rusten net onder de navel in een specifieke *mudra*, of gebaar. Tijdens *zazen* probeer je op zijn minst een half uur, de duur van deze specifieke lijn van mediteren, bewegingloos en aandachtig te zijn.

Ginny's studio is een mooie open rechthoekige ruimte met brede, donkere, zachte vloerplanken, witte muren en een groot raam in het plafond. Eén muur heeft een kleine spiegel voor de dansers om hun silhouet bij het dansen te zien. Na de meditatie vertel ik Ginny dat ik de sfeer in de kamer heel fijn vind, een eenvoudige en warme ruimte. Ze zegt tegen mij, "ik heb me gerealiseerd dat er twee soorten mensen op de wereld zijn – zij die van eenvoud houden, en zij die van barok houden. Ik houd ook van eenvoud."

Op dat moment begin ik mijn beeldvorming over eenvoud opnieuw te bekijken. Ginny's leven lijkt mij verre van eenvoudig. Het is vol activiteiten, vele persoonlijke relaties en verantwoordelijkheden, en vele beroepsmatige verplichtingen. Ginny is één van de meest drukbezette personen die ik ken. Zij is gericht op haar gezin, haar dans, en haar spirituele oefeningen van de vroege morgen tot de late avond. Dus als zij mij vertelt dat ze zichzelf ziet als iemand die van eenvoud houdt, wordt het een *koan* op zich. Waar is de eenvoud bij zo veel activiteit?

Het is een nieuwe vorm in een oude *koan*, zoals ik bij vele mensen in dit boek heb beleefd. Maar met de anderen voelde ik dat de activiteit het meest zichtbaar was, terwijl de eenvoud meer verborgen was. Maar ondanks Ginny's vlijt voel ik haar eenvoud nu heel direct.

Van begin tot einde zie ik dat haar eenvoud te maken heeft met een bepaalde kwaliteit van aandacht die ze heeft. Zij is puur en gefocust, zoals haar ontzettend helder groene ogen. Zij heeft een kwaliteit van bewustzijn die voortdurend aandachtig en ook onthecht is. Zij lijkt zich te kunnen verbinden met wat nodig is en ontkent zachtjes wat niet noodzakelijk is.

Ik ben gewend aan het beeld van de Zen monnik die stilletjes in zijn hut zit met weinig om zich heen om hem van zijn meditatie of

contemplatie af te houden. Maar zoals Ginny duidelijk laat zien, gaat de eenvoud van onthecht bewustzijn niet gepaard met een tot op het bot afgesneden of ascetisch uiterlijk leven. Haar helderheid en onthechting manifesteren zich door een vaak verwarrend complex net van gezinsmatige, beroepsmatige, en spirituele inspanningen. Haar eigen spirituele oefeningen, drie jongens, een echtgenoot, een hond, en een danscarrière die haar eigen dansen en lesgeven inhoudt, én zitting hebben in op zijn minst één bestuur over kunstzaken, vragen haar voortdurende aandacht. En zij is op dit moment betrokken bij het oprichten van een nieuw retraite centrum van haar lijn, een retraite centrum voor vrouwen.

Ginny's onthechting omarmt de volheid van het leven. Alle gebieden in haar leven reflecteren de mogelijkheid om binnen een verscheidenheid aan relaties en verplichtingen te leven vanuit een plaats van eenvoud. En het lijkt dat dertig jaar Zen oefeningen haar hebben geholpen om deze kwaliteit te ontwikkelen.

DE EERSTE JAREN ZEN

“In deze beginjaren,” vertelt Ginny mij, in haar dansstudio en *zendo* zittend, met de zonnestralen die door het raam in het plafond komen, “wilde Roshi echt niet dat we Zen zouden bestuderen of boeken zouden lezen, hij wilde dat we het alleen maar *deden*. In die tijd betekende dit voor ons allemaal om te leren zitten, *zazen*. Hij leerde ons over *zazen*, over de adem en over het zelf oplossen. We moesten leren om onze *mind* te stillen, ophouden met denken en op te lossen. De meesten van ons waren studenten! We moesten echt de basis leren om onze *mind* te laten gaan, stil en rustig te kunnen zijn, om te rusten in de ruimte.”

“In Japan ontwikkelde Rinzai Zen als samoerai training. De oefening kun je forceren. Je wordt geleerd om iedere ervaring te omarmen, zelf als het een ervaring is om zonder sokken in je schoenen in meditatie in de sneeuw te lopen. Je omarmt de kou; je komt je weerstand tegen.”

“De oude *koans* hielpen je om echt samen te gaan in deze staat, waar je werkelijk tegenkomt wat je op dat moment ervaart. Er waren basis-*koans*, zoals, ‘hoe realiseer je je ware natuur wanneer je een pijnboom ziet?’”

Wanneer ik Ginny vraag wat dat voor haar betekent, antwoordt zij mij, “het heeft voor mij te maken met werkelijk de pijnboom ontmoeten, in echte verbinding met de pijnboom te zijn, waar jij en de pijnboom één zijn. In die jaren leerden we de basis – hoe we ons beperkte of afgescheiden zelf in verbinding met echte liefde met de ander, moesten oplossen. En echte liefde is niet de liefde die we kennen, maar eerder een staat van in echte verbinding zijn.

“Roshi sprak nooit over verlichting. Hij sprak alleen maar over je ervaring verdiepen. Dieper en dieper gaan. Oefenen hoe je geboren wordt, oefenen hoe je sterft. Het is heel zuiver. Je ontmoet de pijnboom, je kleine zelf sterft in die relatie, in die staat van eenheid. Dit is de eerste stap. Natuurlijk kun je niet in die staat van opgelost zijn blijven, je moet terugkomen in je beperkte zelf.”

“En dan is de vraag, hoe ga je opnieuw geboren worden? Hoe ga je je manifesteren? Wat gebeurt er als je in je beperkte, weer afgesneden zelf terug moet komen? Ga je je manifesteren in al je gehechtheden, en je neigingen tot polariseren? Of ga je je alleen maar afscheiden van de eenheid? Dat is de oefening van manifesteren. Er is doodgaan, en daarna is er opnieuw geboren worden.”

“Roshi liet ons altijd alleen uitvinden wat het voor ons eigen leven betekende,” zegt Ginny. “Hij spreekt niet zo goed Engels, dus konden we ons nooit verlaten op de taal. Wanneer we elkaar in *sanzen* ontmoeten hebben we geen vertaler. En deze ontmoetingen zijn heel kort. Dus waren we op een bepaalde manier heel erg op ons zelf, en worstelend om ons met de oefening en met Roshi en met elkaar te verbinden zonder de steun van de taal, van de rationele *mind* etc.”

“Ik vond deze taalbarrière nooit erg. Ik voelde altijd dat ik een voorsprong had vanwege mijn danstraining. Ik was zeer gewend aan een manier van zijn, en van je zelf uitdrukken, die niets met de *mind* te maken had. Jim verliet na een paar jaar uiteindelijk de training, deels omdat hij schrijver was en woorden zijn passie zijn. Het feit dat Roshi geen Engels sprak was voor hem heel moeilijk en frustrerend.”

“Maar wat een middel!” zegt ze plotseling lachend, opgewonden. “Wanneer je tegenover je meester staat en je alle filosofie die je hebt maar wilt spuien en hij er niets van begrijpt. Wat een buitenkansje!”

“Ik denk niet dat ik in al die jaren een woord – of heel weinig – wisselde met Roshi. En dat past bij mijn natuur. Ik wist door de dans dat er een andere manier van communiceren was.”

Ginny vertelt me wat het voor haar betekent om op te lossen in of in echte verbinding te zijn met de dingen om haar heen.

“Zen is echt heel praktisch,” zegt ze. “Ik denk dat Zen je echt traint om in ieder moment aanwezig te zijn. Om er echt te zijn, niet om je mee te laten nemen door je *mind*, weg van de ervaring. Wanneer je wakker wordt, word je echt wakker! Je springt uit je bed en gaat de dag echt aan; je voelt de kou van de vloer aan je voeten. Wanneer je je tanden poetst kun je misschien echt aanwezig zijn in het tanden poetsen in plaats van te denken. ‘ik wou dat ik weer in bed was, of dat ik een kop thee had.’ Alleen maar ieder moment volledig en compleet aangaan.”

“Deze *koan*, ‘hoe verwezenlijk je je ware natuur als je een pijnboom ziet?’, wijst naar de mogelijkheid van verbindingen. Wanneer je de ervaring ontmoet zonder de tussenkomst van de *mind*, ben je in feite in je ware natuur. En van daaruit begrijp je de echte relatie met de pijnboom. Dit is een verbinding in eenheid. Jouw natuur verschilt niet van de natuur van de pijnboom. Dit is het kennen, het zijn van ware liefde.”

Ik vraag Ginny uit te leggen hoe dit voelt en ze vertelt me, “nu praat je echt over de terugkeer naar de bron. Terugkeren naar de bron van waaruit jij en de pijnboom beide zich manifesteren. En er zijn zo veel aspecten van zijn in de bron. Je kunt helemaal weg zijn. Geen lichaam, geen *mind*, niets. Of je kunt echt in liefde zijn, of in echte verbinding, wat echt simpelweg iemand ontmoeten is. Twee wezens die elkaar ontmoeten.”

“Het voelt als er alleen maar zijn. Ik leef echt. Ik neem deel aan de inhoud van het heelal. Mijn ik, mijn beperkte zelf, opent zich en verbindt zich met alles. Roshi noemt het ware liefde, en dat is voor Westerlingen moeilijk om te begrijpen, omdat we voor het woord ‘liefde’ zo’n beperkte vocabulaire hebben. De Grieken hebben vier woorden voor liefde. We zouden werkelijk een paar meer definities kunnen gebruiken. Voor mij betekent zij een staat van helderheid en vrede, die alle gevoelens omvat – zij is alles omarmend. Zij vibreert op een hogere frequentie dan de gewone *mind*. Ik kan het niet zo goed omschrijven en ik ervaar het in feite zo zelden!” zegt ze lachend.”

“Natuurlijk zijn er oppervlakkige en diepere ervaringen van deze staat. Maar, diep of oppervlakkig, ik heb het over een staat van zijn, die mijn ervaring, of waar ik mee in verbinding ben, omarmt. Mijn *mind* stopt. Ik ben niet in één of andere staat die mij gescheiden houdt van wat er gebeurt. Ik ben *hier*.”

“Als ik wortelen snijd, snijd ik wortelen. En het is prachtig! Die oranje gloed van de wortel is prachtig! Alsof ik hem nog nooit gezien heb. Het doet er niet toe dat ik een gekke moeder had. Of het maakt niet uit dat ik me die dag niet geliefd voelde. Er komt niets tussen het wortelen snijden. Het is echt simpel. Zen traint je keer op keer om de *mind* te stoppen, bij de activiteit te zijn en het beperkte zelf op te lossen.”

“En voor mij heeft het veel met het lichaam te maken. Soms zei Roshi, ‘Boeddha is het centrum van de zwaartekracht.’ Dansers moeten de hele tijd werken met hun centrum van zwaartekracht. Het is een fysieke plek – vijf centimeter onder de navel. Het is de kracht die ons op de planeet houdt. Zwaartekracht is een verbinding. Een samentrekken, een samenkomen. En het sluit voor mij het fysieke op een zeer directe en intuïtieve manier in, omdat ik zo veel training op dat niveau heb.”

“In het hele universum is er een oplossen en een zich manifesteren. Die eerste jaren voelde ik dat ik vooral dat deel leerde. Hoe op te lossen in een ervaring, hoe in echte verbinding met iets te zijn, een verbinding waarin geen scheiding was, geen afgescheiden zelf.”

DE MYTHE VAN TRANSCENDENTIE

Op een dag zitten Ginny en ik aan haar eettafel te praten wanneer één van haar zonen met twee maatjes en de moeder van één van de jongens terugkomt van een bezoek aan een vriend. Ginny staat op om voor de middag zaken te regelen en helpt haar zoon zijn sweatshirt zoeken. De kinderen gaan verder om de volgende etappe van hun avontuur af te leggen, en Ginny komt met nog meer zwarte thee weer zitten. Het is een mix van verschillende soorten die ik niet ken, en Ginny vertelt me dat ze er van houdt om alle soorten thee te proberen.

Terwijl we de thee drinken praten we over de neiging van het Westen om Boeddhistische oefeningen te gebruiken om het leven en de eenvoudige ervaringen van het leven te mijden. “Ik denk dat het proces om op te lossen in een pijnboom of in de ruimte van de meditatie min of meer geannexeerd is door de Westerse *mind* en een gewoonte kan worden. Je begint deze training te gebruiken om de dingen in het leven te vermijden, in plaats van een manier om in het leven betrokken te zijn. Het gaat vastzitten in ideeën en idealen over transcendentie. Ik geloof omdat het zo fijn is om in de staat van eenheid, van oplossen te zijn. Het voelt zo vredig. Wie wil daar nou niet blijven! Ik vond het heerlijk om voor een week naar *Mt. Baldy* te gaan om te mediteren. Ik vond het fijn om met Roshi in verbinding te zijn in echte liefde.”

“En ik denk dat ik niet de enige was!”, zegt ze lachend. “Hoe veel mensen gebruiken de meditatie training om problemen en zaken te ontlopen? Ik denk dat we spirituele staten verkeerd definiëren met het woord ‘transcendentie,’ alsof je erboven of er voorbij bent, wanneer je deze staten ervaart. Zo worden we aangemoedigd om te streven naar iets ‘boven’ en ‘voorbij.’ Natuurlijk is het waar – je gaat voorbij de beperkingen van het ego, maar is het niet correcter om te zeggen dat deze staten staten van echte aanwezigheid zijn? Zij weerspiegelen iets van ons echt *hier* zijn. Voor mij zijn deze staten zelfs dieper afhankelijk van de herkomst van de aarde. Zij sluiten mijn centrum van zwaartekracht, mijn fysieke lichaam in.”

“Alles lost op in de vormloosheid en komt weer tevoorschijn uit de vormloosheid. Alles sterft en wordt geboren. Transcendentie is alleen maar een ontsnapping.”

Ik vraag Ginny of ‘sterven’ in iets niet een escape is. Zij antwoordt dat het te maken heeft met evenwicht. “Wanneer je in verbinding van eenheid samengaat met iemand anders – een persoon, een pijnboom, wat dan ook, - je niet verdwijnt. Je blijft aanwezig. Je blijft levendig. Je omarmt een ervaring. Transcendentie is een manier om iets achter te laten. Maar sterven in verbinding met iets is een omarming. Het is inclusief, geboren uit een besef van heelheid en eenheid.

“Het is puur, en neemt de middenweg, je blijft in balans; hier in de wereld. De Boeddha zei dat je niet in de ontkenning gaat. Je transcendeert niet op een ascetische manier, en je laat je ook niet

helemaal gaan. Je probeert de middenweg te vinden. Ik denk dat de intentie van deze oefening, evenwicht is. En dit is wat ik persoonlijk echt moest leren.”

“Dertien jaar of zo geleden, nadat ik begon met oefenen, realiseerde ik me dat ik mijn oefening gebruikte zoals zo velen; om te vermijden hier te zijn. Ik vermeed de dingen, die aandacht nodig hadden. Ik liet mijn jonge zoon achter om op retraite te gaan omdat ik van rust hield, ik hield van de verbinding met Roshi; ik hield ervan om in de pijnboom op te lossen.”

Ik begreep dat het gemakkelijk was om in een pijnboom op te lossen; het is gemakkelijk om in de volle maan op te lossen. Maar kon ik oplossen in voeding geven om drie uur 's nachts? Kon ik oplossen in een schreeuwende baby en een echtgenoot die er soms niet kon zijn om te helpen? Dat werd de echte vraag, en een heel nieuwe uitdaging. En toen realiseerde ik mij dat Zen mij niet echt in mijn leven, in mijn leven als moeder hielp.

“Roshi bleef zeggen, “hallo mensen, het is gemakkelijk om een pijnboom te zijn!” Dit is het gemakkelijke deel. Ik besepte dat de volgende stap was om echt met mijn kinderen in verbinding te zijn wanneer zij urenlang schreeuwen en ik moe ben. Waar is Zen goed voor als het dan niet werkt? Ik persoonlijk kon deze brug niet slaan.

“Ik denk dat we als groep in het begin niet goed wisten waar de training over ging, omdat Amerikanen psychologisch en cultureel gezien, zijn getraind om zich los te maken, om afgeleid te worden, om niet werkelijk deel van het leven te zijn. Als we verdrietig zijn gaan we winkelen. Als we ons vervelen kijken we TV. Zo zijn we geconditioneerd. Dus was het een natuurlijke dwaling, om de voorkeur te geven aan meditatie of staten van vrede, in plaats van werkelijk met de eisen van het leven om te gaan. Maar toch is het onze verantwoordelijkheid om eerlijk tegen ons zelf te zijn en te zien dat deze ontsnapping, dit gebruik van de training om transcendentie te bevestigen, niet is waar de oefening echt over gaat.”

“Ik denk niet dat Roshi in het begin enig idee had over de Amerikaanse conditionering. Vooral onze conditionering over het afkeuren van jezelf. Er zijn vele aspecten van Zen die onze neiging om ons los te maken van onszelf stimuleren, zoals referenties over geweld in Zen literatuur. Het duurde een hele tijd

voordat hij door had dat we geen zuivere reactie hadden op het geslagen worden met een stok. Hij kon ons met deze kwesties niet helpen. Zen gaat niet echt over deze collectieve psychologische krachten, en ik heb gezien dat mensen daar lange tijd in gevangen zaten; en het houdt hen af van de werkelijke training. Mensen moesten voor hun eigen heling zorgen. En Roshi moedigde dat echt aan omdat hij Westerse psychologie niet vertrouwde En terecht!”

Ik vraag Ginny wat haar echt liet zien dat zij hulp nodig had buiten haar traditie. “Op een dag,” vertelt ze me, “begon ik tegen mijn zoon te schreeuwen. En dat verontrustte me zeer. Ik dacht, waar komt dit vandaan? En ik zag dat het iets van mijn moeder was, mijn relatie met mijn moeder. Ik wist dat ik hulp nodig had. Deze fase met mijn zoon en ook mijn chronische rugpijn die niet weg wilde gaan. Ik wist dat ik persoonlijk werk te doen had. En zoals ik zei, ik wist dat mijn Zentraining mij daar niet het antwoord op zou geven dat ik nodig had.”

ZEN EN MOEDERSCHAP

“Weet je, ik was nooit van plan om moeder te worden,” vertelt Ginny mij lachend. “Jim en ik waren van plan bohémiens te zijn! Hij was schrijver; ik was een moderne danseres. We hadden geen geld. Maar ik bereikte het punt dat ik besepte dat ik niet meer groeide. We waren sinds de middelbare school samen, en ik zag dat we in onze relatie stil stonden. En er was een dimensie waar mijn Zentraining niet bijkwam. Ik hunkerde ernaar om te ervaren moeder te zijn, een baby te hebben. En het was voor mij ontzettend beangstigend omdat ik geen goed voorbeeld van mijn moeder had. Mijn moeder was geestelijk ziek sinds ik anderhalf was. Dus was het beangstigend te denken dat ik het er goed vanaf zou kunnen brengen. Maar we deden het; we stortten ons erin.”

“We waren al zeventien jaar samen. Ik had een echte danscarrière. We woonden toen in een oud brandweershuis uit 1890 met een enorme ruimte als dansstudio. Het was een verschrikkelijke plaats om een baby te krijgen! Het dak lekte, ik moest de was drie trappen naar beneden dragen, en de trap had geen leuning omdat de huisbaas haar niet wilde aanbrengen.”

“In de beginjaren voelde ik dat moeder zijn heel iets ‘anders’ was dan mijn Zenoefeningen. Die training hielp mij niet om een goede moeder, een betere moeder te zijn. In die tijd waren we vooral gefocust op de vorm van de zitmeditatie. Ik veronderstel dat ik, zoals zo velen van ons, ‘Zen’ formeel met zitoefeningen identificeerde. Je werd verondersteld om elke dag *zazen* te beoefenen. En dat wilde ik ook. Ik probeerde om vóór mijn kinderen op te staan om te gaan zitten. Maar als ik om zes uur opstond deden zij dat ook! Als ik om vijf uur opstond deden zij dat ook! Als ik om vier uur opstond deden zij dat ook! Zij wisten gewoon dat ik opstond om naar die plek te gaan waar mammi niet voor hen beschikbaar was. Zij kwamen daar en trokken me van mijn kussentje. Zij hielden er echt niet van als ik in meditatie was.”

“Dus dat liet me verontwaardigd achter, maar ook nieuwsgierig. Ik vroeg me af, ‘goed, maar hoe doe ik dit?’ en dus,” zegt ze, naar het altaartje links van de telefoon wijzend, “ging ik een beetje voorbij de voorgeschreven vorm. Ik zette overal altaren. Daar staat er één, en buiten één. Of ik bleef tien minuten in mijn auto zitten voor ik in huis kwam. Ik mediteerde wanneer ik maar kon. Maar zelfs toen was ik er niet zeker van dat meditatie mij zou helpen. Dit gebeurde lang voor al dat gepraat over het alledaagse leven, over de gewone *Dharma*. Dit was een onvermijdelijk aspect van de Zen die naar Amerika kwam, van de overgang van een kloosteroefening naar een huishoudoefening. Ik denk dat ik enige moeilijkheden van die transitie meegemaakt heb.”

“Ik ging naar *sesshin*. De eerste keer was Ian twee en een half, en het was een vergissing. Ik denk dat je je kinderen niet een week lang achter moet laten voor dat ze op zijn minst vier jaar zijn. Met Kyle verknalde ik het. Ik liet hem achter toen hij anderhalf was. Hij kende me zelfs niet meer toen ik terug kwam. Hij kende me niet. Het duurde vier uur. Het was echt heel beangstigend.”

“Toen Damion, mijn jongste drie en een half was, zou Roshi naar ons centrum in Noord Californië komen. Dus was het niet zo ver weg als ik op retraite zou gaan. En er waren kortere retraites. Ik dacht, dat ik wel drie dagen zou kunnen gaan. Damion moet toen hebben kunnen zeggen wat hij voelde; anders zou ik hem niet drie dagen achter gelaten hebben. Dus vroeg ik hem of ik kon gaan, en hij zei, na een moment nagedacht te hebben, ‘ja, mam,

omdat we nooit gescheiden zijn in ons hart.’ Dus ging ik drie dagen, en het jaar daarop ging ik vijf dagen, en het daarop volgende een week. Het is nog steeds niet gemakkelijk, maar deze banden beginnen lossen te worden.”

Ik vraag Ginny om wat meer te zeggen over de moeilijkheden die ze ervoer om haar Zentraining en moeder zijn bij elkaar te brengen. Zij legt uit, “Roshi moedigde echt relaties aan – trouwen, liefdesverhoudingen, gecommiteerde relaties. In feite is hij echt een koppelaar! Maar ik denk dat hij niet begreep dat er van deze verbintenissen kinderen zouden komen. En hij begreep niet zo goed dat zij echt op de eerste plaats komen. Hij wist dat er kinderen zouden komen en dat je er verantwoordelijk voor moest zijn, maar hij begreep niet hoe totaal zij je leven en je oefeningen zouden beïnvloeden.”

“Ik herinner me dat een gewoon paar kinderen had. Roshi verbood het haar om anderhalf jaar lang in de *zendo* te komen, wat mij goed leek. Maar ze was ontsteld; ze wilde in de *zendo* zijn. En uiteindelijk verliet ze haar kinderen om te gaan zitten. Zij vond mensen die haar hielpen voor hen te zorgen. Op een keer toen de kinderen tussen de acht en de tien waren, stormden zij Roshi’s kamer binnen en zeiden, ‘onze moeder is nooit hier! Ze is in deze *sesshin* of in die *sesshin*. En zij is niet bij ons!’

“Hij was zeer verbaasd!” vertelt Ginny mij, haar hoofd schuddend. “Hij wist heel weinig van kinderen af.”

“Dus voelde het zo dat moederschap niet helemaal een geïntegreerd deel van de training was. En vooral in de beginjaren toen we ons echt op de formele oefening en meditatie richtten. Alles vond toen plaats op het kussentje.”

“Het punt is dat ik wist dat ik moeder moest zijn en echt moest leren om dat heel goed te doen voordat ik weer naar Zen zou kunnen terugkeren. Het was niet zo dat ik stopte met mediteren, of dat ik Roshi niet meer zag, of dat ik niet meer van hem hield; ik had me volledig aan die relatie gecommiteerd. Ik voel die hart tot hart verbinding en die laat ik niet gaan. Maar ik had werk rond het moederschap te doen, rond mijn relatie met mijn eigen moeder, en rond mijn vrouw zijn.”

“Mijn Zentraining had echt de schaduwkanten van mijn mannelijke kwaliteiten gevoeld. Met onthechting kon ik omgaan, me door een *sesshin* heenwerken kon ik aan. Maar de schaduw

daarvan is, dat je doorgaat wanneer het tijd is om te rusten! Je blijft doorgaan wanneer het echt tijd is om te ontvangen. Het ligt niet aan de training, ik was gewend om door te gaan en door te gaan. En als moeder druk je ook door. Je moet wel! Je hebt een boel uithoudingsvermogen nodig. Maar het is zo'n andere manier van doordrukken. Je kunt niet alleen maar doorduwen, je moet ook laten gaan. Je moet reageren op wat de baby nodig heeft. Dus heb je deze ontvangende vaardigheden, luistervaardigheden nodig, en je moet geduld en liefdevolle aandacht leren ontwikkelen."

"Het duurde een hele tijd om te leren een goede moeder te zijn, om te reageren op iemands behoeften en intussen voor mezelf te zorgen. Ik had drie kinderen nodig om te leren het goed te doen. Bij de derde had ik het door. Ik besepte, nee, ik doe mijn kind niet in de crèche als ik dat kan voorkomen. Ik blijf bij mijn kinderen, ik verwaarloos die verbinding niet voor andere dingen. En ik wilde echt leren om bij hen te zijn, in verbinding. Net als bij de leraar op de berg."

DE MODDER IN

"Ik houd echt van het beeld van de lotus," zegt Ginny, wanneer we *bagels* eten in een café naast haar huis. "Het is zo voortreffelijk – om je wortels in de modder te hebben. Meer en meer voel ik het belang van geaard zijn, aards; en voor mij betekent dat om in staat te zijn eenvoudige dingen te doen, om geaard te zijn in de eenvoudige dingen van het leven. In de beginjaren voelde ik mij nooit aards; meestal had ik een gevoel van uit mijn lichaam zijn, gewichtloos zijn. Op de berg, transcendeerde ik. Ik kon, wanneer ik terugkwam van mijn retraite geen vrede vinden. Ik kon mij niet met de moeilijke dingen in het leven verbinden."

"Zentraining betekent voor een deel in relatie met de ervaring zijn. Sterven in deze verbindingen, geboren worden in deze verbindingen en deze ervaringen verdiepen. Aanwezig zijn bij de pijnboom, de wortelen, de schreeuwende baby – wat dan ook. Maar ik was niet echt aanwezig zolang ik alle bagage die ik had met me meedroeg. Of het nu bagage van mijn kindertijd was, of bagage van mijn familie of wat dan ook. Ik moest naar deze

wonden kijken. Pas nadat ik dat gedaan had, kon ik een goede moeder, of een goede Zenbeoefenaar zijn.”

“Weet je, de wonden zijn niet het probleem. Het zijn de maskers die we maken om onze wonden te verbergen, of om ons voor de pijn te beschermen. De structuren die we opbouwen om ons voor kwetsbaarheid in het leven te behoeden. Zijn Zen training hielp mij gewoon niet om deze maskers te ontmantelen. En dus moest ik het wel ergens anders doen. Ik heb een prachtig gezegde, ik geloof van de Soefi’s gehoord, ‘we moeten de beperkingen van alle dag accepteren, de hitte en het stof van het moment.’ Goed, hier in Noord Californië waar we vijftig centimeter regen per jaar krijgen, wordt al dat stof modder. Het is de modder van het leven. Voor mij was het nodig om de modder in te gaan. Ik moest de maskers ontmantelen, en drie jaar lang huilen, als dat nodig was. Daarna wordt de modder eenvoudige basis materiaal. Mezelf toestaan hier te zijn, verbonden te zijn met het leven. Aanwezig in wat ik moest doen.”

“Ik was onlangs op een retraite. En op een dag was ik heel erg geschokt. ‘s Morgens voor we gaan *chanten* krijgen we thee; dat is onderdeel van de traditie, deel van de vorm. En een monnik zorgt voor de thee, de *shoji* – het is in de *zendo* gedurende de retraite onderdeel van zijn werk. Maar deze persoon besteedde er gewoon geen aandacht aan. Hij gaf ons een soort thee die de keel droog maakt – niet wat je nodig hebt voor het *chanten*. En ik sprak hem daar later over, - en hij zei dat hij gewoon de thee nam die bovenop de voorraad lag. Er was geen zorg; er was geen aandacht.”

“Aandacht hebben voor de thee is aards. Als je echt de juiste thee pakt, is het centrum van de zwaartekracht daar.”

“Wanneer ik tien jaar geleden uitgeput na de hele dag lesgeven mijn huis binnen ging, en de maaltijd moest voorbereiden, reageerde ik waarschijnlijk zo – ‘ik heb vijf uur les gegeven! Waarom zit mijn echtgenoot alleen maar op de bank?! Ik ben uitgeput! Grr!’ Ik zou de groenten snijden, het moment missen, opgebrand, en niet in staat om vanuit de bron opnieuw te beginnen. Ik zou al mijn demonen binnen brengen, en zij zouden de ruimte vullen. Nu komen de demonen maar ik weet het. Ik zie het duidelijker. Soms nodig ik hen ook voor de maaltijd uit.! Ik

zeg, 'o, goed, daar ben je, kom binnen!' En dan zijn ze rustig. Zij worden ingesloten."

"Er bestaat een prachtig verhaal voor kinderen, over een jongen die een klein draakje op de vloer in zijn kamer vindt. Hij vertelt het zijn moeder en die zegt dat er zoiets niet bestaat. Dus wordt de draak groter en volgt hem overal. Op een dag zit de draak aan de ontbijt tafel en eet pannenkoeken en de jongen vertelt zijn vader daarover. Maar zijn vader zegt dat draken niet bestaan. Iedere keer dat de draak ontkend wordt groeit hij een beetje. Uiteindelijk wordt de draak zo groot dat het huis er boven op zit. Dus komt de vader van het werk en ontkent hem nog steeds. Hij loopt over de nek van de draak naar de voordeur en de jongen zegt, 'kijk wat er met de draak gebeurd is!' En de vader zegt weer, 'zoiets bestaat niet.' Ten slotte schreeuwt de jongen, 'daar is een draak!', en krijgt zijn vader en moeder zo ver dat ze het toegeven. En plotseling krimpt de draak en wordt een huisdier."

"Prachtig. Als we hem ontkennen, worden al onze dromen groter en groter en vullen de ruimte zodat er geen plaats voor iets anders is."

"De idee is dat je demonen er waarschijnlijk altijd zijn. Maar als je hen erkent en op een goede manier je met hen verbindt, gaan zij zich beter gedragen! Zij zijn klein in vergelijking met de ruimte. De ruimte kan hen herbergen. Wanneer je echt in relatie bent is er zo veel ruimte. Zij is echt groot, er is ruimte voor alles. Over mijn voorstellingen zei Roshi altijd tegen mij, 'je moet de voorstelling ook geven voor de mieren achter in het auditorium. Je moet de ruimte uitbreiden.'

"Voordat ik voor deze persoonlijke kwesties ging zorgen leefde ik niet in een grote ruimte. De demonen paktten mijn tijd en mijn aandacht op een boze en controlerende manier. Maar na dit genezingsproces zijn zij niet meer zo veeleisend. En mijn aandacht kan daar zijn waar hij nodig is. Er was een nieuw evenwicht in gesteld. Een diep en voedend evenwicht."

"Eens, nadat ik me had bezig gehouden met een paar persoonlijke kwesties, zei Roshi iets tegen mij dat mij hielp om steeds meer in deze plaats van evenwicht te leven."

"Het was op een warme dag in oktober 1989. Ik had de nacht doorgebracht op het *Green Gulch Zen Centrum*, en lifte in de morgen naar *Muir Beach*. Daarna ging ik naar *Oakland* om les te

geven. Toen ik over de *Bay Bridge* was, kwam ik in een eindeloze verkeersstroom vanwege de *World Series* (Amerikaanse kampioenschappen honkbal). En ik dacht aan een aardbeving. En hoe het zou zijn als dat zou gebeuren wanneer de aandacht van het land gericht was op San Francisco. Goed, ik kwam thuis en Jim was die avond vroeg thuisgekomen, dus konden we de wedstrijd op de TV zien die we van onze vrienden geleend hadden. De hele familie was bij elkaar, wat zelden het geval was. En we aten samen, en de aardbeving begon.”

“Jim en onze zoon Ian doken onder de tafel. En ik stond onder de keukendeurpost met Kyle. Wat ik mij meer dan wat dan ook herinner was dat het lawaai vreselijk was. Het was echt verbazingwekkend, alsof de aarde in stukken ging breken. Het voelde alsof het hele huis naar beneden zou komen. Daar in de deuropening met mijn baby staand, dacht ik, ‘dat is het dan!’”

“En ik verliet mijn lichaam, ik was weg. Ik dacht dat ik dood ging. Ik dacht, ‘ik ga naar Huis! Ja! Het was zo’n extatische ervaring.’”

“Ik weet niet hoe ik terugkwam, echt niet. Ik weet niet waar ik de middelen vandaan haalde om mijzelf terug te brengen. Maar ik schreeuwde Jim’s naam, en dat was genoeg om mij terug te halen. Toen ik weer in mijn lichaam was, ging ik onder de tafel met Kyle.”

“Ik was de hele week daarna volstrekt depressief. Niet alleen omdat ik terug moest komen, ofschoon ik me vreselijk voelde om terug te moeten vanuit de extase naar Huis te gaan. Maar ik realiseerde me ook dat ik ten diepste mijn baby had verlaten! Ik verliet mijn lichaam, maar dit anderhalfjarige kind was er ook, in mijn armen! Het was verschrikkelijk om te denken dat ik hem zomaar verlaten had in zo’n gevaarlijke situatie. Ik werd gepijnigd door schuldgevoelens.”

“Het hield me een jaar lang bezig. En uiteindelijk sprak ik met Roshi over wat er gebeurd was. Het was waarschijnlijk het langste gesprek dat ik met hem had. Ik vertelde hem het hele verhaal. Hij luisterde, zat een poosje stil, keek me toen aan en zei: “Dood Goed. Wederopstanding ook goed.” En voor mij is dat echt het wezen van de leringen. Dood Goed, Wederopstanding ook goed.”

ALLES HEILIG

“Zie je,” zegt Ginny, als we weer aan haar eettafel zitten te praten en deze morgen kruidenthee drinken, “de beginjaren van de leringen benadrukken heel sterk het stervende aspect. Je sterft aan je beperkte zelf. Maar gedurende de aardbeving zag ik misschien wel dat het stervende aspect betrekkelijk gemakkelijk is. Ik had me te veel op het stervende aspect gefocust en ik liet iets na. En dat heeft gevolgen. In zekere zin, toen Roshi gezegd had wat hij gedaan had, gaf hij mij toestemming om terug te komen. Om het proces te beginnen; mijzelf te uiten op een goede manier. Niet met schuldgevoelens, niet binnen verwondingen. Ik had genoeg persoonlijk werk gedaan. En nu kon ik gaan zien dat in de ruimte van de liefde, sterven en geboren worden allebei kunnen plaats vinden. Sterven in ware verbinding omvat in ware verbinding geboren worden. Ik denk dat ik dit echt voor het eerst begreep. Waarschijnlijk omdat het eindelijk toegankelijk voor mij was. Ik hoefde niet het stervende aspect te scheiden van het manifesterende aspect. En ik hoefde het één niet boven het ander te stellen.” Roshi zei, ‘Dood Goed. Wederopstanding ook goed.’ En ik begreep dat ik hier kon zijn, actief in de wereld. En het hoefde geen probleem te zijn.”

“Er is een gezegde waar ik veel van houd,” gaat zij verder, “van de grote Patriarch Bodhidharma toen de keizer van China hem vroeg om het wezen van de Boeddha leringen te beschrijven. Hij antwoordde, ‘uitgestrekte leegte en niets heilig.’ Ik probeer daar vaak aan te denken. Het geeft alle ruimte aan die er bestaat. En in deze ruimte is niets heilig. Ik houd van dit gezegde omdat het een manier van leven aangeeft, een manier om zichtbaar in de wereld te zijn. Het suggereert een zuiverheid, een manier om onthecht en toch betrokken te blijven.”

“Het is zo gemakkelijk om gevangen te raken in de dingen. Van dansen tot moederschap, en vooral in spirituele oefeningen. Het kan zo gemakkelijk zijn om van spiritualiteit iets bijzonders te maken. Maar alles is even speciaal. Dat probeer ik in *zazen*. Uitgestrekte leegte en niets heilig.”

Ik vraag Ginny hoe dit gezegde verband houdt met het gevoel dat ik over haar heb; dat haar leven erg vol en erg heilig is.

“Goed, wat is uitgestrekte leegte?” vraagt zij terwijl zij slokjes van haar thee neemt. Zij is *sunyata* – de schoot. De bron. Zij is de bron van alle dingen. Zij is niet leeg in de betekenis die we kennen, maar vol mogelijkheden, vol energie.”

“En het ‘niets heilig’ deel betekent gewoon dat het één niet specialer is dan het ander. Alles is even heilig en even niet heilig. Het verwijst simpelweg naar de basisgelijkheid tussen alle dingen, alle wezens, en alle ervaringen. Het verwijst naar de vormloze essentie van de dingen. In de vorm moeten we natuurlijk discrimineren, prioriteiten stellen. Maar in wezen zijn alle dingen gelijk.”

Ik vertel Ginny dat ik de capaciteit in haar zie om heel veel aandacht voor heel veel dingen te hebben. Dat zij met hetzelfde enthousiasme van de ene taak naar de andere lijkt te gaan. Ze zegt, “nou ja, ik denk dat je dit bij zulke oefeningen kunt verwachten, een dergelijke zienswijze voorziet daarin. Als je de ervaringen – of zij heilig of niet heilig zijn niet op die manier discrimineert, dan is er zo’n grote vrijheid! Je kunt zonder gehechtheden doen wat gedaan moet worden, zonder te veel prioriteiten te stellen. Dan kun je echt zorg dragen, echt betrokken zijn.”

“Dit is het echte vrij zijn van gehechtheid; niet de ontkenning; niet je er ‘van ontdoen’; niet de transcendentie die onze Amerikaanse cultuur zo vaak identificeert met onthechting. Onthechting is de onthechting om echt bij de ervaring te zijn, om echt betrokken te zijn. Je niet terug te trekken.”

“Ik denk terug aan de theescène tijdens de laatste *sesshin*. Waarom was ik geërgerd? Omdat de *shoji* geen aandacht voor de thee had. Hij had geen zorg voor wat hij aan het doen was. Ik denk dat hij aan de meditatie dacht die we spoedig zouden doen. We krijgen daar allemaal mee te maken, niet waar? We hebben allemaal de neiging om met een vooroordeel over ‘spirituele’ oefeningen te beginnen, slaan geen acht op de simpele details van het vinden van de goede thee voor de mensen. Natuurlijk is het mijn verantwoordelijkheid om die situatie echt aan te gaan; met het geduld en de vrijheid en de ruimte van echte liefde.” Ze zegt lachend, “dat was natuurlijk mijn tekortkoming!”

“Meer en meer neig ik ertoe te denken dat dit één van die gebieden kan zijn waar het woord vrouwelijk van toepassing zou kunnen zijn. Ik denk dat vrouwelijke aandacht er toe neigt om een

beetje meer egalitair en omarmend te denken dan de mannelijke focus. Je loopt niet zo vooruit op de dingen. Je doet wat je moet doen en daarna ga je door naar het volgende. En je doet het allemaal met een zekere zorg. Moeders weten dit. Je moet aandacht aan alle details schenken en de liefde is daar in. Zij is relationeel. En zij is een zorgende aandacht. Er is niet zo veel hiërarchie, niet zo veel gerichtheid op het focussen op één ding ten koste van het andere.”

“Die dag met de thee, kun je de *shoji*, die de rij studenten langs snelt en thee inschenkt vragen, ‘welke voorwaarden ben je aan het scheppen? Waar is je aandacht op dit moment?’ Doe het werk dat voor je ligt, kies de juiste thee. Ben bij de persoon die de thee ontvangt wanneer je voor hem staat. Denk niet vooruit aan het moment dat je op je kussentje zit! Werk met de *koan*, ‘hoe realiseer je de Boeddha wanneer je thee kiest?’ En voor mij betekent de Boeddha realiseren in verbinding met echte liefde zijn. De uitgestrekte ruimte van echte liefde.”

ECHTE AUTORITEIT

Ginny en ik praten over hoe haar training de laatste dertig jaar veranderd is. Ze vertelt me, “weet je, de vorm is niet veranderd, maar mijn verbinding met mijn Zen training is grondig veranderd. Ik denk dat ik wil zeggen dat ze volwassen geworden is! In ieder geval,” zegt ze en begint te lachen, “wacht ik er niet op om verlichting te krijgen!”

“Of ik zeg niet altijd tegen mezelf, ‘hé, ik heb die *koan* geleerd!’ Het gaat niet meer over het *nirvana* – niet langer, ‘ah, de berg op!’

“Het heeft echt iets te maken met verlichting als doel opgeven. Ja, ik moet bekennen dat ik dacht dat ik iets van deze training zou krijgen. En ik denk niet dat ik de enige was! In het begin was dat echt mijn houding. Ik dacht, ‘ik heb deze *koan* geleerd, ik ben ergens!’ En natuurlijk gaf Roshi me twee jaar later dezelfde *koan*! En ik dacht dan, ‘wacht even, die ken ik al.’”

“Weet je dat is de naïviteit van niets over Boeddhisme weten. Is dat ook niet heel Amerikaans? We zijn in deze materialistische cultuur zo getraind dat we iets zullen krijgen. En je kunt het steeds

opnieuw horen – dat je niets krijgt, nergens aankomt. Maar je gelooft het niet echt, niet waar? In ieder geval lange tijd niet.”

“Ik denk dat ik het op een dag eindelijk zag. Er is geen directe weg. Het pad brengt je echt naar de plaats waar je opnieuw begint, steeds weer. Ieder moment is nieuw. Het is niet zo zeer het ene moment na het andere. Het is niet lineair; het is niet rechtstreeks. Deze lijn, deze training is ontwikkeld om dit non-lineaire element uit te drukken. Je gaat als in een spiraal. Op een dag accepteer je het. Je maakt alleen maar cirkeltjes!”

Ik stel me voor dat zij als danseres erg thuis is om spiraalsgewijs te gaan. Ik vertel haar dat en ze lacht, beaamt. “Ja, soms lijkt er weinig verschil tussen Zen en dansen te zijn!” Ik vraag Ginny waar ze nu is, op welke kwesties ze zich nu richt.

“Ja,” zegt ze zachter. “Ik zou zeggen dat ik een heleboel kwesties tegenkom die te maken hebben met autoriteit. Op een bepaalde manier reflecteert het laten gaan van het doel van verlichting min of meer de idee om af te stappen van een autoriteit buiten jezelf. Als er geen verlichting is, als er niets is om te bereiken, om te winnen, waar blijf je dan? Het laat je slechts achter met een leven met jezelf. Het is jouw leven en jij moet het leven. Niemand zal je vertellen wat je moet doen. Het heeft te maken met het accepteren van een zeker niveau van innerlijke autoriteit en volwassenheid.”

“Het is een interessante tijd in onze gemeenschap. Roshi is vijf en negentig. Hij zal spoedig sterven, en juist nu heeft hij geen opvolger. Dus kan die autoriteit misschien wel weg. We zullen de kwestie over autoriteit allemaal tegen komen. Hoe leef en oefen je als er geen meester is om je te begeleiden? In dit stadium zit zo’n angst van laten gaan, van alleen zijn. Misschien is het nog niet eens angst ... maar ik schrik terug, zoveel is zeker. Om van die rots af te stappen, het totale onbekende in. Ik probeer eraan te denken dat daar ook de echte vrijheid is, de echte kracht.”

“Persoonlijk ben ik geen echte autoriteit in de gemeenschap. Ik ben slechts een gewijde leken non. Ik ben geen *osho*, een geautoriseerde leraar en leider in de ceremonies. En ik ben daar dankbaar voor, omdat het betekent dat ik deze autoriteit, die we in Zen hebben, echt moet laten gaan, en een autoriteit in mijzelf moet vinden. Ik denk dat het in een bepaald opzicht een interessante timing is dat Roshi zal sterven en we allemaal achterblijven om

bepaalde keuzes te maken. En vrij zijn om te kiezen is waar de Zentraining over gaat. Hoe zullen we met elkaar in verbinding staan? Zullen we de relatie aangaan via hiërarchie? Gaan we onszelf gescheiden houden door gedachtestructuren, hiërarchiestructuren? Of zullen we verschillend van elkaar samenzijn?”

“Misschien vormt dit voor vrouwen een speciale uitdaging,” gaat ze verder. “Vooral vrouwen lijken het moeilijk te vinden om hun innerlijke autoriteit te vertrouwen. Ik ken heel weinig vrouwen die hun waarheid vertrouwen. Ik zou hen op één hand kunnen tellen. Maar ik ken honderden mannen die hun waarheid vertrouwen omdat ze van het begin af aan, bevestigd zijn door hun cultuur, op school, in hun beroep. Dus moeten vrouwen hun autoriteit, hun moed vinden, hun zelfvertrouwen in hun waarneming en hun inzicht.”

“Ongeveer tien jaar geleden was ik bij het signeren van een boek met Broeder David Steindl-Rast, een Benedictijnse monnik, één van de eersten die in de jaren zestig Zenmeditatie leerde. Hij vertelde ons dat eerder op die dag een reporter hem vroeg om één ding te noemen dat de wereld zou veranderen. En hij antwoordde, ‘als vrouwen hun kracht terugwinnen.’”

“Wat betekent dat? Voor mij denk ik dat het betekent om mijn waarheid binnen te gaan, en haar echt in de wereld te leven. Haar met vertrouwen zichtbaar te laten zijn. En in mijn geval denk ik dat het betekent om haar niet op een hiërarchische, beoordelende manier te leven. Het betekent zonder meer om in verbinding te zijn. Om me van hart tot hart met mensen te verbinden. En ik denk dat dit heel natuurlijk is voor vrouwen. Het komt van nature tot ons, omdat vrouwen relationeel zijn.”

“Roshi zei dat Boeddhisme een bijdrage heeft geleverd door het vrouwelijke aspect te benadrukken – terug te keren naar de bron. Maar daarna is er geboren worden; je maakt je beperkte ruimte zichtbaar. Roshi’s leringen beschrijven het universum in termen van ‘zus komen en zo gaan.’ Hoe ga je dat zelf zichtbaar maken? Ga je polariseren of ga je je gewoon afscheiden? Ga je je totaal identificeren met je emoties, met je rationele *mind*, met je gehechtheden? Wil je het doen met vijandigheid, of hulpbehoevend; welke bagage heb je bij je? Of doe je het op een andere manier? In echte liefde? In echte verbinding?”

“Ik had laatst een droom die dit mij heel duidelijk liet zien. Ik ben in een pakhuis van een lampenfabriek om een lamp te ontvangen en mee naar huis te nemen. Een man geeft mij een lamp met een prachtige kristallen voet. En ik ben een beetje bang omdat ik tassen moet dragen, en dat ik mijn handen niet vrij heb om haar veilig te dragen.

Maar ik vind een manier om al die tassen, die bestaan uit mijn danstas, de rugzakken van mijn kinderen, en de golftas van Jim, in balans te houden. En op die manier zijn ze niet te zwaar en mijn handen zijn vrij. Dus pak ik de lamp op en zie dat de bodem van de voet gebroken is.”

“Ik zeg tegen mijzelf, waarom zou ik een gebroken lamp accepteren? Ik probeer de aandacht van een man te trekken om mij een nieuwe lamp te geven, maar zij hebben het te druk, en ik ga geen nieuwe lamp halen.”

“Ken je dit gezegde van de Boeddha?” vraagt Ginny mij. “Zijn laatste woorden tegen zijn discipel Ananda? Hij zegt tegen Ananda terwijl hij sterft, ‘wees je eigen lamp Ananda.’ Dit was de eerste associatie met de droom. Er is een licht dat bij mij hoort, een staat van bewustzijn. En hij is verbonden met de lijn, helemaal terug tot de Boeddha.”

“Maar in de droom ben ik teleurgesteld omdat zij gebroken is. Het licht werkt, maar de basis is gebroken. Een vriend hielp mij in te zien dat de gebroken basis te maken had met mijn eigen waarnemingen over mijzelf als gescheurd of gebroken. Waarom zocht ik iemand die mij een nieuwe lamp zou geven? Ik was de basis, heel en compleet, de plaats waar de energie naar binnen stroomt. Ik draag een bewustzijn dat mijn lijn mij heeft helpen ontwikkelen. Ik moet mijzelf accepteren als mijn eigen autoriteit.”

“En voor een deel betekent het dat ik accepteer dat ik moeder, danseres, vrouw en echtgenoot ben. Die tassen die ik draag – die ik voldoende in evenwicht heb zodat ik vrij ben om deze lamp te dragen – zijn mijn verbindingen, en zij zullen er altijd zijn. Ik herinner mij het gevoel van wanhoop in de droom, om de lamp met al die tassen te dragen! En het herinnerde mij aan de vertwijfeling die ik voelde – nog steeds voel – om moeder te zijn, huishoudster te zijn. Soms kijk ik naar mijn leven en denk, ‘hoe is dit gekomen?’ Maar ik denk dat de droom een manier laat zien om deze verantwoordelijkheden in evenwicht te brengen, in een staat

van vrijheid, in een staat van bewustzijn die onthecht en tegelijkertijd in verbinding is.”

“En meer en meer denk ik dat het voor vrouwen niet vreemd is om deze stap te zetten. Je eigen autoriteit accepteren omvat eenzaamheid en onthechting, wat angstaanjagend voor vrouwen kan zijn, omdat vrouwen van nature relationeel, natuurlijk verbonden zijn. We hebben de neiging te denken dat onthecht zijn betekent dat we in onze relaties mislukt zijn; of erger nog, ze achter gelaten hebben. Maar er is een manier om onthecht en nog steeds in verbinding te zijn. De eigen heelheid, de eigen innerlijke autoriteit is de basis van echte verbinding, van echte liefde.”

HET WERK VAN ECHE LIEFDE

Op een avond, nadat we met een Soefi groep in de buurt waar ik woon, gemediteerd hebben, eten Ginny en ik in mijn huis. Bij zalm en aardappelpuree beginnen we over Ginny's toekomst te praten, hoe ze de volgende uitdaging in haar leven ziet.

“Ik weet dat ik in de laatste fase van mijn leven het werk van echte liefde wil doen,” zegt ze. “En met echte liefde bedoel ik wat Roshi mij geleerd heeft. In echte verbinding zijn met het leven, met alle ervaringen. Een verbinding van eenheid, waarin je weet dat jouw eigen natuur verbonden is met het wezen waar jij je mee verbindt. En je kunt echte liefde niet ervaren wanneer je beperkt wordt door je kleine zelf. Je moet groter worden. Omdat liefde alles insluit.”

“Zoals ik zei, vertelde Roshi me altijd dat ik, wanneer ik dans, werkelijk de plaats moet vullen. Ik moest net zo goed dansen voor de mieren achter in het auditorium als voor mijn echtgenoot op de eerste rij. Liefde sluit de mieren net zo goed in als de echtgenoot. Liefde discrimineert niet; zij selecteert en kiest niet.”

“Dit is echt waar ik nu ben. Om zo veel ik kan in deze staat te leven. De intentie hebben om de grootte van het hele universum als mijn eigen wezen te realiseren. Dat is de grote ruimte. De grootte van het universum houdt net zo goed de stervende mensen in Afghanistan in, als de hoofden van de bedrijfsvoering van Monsanto.”

“We sterven, we worden wedergeboren. En de vraag is: hoe ga ik wedergeboren worden? In de beperkte ruimte van mijzelf? Of in de uitgestrektheid van echte liefde? En is ten slotte sterven anders dan wedergeboren worden? Is er in die uitgestrekte ruimte eigenlijk een verschil tussen sterven en wederopstandig?”

Ginny en ik zitten rustig, de kaarsen verlichten ons gezicht; de regen drupt op het dak. Ze glimlacht en zegt zachtjes, “ik denk dat je steeds meer zichtbaar kunt zijn vanuit deze grotere plaats, deze plaats van liefde, deze plaats van echte verbinding. Daarover gaat de training, je te helpen sterven en meer en meer in deze ruimte te leven. De liefde is zo eenvoudig. Zij is niet hiërarchisch; zij is niet oordelend. Liefde is heel groot, niet waar?”

Later, als ik dit laatste hoofdstuk van dit boek afmaak, denk ik aan die laatste woorden van Ginny. “Liefde is heel groot.” Ik begrijp dat dit iets is wat de meeste mensen in dit boek op één of andere manier ervaren hebben. Liefde is zo onmetelijk. Zij sluit zo veel in. En in liefde, denk ik, is alles heilig.

Medewerkers

Angela Fischer

Angela Fischer woont met haar gezin in het noorden van Duitsland. Zij leidt meditatie retraites, en meditatie bijeenkomsten worden twee keer per week bij haar thuis gehouden. Voor meer informatie, bezoek:

www.einheit-des-lebens.net

Pansy Hawk Wing

Pansy Hawk Wing woont nu in Huron, Zuid Dakota en leidt ceremonies in haar Lakota Sioux tradities in de Verenigde Staten en daarbuiten. Voor meer informatie over Pansy en haar werk:

email: phawkwing@yahoo.com

Andrew Harvey

Andrew Harvey is schrijver van dertig boeken en reist op grote schaal, onderwijst over vele onderwerpen. Voor meer informatie over Andrew en zijn programma, bezoek:

www.andrewharvey.net

Ani Tenzin Palmo

Ani Tenzin Palmo en de nonnen van Dongyu Gatsal Ling wachten op het gereedkomen van hun permanente nonnenklooster en vrouwen retraite centrum bij Dharamsala, India, de woonplaats van Zijne Hoogheid de Dalai Lama. Ani Tenzin Palmo reist zo nu en dan naar Azië, Australië en de Verenigde Staten, onderwijst en werft fondsen voor haar projecten.

Voor meer informatie over Ani Tenzin Palmo en haar projecten, of om de nieuwsbrief van Dongyu Gatsal Ling te ontvangen bezoek

www.tenzinpalmo.com of email: eliz_palmo@hotmail.com

Donatie voor deze projecten, via cheque naar

‘Venerable Tenzin Palmo’ naar:

Dongyu Gatsal Ling Nunnery

c/o Eliz Dowling

3 Nassim R.d

#02-04

Nassim Jade Singapore 258371

Jackie Crovetto

Jackie Crovetto woont met haar gezin in Glastenbury, Engeland. Wekelijks is er een meditatie bijeenkomst in haar huis. Jackie biedt ook lezingen over droom werk aan en individuele hulp met dromen. Voor contact met Jackie email haar op:

mcrovetto@talk21.com

Voor meer informatie over haar soefi pad, bezoek The Golden Sufi Center

website: www.goldensufi.org

Sobonfu Somé

Sobonfu Somé is de auteur van drie boeken en de stichter van Ancestors Wisdom Spring, opgedragen aan het behoud en het delen van inheemse wijsheid. Zij is één van de eerste en vooraanstaande stemmen van Afrikaanse spiritualiteit die naar het Westen kwam, de inzichten en helende geschenken van haar West Afrikaanse cultuur naar de VS bracht. Sobonfu reist vaak in de Verenigde Staten en in Europa, onderwijst, geeft lezingen en workshops. Voor haar programma of voor meer informatie over Ancestors Wisdom Spring, bel:

916.446.5536, of schrijf naar:

awsevents@aol.com
<http://www.sobonfu.com>

Lynn Barron

Lynn Barron woont in Zuid Californie en reist om te mediteren en lezingen te geven. Voor contact met Lynn, schrijf naar:

P.O. Box 1270, Pacific Palisades, Ca, 90272.

Myosho Virginia Matthews

Myosho Virginia Matthews woont met haar gezin in Sebastopol, Californië. Vrouwen Rinzai Zen meditatie wordt in haar studio gehouden, "Downtown Dance/Art Space." Voor meer informatie bel 707.824.8741. Dag en weekend retraites worden gehouden op het vrouwen retraite centrum, Myosko Ni Sorin in Cobb, Californië. Voor meer informatie over deze retraites, schrijf naar:

Jiko Myokun at Myoko Ni Sorin, P.O. Box 1350, in Cobb, Ca, 95426,
email: myokonisorin@nonepress.com

Noten

HOOFDSTUK 2. IN VERBINDING

1. Pansy is na ons interview verhuisd.

HOOFDSTUK 4: DE TURBULENTIE IN DE LIEFDE

1. Henri Corbin, *The Man of Light in Iranian Sufism*, Omega Publications, New Lebanon, NY, 1994, pp. 72-74

HOOFDSTUK 5: DE TWEE EN TWINTIG TARA'S

1. Eerste vers van "*Praise of and Requests to the Twenty One Taras*," gericht aan de Groene Tara, de vrouwelijke Boeddha van Mededogen, de moeder van alle Boeddha's
2. Rituele of ceremonies, vaak uitgevoerd voor leden van de leken gemeenschap.
3. Dharma verwijst naar de letterlijke leringen van de Boeddha zoals doorgegeven in geschreven of mondelinge vorm. Dharma kan ook een verwijzing zijn naar het algemene pad van het Boeddhisme, de levende energie van de Waarheid die je naar bevrijding voert.

4. Ik bezocht Dongyu Gatsal Ling in sept. 2000. Sinds die tijd zijn er meer nonnen.
5. Samadhi is een spirituele staat van ontwaakt bewustzijn dat ervaringen van vrede, leegte, eenheid, puur zijn, of puur bewustzijn omvat.
6. De Bodhisattva gelofte afleggen is een stap op het Mahayana Boeddhistische pad waarin men belooft om naar de aarde terug te keren totdat alle bewuste wezens verlichting hebben bereikt. De gelofte ontstaat vanuit en genereert een diep mededogen voor alle wezens.
7. Goeroe toewijding is een element van de training waarin men toewijding opwekt voor de leraar. Toewijding voor de goeroe helpt het bewuste besef genereren van een staat van versmelten waarin de discipel één is met de leraar.
8. Barmhartigheid oefeningen komen voort uit en brengen mededogen voor alle wezens voort. Door barmhartigheidoefeningen verdiept men de ervaring van de onderlinge verbinding met alle wezens.
9. Bodhicitta voortbrengen is één betekenis van het hart binnengaan, mededogen oproepend voor alle wezens. Vaak creëer je bodhicitta aan het begin van de oefening om mededogen en wijsheid toe te laten om de oefening te informeren en te leiden. Op absoluut niveau, is bodhicitta de wijsheid van de leegte die levend is met helderheid en licht, de bron van alle mededogen.

Dankbetuiging voor de foto's

Foto's van Andrew Harvey, dank aan Andrew Harvey. Foto's van Ani Tenzin Palmo en de nonnen van het Dongyu Gatsal Ling, dank aan Monica Joyce. Foto's van Sobonfu Somé, dank aan Tania Barricklo. Foto's van Myosho Virginia Matthews, dank aan Michelle Montalbano. Alle andere medewerkers zijn gefotografeerd door Hilary Hart. Dank ook voor de foto van David Doubilet.

Over de Schrijfster

Hilary Hart woont in het noorden van Californië waar zij werkt als schrijfster en redacteur. Na een aantal jaren Tibetaans Boeddhisme te hebben beoefend, ontmoette zij haar Soefi Sheikh in 1998. *'De Onbekende Zij'* is haar eerste boek. Voor meer informatie, of om met de schrijfster contact op te nemen:

www.unknownshe.org

O_{ver de Uitgever}

The Golden Sufi Center is een Religieuze Non-profit onderneming in Californië, toegewijd aan het beschikbaar maken van de leringen van het Naqshbandi Soefi pad voor alle zoekers. Voor meer informatie over de activiteiten en publicaties, neem contact op met:

The Golden Sufi Center. P.O. Box 428, Inverness, Ca 94937-0428, USA.
tel: 415-663-8773 fax: [415-663-9128](tel:415-663-9128).
[e-mail: info@goldensufi.org](mailto:info@goldensufi.org)
www.goldensufi.org